

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

PLANU URZĄDZENIA LASU

NADLEŚNICTWA LUTOWISKA

REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W KROŚNIE

wg stanu na dzień 1 stycznia 2015 r.

Przemyśl 2014 r.

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Przemyślu,
ul. Wysockiego 46A, 37-700 Przemyśl, tel 16 6705281, fax. 16 6705519
e-mail: sekretariat@przemysl.buligl.pl, <http://www.buligl.pl>

Wykonano na zlecenie

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie
Krosno 2014

Wykonawca

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Przemyślu
ul. Wysockiego 46a, 34-700 Przemyśl
tel. (16) 670 52 81, faks (16) 670 55 19
e-mail: sekretariat@przemysl.buligl.pl
www.przemysl.buligl.pl

Prognozę opracowali:

Inż. Maria Jakubiszyn
Starszy taksator
Mgr inż. Bogdan Draguła
Taksator specjalista
Mgr inż. Leszek Reizer
Taksator specjalista

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	7
1.1. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	7
2. INFORMACJE OGÓLNE	12
2.1. Podstawa prawna, cel i zakres prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko	12
2.2. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy.....	14
2.3. Zawartość planu urządzenia lasu	16
2.4. Główne cele planu urządzenia lasu	20
2.5. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia planu urządzenia lasu .	23
2.6. Powiązania planu urządzenia lasu z innymi dokumentami, w tym dokumentami w zasięgu działania nadleśnictwa, dla których zostały sporządzone strategiczne oceny oddziaływania na środowisko	32
2.7. Metody analizy skutków realizacji postanowień planu urządzenia lasu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	34
2.8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	35
3. OPIS, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA	35
3.1. Istniejący stan środowiska na obszarze Nadleśnictwa	35
3.1.1. Położenie i powierzchnia Nadleśnictwa.....	35
3.1.2. Formy ochrony przyrody.....	37
3.1.3. Klimat.....	52
3.1.4. Powietrze.....	53
3.1.5. Wody	54
3.1.6. Gleby	55
3.1.7. Lasy	56
3.2. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	64
3.2.1. Bieszczady kod PLC180001	66
3.3. Określenie obszarów potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody a gospodarką leśną	70
3.4. Istniejące problemy ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia realizacji Planu	71
3.5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Planu	71
4. OCENA WPLYWU PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO	
I OBSZARY NATURA 2000	73
4.1. Oddziaływanie projektu Planu na środowisko	73
4.1.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną	73
4.1.2. Oddziaływanie na ludzi.....	75
4.1.3. Oddziaływanie na rośliny i zwierzęta, w szczególności na gatunki chronione.....	75
4.1.4. Oddziaływanie na wodę	102
4.1.5. Oddziaływanie na powietrze	103

4.1.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	104
4.1.7. Oddziaływanie na krajobraz.....	104
4.1.8. Oddziaływanie na klimat.....	105
4.1.9. Oddziaływanie na zasoby naturalne	105
4.1.10. Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej	106
4.1.11. Zestawienie zbiorcze wpływu projektu planu urządzenia lasu na środowisko.....	106
4.2.1. Oddziaływanie projektu Planu na obszary Natura 2000	107
4.2.1.1 Analiza wpływu zapisów projektu planu urządzenia lasu na przedmioty ochrony w PLB180001 Bieszczady	107
4.2.1.2. Analiza wpływu zapisów projektu planu urządzenia lasu na przedmioty ochrony w OZW Bieszczady PLB180001	118
4.2.3. Przewidywane Oddziaływanie projektu Planu na integralność obszarów Natura 2000.....	141
4.2.4. Oddziaływanie projektu planu urządzenia lasu na siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej położone na gruntach Nadleśnictwa Lutowiska poza granicami potencjalnych obszarów specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000	142
5. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE I OGRANICZANIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ PLANU NA ŚRODOWISKO	144
6. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZASTOSOWANYCH W PLANIE.....	155
7. DOKUMENTACJA UZUPEŁNIAJĄCA	156
7.1. Mapa obszarów chronionych i funkcji lasu.....	156
7.2. Wykaz stosowanych skrótów i terminów.....	156
7.3. Literatura i materiały źródłowe wykorzystane w opracowaniu Prognozy	176
7.4. Wykaz wyłączeń obejmujących siedliska przyrodnicze na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Lutowiska	179

1. WSTĘP

1.1. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu Urządzenia Lasu dla lasów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Lutowiska na okres 01.01.2015 – 31.12.2024. Celem prognozy jest określenie wpływu projektu planu na środowisko, a zwłaszcza gatunki roślin i zwierząt, będące przedmiotami ochrony na obszarach Natura 2000. Opracowanie zawiera ogólne informacje o podstawach prawnych planu u.l. i prognozy, ich powiązaniu z innymi dokumentami, krótką charakterystykę dokumentu jakim jest plan urządzenia lasu oraz informacje o metodach i źródłach danych wykorzystanych przy sporządzaniu niniejszej prognozy.

Podstawą formalną do sporządzenia Prognozy jest Umowa nr 2710-13/12 z dnia 2 stycznia 2013 r., zawarta między Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Krośnie a Biurem Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Przemyślu. Podstawę prawną wykonania Prognozy stanowi *Ustawa z dnia 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska, oraz ocenach oddziaływania na środowisko.*

Przy sporządzaniu Prognozy zastosowano głównie metody analiz przestrzennych polegające na analizie danych zamieszczonych w projekcie Planu urządzenia lasu a w szczególności w opisach taksacyjnych, bazach danych i na warstwach numerycznych. Dane o występowaniu siedlisk przyrodniczych i gatunków zebrano w oparciu o informacje będące w posiadaniu Nadleśnictwa Lutowiska, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków, Komitetu Ochrony Orłów, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, Fundacji Dziedzictwo Przyrodnicze w Leszczawie Dolnej. Wykorzystano ponadto dane uzyskane podczas urzędniowych prac inwentaryzacyjnych oraz zawarte w publikacjach i materiałach niepublikowanych. Ocenę wyników analiz oparto głównie na wiedzy eksperckiej oraz informacjach zawartych w stosownych publikacjach naukowych.

Plan urządzenia lasu, którego dotyczy Prognoza jest podstawowym dokumentem, o który opiera się gospodarka leśna. Obowiązek sporządzania planu urządzenia lasu jest wymogiem prawnym, gdyż gospodarowanie lasem i jego zasobami w nadleśnictwie według zasady zrównoważonego rozwoju może odbywać się tylko według ważnego (zatwierdzonego przez Ministra Środowiska) planu.

Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska na lata 2015-2024 (poza niniejszą Prognozą), obejmuje:

- elaborat – czyli opis ogólny nadleśnictwa zawierający wyniki inwentaryzacji stanu lasu, ocenę gospodarki nadleśnictwa w ubiegłym 10-leciu, plan na kolejne 10-lecie oraz zestawienia tabelaryczne i wykazy,

- program ochrony przyrody, zawierający opis środowiska przyrodniczego oraz metod jego ochrony i modyfikacji zaplanowanych zabiegów gospodarczych pod kątem ochrony przyrody,
- opis taksacyjny lasu, zawierający szczegółową inwentaryzację, ocenę stanu lasu, projektowane zabiegi gospodarcze i ochronne,
- plany, zawierające wykazy planu cięć rębnych, przedrębnych i zabiegów hodowlanych,
- materiały kartograficzne (mapy o różnej treści i skali),
- leśną mapę numeryczną, zawierającą bazy geometryczne obiektów w zasięgu terytorialnego nadleśnictwa, której dane przechowywane są w formacie wektorowym.

Główne cele planów urządzenia lasu zawarte są w Instrukcji urządzania lasu. W Nadleśnictwie Lutowiska głównym celem Planu jest zachowanie ekosystemu leśnego przy możliwie jak największym zróżnicowaniu biologicznym, oraz zapewnienie równowagi między wszystkimi spełnianymi przezeń funkcjami lasu. Cel ten jest realizowany przez ustalone cele szczegółowe.

Do głównych celów ochrony środowiska, w zakresie objętym Planem (czyli w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej), ustalonych na różnych szczeblach planowania, należy spełnianie wymogów określonych w dyrektywach Unii Europejskiej (Siedliskowej i Ptasiej), konwencjach (o ochronie różnorodności biologicznej, bońskiej, berneńskiej), programach (Polityka leśna państwa, Polityka ekologiczna państwa, Krajowy program zwiększania lesistości, Krajowa strategia ochrony i zachowania różnorodności biologicznej).

Projekt Planu jest powiązany z różnymi innymi planami obejmującym obszar Nadleśnictwa, w tym głównie planami urządzenia lasu sąsiednich nadleśnictw (Stuposiany, Cisna, Ustrzyki Dolne, Baligród), planami zagospodarowania przestrzennego, itp. W toku analizy nie stwierdzono, aby był możliwy do wykazania negatywny łączny wpływ na środowisko ustaleń Planu i wymienionych dokumentów.

Nadleśnictwo Lutowiska położone jest w południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, na terenie powiatu bieszczadzkiego. Obejmuje gminy i części gmin: Czarna, Lutowiska i Ustrzyki Dolne.

Lesistość w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa wynosi około 74,5%, lasy ochronne zajmują 95,49% powierzchni, trzon lasów buduje głównie **buk** (31,83% udziału powierzchniowego), olsza szara (25,77%) i **jodła** (24,20%).

Dominującym siedliskowym typem lasu jest las górski świeży, z udziałem wynoszącym 94,63% powierzchni.

Pokrywa glebowa jest nieznacznie zróżnicowana pod względem typologicznym. Dominują gleby brunatne - 97,79%, w tym: brunatne kwaśne - 70,55%, wylugowane - 27,24% powierzchni. Znaczenie pozostałych typów gleb jest mniejsze.

Klimat cechują głównie wpływy kontynentalne. Średnia temperatura roczna wynosi około +8°C, natomiast roczne sumy opadów atmosferycznych około 820-1000 mm. Okres wegetacyjny trwa od IV do X i wynosi około 199 dni.

Szereg elementów środowiska przyrodniczego Nadleśnictwa objętych jest ochroną prawną. Do wielkoobszarowych form ochrony przyrody należą: Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Wschodniobeskidzki Obszary Chronionego Krajobrazu, obszar sieci Natura 2000 „Bieszczady”. Pozostałe formy ochrony przyrody występujące na terenie Nadleśnictwa to: rezerваты przyrody („Krywe”, „Hulskie im. Stefana Myczkowskiego”, „Śnieżycą w Dwerniczku”), 3 użytki ekologiczne: „Krywe”, Hulskie”, Tworylne”, 3 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe („Wieś Krywe”, „Cerkiew w Hulskim”, „Młyn w Hulskim”), 8 stref ochrony miejsc regularnego przebywania i rozrodu gatunków chronionych ptaków, 607 ha strefy ochrony miejsc regularnego przebywania i rozrodu węża eskulapa. Projektowane uzupełnienie istniejących form ochrony przyrody obejmuje: 1 Jd jako pomnik przyrody, 16 drzew o charakterze pomnikowym, 2 stanowiska dokumentacyjne. Pulę elementów chronionych uzupełniają stanowiska 46 roślin chronionych, w tym 14 podlegających ochronie ścisłej i 32 ochronie częściowej, 2 gatunki grzyba i 1 gatunek porostu objęte ochroną częściową, 3 okazy kwitnącego bluszczu, oraz 244 gatunków zwierząt.

Obszary potencjalnie objęte znaczącym oddziaływaniem to tereny przewidziane do przedsięwzięć w rozumieniu odpowiedniego rozporządzenia Rady Ministrów oraz obszary Natura 2000. Plan nie zawiera zapisów wyznaczających ramy do późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Do głównych problemów ochrony środowiska na terenie Nadleśnictwa zaliczono: brak planów zadań ochronnych lub planów ochrony dla większości form ochrony wymagających takich planów, brak dokładnych inwentaryzacji zwierząt i roślin podlegających ochronie, brak jednoznacznych wytycznych odnośnie postępowania w siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków.

Ewentualny brak realizacji ustaleń Planu niesie za sobą skutki społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze. Przede wszystkim sporządzanie Planu jest wymogiem ustawowym, z którego nie można zrezygnować.

W ramach Prognozy oddziaływania pozostałych do wykonania ustaleń projektu Planu na środowisko, przeanalizowano:

- Oddziaływanie na różnorodność biologiczną na 3 poziomach: genetycznym, gatunkowym i ekosystemowym. Wskazano zapisy umieszczone w projekcie Planu, pozwalające zminimalizować ryzyko obniżenia różnorodności biologicznej poprzez stosowanie właściwych naturalnych składów gatunkowych, pozostawianie drzew o nietypowych cechach, ochronę stanowisk i siedlisk gatunków.
- Oddziaływanie na rośliny i zwierzęta. Przeprowadzono analizy dla grup gatunków: a) „naturowych”, b) chronionych i rzadkich, c) chronionych i częstych. Generalnie nie stwierdzono, aby zapisy projektu Planu w połączeniu z ich modyfikacjami zamieszczonymi w programie ochrony przyrody mogły powodować istotne zagrożenie dla tych gatunków. Pewne zagrożenia zostały wykazane, ale projekt Planu przewiduje ich ograniczenie również na poziomie realizacji.
- Oddziaływanie na wodę – ustalenia projektu Planu nie wpływają negatywnie na wody znajdujące się na terenie Nadleśnictwa.

- Oddziaływanie na powietrze – nie stwierdzono negatywnego wpływu zapisów projektu Planu na powietrze atmosferyczne.
- Oddziaływanie na krajobraz – w ochronie krajobrazu mają pomóc zaplanowane w programie ochrony przyrody wskazania dotyczące utrzymania różnorodności biologicznej, zachowania bądź restytucji stref ekotonowych, kształtowania granicy polno-leśnej.
- Oddziaływanie na klimat – gospodarka leśna poprzez promowanie trwałego rozwoju lasów w Polsce sprzyja zachowaniu korzystnego wpływu lasów na klimat, akumulację CO₂ oraz zapobieganie powstawaniu pożarów (jako czynnika uwalniającego CO₂).
- Oddziaływanie na zasoby naturalne – głównym celem planowania urządzeniowego jest zapewnienie trwałości i ciągłości użytkowania zasobów przyrodniczych, głównie odnawialnego surowca, jakim jest drewno. Nie stwierdzono, aby ustalenia projektu Planu mogły oddziaływać negatywnie na inne zasoby naturalne.
- Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej – nie stwierdzono negatywnego wpływu na te elementy.

Osobno analizowanym i ocenianym zagadnieniem jest wpływ ustaleń projektu Planu na gatunki oraz na siedliska przyrodnicze będące przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000. W przypadku Nadleśnictwa Lutowiska oceny wymagał wpływ realizacji zapisów na przedmioty ochrony w ostoi PLC 1800001 Bieszczady. Oceniono głównie wpływ zapisów Planu na te gatunki ptaków, które są dość ściśle związane ze środowiskiem leśnym i w związku z tym realizacja zapisów Planu może istotnie wpłynąć na środowisko ich życia. W przypadku gatunków związanych przede wszystkim z krajobrazem rolniczym, istotnego zagrożenia dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 nie wykazano.

W odniesieniu do gatunków związanych ze środowiskiem leśnym na plan pierwszy wysuwają się gatunki związane ze starodrzewami i zasobami obumierającego i martwego drewna w lasach, dla których gospodarka leśna może stanowić realny czynnik ograniczający areał siedlisk zdolnych do bytowania. Jak jednak wykazano, w toku obowiązywania Planu powierzchnia starodrzewów w Obszarze nie ulegnie zmniejszeniu, a więc nie ma podstaw by wykazywać znacząco negatywny wpływ ustaleń Planu. W przypadku kwestii pozostawiania martwych i obumierających drzew wskazano na zapisy projektu Planu obligujące Nadleśnictwo do podejmowania tego rodzaju działań. Przy uwzględnieniu tych zapisów realizacja Planu nie wpłynie negatywnie na środowisko życia tych gatunków.

W obszarach „siedliskowych” analizę przeprowadzono oddzielnie dla każdego siedliska przyrodniczego i każdego gatunku, uznanych za przedmioty ochrony. Ogółem, dotyczyło to 6-ciu siedlisk przyrodniczych z załącznika I DS. i 41 gatunków roślin i zwierząt z załącznika II DS. W przypadku gatunków zwierząt analizowano zarówno wpływ zapisów projektu Planu na zidentyfikowane stanowiska jak również na potencjalne siedliska, o ile tego rodzaju analiza wydawała się celowa. W żadnym wypadku nie wykazano możliwego, znacząco negatywnego wpływu realizacji zapisów planu. Dla gatunków o dużym areale osobniczym, jak np. wilk, niedźwiedź, żubr czy ryś gospodarka leśna prowadzona w skali nadleśnictwa nie ma

istotnego znaczenia (o ile nie dotyczy miejsc rozrodu i regularnego przebywania), część to gatunki częste (np. bóbr, wydra, kumak górski, traszka karpacka, traszka grzebieniasta, biegacz urozmaicony), których biotop nie jest objęty wskazówkami gospodarczymi lub chronią go dodatkowe zapisy zawarte w projekcie Planu (pozostawianie nienaruszonego pasa drzewostanu przy ciekach wodnych, wyłączenie z użytkowania bagien i torfowisk, ograniczenie użytkowania drzewostanów na siedliskach łągowych i bagiennych itp.), inne objęte są szczegółowymi wskazaniem dotyczącymi ochrony zajmowanych przez nie stanowisk oraz potencjalnych siedlisk (czerwończyk nieparek, krasopani hera, nadobnica alpejska, zagłębek bruzdkowany, podkowiec mały, nocek orzęsiony, nocek duży). Dla pozostałych (m.in. ryby) podstawowe zagrożenia skupiają się poza obrębem siedlisk leśnych.

W przypadku siedlisk przyrodniczych analiza nie wykazała znaczącego pogorszenia ich stanu w wyniku realizacji projektu Planu, głównie za przyczyną przyjęcia, jako perspektywicznych celów hodowlanych, przyrodniczych typów drzewostanu (wg J.M. Matuszkiewicza 2007) w miejsce gospodarczych typów drzewostanu.

W toku analizy zapisów projektu Planu nie stwierdzono również negatywnego wpływu na integralność obszarów Natura 2000. Analiza rozwiązań alternatywnych nie wskazała na konieczność modyfikacji w tym zakresie. Wariantowanie terminowe i technologiczne było rozpatrywane głównie na etapie tworzenia zapisów w programie ochrony przyrody, natomiast wariantowanie lokalizacyjne – na etapie tworzenia planów cięć rębnych i przedrębnych. Ponadto wybór najodpowiedniejszych sposobów zagospodarowania i innych elementów projektu Planu odbywał się podczas Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno-Gospodarczej, do udziału w których byli zapraszani również przedstawiciele społeczeństwa.

Wniosek: projekt *Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska* nie wpływa znacząco negatywnie na środowisko, w tym również na cele ochrony i integralność obszarów oraz spójność sieci Natura 2000.

2. INFORMACJE OGÓLNE

2.1. Podstawa prawna, cel i zakres prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko

Prognoza oddziaływania Planu na środowisko została opracowana na podstawie umowy nr 2710-13/12 z dnia 2 stycznia 2013 r. zawartej pomiędzy Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie a Biurem Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Przemysłu.

Zakres prac został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Lasów Państwowych w Krośnie (jako sporządzającego projekt planu) z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie. Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w Prognozie określony został w piśmie RDOŚ w Rzeszowie z dnia 23.10.2012 r.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska na lata 2015-2024, zawiera:

- Informacje o zawartości, głównych celach oraz powiązaniach z innymi dokumentami, w tym: opis zawartości, dane dotyczące obszaru, zestawienie powierzchni wraz z informacją o powierzchni planowanych gruntów przeznaczonych do zalesienia oraz zestawienie pozostających do realizacji zadań (nazwanych i wymienionych w ustawie o lasach i oraz w stosownej decyzji Ministra Środowiska w sprawie zatwierdzenia planu urządzenia lasu), krótki opis celów projektowanego dokumentu oraz powiązania funkcjonalne z innymi dokumentami na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, sporządzone na podstawie obowiązujących aktów prawnych, ogólną analizę potencjalnego wpływu zapisów planu urządzenia lasu na obszary Natura 2000, siedliska przyrodnicze i siedliska gatunków.
- Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy obejmujące: opis przyjętej metodyki sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu, w szczególności rozpoznania przedmiotów ochrony w obszarach Natura 2000, na podstawie dostępnych inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków oraz wyszczególnienie wykorzystanych do sporządzenia prognozy dokumentów i materiałów, dla zakresu prognozy określonego w art. 51 ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie (OOŚ).
- Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania, w tym: opis metody monitorowania realizacji obligatoryjnych zadań gospodarczych przez organ nadzorujący.
- Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.
- Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

- Analizę i ocenę następujących zagadnień:
  - istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu, określenie przedmiotu ochrony w obszarach Natura 2000, poprzez wylistowanie wszystkich adresów leśnych siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, określenie potencjalnych zmian w ich stanie w przypadku zaniechania realizacji wskazań planu urządzenia lasu,
  - stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
  - zidentyfikowanych problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
  - celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z postanowień art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą OOS.

Wymóg przeprowadzenia „odpowiedniej oceny oddziaływania”, na zasadach określonych w ustawie OOS, dla projektów polityk, strategii, planów i programów oraz zmian do takich dokumentów, a także planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 a nie będących bezpośrednio związanymi z ochroną obszaru Natura 2000 lub proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty, lub nie wynikają z tej ochrony, nakłada art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm., - zmiana wprowadzona ustawą z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw).

Stopień szczegółowości prognozy, zgodnie z art. 53 ustawy OOS, został dostosowany do zawartości i stopnia szczegółowości dokumentu, którego dotyczy. Uwzględniono również uzgodnienie przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko planów urządzenia lasu (pismo znak: WPN.410.1.93.2012.RJ-2 z dnia 23.10.2012 r.) oraz analogiczne uzgodnienie z Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie (pismo znak: SNZ.9020.3.104.2012.RD z dnia 27.09.2012 r.).

2.2. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Sporządzanie Prognozy wymaga zastosowania wielu metod analiz i oceny. Najważniejszym elementem prac jest zbiór dostępnych informacji o terenie.

Zgodnie z Art. 51. ust. 1 ustawy OOS, „informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu”.

Przy opracowywaniu Prognozy oddziaływania na środowisko oparto się na metodzie eksperckiej z wykorzystaniem zaleceń wynikających z:

- zakresu i stopnia szczegółowości prognozy uzgodnionego z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Rzeszowie,
- zakresu i stopnia szczegółowości prognozy uzgodnionego z Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym,
- ramowych wytycznych w sprawie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu z dnia 18 sierpnia 2011 r., a zaakceptowanych i wprowadzonych do stosowania przez Głównego Konserwatora Przyrody dnia 28 sierpnia 2013 r.

Pierwszym krokiem było zebranie informacji i dostępnych danych na temat występowania i lokalizacji gatunków i siedlisk będących przedmiotem ochrony na obszarach Natura 2000, położonych w granicach nadleśnictwa oraz innych danych opisujących stan środowiska przyrodniczego. Część tych informacji została zebrana podczas prac nad projektem Planu; zostały one zamieszczone w częściach opisowych: elaboracie, programie ochrony przyrody a także w opisie taksacyjnym lasu. Są to informacje o występowaniu siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt itp. Aktualna wiedza na temat tych siedlisk i gatunków jest w większości wynikiem przeprowadzonych inwentaryzacji przyrodniczych.

Znaczna część danych o siedliskach pochodzi z inwentaryzacji przeprowadzonej w 2006 i 2007 r. przez Lasy Państwowe, zweryfikowanych o pierwotne błędy w ramach prac urzędniowych - notatka służbowa z dnia 15.07.2014 r. spisana przez przedstawicieli RDOŚ w Rzeszowie, RDLP w Krośnie i BULiGL O/Przemysł. Informacje o chronionych gatunkach, uzyskano z inwentaryzacji LP oraz innych źródeł: danych zawartych w SDF-ach dla obszarów Natura 2000, wyników pracy Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego (WZS) w Rzeszowie, danych organizacji przyrodniczych, wyników obserwacji własnych i inwentaryzacji obszarów Natura 2000 przeprowadzonej przez BULiGL w 2007 r., danych Fundacji Dziedzictwo Przyrodnicze – Leszczawa Dolna (projekty Planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000: „Ostoja Przemyska” PLH 180012 i „Pogórze Przemyskie” PLB180001).

Ponieważ głównym elementem prognozy wpływu na środowisko są zaplanowane zabiegi gospodarcze, zapisane w projekcie Planu w formie szczegółowych wskazań, podstawową metodą analizy wpływu tych zabiegów na

środowisko jest porównanie w układzie przestrzennym rozmieszczenia zaplanowanych zabiegów z danymi o elementach środowiska przyrodniczego. Analizę tę przeprowadzono w dwóch postaciach:

- porównanie przestrzenne za pomocą technik GIS,
- zestawienie danych w tabelach, uzyskanych z bazy danych zawierającej informacje o planowanych zabiegach.

Techniki GIS umożliwiły wykonanie przestrzennych analiz rozmieszczenia zaplanowanych zabiegów w odniesieniu do lokalizacji wybranych obiektów przyrodniczych takich jak: miejsca występowania gatunków ptaków, siedliska przyrodnicze, obiekty chronione itp. W pierwszej kolejności dokonano wytypowania obszarów zainteresowania, czyli znanych stanowisk występowania gatunków będących celem ochrony obszaru Natura 2000, siedlisk przyrodniczych, stanowisk rzadkich gatunków roślin i zwierząt, obszarów będących potencjalnymi siedliskami bytowania wybranych gatunków ptaków. Na tak wytypowane obszary zostały nałożone mapy (warstwy) zaplanowanych zabiegów. W ten sposób zostały zidentyfikowane potencjalne obszary konfliktowe, które zostały następnie szczegółowo przeanalizowane pod kątem rodzaju zaplanowanego zabiegu i stopnia wpływu tego zabiegu na określony gatunek, siedlisko itp.

Dla wytypowanych obszarów konfliktowych zostały wykonane tabele pomocnicze w formie wykazów i zestawień sumarycznych. Tabele te uzyskano w wyniku kwerend do bazy danych nadleśnictwa. Zawierały one wykazy wydziałów leśnych w granicach określonych obszarów konfliktowych z wyszczególnionymi rodzajami zabiegów oraz powierzchnią tych zabiegów. Uzyskane wykazy i zestawienia były analizowane i oceniane a wyniki tych analiz zostały wyszczególnione w macierzach danych oraz w tekście opracowania.

Zabiegi pogrupowano następująco: rębnie (z podziałem na formy rębni), cięcia pielęgnacyjne (TP, TW i CP) i pozostałe zabiegi w uprawach (odnowienia, pielęgnacje i CW). Należy jednak zaznaczyć, że ogólna powierzchnia zaplanowana do zabiegów nie wynika wprost z sumy powierzchni tych trzech grup, ponieważ zabiegi w uprawach dotyczą w przeważającej większości tej samej powierzchni, na której wykonywane są rębnie. Sumaryczna powierzchnia zaplanowanych zabiegów to w zasadzie powierzchnia dwóch pierwszych grup: rębni i cięć pielęgnacyjnych.

Oceny poszczególnych parametrów środowiska oraz wpływu projektu Planu na te parametry polegały głównie na ocenie eksperckiej, wynikającej z przeprowadzonych wcześniej analiz i uzyskanych tabel i zestawień.

W większości przypadków odwoływano się do zapisów projektu Planu bądź Programu ochrony przyrody, bez ich szczegółowego przytaczania w Prognozie, ze względu na konieczność zachowania logicznego układu oraz spójności opracowania.

Przy określaniu wymagań ekologicznych oraz zagrożeń dla poszczególnych gatunków i siedlisk korzystano głównie z publikacji zalecanych przez Ministerstwo Środowiska „Poradniki ochrony siedlisk i gatunków – przewodnik metodyczny”. W przypadku ustalania naturalnych składów gatunkowych drzewostanów w ramach zbiorowisk leśnych oparto się na pracy „Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski” pod red. J.M. Matuszkiewicza.

2.3. Zawartość planu urządzenia lasu

Zawartość Planu u.l. określa ustawa o lasach z dnia 28.09.1991 r. Zgodnie z art. 18, ust. 4. ustawy o lasach, plan urządzenia lasu powinien zawierać w szczególności:

- 1) opis lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia, w tym:
  - a) zestawienie powierzchni lasów, gruntów przeznaczonych do zalesienia oraz lasów ochronnych,
  - b) zestawienie powierzchni lasów z roślinnością leśną (uprawami leśnymi) według gatunków drzew w drzewostanie, klas wieku, klas bonitacji drzewostanów oraz funkcji lasów;
- 2) analizę gospodarki leśnej w minionym okresie;
  - 2a) program ochrony przyrody;
- 3) określenie zadań, w tym w szczególności dotyczących:
  - a) ilości przewidzianego do pozyskania drewna, określonego oddzielnie jako etat miąższościowy użytków rębnych oraz etat powierzchniowy użytków przedrębnych,
  - b) zalesień i odnowień,
  - c) pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej,
  - d) gospodarki łowieckiej,
  - e) potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej.

Szczegółowe warunki i tryb sporządzania planu urządzenia lasu określa Rozporządzenie Ministra środowiska z dnia 12 listopada 2012 r.

Projekt Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska na lata 2015-2024 składa się z następujących części:

1. OGÓLNY OPIS LASÓW NADLEŚNICTWA - ELABORAT, sporządzone w trzech egzemplarzach z przeznaczeniem dla Nadleśnictwa Lutowiska, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie i Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych w Warszawie. Zawiera omówienie zagadnień gospodarki leśnej oraz załączniki z ustalonymi w trakcie prac kameralnych zestawieniami wyników inwentaryzacji.

2. OPISY TAKSACYJNE zawierające szczegółowe dane inwentaryzacji lasu – dla obrębów leśnych: Lutowiska i Dwernik,

3. WYKAZ PROJEKTOWANYCH CIĘĆ RĘBNYCH wraz z zestawieniami tabelarycznymi – dla obrębów: Lutowiska i Dwernik,

4. PROGRAM OCHRONY PRZYRODY W NADLEŚNICTWIE LUTOWISKA – sporządzony w formie odrębnie opracowanego opracowania.

5. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PLANU URZĄDZENIA LASU DLA NADLEŚNICTWA LUTOWISKA – sporządzona w formie odrębnie opracowanego opracowania.

6. MATERIAŁY KARTOGRAFICZNE:

1. Mapy gospodarcze w skali 1:5 000,
2. Mapy przeglądowe w skali 1:25 000:
  - Mapa przeglądowa drzewostanów,
  - Mapa przeglądowa cięć rębnych,
  - Mapa przeglądowa siedlisk leśnych,
  - Mapa przeglądowa ochrony lasu,
  - Mapa przeglądowa ochrony przeciwpożarowej,
  - Mapa przeglądowa gospodarki łowieckiej.
3. Mapa sytuacyjna obszaru w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa w skali 1:50 000.
4. Mapa sytuacyjno-przeglądowa walorów przyrodniczo-kulturowych w skali 1:50 000 (jako część graficzna Programu ochrony przyrody).
5. Mapa sytuacyjno-przeglądowa obszarów chronionych i funkcji lasu w skali 1: 50 000 (jako część graficzna Prognozy).

Najbardziej istotnym elementem projektu Planu, podlegającym ocenie wpływu na środowisko, są zaprojektowane zadania i wskazania gospodarcze. Zadania gospodarcze są wynikiem podsumowania wszystkich prac w nadleśnictwie z danego zakresu i są elementem wyszczególnionym w decyzji Ministra Środowiska o zatwierdzeniu Planu. Natomiast wskazania gospodarcze są propozycją wykonania pewnych czynności w każdym konkretnym wydzieleniu, w celu osiągnięcia założeń i celów Planu. Propozycja ta jest przez gospodarza terenu na bieżąco weryfikowana i wykonywana na podstawie aktualnego stanu lasu oraz bieżących potrzeb. Poziom szczegółowości zaprojektowanych czynności jest różny. Prawidłową ocenę wpływu na środowisko można przeprowadzić, znając poziom szczegółowości każdego rodzaju czynności, z jakim zostały one zapisane w projekcie Planu.

Przedstawienie stopnia szczegółowości wskazań gospodarczych, zadań i innych ustaleń Planu

Rodzaj zabiegu lub zapisu w planie	Szczegółowość informacji zapisana w planie u.l.	Możliwe negatywne oddziaływanie	Opis	Skala (% pow. N-ctwa)*
Zalesienia	Do konkretnego wydzielenia	Mogą znacząco oddziaływać na środowisko. Znaczące negatywne oddziaływanie w przypadku zalesiania siedlisk nieleśnych z załącznika I DS oraz stanowisk gatunków chronionych i ich	Skład gatunkowy upraw wynika z ustaleń KZP i warunków siedliskowych	0,00

Rodzaj zabiegu lub zapisu w planie	Szczegółowość informacji zapisana w planie u.l.	Możliwe negatywne oddziaływanie	Opis	Skala (% pow. N-ctwa)*
		siedlisk. Konieczne wdrożenie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (przewidywane zmiany stosownego rozporządzenia Rady Ministrów odnośnie powierzchni kwalifikującej do przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko)		
Wyłączenia gruntów leśnych na cele nieleśne	Do konkretnego wydzielenia	Mogą znacząco oddziaływać na środowisko w przypadku siedlisk leśnych z załącznika I DS, oraz stanowisk i siedlisk gatunków podlegających ochronie. Konieczne wdrożenie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (przewidywane zmiany stosownego rozporządzenia Rady Ministrów odnośnie powierzchni kwalifikującej do przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko)	-	0,00
Odnowienia	Do konkretnego wydzielenia	Negatywne – w przypadku stosowania na leśnych siedliskach przyrodniczych składów gatunkowych niezgodnych z przyrodniczym typem lasu	Skład gatunkowy upraw wynika z ustaleń KZP oraz Narady Techniczno-Gospodarczej	1206,58
Rębnie zupełne (I)	Do konkretnego wydzielenia, z podaniem rodzaju rębni	Negatywne oddziaływanie okresowe	-	0,00
Rębnie złożone (II – IV)	Do konkretnego wydzielenia, z podaniem rodzaju rębni	Negatywne oddziaływanie okresowe	Sposób zagospodarowania został przyjęty zgodnie z ustaleniami KZP, z uwzględnieniem typu siedliskowego lasu, typu gospodarczego drzewostanu oraz aktualnego składu gatunkowego drzewostanu i młodego pokolenia	15606,88
Pielegnacja lasu	Do konkretnego wydzielenia, z podaniem rodzaju zabiegu, ewentualnie pilności zabiegu, bez określania terminu wykonania	Korzystne gdy zabiegi przyczyniają się do zachowania we właściwym stanie siedlisk przyrodniczych lub jego poprawy np. poprzez dostosowywanie składów gatunkowych drzewostanów do warunków siedliskowych w ramach np. trzebieży przekształceniowych,	-	8723,24

Rodzaj zabiegu lub zapisu w planie	Szczegółowość informacji zapisana w planie u.l.	Możliwe negatywne oddziaływanie	Opis	Skala (% pow. N-ctwa)*
		sukcesywne usuwanie gatunków osłonowych lub przedplonów; negatywne gdy są wykonywane w okresie lęgowym ptaków, bez uwzględniania lokalizacji roślin gatunków chronionych i uwzględniania ich wymagań ekologicznych; wprowadzanie podszytów w borach		
Składy gatunkowe upraw	Zapis odnoszący się nie do konkretnego wydzielenia, ale do TD w ramach typów siedl. lasu. Pośrednio do konkretnego wydzielenia, ponieważ przyjęcie konkretnego TD w ramach określonego TSL oznacza konkretny orientacyjny skład gatunkowy upraw przyjęty przez KZP i NTG, jednak szczegółowe planowanie hodowlane nie jest domeną PUL, bowiem należy do obowiązków realizatora planu.	Negatywne – w przypadku stosowania składów gatunkowych zupełnie niezgodnych z typem lasu	-	-
Zadania z zakresu infrastruktury technicznej, w tym w zakresie małej retencji, a także modernizacje i konserwacje rowów melioracyjnych, zbiorniki i drogi ppoż.	Wytyczne kierunkowe, zwykle bez konkretnej lokalizacji	Mogą znacząco oddziaływać na środowisko. Konieczne wdrożenie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko na etapie projektowania i realizacji inwestycji. Zadania te nie są przedmiotem planu urządzenia lasu. (przewidywane zmiany stosownego rozporządzenia Rady Ministrów odnośnie powierzchni kwalifikującej do przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko, wysokości piętrzeń w obszarach chronionych i poza nimi)	-	0,00%

*powierzchnia zabiegów może się pokrywać.

2.4. Główne cele planu urządzenia lasu

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, **głównym celem gospodarki leśnej**, uwzględnianym w planie urządzenia lasu nadleśnictwa, jest **zapewnienie trwałości lasu i ciągłości jego wielofunkcyjnej roli w zagospodarowaniu przestrzennym kraju**.

Trwałość lasów w zmieniających się warunkach środowiska przyrodniczego, zgodnie z Zasadami hodowli lasu, powinna być osiągnięta przez uwzględnianie w gospodarce leśnej wzorców naturalnych, ukształtowanych przez przyrodę w czasach minionych oraz obserwację i wykorzystywanie współczesnych procesów naturalnych inspirowanych przez samą przyrodę. Przy kształtowaniu przyszłego obrazu lasów należy także brać pod uwagę trendy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, które będą wpływać na warunki środowiska przyrodniczego i oczekiwania społeczeństwa wobec lasów i gospodarki leśnej.

Głównym celem opracowania planu urządzenia lasu jest umożliwienie prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej w nadleśnictwie. Jest to jednocześnie spełnienie wymogu prawnego zawartego w art. 7. ustawy o lasach. Minister właściwy do spraw środowiska zatwierdza i nadzoruje wykonanie planu urządzenia lasu dla lasów stanowiących własność Skarbu Państwa (art. 22. ustawy o lasach). Do czasu zatwierdzenia przez ministra właściwego do spraw środowiska dokument ten jest projektem nieposiadającym mocy prawnej.

Plan urządzenia lasu sporządza się z uwzględnieniem:

1. przyrodniczych i ekonomicznych warunków gospodarki leśnej;
2. celów i zasad gospodarki leśnej oraz sposobów ich realizacji, określonych dla każdego drzewostanu i urządzanego obiektu, z uwzględnieniem lasów ochronnych (art. 18. ust. 1. ustawy o lasach).

Przedmiotem planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa są:

1. lasy w rozumieniu art. 3 ustawy o lasach,
2. grunty przeznaczone do zalesienia (§ 2, część I IUL).

W części inwentaryzacyjnej planu urządzenia lasu uwzględnia się również inne grunty i nieruchomości Skarbu Państwa pozostające w zarządzie nadleśnictwa, na potrzeby prowadzenia ich ewidencji i ustalania wartości – zgodnie z art. 4, ust. 3 ustawy o lasach (§ 2, Część I IUL).

Do głównych celów i zadań planowania urządzeniowego realizowanych w ramach prac nad Planem urządzenia lasu należały:

1. inwentaryzacja oraz ocena stanu lasu, w tym siedlisk (leśnych) i drzewostanów, wraz ze sporządzeniem syntetycznego opisu taksacyjnego poszczególnych wyłączeń taksacyjnych, a także wykonaniem odpowiednich zestawień zbiorczych;
2. rozpoznanie walorów przyrodniczych w lasach oraz określenie sposobów postępowania gospodarczego z uwzględnieniem potrzeb z zakresu ochrony przyrody;
3. rozpoznanie podstawowych założeń polityki planowania przestrzennego regionu, dotyczących gospodarki leśnej i ochrony

- przyrody z uwzględnieniem regionalnych strategii rozwoju oraz regionalnych programów ochrony środowiska;
4. zebranie informacji w sprawie programu ochrony przyrody, w tym dotyczących obszarów Natura 2000, wraz z aktualizacją i weryfikacją dotychczasowego programu ochrony przyrody;
  5. sformułowanie celów, zasad i sposobów realizacji trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
  6. przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania ustaleń planu urządzenia lasu na środowisko wraz z opracowaniem wymaganej prognozy;
  7. rozpoznanie ekonomicznych warunków gospodarki leśnej oraz określenie spodziewanych efektów ekonomicznych tej gospodarki w urządzanym nadleśnictwie;
  8. określenie długo- oraz średniookresowych hodowlanych i technicznych celów gospodarki leśnej dla urządzanego obiektu, umożliwiających formułowanie celów doraźnych w poszczególnych drzewostanach;
  9. projektowanie pożądaných typów drzewostanów oraz możliwie zróżnicowanej budowy lasu (wiekowej i przestrzennej);
  10. ustalenie etatów cięć głównego użytkowania lasu (rębego oraz przedrębnego);
  11. projektowanie odnowień, zalesień oraz zadań z zakresu pielęgnowania lasu;
  12. określenie kierunkowych zadań z zakresu ochrony lasu, w tym ochrony przeciwpożarowej;
  13. ustalenie kierunkowych zadań z zakresu gospodarki łowieckiej w lasach;
  14. określenie potrzeb w zakresie remontów oraz budowy infrastruktury technicznej, w tym dotyczących turystyki i rekreacji;
  15. zobrazowanie przestrzenne (wizualizacja), w formie odpowiednich map, podstawowych danych o urządzanym obiekcie, dotyczących szczególnie: obszarów chronionych i funkcji lasu, wyników inwentaryzacji oraz wybranych zadań gospodarki leśnej;
  16. sporządzenie ogólnego opisu lasów, zawierającego m.in.: ogólną charakterystykę urządzanego obiektu, analizę gospodarki leśnej za okres obowiązywania dotychczasowego planu urządzenia lasu, analizę stanu zasobów drzewnych wraz z określeniem kierunku ich rozwoju oraz pożądanego stanu, cele gospodarki przyszłej, program ochrony przyrody, zestawienia przewidywanych zadań (obligatoryjnych oraz fakultatywnych, zwanych dalej wskazaniem) oraz prognozę stanu zasobów drzewnych na koniec planowanego okresu planistycznego (§ 1, część I Instrukcji urządzania lasu).

Głównym celem hodowli lasu jest zachowanie lasów istniejących i kształtowanie nowych, z respektowaniem procesów naturalnych poprzez:

- a) stopniowe osiągnięcie stanów równowagi dynamicznej w ekosystemach leśnych, a w szczególności zgodności biocenozy leśnej z warunkami biotopów,
- b) kształtowanie pozaprodukcyjnych funkcji lasu oraz przyjaznych powiązań gospodarki leśnej z otoczeniem społeczno-gospodarczym,
- c) zapewnianie produkcji drewna i użytków nieдрzewnych.

Przy formułowaniu szczegółowych celów hodowli lasu, które zgodnie z art. 18 ustawy o lasach powinny być określone w planie urządzenia lasu dla każdego drzewostanu i urządzanego obiektu, należy wyróżniać:

- cele perspektywiczne (długookresowe) polegające na określeniu pożądanej postaci drzewostanu w wieku jego dojrzałości do odnowienia, wyrażone w typach drzewostanów dla poszczególnych siedlisk, położenia i warunków środowiska przyrodniczego oraz w wiekach dojrzałości drzewostanów do odnowienia określanych w planach urządzenia lasu;
- cele etapowe (średniookresowe), stanowiące rozwinięcie celów perspektywicznych, obejmujące od kilkunastu do kilkudziesięciu lat, zgodnie z naturalną dynamiką rozwoju drzewostanów, uwzględniające potrzebę wprowadzania zmian w ich aktualnym stanie poprzez np.:
  - a) rewitalizację gleb i regradację siedlisk
  - b) zmianę składu gatunkowego drzewostanów, ich struktury wiekowej i przestrzennej,
  - c) prowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych o właściwym natężeniu i w sposób odpowiedni do fazy rozwoju drzewostanów,
  - d) optymalizację zapasu drzewostanów,
  - e) odbudowę małej retencji w lesie,
  - f) przywracanie naturalnej różnorodności biologicznej lasu.
- cele krótkookresowe (doraźne) - formułowane na okres ważności planu urządzenia lasu i ujmowane we wskazaniach gospodarczych opisów taksacyjnych.

Cele i sposoby ich realizacji określone są na etapie sporządzania projektu planu urządzenia lasu.

Cele długo- i średniookresowe są zapisywane w opisie taksacyjnym drzewostanu, a cele perspektywiczne i średniookresowe powinny być sformułowane również w elaboracie, wchodzącym w skład planu urządzenia lasu.

Jednym z ważnych celów hodowli lasu jest racjonalne użytkowanie i bieżące odnawianie zasobów leśnych z zachowaniem ich naturalnej różnorodności biologicznej. Poprzez użytkowania lasu osiąga się następujące cele:

- a) kształtowanie najlepszych warunków dla odnowienia lasu i jego rozwoju zgodnie z celami: gospodarki leśnej, ochrony przyrody, ochrony i kształtowania środowiska
- b) gospodarcze wykorzystanie zasobów leśnych i pozaprodukcyjnych funkcji lasu – jako dobra publicznego i źródła środków na prowadzenie trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

2.5. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia planu urządzenia lasu

Cele ochrony środowiska na szczeblu międzynarodowym:

- **Konwencja ramsarska** (www.ramsar.org) – odnosi się do obszarów wodno-błotnych, mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życia ptactwa wodnego. Za takie obszary uznane są bagna, błota, torfowiska oraz wszelkiego typu zbiorniki wodne. Zgodnie z zapisami zaleca się ochronę nie tylko oficjalnie zgłoszonych obiektów (z tzw. Listy konwencji ramsarskiej), ale też pozostałych obszarów wodno-błotnych w danym państwie. Na omawianym obszarze bagna podlegają ochronie i nie wykonuje się na nich żadnych zabiegów.
- **Konwencja waszyngtońska** (www.cites.org), znana też pod skrótem CITES, odnosi się do problemu międzynarodowego handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem. *PUL* dla Nadleśnictwa nie zajmuje się tymi zagadnieniami.
- **Konwencja bońska** (www.cms.int) dotyczy ochrony wędrownych gatunków dzikich zwierząt, za które uznaje się populacje pewnych gatunków lub niższe taksony zwierzęce, których przedstawiciele („znaczna liczba osobników”) w sposób cykliczny i możliwy do przewidzenia przekraczają granice państwowe. Na omawianym obszarze wszystkie takie gatunki podlegają ochronie.
- **Konwencja berneńska** (www.coe.int) ma nieco odmienną specyfikę od wcześniej opisanych, gdyż odnosi się do przyrody jednego kontynentu – Europy. Jej celem jest ochrona dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na gatunki zagrożone, narażone i migrujące. Na omawianym obszarze wszystkie takie gatunki i siedliska podlegają ochronie, a korytarze ekologiczne są zachowane;
- **Konwencja o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro** (www.cbd.int) przyjmuje za swoje cele ochronę różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych, uwzględniający dostęp do tych zasobów i przepływ technologii ich użytkowania. Oprócz wspomnianego poziomu genetycznego wyróżnia poziom gatunkowy i ekosystemowy. W praktyce w Polsce operujemy jeszcze jednym, najwyższym poziomem – krajobrazowym. Na omawianym obszarze prowadzi się zrównoważoną gospodarkę leśną, bilansowanie cięć w stosunku do przyrostu drzewostanów, pozostawianie kęp do naturalnego rozkładu, ochrona drzew dziuplastych i martwych;
- **Europejska Konwencja Krajobrazowa** (www.conventions.coe.int) definiuje krajobraz jako postrzegany przez ludzi obszar, którego charakter jest wynikiem działania i interakcji czynników przyrodniczych czy ludzkich. Może to być krajobraz: przyrodniczy, wiejski, miejski,

i podmiejski, lądowy oraz wód śródlądowych i morskich, krajobrazów wyjątkowych, a także pospolitych i zdegradowanych. Za możliwe działania względem krajobrazu uznaje się ochronę (utrzymanie ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu – naturalnych czy kulturowych), gospodarkę (podtrzymanie krajobrazu w warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju) oraz planowanie (działanie perspektywiczne w celu powiększenia, odtworzenia lub utworzenia krajobrazów). Zapisy *PUL* nie powodują zmian w krajobrazie, gdyż nie przewiduje się usuwania całości drzewostanów.

Cele ochrony środowiska na szczeblu europejskim (wspólnotowym):

- **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków** (Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, L20/7 26.1.2010 rozdz. IV str. 30, M.P. 2011 nr 38 poz. 425). Wszystkie gatunki chronione tą Dyrektywą są chronione na terenie Nadleśnictwa.
- **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko** (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157);
– wdrożona do prawa polskiego ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227). Projekt planu urządzenia lasu jest poddany strategicznej ocenie.
- **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG** (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str. 26; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 375) - wdrożona do prawa polskiego ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227);
- **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE** (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, str. 17; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 466) - wdrożona do prawa polskiego ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227);
- **Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory** (Dz. Urz. WE L 206

z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz.15, t. 2, str. 102) – wdrożona do prawa polskiego ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227);

- **Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzanym środowisku naturalnemu** (Dz. Urz. UE L 243/56/z 30.04.2004, str. 56; Dz. Urz. UE Polskie Wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 8, str. 357).

Cele ochrony środowiska na szczeblu krajowym:

- **Polityka ekologiczna państwa** z 2008 r. [przyjęta przez Sejm RP dnia 23 sierpnia 2001 r., zmieniana kilkakrotnie – ostatnia zmiana z 2008 r.] – za jeden z celów realizacyjnych podaje ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody. Na terenie Nadleśnictwa zgodnie z tą polityką dąży się do utrzymania i przywracanie zdolności retencyjnych lasów, dostosowanie składów gatunkowych drzewostanów do siedliska, zwiększanie różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych, pozostawianie drzew dziuplastych i martwych, zapewnianie odpowiedniego poziomu drewna martwego.
- **Polityka leśna państwa** [przyjęta przez Radę Ministrów dnia 22 kwietnia 1997 r.] (www.lasypanstwowe.gov.pl) – odnosi się do lasów wszystkich form własności oraz nakreśla cele i zasady realizowania gospodarki leśnej. W ramach wypełniania ekologicznych (ochronnych) funkcji lasów akcentowane jest między innymi tworzenie warunków do zachowania potencjału biologicznego licznych gatunków, ekosystemów i wartości genetycznych organizmów, a także różnorodności i złożoności krajobrazu, czyli ochrona różnorodności biologicznej w całym procesie zarządzania oraz gospodarowania lasami. Na terenie Nadleśnictwa zgodnie z tą polityką dąży się do utrzymania i przywracanie zdolności retencyjnych lasów, dostosowanie składów gatunkowych drzewostanów do siedliska, zwiększanie różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych, pozostawianie drzew dziuplastych i martwych, zapewnianie odpowiedniego poziomu drewna martwego.
- **Krajowa Strategia Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej** (Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2000). Celem nadrzędnym Strategii jest „Zachowanie całego rodzimego bogactwa przyrodniczego oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jego organizacji (wewnątrz gatunkowego, międzygatunkowego i ponadgatunkowego)”. Na terenie Nadleśnictwa preferuje się naturalne odnowienie lasu, utrzymywanie złożonej struktury drzewostanów pozwalającej znajdować nisze ekologiczne maksymalnej ilości gatunków.

- **„Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce”** wraz z planem działań (na lata 2006 – 2013), zatwierdzona w 2006 roku. Jako główny cel strategii przedstawione jest zachowanie ciągłości istnienia i naturalnego charakteru obszarów wodno-błotnych, zatrzymanie ich degradacji i zanikania, a w razie potrzeby – restytucja przyrodnicza obiektów zdegradowanych. Obszary torfowisk na terenie Nadleśnictwa podlegają ochronie, ogranicza się do niezbędnego minimum zabiegi gospodarcze na siedliskach łągowych.
- **Krajowy Program Zwiększania Lesistości** – jest instrumentem Polityki leśnej państwa w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju. Jedną z przesłanek powiększania powierzchni leśnej jest zachowanie zasobów genowych flory i fauny oraz przywracanie różnorodności biologicznej i naturalności krajobrazu. W dokumencie przedstawiono założenia metodyczne i kryteria określania preferencji zalesieniowych oraz nakreślono strategię realizacji programu.
- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.); art. 5 stanowi, że: „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.” Oznacza to, że ochrona środowiska zaliczona została do pryncypiów ustrojowych państwa, a ma być realizowana w myśl zasad zrównoważonego rozwoju.
- **Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r.** o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. Nr 97, poz. 1051) – gwarantuje trwanie w czasie i nienaruszalność lasów Skarbu Państwa, uznanych za strategiczny zasób naturalny i ma duże znaczenie w szerokim wdrażaniu idei zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. W myśl tej ustawy powinny być one utrzymywane, powiększane i doskonalone „zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w interesie dobra ogólnego”.
- **Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r.** o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1205) – reguluje zasady ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji i poprawiania wartości użytkowej gruntów. Ogranicza ich przeznaczanie na cele nierolnicze lub nieleśne.
- **Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.** (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.) – określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Artykuł 8 tej ustawy stanowi, że: Polityki, strategii, plany lub programy dotyczące w szczególności przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, gospodarki przestrzennej, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu powinny uwzględniać zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.
- **Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r.** o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1789, z późn. zm.) – określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód

w środowisku. Ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzanym środowisku naturalnemu (Dz. Urz. UE L 143/56 z 30.04.2004, str. 56; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 8, str. 357).

- **Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r.** – Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 469);
- **Ustawa z dnia 27 marca 2003 r.** o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 199) – określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej, a także zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy.
- **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r.** o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 z późn. zm.) – określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.
- **Ustawa z dnia 13 października 1995 r.** – Prawo łowieckie (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1226, z późn. zm.) – art. 1 tej ustawy określa łowiectwo jako element ochrony środowiska, w rozumieniu ustawy oznaczający ochronę zwierząt łownych (zwierzyny) i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej, a art. 2 stanowi, że zwierzęta łowne w stanie wolnym, jako dobro ogólnonarodowe, stanowią dobro Skarbu Państwa.
- **Ustawa z dnia 28 września 1991 r.** o lasach (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1153, z późn. zm.) - określa zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych (bez względu na formę ich własności) oraz przedstawia zasady gospodarki leśnej. Promowana trwale zrównoważona gospodarka leśna ma dążyć, między innymi, do zachowania bogactwa biologicznego lasów, ich żywotności i trwałego realizowania funkcji ochronnych. Jednym z narzędzi realizacji postulatów jest program ochrony przyrody, stanowiący obowiązkową składową planu urządzenia lasu. W ramach wypełniania ekologicznych (ochronnych) funkcji lasów akcentowane jest między innymi tworzenie warunków do zachowania potencjału biologicznego licznych gatunków, ekosystemów i wartości genetycznych organizmów, a także różnorodności i złożoności krajobrazu, czyli ochrona różnorodności biologicznej w całym procesie zarządzania oraz gospodarowania lasami.
- **Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r.** o leśnym materiale rozmnożeniowym (Dz. U. z 2011 r., Nr 106, poz. 622) – reguluje kwestie rejestracji, obrotu i kontroli odpowiednio leśnego materiału podstawowego i rozmnożeniowego, a także regionalizacji nasiennej, co ma wpływ na zachowanie różnorodności genetycznej polskich lasów.

- **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r.** o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) – określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu.
- **Ustawa z dnia 3 października 2008 r.** o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).
- **Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r.** o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 686 z późn. zm.).
- **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r.** w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 z późn. zm.).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 marca 2004 r.** w sprawie wykazu, obszarów i mapy regionów pochodzenia leśnego materiału podstawowego (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1424).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r.** w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów (Dz. U. Nr 58, poz. 405 z późn. zm.).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r.** w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. poz. 1302).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r.** w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008 r.** w sprawie kryteriów oceny występowania szkody w środowisku (Dz. U. Nr 82, poz. 501 z późn. zm.).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r.** w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia (Dz. U. Nr 103, poz. 664 z późn. zm.).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r.** w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. poz. 1348).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r.** w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. poz. 1409).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r.** w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. poz. 1408).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r.** w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz. U. Nr 210, poz. 1260).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r.** w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów

kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. Nr 77, poz. 510 z późn. zm.).

- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r.** w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. Nr 60, poz. 533).
- **Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r.** w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U. Nr 67, poz. 337 z późn. zm.).
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r.** w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. Nr 45, poz. 433 z późn. zm.).

Zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych oraz Dyrektora Regionalnego Lasów Państwowych w Krośnie ustalające szczegóły dotyczące sposobu realizowania zrównoważonej gospodarki leśnej w ramach instytucji Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe:

- **Zarządzenie nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie Instrukcji Urządzania Lasu (CILP, Warszawa 2012 r.):**
  - Część 1. Instrukcja sporządzania projektu planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa;
  - Część 2. Instrukcja wyróżniania i kartowania w Lasach Państwowych typów siedliskowych lasu oraz zbiorowisk roślinnych;
  - Część 3. Instrukcja techniczna sporządzania i wydruku map leśnych (<http://www.lp.gov.pl/media/biblioteka/urzadzanie/iul/>).
- **Zarządzenie nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 22 listopada 2011 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji Ochrony Lasu (CILP, Warszawa 2012 r.).**

Instrukcja, wprowadzona na potrzeby V rewizji planów urządzenia lasów dla nadleśnictw, obejmuje również potrzeby z zakresu ochrony przyrody i kształtowania środowiska przyrodniczego w lasach, możliwe do realizacji metodami gospodarki leśnej i która kontynuuje tradycję tworzenia programów ochrony przyrody jako integralnych komponentów planów urządzenia lasu w nadleśnictwach (http://www.lp.gov.pl/media/biblioteka/ochrona_lasu/).

- **Zarządzenie nr 53 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie wprowadzenia Zasad Hodowli Lasu obowiązujących w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe** (<http://www.lp.gov.pl/media/biblioteka/hodowla/>).

- **Zarządzenie nr 54 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r.** w sprawie wprowadzenia **Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu.**
- **Zarządzenie nr 28 Dyrektora Regionalnego Lasów Państwowych w Krośnie z dnia 2 grudnia 2014 r.** dotyczące wytycznych w sprawie sposobów uwzględniania wymagań ochrony przyrody podczas realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej na terenie RDLP w Krośnie.
Cele ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym
- **Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego** (Rzeszów 2007. Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, aktualizacja Strategii 2013).

W Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego wyróżniono 8 pól strategicznych, wokół których będzie skupiał się jego rozwój. Są to:

- a) obszary wiejskie,
- b) przedsiębiorczość,
- c) kultura, turystyka i ochrona przyrody,
- d) kapitał ludzki,
- e) infrastruktura,
- f) współpraca międzynarodowa.

Jednym z celów strategicznych wynikających z powyższych założeń jest „Doskonalenie systemu ochrony przyrody i gospodarki leśnej, tak aby rozwój województwa odbywał się w sposób zapewniający zachowanie jego wartości przyrodniczych i krajobrazowych. Cel ten przełożony na kierunki działań wskazuje na konieczność zabezpieczenia ciągłości lasu oraz jego produkcyjnych i pozaprodukcyjnych funkcji.

- **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego** (Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, Rzeszów 2002 r. uchwalony uchwałą nr XLVIII/552/2002 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r.)

Ustalenia planu w zakresie gospodarki leśnej i zalesień obejmują:

- a) Konieczność przebudowy drzewostanów w kierunku ich zgodności z siedliskiem, w obrębie:
  - Bieszczad,
  - Beskidu Niskiego,
  - Pogórza Przemyskiego.

Zasady zagospodarowania na terenie lasów i gruntów leśnych:

- na terenie lasów i gruntów leśnych obowiązują zasady zagospodarowania określone w przepisach szczególnych (w szczególności ustawy o lasach i ochronie przyrody) oraz

- w planach urządzenia lasów i programach ochrony przyrody nadleśnictw,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji związanych z gospodarką leśną oraz tras przebiegu infrastruktury technicznej (w szczególności uznanej za cel publiczny) w przypadkach braku innych rozwiązań omijających kompleksy leśne, pod warunkiem zachowania obszarów skupisk roślinności o szczególnych wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i ekologicznych, występowania skupisk gatunków chronionych, korytarzy ekologicznych, ostoi zwierząt, zgodnie z przepisami szczególnymi,
  - działania w zakresie hodowli lasu powinny być prowadzone z zachowaniem różnorodności biologicznej, w szczególności należy właściwie kształtować strefy ekotonowe w celu przywrócenia walorów krajobrazowych ekosystemów leśnych,
  - należy właściwie kształtować bilans wodny w lasach poprzez zachowanie istniejących lub odtworzenie cieków i zbiorników wodnych oraz ich ochronę,
  - należy tworzyć warunki do powoływania Leśnych Kompleksów Promocyjnych oraz certyfikacji lasów jako narzędzi wzorcowej zrównoważonej gospodarki leśnej w zróżnicowanych warunkach środowiska w województwie.

Zakres zalesień i zadrzewień:

- na podstawie studiów programowo-przestrzennych, mając na uwadze zachowanie różnorodności biologicznej, przewiduje się pod zalesienia i zadrzewienia:
    - obszary nieprzydatne dla gospodarki rolnej,
    - obszary w obrębie korytarzy ekologicznych,
    - obszary źródliskowe,
    - strefy ochronne i obszary głównych zbiorników wód podziemnych,
    - obszary osuwiskowe,
    - obszary zdegradowane,
  - pod ograniczone ilościowo zalesienia i zadrzewienia przewiduje się:
    - obszary gospodarki rolnej (zadrzewienia śródpolne),
    - doliny cieków wodnych - z priorytetem zadrzewień w ramach renaturyzacji rzek,
    - obszary towarzyszące szlakom komunikacyjnym (właściwy dobór materiału do nasadzeń), zgodnie z przepisami szczególnymi.
- **Regionalny Program Operacyjny Polityki Leśnej Państwa dla „Regionu Podkarpackiego”** dotyczącego obszarów leśnych wszystkich form własności w terytorialnym zasięgu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie (RDLP w Krośnie – Krosno 2003 r.).

RPOPLP mają, zgodnie z zapisami Agendy 21, wdrażać na szczeblu lokalnym ideę trwałej, zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej we wszystkich lasach regionu, bez względu na formę własności. Są one ogniwem pośrednim pomiędzy strategicznym programem rządowym p.t. „Polityka Leśna Państwa” a Narodowym Programem Leśnym, który ma powstać na ich podstawie.

W Prognozie uwzględniono również ustalenia dotyczące lasów zawarte w:

- opracowaniach ekofizjograficznych (podstawowych i problemowych, składających się z części kartograficznej i opisowej) do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin oraz projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa,
- studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin,
- miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin.

2.6. Powiązania planu urządzenia lasu z innymi dokumentami, w tym dokumentami w zasięgu działania nadleśnictwa, dla których zostały sporządzone strategiczne oceny oddziaływania na środowisko

Ustalenia Planu w największym stopniu wiążą się z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego sporządzanymi dla gmin, gdzie są m.in. określone obszary przeznaczone do zalesienia. Innego typu dokumentami planistycznymi powiązanymi z Planem są plany ochrony lub plany zadań ochronnych wynikające z ustawy o ochronie przyrody. Na obszarze Nadleśnictwa dotyczą one parku krajobrazowego „Doliny Sanu” i obszarów Natura 2000 („Bieszczady” - PLC 180001).

Obecnie żaden z wymienionych obszarów nie posiada tego typu dokumentu. Aktualnie w trakcie opracowania jest plan ochronny dla PLC 180001 Bieszczady.

Powiązane z Planem są niewątpliwie plany urządzenia lasu dla nadleśnictw sąsiadujących. Powiązanie następuje jednak tylko poprzez ustalenie granicy pomiędzy nadleśnictwami. Zapisy Planu dla Nadleśnictwa Lutowiska w żaden sposób nie odnoszą się do sąsiednich nadleśnictw, podobnie jak zapisy planów innych nadleśnictw nie odnoszą się wprost do Nadleśnictwa Lutowiska.

Każde z sąsiednich nadleśnictw posiada prognozę oddziaływania planu u.l. na środowisko.

Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2012-2015, z perspektywą do 2019 r.

W dokumencie tym, w punkcie: Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów – priorytet 6, zawarte zostały cele, które są realizowane w *Planie urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Stuposiany*:

1. krótkookresowe:

- realizacja zobowiązań międzynarodowych w zakresie ochrony przyrody oraz zobowiązań wynikających z ustawy o ochronie przyrody,
- wdrażanie zasad ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych odpowiadających kryteriom ustalonym dla Europy, na podstawie konwencji i porozumień międzynarodowych,
- intensyfikacja działań ukierunkowanych na prowadzenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej,
- kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów, z zachowaniem ich bogactwa biologicznego.

2. średniookresowe:

- zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej,
- zachowanie korzystnego wpływu lasu na równowagę środowiska i warunki życia ludzi, w szczególności ochrona, zwiększanie, i przywracanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym,
- edukacja ekologiczna dotycząca racjonalnego użytkowania zasobów leśnych.

Program ochrony środowiska dla powiatu bieszczadzkiego

W dokumencie tym, sporządzonym na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021, opisano kompleksowy stan środowiska na terenie powiatu, w tym również warunki przyrodnicze nadleśnictw, występujące formy ochrony przyrody i stan środowiska. Określono również kierunki działań w zakresie ochrony lasów, poprzez cele długookresowe i krótkookresowe.

Cel długookresowy to ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów leśnych. Realizacja tego celu polega na kompleksowej ochronie ekosystemów leśnych, poprawie stanu zdrowotnego, doskonaleniu zasad i mechanizmów użytkowania obszarów leśnych, przygotowaniu podstaw do regulacji lesistości, wzbogacaniu zasobów leśnych i ochronie przed pożarami.

Cel krótkookresowy to intensyfikacja działań na rzecz modelu trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz ochrony zasobów leśnych. Realizacja tego celu poprzez przygotowanie podstaw do regulacji zalesień, w tym: weryfikacja klasyfikacji gruntów (granicy polno-leśnej), uregulowanie spraw z wykazywaniem powierzchni leśnych w ewidencji gruntów oraz optymalnej lokalizacji zalesień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina na lata 2007-2013

W dokumencie tym omówiono strukturę i zawartość projektu programu i wyróżniono cele środowiskowe. W zasadniczej części przeanalizowano możliwe efekty środowiskowe i związane ze zrównoważonym rozwojem wynikające z realizacji priorytetów i działań przyjętych w projekcie programu. Takiej ocenie poddano wszystkie priorytety programu i na tej podstawie zidentyfikowano zagrożenia, które mogą się pojawić wskutek ich wdrożenia. Dodatkowo, Prognoza zawiera prospektywną diagnozę warunków środowiskowych analizowanego obszaru.

W raporcie stwierdzono, iż wdrożenie Programu PBU nie spowoduje znaczących zmian w środowisku przyrodniczym omawianego terenu. Przeciwdziałanie ewentualnym zagrożeniom odbywać się będzie na podstawie ogólnie przyjętych metod i środków (np. ocen oddziaływania na środowisko). Program nie zawiera zapisów, z których wynikałaby konieczność lub dążenia do realizowania dużych inwestycji i związanych z nimi koncentracji populacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Realizacja wyszczególnionych działań związanych z priorytetami powinna doprowadzić do:

- stabilizacji dobrego stanu aerosanitarnego całego terenu oraz likwidacji lokalnych ognisk zanieczyszczeń powietrza przy pewnym nasileniu emisji ze środków transportu;
- stopniowej poprawy jakości wody, w tym poprawy dostępu do zdrowej wody pitnej, przy niestety rosnących kłopotach z nieograniczonym dostępem do zasobów wodnych;
- stabilizacji jakości gleb, gruntów, krajobrazu oraz roślinności;
- poprawienia struktury konserwatorskiej ochrony przyrody;
- poprawy gospodarki odpadami;
- znacznej poprawy w zakresie ładu przestrzennego oraz sanitacji siedzib ludzkich;
- poprawy świadomości ekologicznej;
- wprowadzenia na obszar PBU proekologicznej przedsiębiorczości, ekoturystyki oraz przyjaznej środowisku produkcji (odnawialne źródła energii, sozotechnika, odzysk i recykling).

Dla pozostałych dokumentów i opracowań, które przeanalizowano, nie stwierdzono związków między ustaleniami *Planu*, a ustaleniami dokumentów oraz **nie stwierdzono, aby istniało zagrożenie wystąpienia negatywnego skumulowanego oddziaływania na środowisko.**

2.7. Metody analizy skutków realizacji postanowień planu urządzenia lasu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Proponuje się, aby analizę skutków realizacji obligatoryjnych zadań gospodarczych zawartych w planie urządzenia lasu prowadził organ nadzorujący, którym jest, zgodnie z zapisem art. 34 pkt. 2c) ustawy z dnia 28 września 1991 r.

o lasach, dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych (w konkretnym przypadku dyrektor RDLP w Krośnie). Obiektywny pomiar realizacji planu urządzenia lasu zapewniać powinien monitoring następujących wskaźników:

- powierzchnia lasów według rzeczywistych składów gatunkowych i wieku dla siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków w obszarach Natura 2000,
- wykonania zadań określonych decyzją Ministra Środowiska w sprawie zatwierdzenia planu urządzenia lasu, w tym dla obszaru Natura 2000 w wymiarze powierzchniowym,
- wykonanie zleconych zadań z zakresu ochrony przyrody w obszarze Natura 2000 w okresie realizacji planu urządzenia lasu.

Częstotliwość monitoringu i raportowania przyjmuje się w cyklu dziesięcioletnim, z wykorzystaniem metodyki kontroli kompleksowej obowiązującej w PGL LP.

2.8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Lasy Nadleśnictwa Lutowiska w części wschodniej położone są w bezpośrednim sąsiedztwie granicy z Ukrainą. W pasie granicznym (po obu stronach granicy) przeważają lasy mniej jest użytków zielonych (łąk, pastwisk). Ze względu jednak na lokalny i miejscowy charakter działań zapisanych w Planie, nie stwierdza się, aby możliwe było transgraniczne oddziaływanie jego realizacji na środowisko.

3. OPIS, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA

3.1. Istniejący stan środowiska na obszarze Nadleśnictwa

Szczegółowe opisanie stanu środowiska na terenie Nadleśnictwa znajduje się w elaboracie oraz programie ochrony przyrody. W niniejszej Prognozie przytoczono jedynie najbardziej istotne informacje dotyczące Nadleśnictwa.

3.1.1. Położenie i powierzchnia Nadleśnictwa

Nadleśnictwo Lutowiska położone jest w południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, na terenie powiatu *bieszczadzkiego*. Obejmuje gminy i części gmin: *Czarna, Lutowiska i Ustrzyki Dolne*.

Pod względem organizacyjnym Nadleśnictwo podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie.

Zasięg terytorialny działania Nadleśnictwa Lutowiska zajmuje powierzchnię – **274,44 km²**, z czego 75,2% stanowią grunty Nadleśnictwa. Ogólna powierzchnia lasów własności Skarbu Państwa zarządzanych przez Nadleśnictwo Lutowiska według aktualnego stanu wynosi **20640,31** ha. Nadleśnictwo składa się z dwóch obrębów leśnych: Lutowiska i Dwernik, które łącznie obejmują 14 leśnictw.

Strukturę użytkowania gruntów w Nadleśnictwie Lutowiska przedstawiają poniższa tabela.

Grupa i rodzaj użytku oraz kategoria użytkowania	Obręby leśne		Nadleśnictwo Lutowiska	%
	Lutowiska	Dwernik		
	powierzchnia /ha/			
I. Lasy	13396,55	6063,89	19460,44	94,28
1. Grunty leśne zalesione	13101,55	5923,97	19025,52	92,18
2. Grunty leśne nie zalesione	164,41	91,75	256,16	1,23
3. Grunty związane z gospodarką leśną	130,59	48,17	178,76	0,87
II Grunty nie zaliczone do lasów	466,01	713,86	1179,87	5,72
Ogółem	13862,56	6777,75	20640,31	100,00

Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w miejscowości Lutowiska w budynku własnym (oddział 38Ak, obręb Lutowiska).

Nadleśnictwo Lutowiska sąsiaduje z następującymi jednostkami:

- od północy: z Nadleśnictwem Ustrzyki Dolne (RDLP Krosno);
- od południowego - wschodu: z Nadleśnictwem Stuposiany (RDLP Krosno);
- od południa: z Bieszczadzkim Parkiem Narodowym;
- od południowego - zachodu: z Nadleśnictwem Cisna (RDLP Krosno);
- od zachodu: z Nadleśnictwem Baligród (RDLP Krosno).

Lasy Nadleśnictwa skupione są w dwóch dużych kompleksach leśnych zajmujących 89,5% powierzchni. Pozostałe grunty (10,5% pow.) rozproszone są w 42 mniejszych kompleksach (19 szt. poniżej 1 ha) na terenie całego terytorialnego zasięgu.

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej („Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski” 2010, Zielony R. Kliczkowska A., CILP 2012, rozdz. 3.2), obszar terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa położony jest w:

Krainie: Karpackiej (VIII),
Mezoregionie: Bieszczadów Niskich (VIII.17),
Mezoregionie: Bieszczadów Wysokich (VIII.18).

Położenie geograficzne i wysokościowe

Obszar terytorialnego zasięgu działania Nadleśnictwa leży między 22°27'11", a 22°44'32" długości geograficznej wschodniej oraz między 49°09'16", a 49°20'37" szerokości geograficznej północnej.

Usytuowanie Nadleśnictwa w jednostkach podziału fizyczno-geograficznego (Kondracki 2002) jest następujące:

Megaregion: Region Karpacki	- 5
Prowincja: Karpaty i Podkarpacie	- 52
Podprowincja: Zewnętrzne Karpaty Zachodnie	- 522,
Makroregion: Beskidy Lesiste	- 522.1
Mezoregion: Góry Sanocko-Turczańskie	- 522.11
Mezoregion: Bieszczady Zachodnie	- 522.12

3.1.2. Formy ochrony przyrody

Znaczna część terenu Nadleśnictwa objęte jest różnymi formami ochrony przyrody. Oprócz form wielkopowierzchniowych szereg drobnych obiektów przyrodniczych jest chronionych w postaci pomników przyrody i użytków ekologicznych.

Zestawienie liczby i powierzchni różnych form ochrony przyrody na terenie Nadleśnictwa

Forma ochrony	Na gruntach Nadleśnictwa		W granicach zasięgu terytorialnego		Razem	
	Liczba (szt.)	Pow. (ha)	Liczba (szt.)	Pow. (ha)	Liczba (szt.)	Pow. (ha)
Rezerваты przyrody	3	628,83	1	78,38	3	707,21
Parki Krajobrazowe	1	14528,97	1	2110,67	1	16639,64
Obszary Chronionego Krajobrazu	1	6292,26	1	4465,43	1	10757,69
Obszary Natura 2000	1	14987,53	1	3236	1	18223,53
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	3	214,56	3	250	6	264,56
Pomniki przyrody	21	-	11	-	32	-
Użytki ekologiczne	3	405,20	3-	1565,77	3	1970,97
Rośliny chronione	46 gat.	-	-	-	46 gat.	-
Zwierzęta chronione	247 gat.	-	-	-	247 gat.	-

Rezerwaty przyrody

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Lutowiska znajdują się trzy rezerwaty przyrody o powierzchni **628,83** ha:

Rezerwat przyrody „Krywe” – ustanowiony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 8 lipca 1991 r. (MP nr 25, poz. 172 z dnia 6.08.1991 r.). Powierzchnia rezerwatu wynosi 511,73 ha z czego 432,62 ha stanowią grunty pod zarządkiem Nadleśnictwa Lutowiska.

Położenie administracyjno-leśne: gmina Lutowiska i Czarna, obręb leśny Lutowiska, leśnictwo Sękowiec, oddziały: 150f,g, 151d,f,~b, 151Ac, 152c,d,f,g,h, 153d,f,g, 154c,g, 155Aa,b,c,d,~a, 156d,f, 157g, 158g,~b, 159g,h,~b, obręb leśny Dwernik, leśnictwo Tworylczyk, oddziały: 90a,b,c,d,f,g,h,i,k,l,m,n,o,p,r,s,~a, 96a,b,c,d,~a, 99a,b,c,f,g,h,n,107a,b,c,i,~a, 108a,c,d,f, 114a,b,c, d,f, 117a,~a, 118a,~a.

Cel ochrony: zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych przelomowego fragmentu doliny sanu nad pasmem Otrytu z wieloma interesującymi zbiorowiskami roślinnymi oraz rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt.

Rezerwat przyrody „Hulskie im. Stefana Myczkowskiego” – został powołany zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. (MP Nr 39, poz. 230).

Powierzchnia rezerwatu według zarządzenia wynosi 189,87 ha, a wg. aktualnego planu 191,27 ha (aktualne geodezyjne rozliczenie powierzchni).

Położenie administracyjno-leśne: gmina Lutowiska, Nadleśnictwo Lutowiska, obręb Lutowiska, leśnictwo Sękowiec, oddziały: 145Aa,~b, 146a,~a, 146Aa,b,c, 147a,b,c,~a, 148a,c,d,~b.

Cel ochrony: zachowanie fragmentu starodrzewu z głównymi zespołami leśnymi, charakterystycznymi dla pasma Otrytu, różnorodnych form morfologicznych oraz stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Przedmiot ochrony: ochrona lasu bukowego i jodłowo-bukowego (buczyna karpacka), jednego z najbogatszych w Bieszczadach skupisk fauny rozsianej na dwóch piętrach roślinnych oraz ostoi rysia, żbika, wilka, niedźwiedzia brunatnego a także orla przedniego i orlika.

Rezerwat przyrody „Śnieżycy wiosennej w Dwerniczku” został powołany Rozporządzeniem Nr 346/01 Wojewody Podkarpackiego z dnia 21 sierpnia 2001 r., o powierzchni 4,94 ha.

Położenie administracyjno-leśne: gmina Lutowiska, Nadleśnictwo Lutowiska, obręb Lutowiska, leśnictwo Dwerniczek, oddział: 124r.

Cel ochrony: zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych bogatego stanowiska śnieżycy wiosennej w odmianie karpackiej oraz zbiorowiska łąkowe z bogatą florą gatunków chronionych i rzadkich.

Rezerwaty przyrody proponowane

Na terenie Nadleśnictwa Lutowiska znajdują się dwa obiekty zaproponowane do objęcia ochroną rezerwatową, są to:

- ✓ „Rosolin”,
- ✓ „Przełom Sanu pod Tolstą”.

„Rosolin” zajmuje powierzchnie 104,40 ha, według aktualnego planu urządzenia lasu. Znajduje się on na terenie dwóch leśnictw: Czarna (oddz.: 12d,f,~a) i Skorodne (oddz. 33b, 34, 52a,c).

Proponowany rezerwat należy wg głównego przedmiotu ochrony: do typu fitocenotycznych, podtypu zbiorowisk leśnych (Fi.zl), wg głównego typu środowiska: do typu lasów i borów, podtypu lasów górskich i podgórskich (L.lgp) (klasyfikacja wg Symonides i Denisiuka).

Ochroną proponuje się objąć przełomowy odcinek potoku Czarny wraz z otaczającymi go lasami na zboczach Moklika 675 m n.p.m. oraz zachodniego stoku pasma Ostrego.

Lasy w większości porasta żyzna buczyna karpacka *Dentario glandulosae-Fagetum typicum*, na niewielkich płatach występuje rzadkie w Bieszczadach zbiorowisko jaworzyny karpackiej *Phyllitido-Aceretum* z chronioną paprocią jęczynikiem zwyczajnym *Phyllitis scolopendrium*. Osobliwościami geologicznymi są wychodnie skalne oraz kaskady na potoku Czarny. Do ciekawostek przyrody nieożywionej przyciągających turystów jest tzw. „Jaskinia w Rosolinie” (wgłębienie w ścianie skalnej przy potoku Czarny) która znajduje się na gruntach obcych przylegających bezpośrednio do oddz. 34f/h.

„Przełom Sanu pod Tolstą” - rezerwat krajobrazowy o ogólnej powierzchni około 310 ha, z czego na terenie Nadleśnictwa Lutowiska położona jest jego część o powierzchni 161,49 ha, która obejmuje oddziały 121 oraz 160 w obrębie Lutowiska, leśnictwach Paniszczew i Sękowiec. Proponowany rezerwat położony jest w przełomowym odcinku Doliny Sanu między Otrytem a Tolstą. Celem jego utworzenia jest zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego przełomowego fragmentu doliny Sanu i unikalnego zakola w miejscu przełomu Sanu przez pasmo Otrytu.

Proponowany rezerwat jest obiektem o wyjątkowych walorach krajobrazowych, z osobliwymi elementami przyrody nieożywionej - doliną meandrową, charakterystyczną budową koryta Sanu z progami skalnymi.

Parki krajobrazowe

Park Krajobrazowy Doliny Sanu powstał na mocy rozporządzenia Nr 18 Wojewody Krośnieńskiego z dnia 27 marca 1992 roku. Ostatnim dokumentem dotyczącym tego obszaru jest uchwała nr XLVIII/993/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Doliny

Sanu (Dz. Urz. Woj. Podkarp. z 10 lipca 2014 r. poz. 1947), która aktualizuje powierzchnię parku do 27728 ha oraz jego granice. Powierzchnia parku w zasięgu działania Nadleśnictwa Lutowiska wynosi 16639,64 ha, natomiast powierzchnia w zarządzie 14528,97 ha.

Celem utworzenia Parku było zachowanie unikalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych terenów położonych w południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego.

Środowisko przyrodnicze Parku odznacza się unikatowością różnorodnych elementów przyrodniczych, wynikających z różnorodności fizjograficznej obszaru. Dolina Sanu, tworząca liczne zakola i przełomy, odgraniczona jest od północy zalesionym pasmem Otrytu, a od południa - leśnymi masywami Dwernika-Kamienia i Magury Stuposiańskiej. Teren ten w 80% pokrywają lasy, a użytki rolne stanowią zaledwie 15% powierzchni Parku. Prawie 50% powierzchni lasów to drzewostany stuletnie i starsze. Zróżnicowanie siedliskowe i biocenotyczne Parku przy małej penetracji ludzkiej sprawia, że jest to jedna z najbogatszych ostoj fauny puszczańskiej i wodnej.

Flora naczyniowa Parku liczy 806 gatunków. Duży udział mają w niej gatunki górskie, w tym: 38 gatunków wysokogórskich (9 alpejskich i 29 subalpejskich), 64 gatunki regla i 25 gatunków ogólnogórskich. Kończy się tu zasięg 12 gatunków wschodniokarpaccich (np. wężymord górski, goździk skupiony, olsza zielona, smotrawa okazała itd.) oraz niektórych zachodniokarpaccich (np.: ciemiężca zielona, starzec kędzierzawy). Tutaj przebiega północna granica występowania świerka.

Obszary chronionego krajobrazu

Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony został w 1972 r. i był pierwszą tego typu formą ochrony przyrody. Rok później w jego granicach wydzielono Bieszczadzki Park Narodowy, a w 1992 r. Parki Krajobrazowe: Doliny Sanu i Ciśniańsko-Wetliński (będące otuliną dla BdPN), Gór Słonnych oraz Pogórza Przemyskiego. Podstawą prawną funkcjonowania tego obszaru jest rozporządzenie Nr 54 Wojewody Podkarpackiego z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Wschodniobeskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego Nr 80, poz. 1355, zm. Nr 149, poz. 2435).

Ogólna powierzchnia obszaru wynosi 99667 ha., w zasięgu terytorialnym działania Nadleśnictwa Lutowiska wynosi 10757,69 ha, natomiast powierzchnia w zarządzie Nadleśnictwa 6292,26 ha.

W obecnej chwili obejmuje on niewielki procent z pierwotnego zasięgu. Są to głównie tereny najbardziej zurbanizowane, a głównym jego zadaniem jest stanowienie strefy zewnętrznej dla Parku Krajobrazowego Doliny Sanu oraz Parku Krajobrazowego Ciśniańsko-Wetlińskiego. Obejmuje on niewielką część gminy Lutowiska od północy oraz miejscowość Lutowiska.

W rozporządzeniu Nr 54/05 Wojewody Podkarpackiego z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Wschodniobeskidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu ustalono ekosystemy, które powinny być objęte ochroną czynną. Są to:

- półnaturalne łąki kośne, należące głównie do rzędów *Molinietalia* i *Arrhenatheretalia*,
- półnaturalne pastwiska, należące głównie do rzędów *Molinietalia* i *Arrhenatheretalia*,

Otulina Bieszczadzkiego Parku Narodowego

Otulina Bieszczadzkiego Parku Narodowego stanowi strefę ochronną graniczącą z parkiem narodowym, wyznaczoną w celu zabezpieczenia przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z prowadzonej tam działalności człowieka. Wielkość otuliny Bieszczadzkiego Parku Narodowego określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 listopada 1996 r. w sprawie Bieszczadzkiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 144, poz. 664 z póź. zm.). Wynosi ona obecnie 55 783,20 ha.

Większość terenu Nadleśnictwa Lutowiska stanowią grunty będące otuliną BdPN (23 183,42 ha), z czego grunty będące pod zarządem wynoszą 14687,20 ha.

Obszary sieci Natura 2000

Teren Nadleśnictwa Lutowiska położony jest w zasięgu Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Bieszczady”, kod PLC 180001 oraz Obszaru o Znaczeniu dla Wspólnoty o tej samej nazwie i kodzie ponieważ ich granice pokrywają się w całości.

OSO Bieszczady (kod PLC 180001)

Obszar specjalnej ochrony ptaków Bieszczady (kod PLC 180001) został wyznaczony (wśród innych obszarów tego typu) Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. (Dz. U. Nr 25, poz.133), zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 z dnia 21 lipca 2004 r. roku (Dz. U. Nr 299 poz. 2313).

Położony jest na terenie gmin: Czarna, Lutowiska, Komańcza, Zagórz, Baligród, Cisna i Solina.

Całkowita powierzchnia Obszaru wynosi 111519,50 ha, z czego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Lutowiska leży 18223,53 ha, a 14987,53 ha stanowią grunty Nadleśnictwa (obr. Lutowiska 8209,78 ha, obr. Dwernik 6777,75 ha).

Celem jego wyznaczenia jest ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz ich siedlisk w nie pogorszonej formie.

Z danych zawartych w Standardowym Formularzu Danych, opracowanym w marcu 2001 r., a zaktualizowanym w kwietniu 2014 r. wynika, że jest to ostoja ptasia o randze europejskiej E77. Występuje tu co najmniej 38 gatunków ptaków

z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 13 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK), a gniazdowanie stwierdzono w odniesieniu do około 150 gatunków ptaków.

W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków: bocian czarny, dzierzba czarnoczelna (PCK), dzięcioł biało grzbiety (PCK), muchołówka białoszyja, orlik krzykliwy (PCK), orzeł przedni (PCK), puchacz (PCK), trzmiełojad oraz co najmniej 1% populacji krajowej (C6) takich gatunków ptaków jak: dzięcioł trójpalczasty (PCK), dzięcioł zielonosiwy, gadożer (PCK), głuszec (PCK), orzełek włochaty (PCK), puszczyk uralski (PCK), sóweczka (PCK), włochatka (PCK), płochacz halny (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: bocian biały i derkacz.

Spośród gatunków wymienionych w standardowym formularzu danych przedmiotem ochrony w OSO „Bieszczady” jest 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej (tabela poniżej).

Lp	KOD	Nazwa łacińska	Nazwa polska
1	A030	<i>Ciconia nigra</i>	Bocian czarny
2	A072	<i>Pernis apivorus</i>	Trzmiełojad zwyczajny
3	A089	<i>Aquila pomarina</i>	Orlik krzykliwy
4	A091	<i>Aquila chrysaetos</i>	Orzeł przedni
5	A104	<i>Bonasa banasia</i>	Jarząbek zwyczajny
6	A122	<i>Crex crex</i>	Derkacz
7	A215	<i>Bubo bubo</i>	Puchacz zwyczajny
8	A217	<i>Glaucidium passerinum</i>	Sóweczka zwyczajna
9	A220	<i>Strix uralensis</i>	Puszczyk uralski
10	A223	<i>Aegolius funereus</i>	Włochatka zwyczajna
11	A229	<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek zwyczajny
12	A234	<i>Picus canus</i>	Dzięcioł zielonosiwy
13	A236	<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny
14	A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Dzięcioł biało grzbiety
15	A241	<i>Picoides tridactylus</i>	Dzięcioł trójpalczasty
16	A307	<i>Sylvia nisoria</i>	Jarząbatka
17	A320	<i>Ficedula parva</i>	Muchołówka mała
18	A321	<i>Ficedula albicollis</i>	Muchołówka białoszyja
19	A338	<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek
20	A267	<i>Prunella collaris</i>	Płochacz halny

Obszar o Znaczeniu dla Wspólnoty Bieszczady - PLC 180001

Obszar zatwierdzony Decyzją Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r., przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na alpejski region biogeograficzny (Dz. Urz. UE L43/21 z 13 lutego 2009).

Powierzchnia obszaru wg tej decyzji wynosi 111519,5 ha, z tego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Lutowiska leży 18223,53 ha, a 14987,53 ha stanowią grunty Nadleśnictwa (obr. Lutowiska 8209,78 ha, obr. Dwernik 6777,75 ha).

Nie ma rozporządzenia zatwierdzającego ten obszar co oznacza, że status obecny to:

Obszar o Znaczeniu dla Wspólnoty (OZW).

Ostatnia Decyzja Komisji Europejskiej z 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenia dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (Dz. Urz. UE L350/44 z 21 grudnia 2013) podaje nie zmienioną powierzchnię tego obszaru - 111519,14 ha.

W Standardowym Formularzu Danych, opracowanym i zaktualizowanym jak wyżej, zapisano, że Obszar stanowi jedną z najwartościowszych w Europie ostoi fauny puszczańskiej ze wszystkimi wielkimi drapieżnikami (niedźwiedź, wilk, ryś).

Występują tu bardzo silne populacje wydry, węża Eskulapa i traszki karpackiej (endemit) oraz jedna z pięciu wolno żyjących populacji żubra. W faunie wodnej występuje około 700 gatunków zamieszkujących siedliska wodne oraz około 300 siedliska ziemnowodne, wśród których 24 to endemity karpackie. Bieszczady w granicach Polski posiadają pełny zestaw endemitów północno-wschodniego regionu Karpat i są dla większości z nich najdalej na zachód wysuniętą częścią arealu.

Bogata jest również flora roślin naczyniowych (1100 gatunków) z wieloma rzadkimi zagrożonymi gatunkami, w tym chronionymi prawnie oraz kilkoma (7) endemitami wschodniokarpackimi. Występuje tu jedna z dwóch najliczniejszych populacji dzwonka piłkowanego i tocji karpackiej w Polsce. Wyjątkowo bogata jest bryoflora (około 1000 gatunków).

Łącznie stwierdzono tu występowanie 29 gatunków (w tym 5 priorytetowych) z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Liczne i dobrze zachowane są zbiorowiska roślinne, wśród nich endemiczne. Szczególnie cenne są zbiorowiska leśne (zwłaszcza buczyna karpacka) oraz unikatowe w Polsce zbiorowiska połoninowe. Łącznie stwierdzono tu występowanie 21 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej.

Spośród gatunków wymienionych w standardowym formularzu danych przedmiotem ochrony w SOO Bieszczady jest 26 gatunków zwierząt i roślin z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej (tabela poniżej).

Lp	KOD	Nazwa łacińska	Nazwa polska
SSAKI			
1	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Podkowiec mały
2	1321	<i>Myotis emarginatus</i>	Nocek orzęsiony
3	1324	<i>Myotis myotis</i>	Nocek duży
4	1337	<i>Castor fiber</i>	Bóbr europejski
5	1352	<i>Canis lupus</i>	Wilk
6	1354	<i>Ursus arctos</i>	Niedźwiedź brunatny
7	1355	<i>Lutra lutra</i>	Wydra

Lp	KOD	Nazwa łacińska	Nazwa polska
8	1361	<i>Lynx lynx</i>	Ryś euroazjatycki
9	2647	<i>Bison bonasus</i>	Żubr
PLĄZY i GADY			
10	1168	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta
11	1193	<i>Bombina variegata</i>	Kumak górski
12	2001	<i>Triturus montandoni</i>	Traszka karpacka
RYBY			
13	1096	<i>Lampetra planeri</i>	Minóg strumieniowy
14	1163	<i>Cottus gobio</i>	Głowacz białopłetwy
15	2503	<i>Barbus meridionalis (peloponnesius)</i>	Brzanka
BEZKRĘGOWCE			
16	1032	<i>Unio crassus</i>	Skójka gruboskorupowa
17	1060	<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek
18	1078	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	Krasopani hera
19	1087	<i>Rosalia alpina</i>	Nadobnica alpejska
20	4014	<i>Carabus variolosus</i>	Biegacz urozmaicony
21	4015	<i>Carabus zawadzki</i>	Biegacz Zawadzkiego
22	4026	<i>Rhysodes sulcatus</i>	Zagłębek bruzdkowany
ROŚLINY			
23	1998	<i>Eleocharis caniolica</i>	Ponikło kraińskie
24	1939	<i>Agrimonia pilosa</i>	Rzepik szczeciniasty
25	4070	<i>Campanula serrata</i>	Dzwonek piłkowany
26	4116	<i>Tozzia carpathica</i>	Tocja karpacka

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony w ostoi Bieszczady PLC 180001

Lp	Kod	Nazwa
1.	3220	Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków
2.	4060	Wysokogórskie borówczyska bażynowe
3.	4080	4080 Subalpejskie zarośla wierzbowe wierzby lapońskiej lub śląskiej (<i>Salicetum lapponum, Salicetum silesiaca</i>)
4.	6150	Wysokogórskie murawy acidofilne (<i>Juncion trifidi</i>) i bezwapienne wyleżyska śnieżne (<i>Salicion herbaceae</i>)
5.	6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion - płaty bogate florystycznie)
6.	6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)
7.	6510	niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)
8.	6520	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)
9.	7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
10.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji
11.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)
12.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
13.	8110	Piargi i gołoborza krzemianowe

Lp	Kod	Nazwa
14.	8150	Środkowoeuropejskie wyżynne piargi i gołoborza krzemianowe
15.	8220	Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>
16.	9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)
17.	9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)
18.	9140	Górskie jaworzyny ziołoroślowe (<i>Aceri-Fagetum</i>)
19.	9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)
20.	91D0	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i>)
21.	91E0	Lęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)
22.	9410	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> część - zbiorowiska górskie)

Spośród zagrożeń, jakie są wymieniane dla tego obszaru w SDF w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa duże znaczenie ma sukcesja naturalna na nieleśnych siedliskach przyrodniczych oraz transgraniczne zanieczyszczenia. Do głównych celów, jakie powinny być realizowane w obecnym planie urządzenia lasu powinno należeć zachowanie na obecnym poziomie ilość terenów otwartych, dlatego też żadnych zalesień w nim nie planowano.

Zgodnie z art. 32 pkt. 4 Ustawy o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 r. na terenie zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, na którym znajduje się obszar Natura 2000, zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z ustaleniami planu urządzenia lasu.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

W zasięgu działania Nadleśnictwa Lutowiska znajdują się trzy zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: „Wieś Krywe”, „Cerkiew w Hulskim” i „Młyn w Hulskim”. Zostały one uznane uchwałą nr XVII/91/2000 Rady Gminy Lutowiska z dnia 27 kwietnia 2000 r.

1. „Wieś Krywe” - zajmuje powierzchnię 208,03 ha a w zarządzie Nadleśnictwa 198,52 ha. W jego skład wchodzi działki z obrębu ewidencyjnego Krywe o następujących numerach:

- na gruntach Lasów Państwowych: 8, 9, 11, 17, 19, 21, 24/5, 27 - 198,52 ha (obręb Dwernik, wydzielenia.: 90Aa-h,j-r, 90Ba-s, 94a-i,k,~b),
- na gruntach innych własności: 7, 10, 12, 13, 16, 18, 20, 22, 23.

Ochroną objęty został obszar na którym istniała niegdyś wieś Krywe. Zespół ten znajduje się w całości w obrębie leśnym Dwernik.

Ochroną objęto:

- kamienne ruiny zabudowań dworskich z XIX w;
- Ruiny murowanej cerkwi greckokatolickiej z 1842 r.;
- Ruiny murowanej dzwonnicy przycerkiewnej z n poł. XIX w.;

➤ Czytelne w terenie ślady po zabudowie nieistniejącej wsi Krywe (kamienne piwnice, podmurówki, drogi, starodrzew).

2. „Cerkiew w Hulskiem” – obejmuje część działki o numerze 267 we wsi Zatwarnica (obręb Dwernik, wydzielienia 86c, 86d, 86f, 86~a, 86k), o powierzchni - 7,79 ha.

Ochroną objęto pozostałości cerkwi wraz z najbliższym otoczeniem.

3. „Młyn w Hulskiem” - obejmuje część działki 263 z obrębu ewidencyjnego Hulskie (obręb Dwernik, wydzielienie 84b, - 8,25 ha).

Ochroną objęto pozostałości młyna wodnego wraz z jego najbliższym otoczeniem.

Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie

Rodzaje siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy siedliskowej stwierdzone na terenie Nadleśnictwa Lutowiska na podstawie danych z inwentaryzacji w 2007 zweryfikowanych o pierwotne błędy w ramach prac urządzeniowych (Notatka służbowa z dnia 15.07.2014 r. spisana przez przedstawicieli RDOŚ w Rzeszowie, RDLP w Krośnie i BULiGL O/Przemysł).

Siedliska nieleśne

Kod siedliska	Nazwa	Stan siedliska	Powierzchnia wg projektu planu u. l. 2014 r.	procent	Powierzchnia wg inwentaryzacji 2007 r.	Różnica
			/ha/	/%/	/ha/	/ha/
siedliska przyrodnicze nieleśne						
6230	<i>Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion – płaty bogate florystycznie)*</i>	A	9,32	1,87		
		A Suma	9,32	1,87	8,49	0,83
6230 Suma			9,32	1,87	8,49	0,83
6430	<i>Ziolorośla górskie (Adenostylin alliariae) i ziolorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium)</i>	A	3,53	0,71		
		A Suma	3,53	0,71	3,73	-0,20
6430 Suma			3,53	0,71	3,73	-0,20

Kod siedliska	Nazwa	Stan siedliska	Powierzchnia wg projektu planu u. l. 2014 r.	procent	Powierzchnia wg inwentaryzacji 2007 r.	Różnica
			/ha/	/%/	/ha/	/ha/
6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)	A	223,61	44,86		
		A Suma	223,61	44,86	237,35	-13,74
		B	252,30	50,61		
		B Suma	252,30	50,61	304,91	-52,61
		C	9,74	1,95		
		C Suma	9,74	1,95	8,55	1,19
6510 Suma			485,65	97,42	550,81	-65,16
Suma końcowa			498,50	100,00	563,03	-64,53

Siedliska leśne

Kod siedliska	Nazwa	Stan siedliska	TSL	Powierzchnia wg projektu planu u. l. 2014 r.	procent	Powierzchnia wg inwentaryzacji 2007 r.	Różnica		
				/ha/	/%/	/ha/	/ha/		
siedliska przyrodnicze leśne									
9110	Kwaśne buczyny (Luzulo - Fagenion)	A	LMGŚW	10,13	0,07%				
				25,83	0,19%				
		A Suma		35,96	0,26%	38,82	-2,86		
		B	LGŚW	7,25	0,05%				
			B Suma		7,25	0,05%	7,29	-0,04	
		C	LMGŚW	4,40	0,03%				
			LGŚW	39,18	0,29%				
		C Suma		43,58	0,32%	46,62	-3,04		
		9110 Suma				86,79	0,64%	92,73	-5,94
9130	Żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion)	A	LMGŚW	106,59	0,78%				
			LGŚW	6295,23	46,13%				
			LGW	111,86	0,82%				
		A Suma		6513,68	47,73%	6331,31	182,37		
		B	LMGŚW	34,38	0,25%				
			LGŚW	2826,78	20,71%				
			LGW	28,26	0,21%				
		B Suma		2889,42	21,17%	2817,66	71,76		
					LGŚW	3525,28	25,83%		
					LGW	190,38	1,39%		
C Suma		3715,66	27,23%	3319,17	396,49				

Kod siedliska	Nazwa	Stan siedliska	TSL	Powierzchnia wg projektu planu u. l. 2014 r.	procent	Powierzchnia wg inwentaryzacji 2007 r.	Różnica
				/ha/	/%/	/ha/	/ha/
9130 Suma				13118,76	96,13%	12468,14	650,62
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)	A	LGŚW	131,40	0,96%		
			LGW	27,31	0,20%		
		A Suma		158,71	1,16%	171,46	-12,75
		B	LGŚW	29,91	0,22%		
			LGW	3,39	0,02%		
		B Suma		33,30	0,24%	26,37	6,93
		C	LGŚW	152,60	1,12%		
			LGW	1,38	0,01%		
C Suma		153,98	1,13%	97,84	56,14		
9170 Suma				345,99	2,54%	295,67	50,32
9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (Tilio-plathyphyllis-Acerion pseudoplatani)*	A	LGŚW	7,32	0,05%		
		A Suma		7,32	0,05%	6,99	0,33
		B	LGŚW	3,86	0,03%		
		B Suma		3,86	0,03%	4,15	-0,29
9180 Suma				11,18	0,08%	11,14	0,04
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion gl)	A	LLG	65,90	0,48%		
			OL	1,98	0,01%		
		A Suma		67,88	0,50%	240,24	-172,36
		B	LLG	10,99	0,08%		
			B Suma		10,99	0,08%	340,19
		C	LLG	3,68	0,03%		
OLJG	2,06		0,02%				
C Suma		5,74	0,04%	23,29	-17,55		
91E0 Suma				84,61	0,62%	603,72	-519,11
Suma końcowa				13647,33	100,00%	13471,40	175,93

* siedliska o znaczeniu priorytetowym.

Ogółem na terenie Nadleśnictwa stwierdzono 8 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy siedliskowej (5 leśnych i 3 nieleśne), zajmują one łącznie 14145,83 ha powierzchni Nadleśnictwa. Wśród nich, jako najszerzej rozprzestrzenioną, wykazano żyzną buczynę karpacką, do siedlisk o marginalnej powierzchni należą: kwaśna buczyna, jaworzyna, górskie i niżowe murawy bliźniczkowe oraz ziołorośla górskie.

Pomniki przyrody

Aktualnie na gruntach Nadleśnictwa Lutowiska znajduje się 21 pomników przyrody w tym 18 przyrody żywej (14 drzew i 4 krzewy) i 3 przyrody nie ożywionej (ściana skalna po nieczynnym kamieniołomie, w postaci fliszu karpackiego, część szczytowa góry Dwernik-Kamień, z wychodniami i grzędami skalnymi i Dolina potoku Hylaty w korycie znajduje się wodospad spadający kaskadami z 8 metrowego progu).

Proponowane pomniki przyrody

Do objęcia tą formą zaproponowano jodłę o imponujących rozmiarach (obw. 550 cm, wys. 50 m) w leśnictwie Chmiel w oddz. 140b.

Drzewa o wymiarach pomnikowych oraz inne obiekty spełniające kryteria pomników przyrody

W trakcie prac nad Programem ochrony przyrody wyodrębniono grupę ciekawych drzew o wymiarach pomnikowych oraz stanowiska pnącego bluszczu pospolitego, rosnącego na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa, jako ciekawe obiekty przyrody żywej.

Grupa drzew o wymiarach pomnikowych liczy 16 egzemplarzy (10 pojedyncze, 2 grupowe).

Pod względem gatunkowym są to: jodła pospolita *Abies alba* 10 szt., buk zwyczajny *Fagus sylvatica* - 4 szt., sosna wejmutka *Pinus strobus* - 1 szt., klon jawor *Acer pseudoplatanus* – 1 szt.

Użytki ekologiczne

Na gruntach pozostających w zarządzie Nadleśnictwa Lutowiska utworzono 3 użytki ekologiczne o ogólnej powierzchni 405,20 ha.

Proponowane użytki ekologiczne

Obecnie na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo brak jest proponowanych użytków ekologicznych.

Proponowane stanowiska dokumentacyjne

Do objęcia tą formą zaproponowano dwa stanowiska dokumentacyjne. Są to 3 jaskinie znajdujące się w rejonie Nasicznego oraz wychodnia skalna z jaskinią w Rosolinie.

Rośliny chronione

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Lutowiska i w zasięgu terytorialnego działania zanotowano 44 gatunki chronionych roślin, w tym 14 objętych ochroną ścisłą i 30 – ochroną częściową oraz 2 gatunki grzybów objęte ochroną częściową.

Zwierzęta chronione

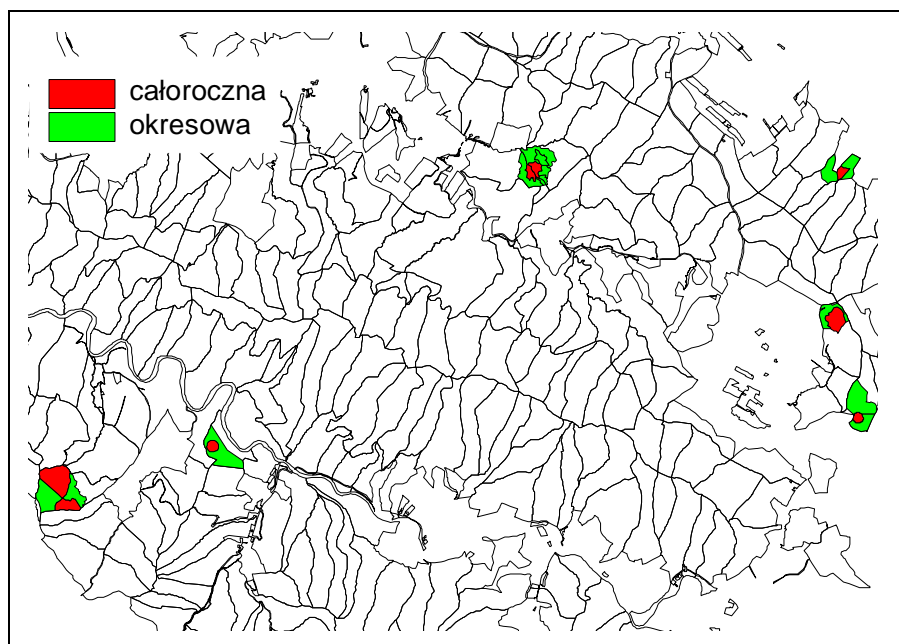
Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Lutowiska i w zasięgu terytorialnego działania stwierdzone zostało występowanie 247 gatunków chronionych zwierząt, w tym: 60 gatunków bezkręgowców, 11 gatunków ryb, 10 gatunków płazów, 7 gatunków gadów, 124 gatunków ptaków i 35 gatunków ssaków.

Ochrona strefowa zwierząt

Obecnie na terenie Nadleśnictwa Lutowiska utworzonych jest 8 stref ochrony miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt chronionych (3 orlika krzykliwego, 3 bociana czarnego i 2 orła przedniego). Ogólna powierzchnia stref ochrony (całorocznych i okresowych) wynosi 219,64 ha.

Poniższe zestawienie przedstawia lokalizację istniejących stref:

- 1) strefa orlika krzykliwego w leśnictwie lipie (całoroczna – 3m, okresowa - 3n, 4Aa) - pow. leśna 23,27 ha, z tego strefa całoroczna wynosi 3,57 ha,
- 2) strefa orlika krzykliwego w leśnictwie Skorodne (całoroczna – 60b, 61b, okresowa – 60c,d,f,h 61a,c - pow. leśna 43,62 ha, z tego strefa całoroczna wynosi 7,97 ha. Strefa ta pokrywa się z strefą bociana czarnego (nr. 3),
- 3) strefa bociana czarnego w leśnictwie Skorodne (całoroczna – 60b, 61b, okresowa – 60c,d,f,h 61a,c - pow. leśna 43,62 ha, z tego strefa całoroczna wynosi 7,97 ha. Strefa ta pokrywa się z strefą orlika krzykliwego (nr. 2),
- 4) strefa bociana czarnego w leśnictwie Dwerniczek (całoroczna – 36Af, okresowa – 36Ab,d, - pow. leśna 36,52 ha, z tego strefa całoroczna wynosi 3,24 ha,
- 5) strefa orlika krzykliwego w leśnictwie Hulskie (całoroczna – 75c, okresowa – 75a) pow. leśna 29,16 ha, z tego strefa całoroczna wynosi 4,35 ha,
- 6) strefa bociana czarnego w leśnictwie Dwerniczek (całoroczna – 39c, okresowa – 39l, - pow. leśna 22,49 ha, z tego strefa całoroczna wynosi 2,79 ha,
- 7) strefa orła przedniego w leśnictwie Hulskie (całoroczna – 95a, okresowa – 95j) pow. leśna 20,44 ha, z tego strefa całoroczna wynosi 9,07 ha,
- 8) strefa orła przedniego w leśnictwie Hulskie (całoroczna – 95b, okresowa – 95c) pow. leśna 44,14 ha, z tego strefa całoroczna wynosi 24,68 ha.

Rys. Strefy ochrony miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt chronionych (3 orlika krzykliwego, 3 bociana czarnego i 2 orła przedniego).

Na terenie Nadleśnictwa Lutowiska ochroną strefową został objęty również wąż Eskulapa *Elaphe longissima* - sztandarowy gatunek, przedstawiciel herpetofauny.

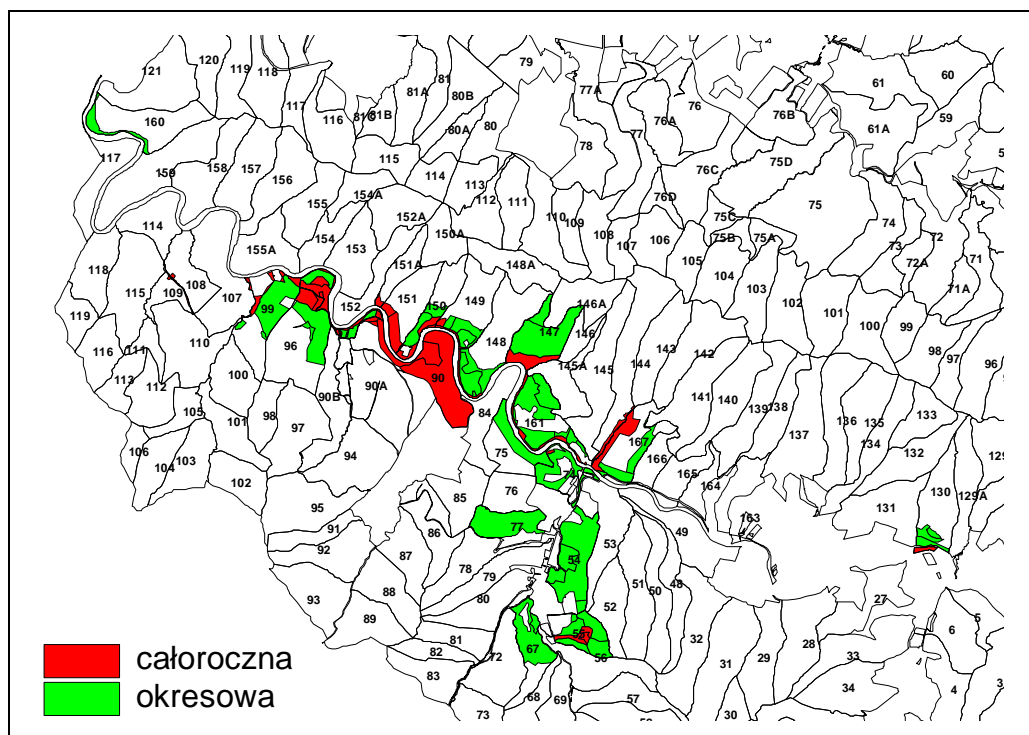
W Polsce jest objęty całkowitą ochroną. Występuje głównie na terenie rezerwatu „Krywe”, w dolinie Sanu.

Lokalizacje miejsc rozrodu i przebywania węża Eskulapa na terenie Nadleśnictwa Lutowiska przedstawia poniższa tabela.

Leśnictwo	Strefa			
	ochrony całorocznej	[ha]	ochrony okresowej	[ha]
Obręb Lutowiska				227,21
Chmiel	130h, 167g		130c,d,f,g,167d,h,k	
Sękowiec	144i,147c, 148j, 149b, f, 150c,f, 151d,f,151Ac, 161c,d,n		147a,b,148b,g,h,149c,d,h,150b,d,160c, 161a,bg-j,	
Obr. Lutowiska [pow. ha]	55,50		171,71	
Obręb Dwernik				379,85
Tworylczyk	108n,109a,h,96a,c-g, 99m		96b,j,k, 99i,k,l	
Jawornik	55o,p		54a,b,f,g,55a,b,j,k,l	

Leśnictwo	Strefa			
	ochrony calorocznej	[ha]	ochrony okresowej	[ha]
Hulskie	90g,h		90f,n,o,r	
Obr. Dwernik pow. [ha]	110,31		269,54	
Razem Nadleśnictwo	165,81		441,25	607,06

Rys. Strefy ochrony miejsc rozrodu i regularnego przebywania węża Eskułapa *Elaphe longissima*.

Ochrona strefowa porostów

Na terenie Nadleśnictwa występuje rzadki gatunek porostu - brodaczką zwyczajną *Usnea dasypoga*. Rośnie głównie na drzewach iglastych: świerku i jodle. Ze względu na liczne występowanie w oddz. 27d, 28g (na całej pow.) w leśnictwie Czarna zostały utworzone 2 strefy ochrony na ogólną powierzchnię 7,65 ha.

3.1.3. Klimat

Zgodnie z podziałem klimatycznym Okołowicza (1978) obszar Nadleśnictwa Lutowiska znajduje się w karpackim regionie klimatycznym. Region ten,

zdominowany wpływem gór, charakteryzuje się dużymi dobowymi amplitudami temperatur powietrza, przede wszystkim w obniżeniach i na zboczach eksponowanych na bezpośrednie promieniowanie słoneczne oraz małymi amplitudami rocznymi, szczególnie w partiach szczytowych i na zboczach stale zacienionych.

Według podziału Romera (1949) opartego na temperaturze powietrza i opadach atmosferycznych, Nadleśnictwo Lutowiska położone jest w strefie klimatów górskich i podgórskich.

Klimat ten jest stosunkowo chłodny. Średnia roczna temperatura dobowa powietrza wynosi +8 °C. Wiatry wieją głównie z kierunku S, SE i SW (36% dni w roku). Największe prędkości wiatry osiągają w miesiącach zimowych, najmniejsze w lecie. Średnie roczne prędkości wiatrów na omawianym obszarze nie są duże i wynoszą 9,3 km/h. Okres wegetacyjny trwa od IV do X i wynosi 199 dni. Ilość opadów atmosferycznych waha się w granicach 820-1000 mm rocznie, a w wyższych partiach nawet 1200-1300 mm. Największe opady notowane są w czerwcu i lipcu (120-140 mm), najniższe w lutym i grudniu (30-40 mm). Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio 90-140 dni. Częste spóźnione i wczesne przymrozki utrudniają prowadzenie prac, głównie odnowieniowych. Przymrozki późne często zdarzają się w maju, natomiast wczesne pojawiają się już od połowy września.

3.1.4. Powietrze

Powietrze jest nie tylko niezbędnym do życia zasobnikiem tlenu, ale również ma decydujący wpływ na zdrowie człowieka. Wprowadzanie do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w ilościach, które mogą ujemnie wpłynąć na zdrowie ludzi, klimat, przyrodę, gleby, wody lub spowodować inne szkody w środowisku określane jest jako zanieczyszczenie powietrza. Liczba rodzajów zanieczyszczeń, jaka może występować w powietrzu, jest niezmiernie duża. Ze względu na tę mnogość wyodrębniono grupy zanieczyszczeń nazywanych charakterystycznymi zanieczyszczeniami powietrza. Do zanieczyszczeń tych zaliczamy m. in.: pył, tlenki węgla, tlenki siarki, tlenki azotu i węglowodory. Ochrona powietrza polega na dotrzymywaniu ustalonych poziomów substancji w powietrzu.

Region, w którym położone jest Nadleśnictwo Lutowiska, należy do najmniej uprzemysłowionych rejonów całego województwa podkarpackiego. W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa i w jego bliskim sąsiedztwie nie ma większych zakładów emitujących do atmosfery szkodliwe pyły i gazy.

Na terenie Nadleśnictwa Lutowiska nie znajdują się punkty pomiarowo-kontrolne w ramach prowadzonego przez WIOŚ monitoringu powietrza. W poprzednim okresie (lata 2009) wyniki badań jakości powietrza dla strefy przemysko-bieszczadzkiej pozwoliły na zaliczenie strefy do klasy A (tj. stężenia zanieczyszczenia powietrza nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych i poziomów celów długoterminowych).

Na jakość powietrza w zasięgu działania Nadleśnictwa wpływają przede wszystkim lokalne źródła zanieczyszczeń pochodzące ze spalania paliw:

- lokalne kotłownie w obiektach administracyjnych, wczasowych itp,
- indywidualne paleniska domowe (opalone głównie drewnem),
- źródła technologiczne (retorty),
- komunikacja samochodowa (droga wojewódzka nr 896).

Największy udział w emisji zanieczyszczeń do powietrza ma energetyka zawodowa i sektor komunalno-bytowy.

Emisja z energetycznego spalania paliw ma charakter sezonowy. Jej wpływ widoczny jest głównie w okresie zimowym. Zanieczyszczenia pochodzące z zakładów są częściowo zredukowane na zainstalowanych urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń. Urządzenia te w większości odznaczają się wysoką skutecznością oczyszczania.

Do działań podejmowanych w zakresie poprawy jakości powietrza przez zmniejszenie emisji pyłów na terenie gmin znajdujących się na omawianym terenie wprowadzono modernizację systemów grzewczych (tj. przejście na opał gazem, energią elektryczną, bądź na olej opałowy) głównie w instytucjach użyteczności publicznej tj.: szkołach, urzędach gmin, ośrodkach zdrowia i innych.

3.1.5. Wody

Przez obszar Nadleśnictwa przebiega europejski dział wodny, rozdzielający zlewnię Bałtyku i Morza Czarnego. Większość obszaru należy do zlewni Morza Bałtyckiego i dorzecza następujących rzek i cieków:

- ciek I rzędu – rzeka Wisła,
- cieki II rzędu – rzeka San,
- cieki III rzędu – potok Czarny, Dwernik, Głęboki, Hulski, Tworylczyk,
- cieki IV rzędu – potok Głuchy, Cygański, Długi, Hylaty.

Zlewnie Morza Czarnego stanowi niewielki fragment Nadleśnictwa tj. północno-wschodni stok pasma Ostrego, będący zlewnią następujących rzek i cieków.

- ciek I rzędu – rzeka Dniestr,
- cieki II rzędu – potok: Mszanka.

Stan wód powierzchniowych

Na terenie Nadleśnictwa Lutowiska kontroli czystości wód podlega jedynie rzeka San w miejscowości Rajskie. Z danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie wynika, że w Rajskim (najbliższym przekroju kontrolnym) San prowadzi wody III klasy czystości (wody zadowalającej jakości). Jeśli chodzi o jakość wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów pitnych San mieści się w kategorii A2 (woda wymagająca typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnego, koagulacji, flokulacji,

dekantacji, filtracji oraz dezynfekcji). Jakość wód podziemnych dla województwa podkarpackiego jest objęta monitoringiem realizowanym w ramach krajowej sieci obserwacyjnej. Zbiorniki trzeciorzędowe, kredowe charakteryzują się na ogół wysoką i średnią jakością wód (Ia - Ib klasa czystości). Gorszą jakość mają wody w zbiornikach czwartorzędowych, które ze względu na naturalną izolację poziomu wodonośnego, narażone są na migrację zanieczyszczeń z rolnictwa, atmosfery oraz lokalnych źródeł punktowych. Obszar gminy Lutowiska nie został włączony w obszar ww. obserwacji, jednak podano, że południowa część woj. Podkarpackiego wykazuje wysoką jakość wód.

Na terenie Nadleśnictwa głównym zagrożeniem dla wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa na terenach wiejskich oraz spływy powierzchniowe substancji biogennych z terenów zabudowanych i rolniczych. Zapobieganie tego rodzaju zanieczyszczeniom jest niezbędne dla ochrony cieków i zbiorników wodnych przed eutrofizacją.

Warto wspomnieć, że kompleksy leśne położone są z reguły w górnych partiach zlewni potoków gdzie stan czystości wód przedstawia się znacznie korzystniej.

Wody podziemne

Teren gminy Lutowiska w całości znajduje się na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) „Zbiornik Warstw Krosno” (Bieszczady). Obszar GZWP – 431 Bieszczady zajmuje powierzchnię 1220 km². Zasoby dyspozycyjne zbiornika to ok. 25 tys. m³/dobę. Zbiornik na terenie gminy posiada zasoby wody w najwyższej klasie czystości. Na obszarze gminy znajduje się 6 studni głębinowych.

3.1.6. Gleby

Pokrywa glebowa obszaru Nadleśnictwa jest nieznacznie zróżnicowana, zarówno pod względem typologicznym jak i składu mechanicznego. Kształtowanie się typów gleb miało związek z charakterem występującej szaty roślinnej. W zależności od jej rodzaju postępowały tu procesy glebotwórcze: płowienia, bielcowy, brunatnienia, darniowy, torfotwórczy, murszotwórczy, glejowy.

Zestawienie powierzchni i udziału procentowego typów i podtypów gleb w Nadleśnictwie Lutowiska zamieszczono poniżej:

Typ gleby	Obręby leśne		Nadleśnictwo Lutowiska	
	Lutowiska	Dwernik		
	powierzchnia leśna zalesiona i nie zalesiona /ha/		%	
AUi	1,01	0	1,01	0,01
BRk	8771,47	4831,45	13602,92	70,55
BRwy	4385,49	866,68	5252,17	27,24
BRw	15,57	171,82	187,39	0,97
Gmł	1,08	0	1,08	0,01
IR	1,49	0	1,49	0,01
MDbr	58,35	16,65	75	0,39
MDw	3,59	1,07	4,66	0,02
OGw	19,71	3,17	22,88	0,12
Pog	1,77	0	1,77	0,01
Pw	6,43	0	6,43	0,03
RNbr	0	120,84	120,84	0,63
Tn	0	4,04	4,04	0,02
Razem	13265,96	6015,72	19281,68	100,00

Przeważającymi podtypami gleb na terenie Nadleśnictwa Lutowiska są gleby brunatne (97,79%), w tym: brunatne kwaśne (70,55%), wylugowane (27,24%) i właściwe (0,97%). Znaczny udział stanowią mady (0,41%) i opadowoglejowe właściwe (0,12%). Pozostałe podtypy nie przekraczają 0,1% udziału.

3.1.7. Lasy

Struktura gatunkowa drzewostanów

Drzewostany Nadleśnictwa Lutowiska charakteryzują się dużym bogactwem pod względem przyrodniczym, różnorodnością gatunkową, złożoną budową, co przedstawiają poniższe zestawienie.

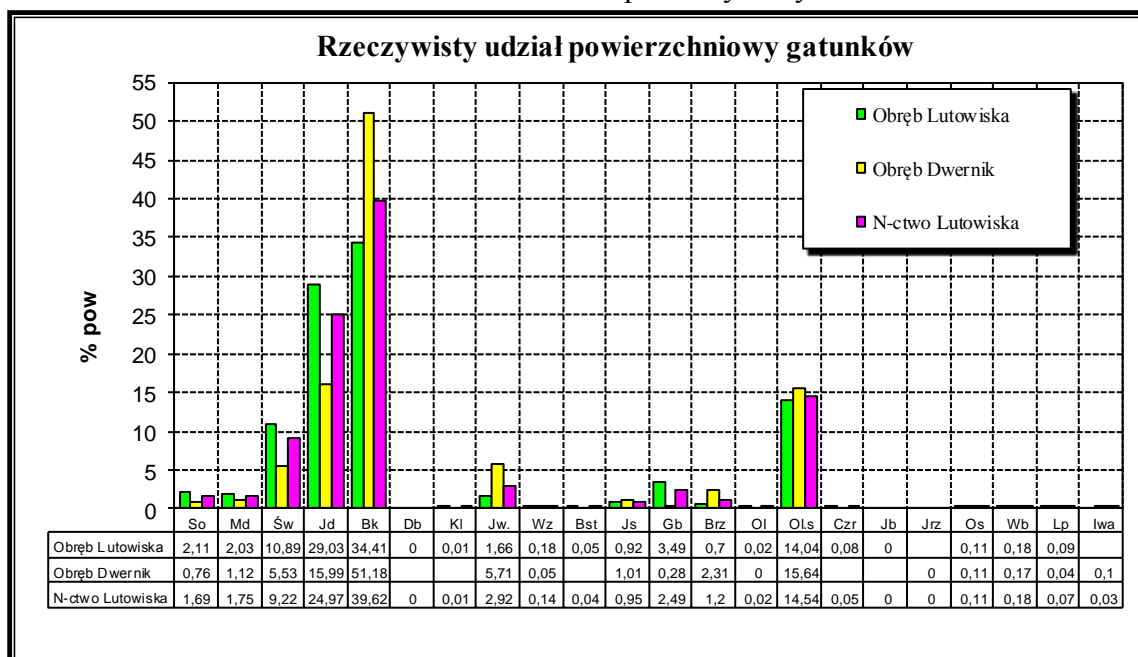
Rzeczywisty udział powierzchniowy gatunków w drzewostanach Nadleśnictwa Lutowiska

Gatunek	Obreby				Nadleśnictwo Lutowiska	
	Lutowiska		Dwernik		ha	%
	ha	%	ha	%		
	Powierzchnia leśna zalesiona					
So	276,03	2,11	44,86	0,76	320,89	1,69
Md	266,02	2,03	66,26	1,12	332,28	1,75
Św	1426,19	10,89	327,53	5,53	1753,72	9,22
Jd	3803,44	29,03	947,33	15,99	4750,77	24,97
Bk	4508,20	34,41	3031,55	51,18	7539,75	39,62
Db	0,07	0,00	-	-	0,07	0,00
Kl	1,34	0,01	-	-	1,34	0,01
Jw	217,54	1,66	338,33	5,71	555,87	2,92
Wz	23,40	0,18	2,67	0,05	26,07	0,14
Bst	6,80	0,05	-	-	6,80	0,04
Js	120,88	0,92	60,01	1,01	180,89	0,95
Gb	457,79	3,49	16,81	0,28	474,60	2,49
Brz	91,13	0,70	136,58	2,31	227,71	1,20
Ol	3,00	0,02	0,24	0,00	3,24	0,02
Ol.s	1839,24	14,04	926,77	15,64	2766,01	14,54
Czr	10,00	0,08	-	-	10,00	0,05
Jb	0,65	0,00	-	-	0,65	0,00
Jrz	-	-	0,01	0,00	0,01	0,00
Os	14,74	0,11	6,76	0,11	21,50	0,11
Wb	23,37	0,18	10,20	0,17	33,57	0,18
Lp	11,72	0,09	2,38	0,04	14,10	0,07
Iwa	-	-	5,68	0,10	5,68	0,03
Razem	13101,55	100,00	5923,97	100,00	19025,52	100,00

W lasach Nadleśnictwa Lutowiska w skład drzewostanów wchodzi 22 gatunki drzewiaste. Trzon lasów buduje głównie **buk** (39,62% udziału powierzchniowego), **jodła** (24,97% udziału powierzchniowego), **olsza szara** (14,54% udziału powierzchniowego) i **świerk** (9,22% udziału powierzchniowego). Udział powierzchniowy pozostałych gatunków (**So, Md, Jw, Js, Gb, Brz, Ol, Os i Wb**) oscyluje w granicach 1% powierzchni leśnej.

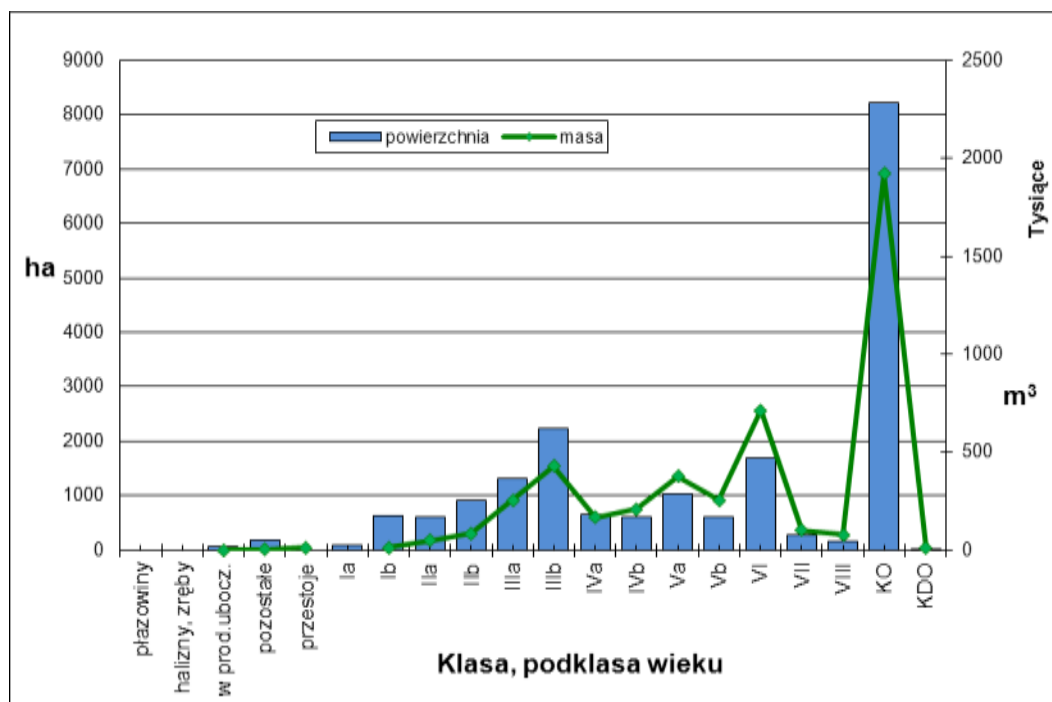
Dane zawarte w tabeli zobrazowano na poniższym wykresie.

Struktura wiekowa drzewostanów

Strukturę wiekową drzewostanów w skali całego Nadleśnictwa przedstawiono na poniższym wykresie.

Struktura wiekowa drzewostanów w Nadleśnictwie Lutowiska

Struktura wiekowa w obrębach leśnych i Nadleśnictwie odpowiada stosowanemu sposobowi zagospodarowania rębniami złożonymi z średnim i długim okresem odnowienia.

Wyraźnie widoczny jest niedobór najmłodszych i starszych klas wieku oraz nad reprezentatywność drzewostanów w klasie odnowienia. Rozkład zapasu w poszczególnych podklasach wieku oraz duży udział drzewostanów w klasie odnowienia nie stwarza zagrożenia przerwania trwałości lasu.

Bogactwo gatunkowe drzewostanów

Parametrem dobrze obrazującym różnorodność gatunkową jest udział drzewostanów wielogatunkowych w odniesieniu do jedno- i dwugatunkowych.

Zagadnienie to zobrazowano w poniższej tabeli.

Drzewostany	Liczba gatunków	Obręby:				Nadleśnictwo Lutowiska	
		Lutowiska		Dwernik		ha	%
		ha	%	ha	%		
Jednogatunkowe	1	697,16	5,3	807,40	13,6	1504,56	7,9
Wielogatunkowe	2	4571,25	34,9	1988,54	33,6	6559,79	34,5
	3	3012,24	23,0	1213,94	20,5	4226,18	22,2
	4 i więcej	4820,90	36,8	1914,09	32,3	6734,99	35,4
Razem		13101,55	100,0	5923,97	100,0	19025,52	100,0

Z analizy tabeli wynika że struktura gatunkowa lasów Nadleśnictwa jest silnie zróżnicowana. Dominują drzewostany wielogatunkowe zajmujące 92,1% powierzchni, w tym złożone z 4 i więcej gatunków (35,4% pow.). Drzewostany jednogatunkowe stanowią 7,9% powierzchni lasów.

Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem

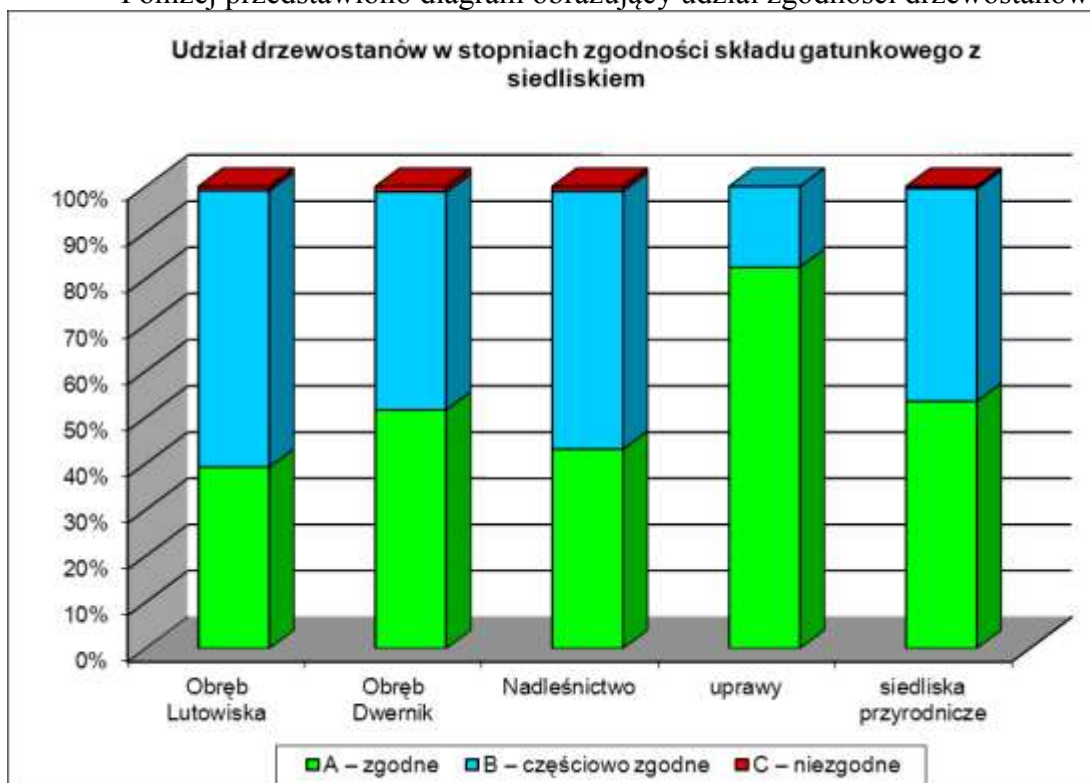
Poniżej przedstawiono powierzchnię i udział procentowy drzewostanów według stopni zgodności składu gatunkowego z typem drzewostanu (TD).

Stopień zgodności składu gatunkowego z typem drzewostanu (TD)	Obręby:				Nadleśnictwo Lutowiska	
	Lutowiska	%	Dwernik	%	Powierzchnia drzewostanów /ha/	%
- zgodne z siedliskiem	5148,01	9,3	3060,30	51,7	8208,31	43,1
- częściowo zgodne z siedliskiem	7833,22	59,8	2793,77	47,2	10626,99	55,9
- niezgodne z siedliskiem	120,32	0,9	69,90	1,1	190,22	1,0
Razem	13101,55	100,0	5923,97	100,0	19025,52	100,0

Większość drzewostanów w Nadleśnictwie Lutowiska (55,9%) jest częściowo zgodna z typami drzewostanów. Drzewostany zgodne z warunkami siedliskowymi a więc i perspektywicznym celem gospodarowania zajmują 43,1% ogólnej powierzchni lasów a drzewostany niezgodne z siedliskiem zajmują jedynie 1%.

Poniżej przedstawiono diagram obrazujący udział zgodności drzewostanów.

Podział funkcjonalny lasów

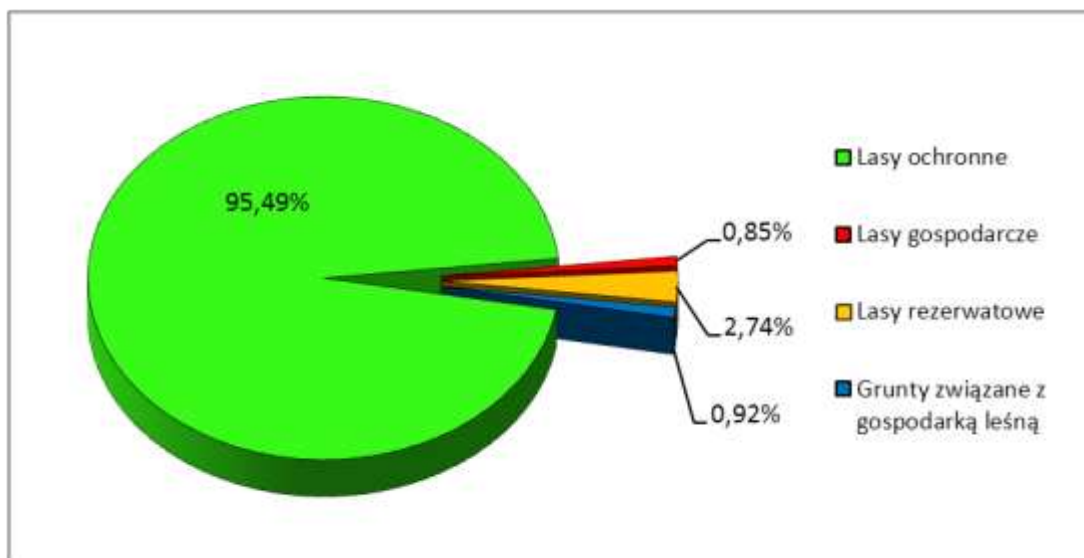
W ramach podziału funkcjonalnego lasów Nadleśnictwa Lutowiska wyróżniono lasy ochronne, lasy gospodarcze i lasy rezerwatowe. Główny trzon stanowią lasy ochronne (95,49% pow.). Niewielką część stanowią lasy rezerwatowe (2,74%), lasy gospodarcze (0,85%) i grunty związane z gospodarką leśną (0,92%). Podział przedstawiono na poniższej rycinie.

Zbiorczy podział funkcjonalny lasów Nadleśnictwa Lutowiska przedstawiono w poniższej tabeli i na diagramie.

Kategorie lasu	Obręby:		Nadleśnictwo	
	Lutowiska	Dwernik		
	Pow. leśna /ha/			
	ha	ha	ha	%
Lasy ochronne	12775,69	5807,59	18583,28	95,49
Lasy gospodarcze	103,99	61,40	165,39	0,85
Lasy rezerwatowe	386,28	146,73	533,01	2,74
Grunty związane z gospodarką leśną	130,59	48,17	78,76	0,92
LASY – ogółem	13396,55	6063,89	19460,44	100,00

Udział poszczególnych grup lasu w Nadleśnictwie

Starodrzewy

Drzewostany w wieku gatunku panującego wynoszącym 100 i więcej lat zajmują łącznie areał 6871,69 ha, co stanowi 36,12% powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa. Dominują w nich starodrzewy bukowe zajmujące powierzchnię 3459,15 ha (18,18%) i jodłowe 3412,54 ha (17,93%). W drzewostanach tych występują również drzewa w wieku 150 lat które zajmują powierzchnię 256,83 ha.

Zestawienie starodrzewi w oparciu o wiek gatunku panującego w Nadleśnictwie Lutowiska.

Leśnictwo	Gatunek główny	Powierzchnia
Chmiel	BK	327,98
	JD	357,61
Suma		685,59
Czarna	BK	21,64
	JD	370,4
Suma		392,04
Dwerniczek	BK	159,32
	JD	272,56
Suma		431,88
Dwernik	BK	170,08
	JD	262,68
Suma		432,76
Hulskie	BK	346,11
	JD	112,21
Suma		458,32

Leśnictwo	Gatunek główny	Powierzchnia
Jawornik	BK	483,27
	JD	214,33
Suma		697,60
Lipie	BK	-
	JD	357,32
Suma		357,32
Nasiczne	BK	471,81
	JD	-
Suma		471,81
Paniszczew	BK	76,44
	JD	255,13
Suma		331,57
Polana	BK	226,05
	JD	206,61
Suma		432,66
Rosochate	BK	24,56
	JD	530,55
Suma		555,11
Sękowiec	BK	730,16
	JD	10,95
Suma		741,11
Skorodne	BK	39,02
	JD	365,23
Suma		404,25
Tworylczyk	BK	382,71
	JD	96,86
Suma		479,67
Nadleśnictwo		6871,69

W wyniku realizacji obecnego PUL udział powierzchniowy starodrzewi nie zmniejszy się.

Zasoby drewna martwego

Na terenie Nadleśnictwa Lutowiska przeważającym rodzajem drewna martwego jest leżanina, która stanowi 52% miąższości wszystkich drzew martwych (posusz - 48%). Najwięcej drewna martwego występuje na siedlisku LGśw (96%).

Pod względem struktury gatunkowej przeważa Bk (41,5%) i Ol.s (28,4%), w następnej kolejności: Jd (19,0%) i Św (5,2%).

Ogółem na terenie Nadleśnictwa miąższość drewna drzew martwych wynosi 379129 m³ (brutto), co stanowi 8,1% ogólnej miąższości wszystkich drzewostanów. Średnia miąższość drzew martwych stojących i leżących w lasach Nadleśnictwa Lutowiska wynosi 20,9 m³/ha, przy 5,2 m³/ha dla średniej kraju w zarządzie LP i 15,8 m³/ha dla województwa podkarpackiego (WISL 2005-2009, BULiGL).

Zestawienie miąższości drewna martwego na terenie Nadleśnictwa Lutowiska

Typ siedliskowy lasu	Pow. w ha	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³
LGŚW	11993,15	7,91	94919,04	8,16	97845,45	16,07	192764,49
LGW	532,50	5,97	3177,28	5,06	2694,21	11,03	5871,49
LŁG	48,96	34,80	1703,65	1,74	85,36	36,54	1789,01
Razem obręb Lutowiska	12574,61	7,94	99799,97	8,00	100625,01		200424,99
LGŚW	5297,24	14,58	77207,82	17,52	92825,96	32,10	170033,78
LGW	55,83	9,64	538,41	7,45	415,78	17,09	954,19
LŁG	11,46	7,08	81,16	5,74	65,78	12,82	146,94
LMGŚW	210,54	14,80	3115,97	20,1	4401,90	35,71	7517,87
OLJG	1,98	12,87	25,49	12,86	25,47	25,73	50,96
Razem obręb Dwernik	5577,05	14,52	80968,86	17,52	97734,89		178703,75
Ogółem N-ctwo	18151,66		180768,83		198359,91		379128,74

Dla zwiększenia ilości martwego drewna zgodnie z zarządzeniem nr 28 Regionalnego Dyrektora Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie z dnia 02.12.2014 r. na terenie Nadleśnictwa zaproponowano pozostawić część drzewostanów (68,22 ha) bez użytkowania do naturalnego rozkładu. Wykaz tych drzewostanów przedstawiono w załącznikach w tabeli nr 1.

Drzewostany te powinny być w terminie do trzech miesięcy zatwierdzone w formie zarządzenia Nadleśniczego.

Powierzchnia ta będzie się zwiększać z czasem o pozostawiane do naturalnego rozkładu części drzewostanów rębnych (do 5% powierzchni).

Formy degeneracji lasów

Borowacenie

Borowacenie, zwane inaczej pinetyzacją, związane jest z wprowadzeniem do drzewostanu niektórych gatunków z rodziny *Pinaceae*. Ta forma zniekształcenia należy do najgroźniejszych, gdyż obok zmian struktury i składu florystycznego często powoduje również zmianę siedliska.

Stopień borowacenia określa się na podstawie udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzew. Wyróżnia się borowacenie:

- słabe, udział tych gatunków wynosi ponad 80% na siedliskach borów mieszanych, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych, 10-30% na siedliskach lasowych,
- średnie, gdzie ich udział wynosi ponad 80% na siedliskach lasów mieszanych, 30-60% na siedliskach lasowych,
- mocne, gdzie ich udział wynosi ponad 60% na siedliskach lasowych.

Zestawienie powierzchni wg form degeneracji lasu w Nadleśnictwie Lutowiska – borowacenie.

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Obręb Lutowiska	brak	1567,22	2251,86	4359,75	8178,83	62,4
	słabe	834,48	1012,60	876,03	2723,11	20,8
	średnie	23,96	570,61	104,51	699,08	5,3
	mocne	93,90	1396,55	10,08	1500,53	11,5
Obręb Dwernik	brak	790,57	1179,47	2859,03	4829,07	81,5
	słabe	283,29	431,74	18,01	733,04	12,4
	średnie	20,23	95,79	0,00	116,02	2,0
	mocne	3,60	242,24	0,00	245,84	4,1
Nadleśnictwo Lutowiska	brak	2357,79	3431,33	7218,78	13007,90	68,4
	słabe	1117,77	1444,34	894,04	3456,15	18,2
	średnie	44,19	666,40	104,51	815,10	4,3
	mocne	97,50	1638,79	10,08	1746,37	9,2

W warunkach Nadleśnictwa zjawisko pinetyzacji nie stanowi znaczącego problemu. Przeciętnie prawie 69% powierzchni drzewostanów nie wykazuje zupełnie znamion pinetyzacji, bądź występuje ono w stopniu słabym (18,2%). Średni stopień dotyka około 4,3% areалу lasów, przy czym w większości są to drzewostany starszych klas wieku. Mocny stopień borowacenia występuje na 9,2% powierzchni. Są to w większości drzewostany w wieku powyżej 80 lat.

Monotypizacja

Zjawisko monotypizacji, tj. ujednolicenia składu gatunkowego lub wiekowego drzewostanu, na terenie Nadleśnictwa występuje na powierzchni 13,01 ha (obr. Lutowiska oddz. 17i, 9f, 77Ag, 51p, 68f, 165d, 145c, 149h - 12,92 ha, obr. Dwernik, oddz. 108d - 0,09 ha).

3.2. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Trwale zrównoważona gospodarka leśna, jest to działalność zmierzająca do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do

wypełniania, teraz lecz także w przyszłości, wszystkich ważnych (ochronnych, gospodarczych i socjalnych) funkcji bez szkody dla innych ekosystemów. Z założenia nie powinna więc znacząco oddziaływać na obiekty chronione oraz na środowisko. Jednakże w celu upewnienia się, czy podstawowy dokument planistyczny z tego zakresu, jakim jest plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska nie zawiera zapisów, których realizacja może znacząco wpłynąć na środowisko, w niniejszej Prognozie określono na jakie elementy środowiska, lub jakie obszary może nastąpić tego rodzaju oddziaływanie.

Po analizie projektu Planu ustalono:

- projekt Planu nie zawiera zapisów wyznaczających ramy do późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Nie stwierdzono, aby w projekcie Planie istniały zapisy dotyczące projektowania przedsięwzięć wymienionych w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z 9 listopada 2010 r., w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko*,
- w projekcie Planu zawarte są natomiast wskazania gospodarcze dotyczące prowadzenia gospodarki leśnej również na terenach leśnych objętych ochroną w postaci obszarów Natura 2000. Działania te mogą, ale nie muszą istotnie wpływać na obszary Natura 2000. Aby określić przewidywany wpływ zapisów projektu Planu na obszary Natura 2000, dokonano poniżej opisu ich stanu na dzień 1 stycznia 2013, a więc w momencie wejścia w życie zapisów Planu.

Teren Nadleśnictwa Lutowiska położony jest w zasięgu Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Bieszczady (kod PLC 180001), oraz Obszaru o Znaczeniu dla Wspólnoty o tej samej nazwie i kodzie Bieszczady (kod PLH180001) ponieważ ich granice pokrywają się w całości.

Całkowita powierzchnia Obszaru wynosi 111519,50 ha, z czego w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Lutowiska leży 18223,53 ha, a 14987,53 ha stanowią grunty Nadleśnictwa (obr. Lutowiska 8209,78 ha, obr. Dwernik 6777,75 ha).

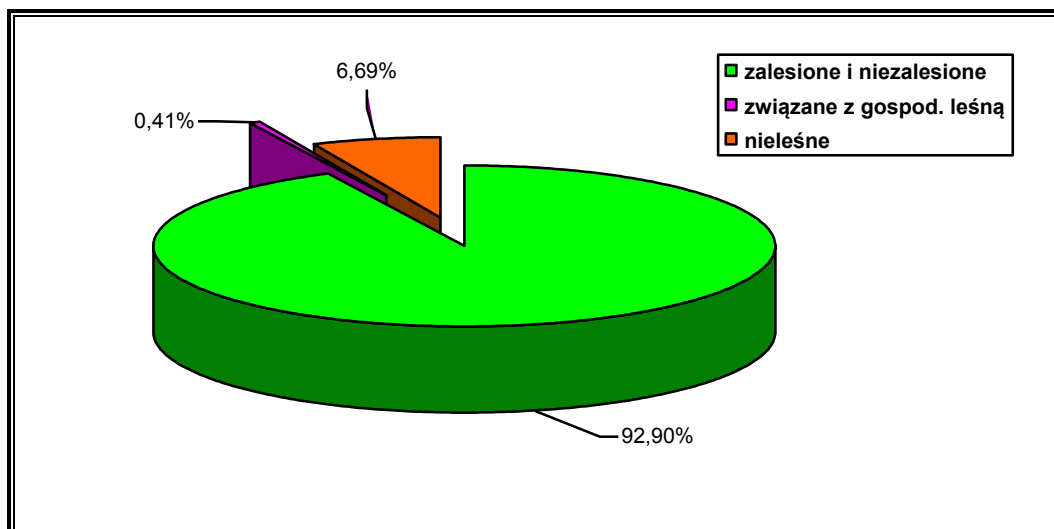
3.2.1. Bieszczady kod PLC180001

Powierzchnia i rodzaje użytków gruntowych

Powierzchnię i główne grupy użytków gruntowych w PLC180001 „Bieszczady” zestawiono w poniższej tabeli i na diagramie.

Struktura użytków gruntowych w PLC180001 Bieszczady

Grupa i rodzaj użytku oraz kategoria użytkowania	Nadleśnictwo Lutowiska PLC180001 Bieszczady	%
	powierzchnia /ha/	
I. Lasy	13984,32	93,31%
1. Grunty leśne zalesione i niezalesione	13923,47	92,90%
2. Grunty związane z gospodarką leśną	60,85	0,41%
II Grunty nieleśne	1003,20	6,69%
Ogółem	14987,52	100%

Obszar ma zdecydowanie leśny charakter. W strukturze gruntów przeważają wyraźnie lasy (stanowią 93,31% powierzchni) przy relatywnie niewielkim udziale terenów nieleśnych (głównie łąk i pastwisk) – około 6,69%.

Przedmiot ochrony

Obszar zaprojektowany został w celu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz populacji cennych gatunków zwierząt i roślin. W SDF obszaru (źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl/>) znalazły się 22 typy siedlisk przyrodniczych z załącznika I dyrektywy 92/43/EWG, a także 63 gatunki zwierząt i roślin objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE oraz wymienione w załączniku II do dyrektywy

92/43/EWG. Za przedmioty ochrony obszaru uznano 21 typów siedlisk przyrodniczych oraz 47 gatunków roślin i zwierząt (21 gat. ptaków, 9 gat. ssaków, 3 gat. płazów, 3 gat. ryb, 7 gat. bezkręgowców, 4 gat. roślin). Zestawiono je poniżej.

Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha]	Reprezentatywność	Pow. względna	Stan zach.	Ocena ogólna
3220	Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków	11,15	B	C	B	C
4060	Wysokogórskie borówczyska bażynowe (<i>Empetro-Vaccinietum</i>)	11,15	A	B	B	A
4080	Subalpejskie zarośla wierzbowe wierzby lapońskiej lub śląskiej (<i>Salicetum lapponum, Salicetum silesiaca</i>)	1,12	C	B	B	C
6150	Wysokogórskie murawy acidofilne (<i>Juncion trifidi</i>) i bezwapienne wyleżyska śnieżne (<i>Salicion herbaceae</i>)	11,15	C	C	C	C
6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie)	223,04	B	B	C	A
6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	111,52	A	C	A	A
6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	8921,56	A	B	B	A
6520	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)	156,13	A	C	B	B
7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	22,3	A	C	B	B
7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	22,3	B	C	B	B
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	557,6	A	C	A	B
7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	111,52	A	C	B	C
8110	Piargi i gołoborza krzemianowe	11,15	A	C	A	A
8150	Środkowoeuropejskie wyżynne piargi i gołoborza krzemianowe	1,12	B	B	B	A
8220	Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	1,12	A	C	B	B
9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	11151,95	A	B	A	A
9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	55759,75	A	A	A	A
9140	Górskie jaworzyny ziołoroślone (<i>Aceri-Fagetum</i>)	11,15	A	A	A	A

Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha]	Reprezentatywność	Pow. względna	Stan zach.	Ocena ogólna
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	111,52	D			
9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	156,13	A	B	A	A
91D0	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensonii-Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	1,12	B	C	B	B
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	1338,23	A	C	A	A
9410	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> część - zbiorowiska górskie)	111,52	C	C	C	C

KOD	NAZWA NAUKOWA	POPULACJA					OCENA OBSZARU				
		Typ	Wielkość		Jedn.	Kat.	Jak. danych	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
			Min	Max							
PTAKI											
A030	<i>Ciconia nigra</i>	r	30	40	i		M	C	A	C	C
A031	<i>Ciconia ciconia</i>	r	30	40	i		M	D			
A072	<i>Pernis apivorus</i>	r	25	25	i		M	C	B	C	C
A080	<i>Circaetus gallicus</i>	r		1	i		M	D			
A082	<i>Circus cyaneus</i>	r				P	M	D			
A084	<i>Circus pygargus</i>	r				P	M	D			
A089	<i>Aquila pomarina</i>	r	70	80	i		M	B	B	C	B
A091	<i>Aquila chrysaetos</i>	r	7	8	i		M	A	B	B	A
A092	<i>Hieraaetus pennatus</i>	r		2	i		M	D			
A104	<i>Bonasa bonasia</i>	p	500	800	i		M	C	C	C	C
A108	<i>Tetrao urogallus</i>	p				P	M	D			
A122	<i>Crex crex</i>	r	500	550	i		M	C	B	C	B
A127	<i>Grus grus</i>	c	200	300	i		M	D			
A139	<i>Charadrius morinellus</i>	c				P	M	D			
A166	<i>Tringa glareola</i>	c				P	M	D			
A197	<i>Chlidonias niger</i>	c				P	M	D			
A215	<i>Bubo bubo</i>	p	10	20	i		M	B	B	C	B
A217	<i>Glaucidium</i>	p	20	30	i		M	C	B	C	C

KOD	NAZWA NAUKOWA	POPULACJA						OCENA OBSZARU			
		Typ	Wielkość		Jedn.	Kat.	Jak. danych	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
			Min	Max							
	<i>passerinum</i>										
A220	<i>Strix uralensis</i>	p	150	200	i		M	A	B	C	A
A223	<i>Aegolius funereus</i>	r	20	30	i		M	C	B	C	C
A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>	r				P	M	D			
A229	<i>Alcedo atthis</i>	r	100	200	i		M	C	C	C	C
A231	<i>Coracias garrulus</i>	r				P	M	D			
A234	<i>Picus canus</i>	p	250	300	i		M	C	B	C	C
A236	<i>Dryocopus martius</i>	p	150	200	i		M	C	C	C	C
A238	<i>Dendrocopos medius</i>	p				P	M	D			
A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>	p	80	110	i		M	B	B	C	B
A241	<i>Picoides tridactylus</i>	p	50	150	i		M	C	B	C	B
A246	<i>Lullula arborea</i>	c				P	M	D			
A267	<i>Prunella collaris</i>	r	7	10	i		M	C	B	C	C
A307	<i>Sylvia nisoria</i>	r	100	200	i		M	C	C	C	C
A320	<i>Ficedula parva</i>	r	700	1100	i		M	C	B	C	C
A321	<i>Ficedula albicollis</i>	r	1200	1500	i		M	B	B	C	B
A338	<i>Lanius collurio</i>	r	700	1000	i		M	C	C	C	C
A339	<i>Lanius minor</i>	r		2	i		M	D			
SSAKI											
1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	w				P	M	C	B	C	B
1321	<i>Myotis emarginatus</i>	w				P	M	C	B	B	B
1324	<i>Myotis myotis</i>	w				P	M	C	B	C	B
1337	<i>Castor fiber</i>	p				P	M	C	B	B	C
1352	<i>Canis lupus</i>	p	60	60	i		M	B	A	C	A
1354	<i>Ursus arctos</i>	p	1	50	i		M	A	A	C	A
1355	<i>Lutra lutra</i>	p				P	M	C	A	C	A
1361	<i>Lynx lynx</i>	p	1	50	i		M	A	A	C	A
2647	<i>Bison bonasus</i>	p	160	160	i		M	A	B	A	B
PLAZY											
1166	<i>Triturus cristatus</i>	p				R	M	C	B	C	B
1193	<i>Bombina variegata</i>	p				C	M	B	A	C	A
2001	<i>Triturus montandoni</i>	p				C	M	A	A	C	A
RYBY											
1096	<i>Lampetra planeri</i>	p				V	M	C	C	C	C

KOD	NAZWA NAUKOWA	POPULACJA						OCENA OBSZARU			
		Typ	Wielkość		Jedn.	Kat.	Jak. danych	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
			Min	Max							
1163	<i>Cottus gobio</i>	p				R	M	C	B	C	C
2503	<i>Barbus peloponnesius</i>	p				C	M	B	A	C	A
BEZKRĘGOWCE											
1032	<i>Unio crassus</i>	p				P	M	B	A	C	B
1060	<i>Lycaena dispar</i>	p				P	M	C	C	C	C
1078	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	p				P	M	C	B	C	B
1087	<i>Rosalia alpina</i>	p				P	M	B	B	B	B
4014	<i>Carabus variolosus</i>	p				C	M	A	B	C	B
4015	<i>Carabus zawadzki</i>	p				R	M	A	B	B	A
4026	<i>Rhysodes sulcatus</i>	p				P	M	B	B	A	A
ROŚLINY											
1381	<i>Dicranum viride</i>	p				P	M	D			
1393	<i>Drepanocladus vernicosus</i>	p				P	M	D			
1898	<i>Eleocharis carniolica</i>	p	500	500	i		M	A	C	B	A
1939	<i>Agrimonia pilosa</i>	p				P	M	C	A	B	C
4070	<i>Campanula serrata</i>	p					M	A	A	C	A
4116	<i>Tozzia carpathica</i>	p					M	A	A	C	A

Gatunki ptaków wymienionych w SDF będące przedmiotem ochrony w OSO „Bieszczady”, w większości mają status B co oznacza że w granicach obszaru znajduje się od 2 do 15% populacji krajowej, dotyczy to 14 gatunków: trzmiełojad *Pernis apivorus*, orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, orzeł przedni *Aquila chrysaetos*, derkacz *Crex crex*, puchacz *Bubo bubo*, sóweczka zwyczajna *Glaucidium passerinum*, puszczyk uralski *Strix uralensis*, sowa włochata *Aegolius funereus*, muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, muchołówka mała *Ficedula parva*, płochacz halny *Prunella collaris*, dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*, dzięcioł biało-grzbiety *Dendrocopos leucotos*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*.

3.3. Określenie obszarów potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody a gospodarką leśną

Potencjalne miejsca lub obszary, gdzie może nastąpić istotna kolizja między zapisami planu urządzenia lasu a wymogami ochrony przyrody, to w odniesieniu do głównych celów ochrony obszarów Natura 2000:

- zaplanowanie użytkowania rębnego w miejscach, gdzie znajdują się stanowiska gatunków zwierząt lub roślin, bez podania sposobów ochrony stanowiska lub siedliska gatunku podczas zabiegów,
- zaplanowanie użytkowania w sposób zmieniający właściwą dla danego gatunku strukturę wiekową i gatunkową drzewostanów,
- zamieszczenie w PUL zapisów (bądź brak takich zapisów) uszczegóławiających sposoby prowadzenia gospodarki leśnej w miejscach szczególnie istotnych dla danego gatunku, będącego przedmiotem ochrony w ramach obszaru Natura 2000.

Oddziaływanie planu u.l. na pozostałe elementy środowiska przyrodniczego jest również rozpatrywane w zakresie:

- stopnia oddziaływania zaplanowanych zabiegów na populację pozostałych gatunków ptaków, roślin i zwierząt, zwłaszcza gatunków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej lub załączników I i II Dyrektywy Siedliskowej,
- w jaki sposób zapisy PUL wpływają na pozostałe elementy środowiska przyrodniczego.

3.4. Istniejące problemy ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia realizacji Planu

Do problemów ochrony przyrody istotnych z punktu widzenia sporządzania Planu oraz jego realizacji należy wymienić:

- brak aktualnie planów ochrony, lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (dla OSO Bieszczady i SOO Bieszczady plany zadań ochronnych są w końcowym etapie opracowania);
- brak szczegółowych i oficjalnych wytycznych dotyczących sposobów ochrony poszczególnych gatunków lub typów siedlisk w postaci programów ochrony zatwierdzanych przez Ministra Środowiska;
- brak dokładnej wiedzy o występowaniu niektórych gatunków;
- konieczność uwzględniania wymagań wszystkich gatunków (celów ochrony), które mogą się wzajemnie wykluczać.

3.5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Planu

Plan urządzenia lasu jest dokumentem, którego obowiązek sporządzania raz na 10 lat dla każdego nadleśnictwa, nakłada ustawa o lasach. Tak więc, nie można zaniechać ani sporządzania planu urządzenia lasu ani zaprzestać jego realizacji.

W związku z tym, że nie ma możliwości odstąpienia od realizacji Planu, nie ma potrzeby analizowania zmian jakie niesie brak jego realizacji. Można jedynie zaznaczyć, że były by to zarówno skutki społeczne jak również ekonomiczne i przyrodnicze.

Właściwe planowanie urządzeniowe oraz jego realizacja jest jednym z elementów warunkujących sens prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej. Brak planu u.l. przyczyniłby się do niekontrolowanego korzystania z zasobów leśnych oraz możliwości zniszczenia wielu cennych elementów środowiska przyrodniczego.

Do skutków społecznych wynikających z hipotetycznej sytuacji braku realizacji Planu należy przede wszystkim istotne ograniczenie rynku pracy. Dotknęłoby ono zarówno kadr zatrudnionych w nadleśnictwach jak i pracowników firm zajmujących się pozyskaniem drewna, przetwórstwem i zbytem. W słabo zaludnionym terenie, gdzie praca w lesie często jest ważnym, a niejednokrotnie jedynym źródłem dochodu, pozbawiłoby mieszkających tam ludzi możliwości zarobkowania. Z kolei do ekonomicznych skutków braku realizacji Planu, poza skutkami finansowymi dla Lasów Państwowych, zaliczyć wypada straty w gospodarce narodowej, w której udział rynku drzewnego jest duży.

W odniesieniu do przyrodniczych skutków braku realizacji Planu należy wspomnieć o konieczności jak najszerszego wykorzystywania w procesach gospodarczych surowców odnawialnych. Drewno, które w głównej mierze pozyskiwane jest z lasów państwowych, należy do grupy surowców odnawialnych, korzystnych dla środowiska naturalnego, a dotychczasowa gospodarka leśna, oparta o plany urządzenia lasu, sprzyja powiększaniu się zasobów drzewnych w skali kraju, umożliwiając tym samym szersze ich wykorzystanie. W przypadku znacznych ograniczeń w pozyskiwaniu drewna, spodziewać się należy wzrostu popytu na inne surowce np.: materiały sztuczne, plastyki, metale wykorzystywane w meblarstwie, czy węgiel kamienny przeznaczony do domowych kotłowni. Szersze wykorzystanie tworzyw sztucznych niesie ze sobą groźne konsekwencje w postaci zanieczyszczeń powietrza emitowanych podczas ich produkcji i przetwórstwa oraz problemów związanych z ich późniejszą utylizacją.

Przyrodniczym skutkiem braku realizacji Planu jest także ograniczenie możliwości ingerencji w naturalne procesy zachodzące w przyrodzie. W przypadku kiedy przekształcenia środowiska przyrodniczego wskutek urbanizacji i postępującej antropopresji są tak znaczne jak to ma miejsce obecnie i kurczy się areał siedlisk dostępnych dla wielu gatunków, aktywne kształtowanie przestrzeni zdanej do bytowania niejednokrotnie jest kluczem do ich ochrony. Przy odpowiednio nakreślonych celach działań ochronnych i właściwym zdefiniowaniu zasad prowadzenia zabiegów, gospodarka leśna nie tylko nie musi szkodzić, ale wręcz wspomagać działania ochronne. Należy również wspomnieć o jej istotnej roli w procesie przebudowy drzewostanów w celu ich lepszego dostosowania do warunków siedliskowych. Bez planowych działań, obliczonych na dziesięciolecia, trudne byłoby osiągnięcie zadania, które w wyłączonym z ingerencji ekosystemie potrwałoby setki lat.

4. OCENA WPLYWU PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO I OBSZARY NATURA 2000

4.1. Oddziaływanie projektu Planu na środowisko

Plan u.l. nie jest typowym „planem wyznaczającym ramy dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”. Nie stwierdzono aby jakiegokolwiek zapisy i wskazania zamieszczone w Planie, wpływały znacząco negatywnie na całość środowiska przyrodniczego w zasięgu nadleśnictwa. Jednak prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w oparciu o Plan, a więc ingerencja w ekosystemy, może zawierać pewne elementy niekorzystnie oddziałujące na niektóre elementy środowiska przyrodniczego. Wobec tego poniżej scharakteryzowano, stosownie do stanu prawa krajowego, międzynarodowych konwencji i dyrektyw obowiązujących na obszarze Unii, a także do zawartości i stopnia szczegółowości Planu, poszczególne komponenty środowiska oraz ocenę wpływu Planu na te komponenty.

4.1.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Zgodnie z Konwencją o różnorodności biologicznej (przyjętą 5 czerwca 1992 r., ratyfikowaną przez Polskę 18 stycznia 1996 r.), różnorodność biologiczna to zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi w ekosystemach lądowych, morskich i słodkowodnych oraz w zespołach ekologicznych, których są częścią. Można ją rozpatrywać na trzech poziomach: genetycznym, gatunkowym i krajobrazowym i na tych trzech poziomach winna być chroniona, do czego zobowiązują wspomniane wcześniej akty prawa krajowego i międzynarodowego.

W zakresie różnorodności genetycznej – Plan **nie zawiera zapisów, które mogą wpływać na zmniejszenie puli genowej** w obrębie gatunków. Zabiegi zaprojektowane w Planie dotyczą głównie sposobu pozyskiwania drewna i odnawiania lasu oraz wykonywania cięć pielęgnacyjnych. Zabiegi pielęgnacji polegają na usuwaniu niektórych drzew, zazwyczaj gorszych jakościowo – czyli o „gorszych” z punktu widzenia hodowli lasu cechach jakościowych. Aby jednak nie nastąpił w puli genowej ubytek alleli genów „niekorzystnych” dla gospodarki leśnej w Planie u.l. a dokładniej w Programie ochrony przyrody zawarto zapis o konieczności pozostawiania podczas zabiegów części drzew o nietypowych cechach jako rezerwuarów genów oraz dla utrzymania w lesie pewnej ilości drzew zamierających i martwych (zgodny z ZHL). Zabiegi dotyczące odnawiania lasu wynikają bezpośrednio ze sposobu zagospodarowania. W projekcie Planu użytkowanie rębne (pozyskanie) zaprojektowano za pomocą rębni złożonych, w których wykorzystywane są naturalne możliwości odnawiania drzewostanu, a więc ochrona *in situ* w zakresie różnorodności genetycznej.

Pula genowa jest w Nadleśnictwie Lutowiska chroniona poprzez realizację „Programu zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew leśnych w Polsce”. W Planie wyszczególnione są obiekty bazy nasiennej (wyłączone drzewostany nasienne, gospodarcze drzewostany nasienne, drzewa mateczne, źródła nasion), z której pozyskiwany jest materiał siewny do produkcji sadzonek. Są to obiekty wyselekcjonowane pod względem cech jakościowych i pod tym kątem mogą być oceniane, jako ograniczające różnorodność biologiczną. Jednakże Plan nie jest dokumentem, który ustala i definiuje te zadania. Selekcja nasienna nie jest elementem stanowionym Planu, a wynika z innych przepisów prawa krajowego (ustawa o leśnym materiale rozmnożeniowym, wraz z rozporządzeniami wykonawczymi Ministra Środowiska w tym zakresie), więc nie może być on oceniana jako element Planu.

W zakresie różnorodności gatunkowej – mogą być oceniane zapisy Planu dotyczące:

- a) wpływu projektowanych zabiegów na różnorodność gatunkową grzybów, roślin i zwierząt,
- b) wpływu projektowanych zabiegów na zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów.

W pierwszym przypadku jednoznaczna ocena nie jest możliwa, gdyż realizacja Planu może różnie wpływać na różne grupy gatunków. Dla niektórych jest to działanie negatywne dla innych pozytywne. Szerzej omówiono to w pkt. 4.1.3.

Oceniając zaprojektowane działania pod kątem ich wpływu na różnorodność gatunkową drzewostanów, przede wszystkim należy się odnieść do zamieszczonej w Planie tabeli zawierającej typy drzewostanów (TD). Tabela ta dla każdego typu siedliskowego lasu określa optymalny TD (lub kilka TD) oraz orientacyjne składy upraw z określeniem udziału procentowego gatunków głównych. Obok nich wskazana jest również pula gatunków domieszkowych, których udział kształtowany jest w zależności od lokalnych warunków siedliskowych, zwykle na poziomie 20-30%. Analiza zawartych tam zapisów pozwala na stwierdzenie, że w składach gatunkowych odnowień uwzględnione zostały wszystkie lasotwórcze gatunki drzew leśnych występujące naturalnie na obszarze Nadleśnictwa. W wyniku ich stosowania **nie nastąpi** więc **spadek różnorodności gatunkowej** ekosystemów leśnych.

W obrębie siedlisk przyrodniczych z Załącznika I DS zaproponowano typy drzewostanów o kierunku ochronnym (TD) opracowanymi na podstawie pracy J. M. Matuszkiewicza pt. „*Regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów w typach siedliskowych lasu i zespołach leśnych*” stanowiącej załącznik do publikacji *Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski* (GiPZ PAN, 2007). Uwzględniają one naturalny, właściwy dla danego siedliska skład drzewostanu, co **eliminuje potencjalny negatywny wpływ** gospodarki leśnej związany z uproszczeniem lub przekształceniem struktury gatunkowej fitocenozy leśnych.

W zakresie różnorodności krajobrazowej (lub ekosystemowej) – zapisy Planu w minimalnym stopniu wpływają na różnorodność krajobrazową, gdyż odnoszą się głównie do gruntów leśnych i z założenia służą utrzymaniu ich w stanie zalesionym lub przywróceniu do takiego stanu. Nieco odmiennie sprawa ta wygląda w odniesieniu do różnorodności ekosystemowej, gdyż plan u.l. – ukierunkowany nie

tylko na utrzymanie określonych zbiorowisk, ale też na przebudowę drzewostanów w kierunku ich lepszego dostosowania do warunków siedliskowych – istotnie wpływa na całość procesów przyrodniczych, a więc modyfikuje ekosystemy objęte tym procesem. Charakter tych zmian jest jednak długoterminowy, a pełna realizacja wykracza poza ramy Planu.

Przebudowa drzewostanów, oparta na podstawach ekologicznych i zasadach nowoczesnej gospodarki leśnej, służy zarówno poprawie kondycji lasów jak również zwiększeniu różnorodności ekosystemowej, a więc ma charakter pozytywny. Jednak z uwagi na czas, którego ten zabieg wymaga, korzystne efekty tego rodzaju działań będą widoczne w perspektywie średnio- i długoterminowej.

W drzewostanach dostosowanych do siedliska wpływ gospodarki leśnej nie zmierza do zmiany ekosystemów, a jedynie czasowo przekształca ich strukturę, niejako wyprzedzając i modyfikując w tym zakresie procesy naturalne. Można więc stwierdzić, że zapisy Planu **nie wpłyną w istotny sposób** na różnorodność ekosystemową, a tam gdzie ten wpływ będzie istotny, zmiany należy ocenić jako korzystne.

4.1.2. Oddziaływanie na ludzi

Realizacja Planu nie wpływa bezpośrednio na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, jako że charakter zaplanowanych zabiegów i działań dotyczy wyłącznie kształtowania drzewostanów i pozyskania drewna. Prace leśne wykonywane są wyłącznie w lesie, a teren objęty wycinką drzew powinien być, wg wewnętrznych przepisów oraz zasad BHP, oznaczony znakami zakazu wstępu. Zakłady Usług Leśnych wykonujące czynności w zakresie pozyskania i hodowli są w tym zakresie przeszkolone oraz mają stosowne uprawnienia.

Istotne znaczenie w tym zakresie mają natomiast zapisy Planu, a dokładniej programu ochrony przyrody, dotyczące edukacji ekologicznej oraz zasad turystycznego użytkowania terenu. W swoim założeniu Plan wskazuje istniejące i planowane ścieżki dydaktyczne, urządzenia infrastruktury edukacyjnej i turystycznej oraz aktualny przebieg szlaków turystycznych, a także określa ewentualne potrzeby wykonania uzupełnień czy zmian w tym zakresie. Definiuje również zagrożenia wynikające ze zbyt intensywnej penetracji terenu oraz sposoby przeciwdziałania. Wskazówki te z jednej strony mają służyć polepszeniu komfortu i bezpieczeństwa ludzi przebywających na terenie Nadleśnictwa, a z drugiej zabezpieczeniu środowiska przyrodniczego przed nadmierną antropopresją. Z tych też względów zapisy owe, zarówno w krótkim jak i w długim okresie czasu, **stanowią o dodatnim wpływie** założeń Planu na ten element.

4.1.3. Oddziaływanie na rośliny i zwierzęta, w szczególności na gatunki chronione

Istotny wpływ realizacji projektu Planu u.l. na komponenty środowiska przyrodniczego może dotyczyć wybranych gatunków roślin i zwierząt. Plan może

oddziaływać bezpośrednio na te gatunki lub może też oddziaływać pośrednio, poprzez zmiany ich siedlisk. Ponieważ wykonanie oceny oddziaływania na każdy występujący na terenie Nadleśnictwa gatunek nie jest możliwe, dokonano kategoryzacji gatunków, grupując je według „rzadkości występowania”, siedlisk bytowania na terenie lub statusu ochronnego.

Pierwszą grupą gatunków, dla których wykonano szczegółowe analizy wpływu realizacji PUL są gatunki z załącznika II DS lub załącznika I DP (poza gatunkami będącymi celem ochrony obszarów Natura 2000, które omówiono osobno w dalszej części prognozy). Drugą grupę stanowią gatunki chronione, rzadkie na terenie Nadleśnictwa, a trzecią – pozostałe gatunki chronione, które ujęto łącznie w grupach o podobnych wymaganiach ekologicznych lub wrażliwości na gospodarkę leśną. Do analiz wykorzystano głównie wykazy stanowisk i listy gatunków zamieszczone w Programie ochrony przyrody.

Wykaz stwierdzonych stanowisk gatunków roślin i grzybów chronionych z uwzględnieniem wskazań gospodarczych i siedliskowych typów lasu.

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Wskazanie gosp.	Siedliskowy typ lasy				
			LGŚW	LGW	LLG	LMGŚW	Nie określono
Bezlist okrywowy	<i>Buxbaumia viridis</i>	IVD	11	2		1	
		TP	2				
Brodaczka zwyczajna	<i>Usnea dasypoga</i>	BRAK WSK			1		
		IVD	1				
Ciemiężycza zielona	<i>Veratrum lobelianum</i>	IVD	1				1
Czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>	BRAK WSK	1				2
Dziewięciśl bezłodygowy	<i>Carlina acaulis</i>	BRAK WSK	2				1
		TP	1				
Gnieźnik leśny	<i>Neottia nidus-avis</i>	TP	1				
Jęczyznik zwyczajny	<i>Phyllitis scolopendrium</i>	BRAK WSK	1				
		IVD	5				
		TP	2				
Kukułka plamista	<i>Dactylorhiza maculata</i>					1	
Kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>					1	
Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>					1	
Lulecznica krańska	<i>Scopolia carniolica</i>	BRAK WSK			1		
		IVD		1			
Paprotnik Brauna	<i>Polystichum braunii</i>	BRAK WSK	1				
		CP			1		
		IVD	5				
		PIEL	1				

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Wskazanie gosp.	Siedliskowy typ lasy				
			LGŚW	LGW	LLG	LMGŚW	Nie określono
Paprotnik koleczysty	<i>Polystichum aculeatum</i>	BRAK WSK	1				
		IVD	5				
		TP	1				
Pierwiosnek wyniosły	<i>Primula elatior</i>	CP	1				
							1
Pióropusznik strusi	<i>Matteucia struthiopteris</i>	BRAK WSK			1		
Podkolan biały	<i>Platanthera bifolia</i>	IVD	1				
		TP	1				
							2
Podkolan zielonawy		IVD	4				
Podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>	IVD	1				
Pokrzyk wilcza jagoda	<i>Atropa belladonna</i>	BRAK WSK	1				
		IVD	3				
							2
Śnieżyca wiosenna	<i>Leucoium vernum</i>	BRAK WSK	3		1		
		CP	2				
		CW	1				
		IVD	5				
		TP	3				
						1	
Śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>	BRAK WSK	3		1		
		CP	2				
		CP-P	1				
		CW	1				
		IVD	6				
		TP	3				
Tojad moldawski	<i>Aconitum moldavicum</i>	BRAK WSK			1		
Wawrzynek wilczczyko	<i>Daphne mezereum</i>	BRAK WSK			1		
		CP	1				
		CP-P	1				
		CW	1				
		IVD	7	1			
		TP	3	1			
TW	1						
Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	TP	1				
Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	BRAK WSK	2				
		IVD	1				
Wroniec widlasty	<i>Huperzia selago</i>	IVD	1				
Zimowit jesienny	<i>Colchicum autumnale</i>						1

Wykaz stwierdzonych stanowisk gatunków zwierząt chronionych z uwzględnieniem wskazań gospodarczych i siedliskowych typów lasu

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Wskazanie gosp.	Siedliskowy typ lasy				
			LGŚW	LGW	LLG	LMGŚW	Nie określono
Biegacz urozmaicony	<i>Acrulia inflata</i>	TP	1				
	<i>Ampedus elegantulus</i>	IVD	2				
	<i>Carabus variolosus</i>	BRAK WSK					1
		CP			1		
		TP	1				
		IVD	6				
						1	
Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	BRAK WSK					1
		TP		1			
		IVD	1	1			
	<i>Ceruchus chrysomelinus</i>	BRAK WSK	1				
		TP	1				
		IVD	8	1			
Czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	CP	1				
Czerwończyk fioletek	<i>Lycaena helle</i>	CP	2				
		IVD	1				
Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>	BRAK WSK	1				
		IVD	2				
	<i>Dacne pontica</i>	TP	1				
	<i>Dendrophagus crenatus</i>	IVD	3				
Derkacz	<i>Crex crex</i>						8
	<i>Dolotarsus lividus</i>	IVD	1				
Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	IVD	1				
	<i>Eurythyrea austriaca</i>	IVD	1				
Kozioróg dębosz	<i>Grynocharis oblonga</i>	BRAK WSK	1				
		TP	2				
		IVD	6			1	
	<i>Harminius undulatus</i>	TP	1				
		IVD	6				
	<i>Ipidia binotata</i>	BRAK WSK	1				
		TP	1				
		IVD	10				
		Kozioróg dębosz					
Krasopani hera	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	BRAK WSK	7				
		PIEL	1				
		CW	4				
		CP	4				

Nazwa polska	Nazwa łacińska	Wskazanie gosp.	Siedliskowy typ lasy				
			LGŚW	LGW	LLG	LMGŚW	Nie określono
		TW		1			
		TP	1				
		IVD	7				
Kumak górski	<i>Bombina variegata</i>	BRAK WSK	15	3	4		3
		PIEL		1			
		CW	6	1			
		CP	8	2			
		CP-P	2				
		TW	2				
		TP	18	3			
		IVD	52	2			
		PRZEST	1				
	<i>Melandrya dubia</i>	IVD	1				
Nadobnica alpejska	<i>Rosalia alpina</i>	CP-P	2				
		TP	1				
		IVD	1	1			
		PRZEST	1				
	<i>Neomida haemorrhoidalis</i>	IVD	2				
Niedźwiedź brunatny	<i>Ursus arctos</i>	BRAK WSK	2				
		CP	1				
		TP	4				
		IVD	9				
	<i>Peltis ferruginea</i>	TP	2				
		IVD	2				
	<i>Peltis grossa</i>	CP	1				
		TP	2				
		IVD	14	1			
Ponurek Schneidera	<i>Boros schneideri</i>	IVD	2				
Ryś	<i>Lynx lynx</i>	BRAK WSK	1				
		TP	1	1			
Salamandra plamista	<i>Salamandra salamandra</i>	BRAK WSK	1				
		CP	1				
		TP	2				
							1
Ślimak winniczek	<i>Helix pomatia</i>	IVD	1				
	<i>Thymalus limbatus</i>	TP	1				
		IVD	3				
Wilk	<i>Canis lupus</i>	BRAK WSK	2				
		CP	1				
		TP	3				
		IVD	11				

Wydra	<i>Lutra lutra</i>	BRAK WSK	8	8	6		
		CW	1				
		CP		1			
Nazwa polska	Nazwa łacińska	Wskazanie gosp.	Siedliskowy typ lasy				
			LGŚW	LGW	LLG	LMGŚW	Nie określono
		TP	2				
		IVD	5	3			
		PRZEST	2				
							1
Zagłębek bruzdkowany	<i>Rhysodes sulcatus</i>	TP	1				
		IVD	5				
Zgniotek cynobrowy	<i>Cucujus cinnaberinnus</i>	BRAK WSK	1	1			
		PIEL	1				
		CW	2				
		TP	9				
		IVD	23	1			
Żbik	<i>Felis silvestris</i>	IVD	1				
Żmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>	BRAK WSK	1				1
							1
Żubr	<i>Bison bonasus</i>	BRAK WSK	2				1
		CW	1	1			
		CP	1				
		CP-P	1				
		TP	3				
		IVD	8				
							1

Tabela wpływu zaplanowanych zadań gospodarczych na istotne z punktu widzenia ochrony przyrody gatunki roślin, zwierząt i grzybów.

Ogólna charakterystyka gatunków.

L.p.	Nazwa i kod gatunku ptaka nie stanowiącego przedmiotu ochrony	Ogólne uwagi o siedlisku ptaka
1	2	3
Gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE nie będące przedmiotami ochrony		
1	A081 Błotniak łąkowy <i>Cirrus pygargus</i>	Żeruje i gniazduje na terenach otwartych, głównie w szuwarach trzcinowych, łąkach podmokłych. <i>Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak szczegółowych danych o rozmieszczeniu.</i>
	A031 Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	Gatunek gniazduje zwykle w obrębie zabudowań lub w ich sąsiedztwie natomiast żeruje zwykle poza osadami. Podstawowymi żerowiskami są łąki, pastwiska, wody płynące lub stojące oraz pola orne. <i>Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa.</i>
2	A238 Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	Gatunek zamieszkuje stare lasy liściaste z dominującym udziałem dębów, głównie grądy, acydofilne dąbrowy i nadrzeczne lasy łęgowe. Kluczowym elementem jest obecność starych drzew o grubej i spękanej korze oraz martwych i obumierających. <i>Gatunek obserwowany na terenie leśnictwa Polany, jednak brak szczegółowych danych o lokalizacji.</i>
3	A339 Dzierzba czarnoczelna <i>Lanius minor</i>	Jest to gatunek terenów otwartych. <i>Brak dokładnych danych na temat występowania na terenie Nadleśnictwa.</i>
4	A080 Gadożer <i>Circaetus gallicus</i>	W górach zasiedla lasy dolnoregłowe w sąsiedztwie terenów otwartych, zwłaszcza podmokłych. Niezbędnym warunkiem do jego występowania to wysokie zagęszczenie gadów i płazów. <i>Brak dokładnych danych na temat występowania na terenie Nadleśnictwa.</i>
5	A224 Lelek kozodój <i>Caprimulgus europaeus</i>	Jest gatunkiem zasiedlającym rozległe kompleksy leśne z polanami i zrębami. Unika lasów zwartych. <i>Brak dokładnych danych na temat występowania na terenie Nadleśnictwa.</i>

L.p.	Nazwa i kod gatunku ptaka nie stanowiącego przedmiotu ochrony	Ogólne uwagi o siedlisku ptaka
1	2	3
6	A246 Lerka <i>Lullula arborea</i>	Jest to gatunek terenów otwartych. <i>Brak dokładnych danych na temat występowania na terenie Nadleśnictwa.</i>
7	A166 Łęczak <i>Tringa glareola</i>	Typowe lęgowiska obejmują torfowiska, rozległe bagna, doliny rzeczne. <i>Brak dokładnych danych na temat występowania na terenie Nadleśnictwa.</i>
8	A092 Orzełek <i>Aquila pennata</i>	Zamieszkuje stare lasy liściaste i mieszane, w sąsiedztwie znajdują się tereny otwarte, ekstensywnie zagospodarowane rolniczo. <i>Brak dokładnych danych na temat występowania na terenie Nadleśnictwa.</i>

Ogólna charakterystyka gatunków.

L.p.	Nazwa gatunku ptaka	Ogólne uwagi o siedlisku ptaka.
1	2	3
Pozostałe gatunki ptaków występujące na terenie Nadleśnictwa		
9	<p><u>Gatunki związane ze środowiskiem leśnym:</u> bogotka <i>Parus major</i>, czarnogłówka <i>Poecile montanus</i>, czyż <i>Carduelis spinus</i>, czubatka <i>Lophophanes cristatus</i>, drozd obrożny <i>Turdus torquatus</i>, dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>, dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i>, dzięciołek <i>Dendrocopos minor</i>, gajówka <i>Sylvia borin</i>, gil <i>Pyrrhula pyrrhula</i>, grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>, grzywacz <i>Columba palumbus</i>, jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>, jer <i>Fringilla montifringilla</i>, kapturka <i>Sylvia atricapilla</i>, kobuz <i>Falco subbuteo</i>, kos <i>Turdus merla</i>, kowalik <i>Sitta europaea</i>, krętogłów <i>Jynx torquilla</i>, krogulec <i>Accipiter nisus</i>, kruk <i>Corvus corax</i> krzyżodziób świerkowy <i>Loxia curvirostra</i>, kukulka <i>Cuculus canorus</i>, kwiczoł <i>Turdus pilaris</i>, modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i>, muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>, muchołówka szara <i>Muscicapa strata</i>, mysikrólik <i>Regulus regulus</i>, myszołów <i>Buteo buteo</i>, myszołów włochaty <i>Buteo lagopus</i>, orzechówka <i>Nucifraga caryocatactes</i>, paszkot <i>Turdus viscivorus</i>, pelzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>, piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>, pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>, pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>, puszczyk <i>Strix aluco</i>, raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>, rudzik <i>Erithacus rubecula</i>, sosnowka <i>Periparus ater</i>, siniak <i>Columba oenas</i>, sikora uboga <i>Poecile palustris</i>, słonka <i>Scolopax rusticola</i>, sójka <i>Garrulus glandarius</i>, sowa uszata <i>Asio otus</i>, srokosz <i>Lanius excubitor</i>, strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>, szpak <i>Sturnus vulgaris</i>, śpiewak <i>Turdus philomelos</i>, świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>, świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>, turkawka <i>Streptopelia tortur</i>, wilga <i>Oriolus oriolus</i>, zięba <i>Fringilla coelebs</i>, zniczek <i>Regulus ignicapilla</i>.</p>	<p>Różne typy lasów na terenie całego Nadleśnictwa. W obrębie ich stanowisk występują praktycznie wszystkie zabiegi, jakie zawiera <i>Plan</i>. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. liczebność populacji ptaków leśnych w Polsce stale wzrasta od 10 lat i tendencja ta nadal może się utrzymywać. Spadek zauważa się jedynie w niektórych populacjach: sikory czarnogłówki i ubogiej, pelzacza ogrodowego, gajówki, zięby, gila i mysikrólika.</p>

Ogólna charakterystyka gatunków.

1	2	3
Pozostałe gatunki ptaków występujące na terenie Nadleśnictwa		
10	<p><u>Gatunki związane z terenami rolniczymi, zakrzaczonymi i zabudowanymi:</u> białorzytka <i>Oenanthe oenanthe</i>, brzegówka <i>Riparia riparia</i> cierniówka <i>Sylvia communis</i>, czajka <i>Vanellus vanellus</i>, dudek <i>Upupa epus</i>, dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i>, dymówka <i>Hirundo rustica</i>, dzierlatka <i>Galerida cristata</i>, dziwonia <i>Carpodacus erythrinus</i>, dzwonec <i>Chloris chloris</i>, oknówka <i>Delichon urbica</i>, jerzyk <i>Apus apus</i>, kawka <i>Corvus monedula</i>, kłaskawka <i>Saxicola torquata</i>, kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i>, kulczyk <i>Serinus serinus</i>, makolągwa <i>Carduelis cannabina</i>, mazurek <i>Passer montanus</i>, muchołówka szara <i>Muscicapa strata</i>, piegża <i>Sylvia curruca</i>, pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i>, pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>, pliszka żółta <i>Motacilla flava</i>, pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i>, potrzęsacz <i>Miliaria kalandra</i>, przepiórka <i>Coturnix coturnix</i>, pustułka <i>Falco tinnunculus</i>, sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i>, skowronek <i>Alauda arvensis</i>, sroka <i>Pica pica</i>, srokoz <i>Lanius excubitor</i>, szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>, świergotek łąkowy <i>Anthus pratensis</i>, trznadel <i>Emberiza citrinella</i>, wróbel <i>Passer domesticus</i>, zaganiacz <i>Hippolais icterina</i></p>	<p>Tereny otwarte, poza lasami. Brak zaplanowanych zabiegów.</p>
11	<p><u>Gatunki związane ze środowiskiem wodnym:</u> brodziec piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i>, Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i> dziwonia <i>Carpodacus erythrinus</i>, kokoszka wodna <i>Gallinula chloropus</i>, łożówka <i>Acrocephalus palustris</i>, pliszka górską <i>Motacilla cinerea</i>, pluszcz <i>Cinclus cinclus</i>, sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i>, strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i>, wodnik <i>Rallus aquaticus</i></p>	<p>Gatunki związane z większymi potokami i rzekami. Brak zabiegów w bezpośrednim sąsiedztwie w/w siedlisk – wyznaczone strefy buforowe.</p>

Oddziaływanie na gatunek.

L.p.	Nazwa i kod gatunku ptaka	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczególne w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń Planu
			Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnia stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE nie będące przedmiotami ochrony									
1	A081 Błotniak łąkowy <i>Cirrus pygargus</i>	1	brak	brak	brak	brak	brak	Główne zagrożenie to utrata miejsc lęgowych lub żerowania w wyniku zalesień. Nie ma zagrożeń znacząco negatywnego oddziaływania.	Utrzymanie siedlisk nieleśnych, powstrzymanie sukcesji naturalnej przez wypas lub koszenie z usuwaniem biomasy. Konieczna jest również dbałość o zachowanie stosunków wodnych. Zalecenie wykonywać na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, w ramach odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę danego siedliska. W Planie nie projektowano żadnych zalesień.
	A031 Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	2	brak	brak	brak	brak	brak		
	A339 Dzierzba czarnoczelna <i>Lanius minor</i>	3	brak	brak	brak	brak	brak		
	A246 Lerka <i>Lullula arborea</i>								
	A166 Łęczak <i>Tringa glareola</i>								
2	A238 Dzięcioł średni <i>Dendrocopos</i>	1	brak	0	0	0	brak	Główne zagrożenie to utrata siedlisk w wyniku usuwania z lasu drzew obumierających i martwych, charakteryzujących się obecnością starych dziupli. Dzięki odpowiednim działaniom nie	W Programie zalecono na siedliskach przyrodniczych pozostawienie części drzew po cięciach uprzętających do naturalnego rozkładu (do 5% pow. drzewostanu)
	2	brak	0	0	0	brak			

L.p.	Nazwa i kod gatunku ptaka	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczególne w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń Planu
			Zalesienia	Odnowienia	Pielegnowanie drzewostanów	Rębnia stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	<i>medius</i>	3	brak	0	-1	-1	brak	ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	rębnego), a także drzew martwych, obumierających oraz dziuplastych z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu.
3	A224 Lelek kozodój <i>Caprimulgus europaeus</i>	1	brak	0	0	0	brak	Utrata bazy pokarmowej w wyniku stosowania chemicznej ochrony roślin, zalesień użytków rolnych. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Ograniczyć lub zaniechać zwalczanie chemiczne owadów oraz nie zalesiać użytków zielonych. W Planie nie projektowano żadnych zalesień.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	-1	0	+1	brak		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE nie będące przedmiotami ochrony									
4	A080 Gadożer <i>Circaetus gallicus</i>	1	brak	0	0	0	brak	Utrata miejsc gniazdowania w wyniku wycinania starych drzew, utrata bazy pokarmowej przez stosowanie chemicznych środków ochrony roślin, osuszanie terenów podmokłych. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	W Programie zalecono pozostawienie części drzew po cięciach uprzętających do naturalnego rozkładu (do 5% pow. drzewostanu rębnego). Ograniczyć lub zaniechać zwalczanie chemiczne owadów
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	-1	brak		
5	A092 Orzełek <i>Aquila pennata</i>	1	brak	0	0	0	brak	Utrata siedlisk żerowania w wyniku zalesień. Utrata siedlisk gniazdowych w wyniku wycinania starych drzewostanów.	W Programie zalecono pozostawienie części drzew po cięciach uprzętających do naturalnego rozkładu
		2	brak	0	0	0	brak		

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska

L.p.	Nazwa i kod gatunku ptaka	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczególne w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń Planu
			Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnia stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		3	brak	0	0	-1	brak	Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożeń znacząco negatywnego oddziaływania.	(do 5% pow. drzewostanu rębego) oraz nie projektowano zalesień
Pozostałe gatunki ptaków chronionych									
6	Gatunki związane ze środowiskiem leśnym	1	brak	0	0	0	brak	Utrata miejsc gniazdowania. Chemiczne zwalczanie owadów. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożeń znacząco negatywnego oddziaływania.	Przestrzegać przepisów wynikających z rozporządzenia MŚ z 6.X.2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Zapewnić odpowiednią ilość starych drzew. Pozostawiać w lesie drzewa martwe i obumierające oraz dziuplaste. Pozostawiać drzewa ze starymi gniazdami o średnicy powyżej 25 cm. Rozwieszanie budek lęgowych. Zwalczanie chemiczne owadów ograniczać do niezbędnego minimum.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	-1	brak		
7	Gatunki związane z terenami rolniczymi, zakrzaczonymi i zabudowanymi	1	brak	brak	brak	brak	brak	Głównym zagrożeniem dla tych gatunków jest zalesianie terenów otwartych. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożeń znacząco negatywnego oddziaływania.	Kształtowanie strefy ekotonowej leśno-polnej. Tworzenie zwyżek dla ptaków drapieżnych. Pozostawienie drzew dziuplastych na skraju drzewostanu, wywieszanie budek lęgowych. W Planie nie projektowano zalesień.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
8	Gatunki związane ze środowiskiem	1	brak	brak	brak	brak	brak	Głównym zagrożeniem jest zanikanie środowisk wodnych. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożeń znacząco negatywnego oddziaływania.	Plan nie formułuje zadań z tego zakresu.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		

L.p.	Nazwa i kod gatunku ptaka	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczególne w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń Planu
			Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnia stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	wodnym	3	brak	brak	brak	brak	brak	negatywnego oddziaływania.	

Ogólna charakterystyka gatunku.

L.p.	Nazwa i kod gatunku nie stanowiącego przedmiotu ochrony	Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin, ich stanie ochrony.
1	2	3
Gatunki roślin i zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG nie będące przedmiotami ochrony		
1	1386 Bezlist okrywowy <i>Buxbaumia viridis</i>	Występuje na murszejącym drewnie jodłowym, świerkowym oraz sporadycznie bukowym, w dużym ocienieniu i wilgotności. <i>Na terenie Nadleśnictwa gatunek odnotowany na czternastu stanowiskach. Na dwunastu stanowiskach zaplanowano rębnie IVD, na dwóch trzebież późną.</i> Stan ochrony w sieci N2000 PLC180001 monitoring GIOŚ 2010 : populacji – U1; siedliska – U1; perspektywy – FV.
Pozostałe gatunki roślin i grzybów występujące na terenie Nadleśnictwa		
2	Tojad wiechowaty <i>Aconitum degenii</i> ,	Gatunek górski – dolnoregłowy, spotykany w buczynie karpackiej i olszynie karpackiej, często wzdłuż rzek i potoków. <i>Brak dokładnych danych na temat występowania gatunku na terenie nadleśnictwa.</i>
3	Jęczyznik zwyczajny <i>Phyllitis scolopendrium</i>	W Nadleśnictwie odnotowano go na 7 stanowiskach (Obręb Lutowiska: oddz. 34f, 50Aa, 149a; Obręb Dwernik: 61a, 63c, 93a, 24b). Na 5 stanowiskach zaplanowano rębnie IVD, na dwóch TP, a jedno pozostawiono bez wskazań.
4	Lulecznica krańska <i>Scopolia carnolica</i>	W Nadleśnictwie odnotowano na 2 stanowiskach w leśnictwie Chmiel (Obręb Lutowiska: oddz. 166f,i). Występuje wilgotnych fragmentach żywej buczyny, przy rzece San.

1	2	3
5	<p><u>Gatunki roślin i grzybów związane ze środowiskiem leśnym.</u> Buławnik wielkokwiatowy <i>Cephalanthera damasonium</i>, Buławnik mieczolistny <i>Cephalanthera longifolia</i>, Brodaczka zwyczajna <i>Usnea dasypoga</i>, Cebulica dwulistna <i>Scilla bifolia</i>, Ciemiężca zielona <i>Veratrum lobelianum</i>, Czosnek niedźwiedzi <i>Allium ursinum</i>, Gnieźnik leśny <i>Neottia nidus-avis</i>, Goryczka trojeściowa <i>Gentiana asclepiadea</i>, Gółka długoostrogowa <i>Gymnadenia conopsea</i>, Jodłownica górską <i>Bondarzewia mesenterica</i>, Kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i>, Lilia złotogłów <i>Lilium martagon</i>, Listera jajowata <i>Listera ovata</i>, Naparstnica zwyczajna <i>Digitalis grandiflora</i>, Obrazki alpejskie <i>Arum alpinum</i>, Orlik pospolity <i>Aquilegia vulgaris</i>, Paprotnik Brauna <i>Polystichum braunii</i>, Paprotnik kolczysty <i>Polystichum aculeatum</i>, Parzydło leśne <i>Aruncus sylvestris</i>, Pierwiosnek wyniosły <i>Primula elatior</i>, Pióropusznik strusi <i>Matteucia struthiopteris</i>, Płonnik pospolity <i>Polytrichum commune</i>, Podkolan biały <i>Platanthera bifolia</i>, Podkolan zielonawy <i>Platanthera chlorantha</i>, Podrzeń zebrowiec <i>Blechnum spicant</i>, Pokrzyk wilcza-jagoda <i>Atropa belladonna</i>, Rokietnik pospolity <i>Pleurozium schreberi</i>, Soplówka jodłowa <i>Hericium flagellum</i>, Śnieżycy wiosenna <i>Leucoium vernalis</i>, Śnieżyczka przebiśnieg <i>Galanthus nivalis</i>, Tojad mołdawski <i>Aconitum moldavicum</i>, Wawrzynek wilczelisko <i>Daphne mezereum</i>, Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>, Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>, Wroniec widlasty <i>Huperzia selago</i></p>	<p>Gatunki związane ze środowiskiem leśnym. W obrębie ich stanowisk występują praktycznie wszystkie zabiegi, jakie zawiera <i>Plan</i>. Ilość odnotowanych stanowisk oraz zabiegi na nich planowane w zależności od siedliskowego typu lasu podano na końcu rozdziału.</p>
6	<p><u>Gatunki roślin związane z terenami otwartymi</u> Centuria pospolita <i>Centaurium erythraea</i>, Dziewięciśli bezłodygowy <i>Carlina acaulis</i>, Goździk skupiony <i>Dianthus compactus</i>, Gółka długoostrogowa <i>Gymnadenia conopsea</i>, Kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i>, Kukułka Fuchsa <i>Dactylorhiza fuchsii</i>, Kukułka plamista <i>Dactylorhiza maculata</i>, Kukułka szerokolistna <i>Dactylorhiza majalis</i>, Storzycyca kulista <i>Traunsteinera globosa</i>, Storzycy męski <i>Orchis mascula</i>, Tojad wschodniokarpacki <i>Aconitum lasiocarpum</i>, Zimowit jesienny <i>Colchicum autumnale</i></p>	<p>Gatunki związane z terenami otwartymi. Ilość odnotowanych stanowisk oraz zabiegi na nich planowane w zależności od siedliskowego typu lasu podano w tabeli poniżej.</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska

L.p.	Nazwa i kod gatunku rośliny	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczególne w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń Planu
			Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rb. stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gatunki roślin i zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG nie będące przedmiotami ochrony									
1	1386 Bezlist okrywowy <i>Buxbaumia viridis</i>	1	brak	brak	0	0	brak	Główne zagrożenie to utrata siedlisk, czyli murszejących kłód jodłowych i świerkowych w pobliżu potoków. Usuwanie drzew martwych, w tych obszarów. Nadmierne przerzedzanie drzewostanu nad stanowiskiem. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	W rejonie stanowisk gatunku pozostawiać strefy buforowe po obu stronach potoku o szerokości 30 m i długości 100 m - bez zabiegu. Pozostawiać drzewa martwe i zamierające w drzewostanie. W razie potrzeby wycięcia drzew martwych należy je pozostawić na miejscu do naturalnego rozkładu.
		2	brak	brak	0	0	brak		
		3	brak	brak	0	-1	brak		
Pozostałe gatunki roślin występujące na terenie Nadleśnictwa									
2	Tojad wiechowaty <i>Aconitum degenii</i>	1	brak	brak	brak	brak	brak	Zrywka w miejscach występowania gatunku. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	W trakcie planowania szlaków zrywkowych powinno się pomijać miejsca występowania gatunku. W miejscu występowania tego gatunku nie planowano żadnych zabiegów.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
3	Jęczyznik zwyczajny <i>Phyllitis scolopendrium</i>	1	brak	brak	0	0	brak	Prześwietlanie drzewostanu, zmienienie warunków wilgotnościowych siedliska. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	W rejonie stanowisk gatunku pozostawiać strefy buforowe bez zabiegu.
		2	brak	brak	0	0	brak		
		3	brak	brak	0	-1	brak		

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Pozostałe gatunki roślin i grzybów chronionych i rzadkich									
4	Lulecznica kraińska <i>Scopolia carniolica</i>	1	brak	brak	brak	0	brak	Zrywka w miejscach występowania gatunku. Gwałtowne prześwietlenie miejsc występowania w wyniku rębni. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	W trakcie planowania szlaków zrywkowych oraz drzew do wycięcia powinno się pomijać miejsca występowania gatunku.
		2	brak	brak	brak	0	brak		
		3	brak	brak	brak	-1	brak		
5	Gatunki roślin związane ze środowiskiem leśnym	1	brak	0	0	0	brak	Możliwe zniszczenie w trakcie prowadzenia prac leśnych; zmiana warunków siedliskowych prowadząca do zaniku stanowisk. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Przed przystąpieniem do prac leśnych przeprowadzać oględziny lasu w celu sprawdzenia występowania gatunków chronionych, które powinny być naniesione na szkice i uwzględnione w trakcie planowania szlaków zrywkowych oraz planowania drzew do wycięcia. W miarę możliwości prace z zakresu pozyskania drewna w rejonie roślin chronionych powinny być prowadzone przy występowaniu pokrywy śnieżnej i zamrożonej glebie.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	-1	0	-1	brak		
6	Gatunki roślin związane z terenami otwartymi	1	brak	brak	0	brak	brak	Głównym zagrożeniem dla tych gatunków jest zalesianie terenów otwartych. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	W <i>Planie</i> nie projektowano zalesień.
		2	brak	brak	0	brak	brak		
		3	brak	brak	0	brak	brak		

L.p.	Nazwa i kod gatunku nie stanowiącego przedmiotu ochrony	Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt, ich stanie ochrony
1	2	3
Gatunki zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG nie będące przedmiotami ochrony		
1	1920 Ponurek Schneidera <i>Boros schneideri</i>	Wymagane warunki dla jego rozwoju to przede wszystkim obecność w drzewostanie starych, zamierających lub obumarłych drzew. Na terenie Nadleśnictwa zaobserwowano osobniki na 2 stanowiskach (oddz. 73a - leśnictwo Hulskie – Rb IVd oraz oddz. 118g – leśnictwo Paniszczew – Rb IVd) w drzewostanie ponad 100- letnim.
2	4038 Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	Gatunek widywany w leśnictwie Jawornik (Obręb Dwernik: oddz. 49b, 53a)
3	1086 Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	Gatunek rozwija się na stojących lub leżących drzewach. Zasielane drzewa muszą być martwe lub w ostatnim stanie zamierania. Na terenie Nadleśnictwa w trakcie dotychczas prowadzonych inwentaryzacji odnotowano na 35 stanowiskach. Dla 3 z spośród z nich nie zaplanowano żadnych zabiegów, na 21 zaplanowano rębnie IVd, na 8 trzebierz późną, a na 3 czyszczenia wczesne i późne.
4	1088 Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	Leśnictwo Nasiczne 43n, inwentaryzacja z 2007 roku - zaobserwowano 1 osobnika na południowej ścianie leśniczówki. Występuje w drzewostanach bukowych i dębowych.
5	1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	W jest gatunkiem typowo leśnym, preferującym lasy liściaste, zwłaszcza starsze. Gatunek owadożerny. Jego kryjówkami letnimi są dziuple drzew, położone zwykle nisko nad ziemią, zarówno wewnątrz lasu, jak i na jego skrajach. Gatunek zimuje w jaskiniach, sztolniach oraz starych fortyfikacjach. <i>Brak dokładnych danych na temat występowania na terenie Nadleśnictwa.</i>

L.p.	Nazwa i kod gatunku nie stanowiącego przedmiotu ochrony	Ogólne uwagi o siedliskach gatunków roślin lub zwierząt, ich stanie ochrony
1	2	3
Pozostałe gatunki zwierząt chronionych występujące na terenie Nadleśnictwa.		
6	Wąż Eskulapa <i>Zamenis longissimus</i> (<i>Elaphe longissima</i>)	Gatunek preferuje siedliska otwarte - polany, łąki, obrzeża dróg, obrzeża lasów. Rzadko występuje w środku lasów. Osobniki widywane, pozostawione kopce na rozrody w leśnictwie Chmiel (Obręb Lutowiska) – 130h, 167g (strefa ochrony ścisłej) ; 130c,d,f,g, 167d,h,k (strefa ochrony częściowej); w leśnictwie Sękowiec (Obręb Lutowiska) - 144i, 147c, 148j, 149b,f, 15c,f, 151d,f, 151Ac, 161c,d,n (strefa ochrony ścisłej) ; 147a,b, 148b,g,h, 149c,d,h, 150b,d, 160c, 161a,b,g-j (strefa ochrony częściowej)
7	Gniewosz płamisty <i>Coronella austriaca</i>	Gniewosz płamisty - występuje w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa, lecz do tej pory stanowisk jego nie odnotowano na terenie Nadleśnictwa. Jest najrzadziej spotykanym gadem doliny Sanu w rejonie Otrytu (Błazuk 2007).
8	Żbik <i>Felis silvestris</i>	Preferuje lasy liściaste, mieszane o złożonej strukturze z gęstym podszytem. Widywany w obrębie Lutowiska: leśnictwie Rosochate (oddz. 58Aa), Sękowiec (oddz. 149, 157), Skorodne (oddz. 52), Lipie (teren całego leśnictwa); obrębie Dwernik: Nasiczne (teren całego leśnictwa).

1	2	3
9	<u>Ssaki - Nietoperze</u> Borowiec wielki <i>Nyctalus nactula</i> , Gacek brunatny <i>Plecotus auritus</i> , Gacek szary <i>Plecotus austriacus</i> , Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i> , Mroczek pozłocisty <i>Eptesicus nilssoni</i> , Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i> , , Nocek rudy <i>Myotis daubentoni</i> , Nocek wąsatek <i>Myotis mystacinus</i> , Nocek Netterera <i>Myotis nattereri</i>	Gatunki polujące na owady w drzewostanach, na obrzeżach lasów, polanach śródleśnych i wzdłuż potoków. Ich schronieniem letnim mogą być dziuple. Zimują w jaskiniach, sztolniach oraz starych fortyfikacjach.
10	<u>Ssaki wykorzystujące dziuple</u> Koszatka <i>Dryomys nitedula</i> , Orzesznica <i>Muscardinus avellanarius</i> , Smużka leśna <i>Scista betulina</i> , Żołędnicza <i>Eliomys quexcinus</i> , Popielica <i>Glis glis</i> , Wiewiórka pospolita <i>Sciurus vulgaris</i>	Gatunki występujące w środowiskach leśnych. Ważne dla prawidłowego funkcjonowania jest pozostawianie spróchniałych oraz dziuplastych drzew, które mogą stanowić dla nich schronienie.
11	<u>Ssaki wykorzystujące schronienia naziemne i podziemne</u> Badylarka <i>Micromys minutus</i> , Gronostaj <i>Mustela erminea</i> , Jeż wschodni <i>Erinaceus concolor</i> , Kret <i>Talpa europaea</i> , Łasica łąska <i>Mustela nivalis</i> , Mysz zaroślowa <i>Apodemus silvaticus</i> , Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i> , Ryjówka górską <i>Sorex alpinus</i> , Ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i> , Zębiełek karliczek <i>Crocidura suaveolens</i>	Gatunki żyjące w środowiskach leśnych. Budują gniazda naziemne lub podziemne nory.
12	<u>Owady związane ze środowiskiem leśnym</u> Biegacz zielonożłoty <i>Carabus auronitens</i> , Biegacz gładki <i>Carabus glabratus</i> , Biegacz karpacki <i>Carabus obsoletus</i> , Biegacz pomarszczony <i>Carabus intricatus</i> , Biegacz skórzasty <i>Carabus coriaceus</i> , Kozioróg bukowiec <i>Cerambyx scopolii</i> , , Pysznik jodłowy <i>Eurythyrea austriaca</i> , Tęcznik liszkarz <i>Calosoma sycophanta</i> , Wynurt <i>Ceruchus chrysomelinus</i> ,	Gatunki zamieszkujące środowisko leśne oraz gatunki preferują próchniejące drewno, gnijące pnie.
13	<u>Owady związane z łąkami i polanami</u> Modliszka zwyczajna <i>Mantis religiosa</i> , Postojak wiesiołkowiec <i>Proserpinus proserpina</i> , Paż żeglarz <i>Iphiclides podalirius</i> , Trzmiel tajgowy <i>Bombus jonellus</i> , Trzmiel gajowy <i>Bombus lucorum</i> , Trzmiel rudy <i>Bombus pascuorum</i> , Trzmiel leśny <i>Bombus pratorum</i> , Trzmiel różnobarwny <i>Bombus soroeensis</i> , Trzmiel paskowany <i>Bombus subterraneus</i> , Trzmiel sześćcicozębny <i>Bombus wurflein</i> .	Gatunki zamieszkujące polany i łąki, preferujące tereny otwarte.
14	<u>Owady związane ze środowiskiem nadwodnym</u> Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i> , Żalotka spłaszczona <i>Leucorrhinia pectoralis</i> .	Gatunki bytujące w pobliżu rzek i potoków.

1	2	3
15	<u>Ślimaki związane z środowiskiem leśnym</u> Świdrzyk siedmiogrodzki <i>Vestia elata</i> , Ślimak Bąkowskiego <i>Petasina bakowskii</i> (<i>Trichia bakowskii</i>), Ślimak Bielza <i>Petasina bielzi</i> (<i>Trichia bielzi</i>), Ślimak winniczek <i>Helix pomatia</i> .	Gatunki żyjące w środowisku leśnym.
16	<u>Plazy związane z środowiskiem leśnym</u> Kumak górski <i>Bombina variegata</i> , Ropucha zielona <i>Pseudepidalea viridis</i> (<i>Bufo viridis</i>), Ropucha szara <i>Bufo bufo</i> , Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i> , Salamandra płamista <i>Salamandra salamandra</i> , Traszka górska <i>Triturus alpestris</i> , Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> , Traszka karpacka <i>Lissotriton montandoni</i> (<i>Triturus montandoni</i>), Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i> , Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	Gatunki żyjące w środowisku leśnym, wilgotnym i podmokłym, blisko zbiorników wodnych.
17	<u>Gady</u> Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i> , zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i> , jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i> , jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i> , padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	Lasy o złożonej strukturze z licznymi prześwietleniami, skraje lasów.

L.p.	Nazwa i kod gatunku zwierzęcia nie stanowiącego przedmiot ochrony symbol znaczenia	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczegółowe w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń Planu
			Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rb. stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gatunki zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG nie będące przedmiotami ochrony									
1	1920 Ponurek Schneidera <i>Boros schneideri</i>	1	brak	0	brak	0	brak	Intensywna eksploatacja lasów, usuwanie drzew martwych i zamierających Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawiane drzew dziuplastych i martwych oraz wyróconych i złamanych do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu lasu. W rejonie występowania gatunku pozostawiać do 5% powierzchni drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu. Termin wykonywania – cały rok.
		2	brak	0	brak	0	brak		
		3	brak	0	brak	-1	brak		
2	4038 Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	1	brak	brak	brak	brak	brak	Zagrożeniem dla gatunku jest intensywne zagospodarowywanie wilgotnych łąk a także sukcesja roślinności krzewiastej Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	W Planie nie projektowano żadnych zalesień.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	1088 Kozióróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	1	brak	0	0	0	brak	Intensywna eksploatacja lasów, usuwanie drzew martwych i zamierających Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawiane drzew dziuplastych i martwych oraz wyróconych i złamanych do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu lasu. W rejonie występowania gatunku pozostawiać do 5% powierzchni drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu. Termin wykonywania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	-1	-1	brak		
Gatunki zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG nie będące przedmiotami ochrony									
4	1086 Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	1	brak	0	0	0	brak	Intensywna eksploatacja lasów, usuwanie drzew martwych i zamierających Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawiane drzew dziuplastych i martwych oraz wyróconych i złamanych do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu lasu. W rejonie występowania gatunku pozostawiać do 5% powierzchni drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu. Termin wykonywania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	-1	-1	brak		
5	1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	1	brak		0	0	brak	Usuwanie drzew dziuplastych, chemiczne zwalczanie owadów. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawiane drzew dziuplastych i martwych oraz wyróconych i złamanych do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu lasu. Pozostawiać do 5% powierzchni drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu. Ograniczanie lub zaniechanie zwalczania chemicznego owadów. Termin wykonywania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	-1	0	+1	brak		
Pozostałe gatunki zwierząt chronionych występujące na terenie Nadleśnictwa.									
6	Wąż Eskulapa <i>Elaphe longissima</i>	1	brak	brak	brak	brak	brak	Zalesianie terenów otwartych. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Realizacja zapisów wynikających z Rozp. Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r., szczególnie zapisów dotyczących ochrony strefowej. Należy zachować otwarte powierzchnie oraz fragmenty starodrzewów, uzupełniać platformy sianem. (dokładna lokalizacja zabiegów w Programie w Załącznikach tab. 5)
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7	Gniewosz plamisty <i>Coronella austriaca</i>	1	brak	brak	brak	brak	brak	Zalesianie terenów otwartych. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Kształtowanie strefy ekotonowej, polno-leśnej, utrzymanie łąk i pastwisk. Pozostawianie w miejscach nasłonecznionych drzew martwych.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
8	Żbik <i>Felis silvestris</i>	1	brak	0	0	0	brak	Tworzenia monokultur leśnych. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Stosowanie rębni stopniowej udoskonalonej z długim okresem odnowienia.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	+1	0	+1	brak		
9	Ssaki - Nietoperze	1	brak	0	0	0	brak	Usuwanie drzew dziuplastych, chemiczne zwalczanie owadów. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawianie w drzewostanie drzew martwych i zamierających oraz dziuplastych. Ograniczanie lub zaniechanie zwalczania chemicznego owadów.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	-1	-1	brak		
10	Ssaki wykorzystujące dziuple	1	brak	0	0	0	brak	Usuwanie drzew dziuplastych, chemiczne zwalczanie owadów. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawianie w drzewostanie drzew martwych i zamierających oraz dziuplastych. Ograniczanie lub zaniechanie zwalczania chemicznego owadów.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	-1	-1	brak		
Pozostałe gatunki zwierząt chronionych występujące na terenie Nadleśnictwa.									
11	Ssaki wykorzystujące schronienia naziemne i podziemne	1	brak	0	0	0	brak	Niszczenie nor i schronień naziemnych w trakcie zrywki. Zmniejszanie się ilości schronień. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Utrzymywanie stałych szlaków zrywkowych. Pozostawianie przyzmy gałęzi.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
12	Owady związane ze środowiskiem leśnym	1	brak	0	0	0	brak	Usuwanie drzew martwych, obumierających, zmurszałych i dziuplastych. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawiać w lesie drzewa martwe i dziuplaste oraz wyrwione i złamane do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
13	Owady związane z łąkami i polanami	1	brak	brak	brak	brak	brak	Sukcesja, zalesienia. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania	Utrzymanie siedlisk nieleśnych, powstrzymanie sukcesji naturalnej przez wypas lub koszenie z usuwaniem biomasy. Konieczna jest również dbałość o zachowanie stosunków wodnych. Zalecenie wykonywać na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, w ramach odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska. W Planie nie projektowano żadnych zalesień.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
14	Owady związane ze środowiskiem nadwodnym	1	brak	brak	brak	brak	brak	Regulacja rzek i potoków. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania	Ograniczenie regulacji potoków oraz osuszania bagien. Zakaz zrywki drewna wzdłuż koryt potoków.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
15	Ślimaki związane z środowiskiem leśnym	1	brak	0	0	0	brak	Osuszanie siedlisk wilgotnych. Usuwanie drewna martwego.	Pozostawiać w lesie drzewa martwe oraz wyrwione i złamane do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu. Zachowanie stosunków wodnych.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
16	Płyzy związane z środowiskiem leśnym	1	brak	0	0	0	brak	Niszczenie w trakcie wykonywania szlaków zrywkowych małych zbiorników wodnych. Osuszanie siedlisk bagiennych i wilgotnych. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	W <i>Planie</i> nie planowano żadnych melioracji. Przy planowaniu przebiegu szlaków zrywkowych brać pod uwagę rozmieszczenie terenów bagiennych oraz oczek wodnych.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
17	Gady	1	brak	0	0	0	brak	Niszczenie schronień przez usuwanie martwego drewna. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Kształtowanie strefy ekotonowej, polno-leśnej, utrzymanie łąk i pastwisk. Pozostawianie w miejscach nasłonecznionych drzew martwych.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		

Analiza zaplanowanych zabiegów w odniesieniu gatunków chronionych oraz ich siedlisk pozwala stwierdzić, że dla żadnego z nich nie przewiduje się znacząco negatywnego wpływu realizacji Planu. Dla większości zapisy Planu wpływają neutralnie na stan populacji i jedynie przejściowo i w niewielkim zakresie mogą pogarszać stan siedliska. Jednakże ów wpływ – niekorzystny dla pewnych gatunków – dla innych może być korzystny, a pogodzenie interesów całego objętego ochroną świata zwierząt, bytującego na terenie Nadleśnictwa nie jest możliwe. Z tego względu najistotniejsza wydaje się ocena czy stan ulegnie pogorszeniu w odniesieniu do najrzadszych i najcenniejszych gatunków, a na podstawie przedstawionej powyżej analizy nie ma podstaw do takiego twierdzenia.

Gospodarka leśna generuje zmiany o charakterze mozaikowym, znacznie rozciągnięte w czasie, zwiększające bioróżnorodność, a tym samym korzystnie wpływające na środowisko życia wielu zwierząt. Jednocześnie ów mozaikowy charakter w dużym stopniu niweluje niekorzystny wpływ wykonywanych zabiegów, pozwalając łatwiej dostosować się bytującej tu faunie do zmian zachodzących w otoczeniu. Przy odpowiednim rozplanowaniu zabiegów gospodarczych, wybraniu odmiennych terminów ich realizacji, potencjalny niekorzystny wpływ może być dodatkowo zniwelowany. Zależy to jednak w dużym stopniu od wykonawcy, gdyż Plan nakreśla jedynie ogólne ramy realizacji poszczególnych zadań, w tym zalecenia ochronne, nie odnosząc się jednak do terminów ich realizacji.

Część gatunków wymienionych w powyższym zestawieniu to zwierzęta związane ze środowiskiem wodnym. Plan nie definiuje wskazówek dotyczących budowy czy utrzymania zbiorników wodnych ani sposobu zagospodarowania cieków wodnych, a więc nie ma wpływu na ten element środowiska, w którym występują. Odmienne jest z szuwarami, bagnami i łęgami, które często występują na ich obrzeżach, a które mogą być siedliskiem takich gatunków jak np. bączek, zimorodek, wydra czy bóbr. W Planie tego typu ekosystemy ujęte są w ramy bagien albo gruntów przeznaczonych do sukcesji i tym samym wyłączone z ingerencji. Ponadto grunty związane z gospodarką leśną, na których stwierdzono siedlisko łęgowe lub bagienne (LŁG, OIJG) wyłączone z użytkowania rębego, czynności gospodarcze ograniczając do niezbędnych zabiegów pielęgnacyjnych. W Planie znalazł się również zapis o pozostawieniu nienaruszonego pasa drzewostanu szerokości do 30 m wzdłuż wybranych potoków, który pozwoli ochronić ich naturalną zabudowę. Tego rodzaju zapisy pozwalają w wystarczający sposób zabezpieczyć miejsca bytowania gatunków związanych ze środowiskiem wodnym, niwelując potencjalny niekorzystny wpływ Planu.

Kolejna grupa to gatunki terenów otwartych związane z krajobrazem rolniczym i zabudowaniami. Prawdopodobieństwo negatywnego wpływu zapisów Planu w tym wypadku jest minimalne, gdyż wskazówki gospodarcze nie dotyczą gruntów nieleśnych. Oceniać je można więc tylko pod kątem planowanych zalesień, których jednak w Nadleśnictwie nie zaplanowano. Korzystnie może wpłynąć natomiast realizacja zapisów Planu (programu ochrony przyrody) dotyczących utrzymania cennych kompleksów bagiennych.

Realizacja Planu najsilniej wpłynie na środowisko życia gatunków związanych z ekosystemami leśnymi. Dla części istotne są zapisy dotyczące utrzymania odpowiednich siedlisk – zadanie to gospodarka leśna z definicji realizuje,

prowadząc do pełnej zgodności składów gatunkowych drzewostanów z warunkami siedliskowymi, co jest szczególnie ważne na gruntach porolnych oraz przekształconych wprowadzeniem gatunków obcych ekologicznie (głównie sosny). Dla jednych gatunków ważny jest udział polan, zrębów i śródleśnych przestrzeni otwartych, odpowiednich do lęgów i żerowania, i tym gatunkom gospodarka leśna zdecydowanie służy. Z kolei dla innych liczy się udział starodrzewów oraz martwego drewna, stanowiącego dla nich podstawową bazę żerową. Wydaje się że odpowiedź na pytanie jaki wpływ będzie miała realizacja Planu na ten właśnie element ekosystemów leśnych Nadleśnictwa, wydaje się kluczowa dla oceny oddziaływania zawartych tam zapisów.

Zapis o potrzebie pozostawiania drzew starych, dziuplastych oraz utrzymywania zasobów martwego drewna w lasach przewija się kilkakrotnie wśród zapisów Planu (program ochrony przyrody) zwłaszcza że drewna martwego jest aktualnie w drzewostanach Nadleśnictwa Lutowiska relatywnie dużo. Jest to zgodne z aktualną tendencją doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych, które ową zasadę wprowadza jako niezbędną do przywrócenia różnorodności biocenoz leśnych i wzbogacania krajobrazu leśnego.

Gospodarka leśna w Nadleśnictwie Lutowiska prowadzona będzie na podstawie planu urządzenia lasu, który zostaje poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. W związku z tym nie narusza ona zakazów: *umyślnego zabijania, okaleczania i chwytania zwierząt objętych ochroną gatunkową, niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych, a także siedlisk, ostoi, gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk i innych schronień oraz zakazu umyślnego płoszenia i niepokojenia*. Zakres przeprowadzonej oceny obejmuje oddziaływanie na dziko występujące populacje gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty i chronionych gatunków ptaków, oraz ich siedliska. Ustalenia prognozy oddziaływania Planu Urządzenia Lasu na środowisko zapewniają, że czynności wykonywane zgodnie z nimi nie są szkodliwe dla zachowania gatunku we właściwym stanie ochrony.

Podsumowanie: na żaden z wymienionych powyżej gatunków roślin i zwierząt zapisy Planu nie mają znacząco negatywnego wpływu. Plan zawiera natomiast zalecenia służące ich ochronie.

4.1.4. Oddziaływanie na wodę

Plan nie zawiera zapisów i nie planuje działań w odniesieniu do ekosystemów wodnych. Negatywny wpływ na te siedliska mógłby wystąpić w przypadku, gdyby zrealizowane na terenach leśnych zabiegi gospodarcze mogły spowodować zniekształcenie typu siedliska (np. spowodować wzrost trofii jeziora, lub spowodować miejscowe zanieczyszczenie). Zdecydowana większość zbiorników wodnych występujących na terenie Nadleśnictwa ma charakter eutroficzny, w związku z czym nie należy się spodziewać negatywnego oddziaływania zabiegów prowadzonych w ich pobliżu na trofię.

Zapisy Planu również nie wpływają bezpośrednio na poziom wód gruntowych, gdyż nie zawierają zapisów dotyczących melioracji wodnych czy oczyszczania istniejących rowów. Ponadto w programie ochrony przyrody zawarto zapisy o konieczności ochrony stosunków wodnych, które winny obejmować następujące działania:

- zachowanie lasów łęgowych i olsów jako naturalnych regulatorów wilgotności oraz ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt. W drzewostanach rosnących na siedliskach łęgowych i bagiennych (L1G, O1JG) nie zaplanowano użytkowania rębego;
- pozostawienie wzdłuż wybranych potoków stanowiących „korytarze ekologiczne” pasa lasu szerokości nie mniejszej niż wysokość drzewostanu (do 30 m) w celu zachowania i ochrony naturalnej zabudowy biologicznej tych cieków;
- na siedliskach łęgowych pozostawić strefę buforową do 30 m wokół potoku bez pozyskania drewna;
- dostosowanie sposobów zagospodarowania lasów wodochronnych do potrzeb maksymalizacji funkcji, dla których zostały uznane za ochronne;
- zapobieganie niszczeniu koryt potoków i stoków wzniesień, powodowanych zrywką drzew;
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego i odtwarzanie śródleśnych zbiorników i cieków wodnych. Jest to warunkiem witalności ekosystemów leśnych i skuteczności ochrony przeciwpożarowej lasu;
- zachowanie w stanie niezmienionym powierzchni sklasyfikowanych jako bagna; niedopuszczanie do ich odwodnienia, zanieczyszczenia, itp.;
- zachowanie w stanie nienaruszonym śródleśnych nieużytków jak np.: trzęsawiska, mszary, torfowiska, wrzosowiska, wraz z ich florą i fauną, w celu ochrony pełnej różnorodności przyrodniczej;

W celu zachowania różnorodności przyrodniczej, polegającej na utrzymaniu w stanie naturalnym rzadkich ekosystemów nieleśnych (bagna, szuwały, turzycowiska), zalecono utrzymanie właściwych siedlisku stosunków wodnych i pozostawienie procesom sukcesji. W przypadku cennych płatów torfowisk, oprócz dbałości o stosunki wodne wskazano konieczność stosowania zabiegów ochrony czynnej.

4.1.5. Oddziaływanie na powietrze

Zabiegi gospodarcze zapisane w Planu **nie wpływają na pogorszenie** stanu powietrza atmosferycznego. Są to zabiegi wykonywane miejscowo, z użyciem niewielkiej liczby ciężkiego sprzętu, głównie przy pomocy pilarek, kos spalinowych, ciągników rolniczych lub leśnych. Operowanie tego typu sprzętem nie wpływa w istotny sposób na stan powietrza atmosferycznego.

4.1.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Działania gospodarcze wykonywane na podstawie Planu mogą miejscowo wpłynąć na powierzchnię ziemi, a zwłaszcza pokrywę glebową. Dotyczy to głównie efektów stosowania sprzętu podczas prac związanych z pozyskaniem drewna w ramach użytkowania rębного i przedrębного oraz w trakcie przygotowania gleby pod odnowienie.

Wpływ na pokrywę glebową wiąże się głównie z użyciem ciężkich maszyn leśnych i generalnie ma charakter negatywny, choć stopień szkodliwości jest różny i w dość znacznym zakresie może być zmieniany. W sezonie wegetacyjnym może być modyfikowany rodzajem użytego sprzętu, natomiast w zimie przy pokrywie śnieżnej, nawet przy użyciu ciężkiego sprzętu tego rodzaju oddziaływanie należy rozpatrywać jako neutralne. Plan urządzenia lasu nie określa terminu wykonania określonych prac ani nie precyzuje wskazówek dotyczących używania określonego sprzętu. Pozostaje to w gestii wykonawcy Planu. Negatywny wpływ jest również zależny od rodzaju gatunków występujących w warstwie runa leśnego, ich strategii życiowej a zwłaszcza wymagań ekologicznych. Zmiana np. poprzez zniszczenie wierzchniej warstwy gleby i zniesienie konkurencji ze strony innych elementów runa może promować taksony, które w niezaburzonym układzie ekologicznym nie miałyby szans na przeżycie czy ekspansję. W zależności od gatunku i charakteru zmian, wpływ taki można rozpatrywać jako antropopresję prowadzącą do ekspansji gatunków niepożądanych (działanie negatywne) Dlatego w Programie ochrony przyrody zawarto zapis, by w miejscach występowania chronionych gatunków roślin prace gospodarcze były wykonywane w okresie zimowym. Zalecono również by ich stanowiska omijać przy planowaniu i wytyczaniu szlaków zrywkowych.

4.1.7. Oddziaływanie na krajobraz

Gospodarka leśna, służąca utrzymaniu określonego typu roślinności, z założenia nie wpływa w istotny sposób na krajobraz. Prowadzenie prac leśnych nie powoduje zmiany areалу lasów, a jedynie czasowe fluktuacje ich struktury, które w dużej skali praktycznie są niezauważalne. W mniejszej niekiedy mogą wpłynąć negatywnie na subiektywne odczucia estetyczne.

W praktyce leśnej głównym elementem lokalnie wpływającym na krajobraz są rębnie, przy czym najbardziej widoczne są rębnie wielkopowierzchniowe (zwłaszcza zupełne). W Nadleśnictwie Lutowiska użytkowanie rębne ogółem zostało zaprojektowane na powierzchni 15506,88 ha co stanowi 79,7% areálu lasów, przy czym ich wykonanie, z uwagi na dominującą rolę rębni złożonych, rozłożone jest na kilkadziesiąt lat. Wpływ na krajobraz wypada więc **uznać za neutralny**, gdyż tego typu działania go nie zmieniają, a jedynie powodują modyfikację (również urozmaicenie) struktury.

Zdecydowanie korzystny wpływ na krajobraz mają natomiast zapisy Planu, a dokładniej Programu ochrony przyrody, dotyczące utrzymania stref ekotonowych, pozostawiania zadrzewień, ochrony drzewostanów na siedliskach

bagiennych i łągowych oraz wyłączenia z zabiegów drzewostanów wzdłuż wybranych potoków (pas o szerokości do 30 m po obu stronach potoku).

4.1.8. Oddziaływanie na klimat

Realizacja zapisów Planu **nie wpłynie na klimat**, gdyż nie powoduje istotnego zmniejszenia lub zwiększenia powierzchni leśnej, a tylko w takim wypadku zmiany mogłyby być zauważalne. Można natomiast podejmować próby analizy wpływu zaprojektowanych zabiegów na zmiany zawartości dwutlenku węgla w atmosferze. Lasy akumulują znaczne ilości dwutlenku węgla w postaci biomasy, co wpływa zdecydowanie pozytywnie na klimat (może to powodować obniżenie stężenia CO₂ w atmosferze i ograniczanie efektu cieplarnianego). W procesie użytkowania lasu CO₂ zmagazynowane w drewnie jest usuwane z lasu i wtedy w zależności od przeznaczenia tego drewna jego wpływ na wydzielanie się CO₂ do atmosfery może być różny, jednak te formy użytkowania (spalanie drewna, budownictwo, przeróbka meblarska), nie są elementem planowania urządzeniowego.

Elementem planowania jest natomiast sposób prowadzenia gospodarki leśnej oraz rozmiar pozyskania i zmiany struktury wiekowej. Zakłada się, że młodsze drzewostany generalnie szybciej akumulują CO₂ i w związku z tym zwiększanie się powierzchni upraw wpływa korzystnie na wzrost akumulacji dwutlenku węgla. Stosowane ograniczenia w wielkości pozyskania, sposobu odnowienia itp. sprzyjają procesom akumulacji CO₂ w postaci biomasy. Znaczenie mają również zapisy dotyczące ochrony przeciwpożarowej, mające na celu zmniejszenie zagrożenia, a tym samym redukcję ilości CO₂ uwalnianego do atmosfery.

4.1.9. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Zasobem naturalnym, na który ustalenia Planu mają wpływ jest drewno. Surowiec ten wykorzystywany na szeroką skalę, jest relatywnie szybko odnawialny, łatwo biodegradowalny i w związku z tym jego używanie nie przynosi szkód środowisku. Jednakowoż gospodarowanie tym zasobem wymaga określonych reguł i zasad postępowania, gdyż płańdrownicze wykorzystanie może się przyczynić do zachwiania trwałości lasów i znaczących niekorzystnych zmian w środowisku.

Gospodarka leśna prowadzona jest obecnie na zasadach zachowania i powiększania zasobów drzewnych i prowadzi do zapewnienia trwałości lasu. Plan jest dokumentem wyznaczającym ramy dla takiego postępowania gospodarczego, które ma umożliwić trwały wzrost lub co najmniej utrzymanie na porównywalnym poziomie stanu i wielkości zasobów drzewnych. W tym celu obliczone zostały tzw.: etaty miąższościowe użytkowania, czyli takie wielkości użytkowania, które pozwalają wnioskować, że nie nastąpi znaczne zmniejszenie zasobów drzewnych oraz zostaną zachowane wszelkie możliwe funkcje lasów. Etaty te po zatwierdzeniu przez Ministra Środowiska stają się maksymalną wielkością wyrażoną w m³, niemożliwą do przekroczenia w trakcie obowiązywania planu urządzenia lasu. W tym kontekście wpływ ustaleń Planu wypada określić jako **zdecydowanie pozytywny**.

4.1.10. Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej

Zinventaryzowane na gruntach Nadleśnictwa zabytki kultury materialnej zostały szczegółowo opisane w Programie ochrony przyrody, a ich lokalizacja wskazana na mapie. W odniesieniu do nich zalecono porządkowanie otoczenia, okresową konserwację oraz prowadzenie prac leśnych w sposób nie zagrażający ich trwałości.

Tego rodzaju zapisy właściwie zabezpieczają elementy kultury materialnej zlokalizowane na gruntach pozostających w zarządzie Nadleśnictwa. Ich realizacja będzie miała charakter **zdecydowanie pozytywny**.

4.1.11. Zestawienie zbiorcze wpływu projektu planu urządzenia lasu na środowisko

Przewidywane oddziaływanie realizacji planu urządzenia lasu na środowisko w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Lutowiska.

Lp.	Elementy środowiska	Rodzaje planowanych czynności i zadań gospodarczych ²⁾ oraz ich przewidywane znaczące oddziaływanie ¹⁾ na elementy środowiska			Oddziaływanie łączne- planowanych czynności i zadań gospodarczych
		Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnie częściowe, stopniowe i przerębowa	
1.	Różnorodność biologiczna	+3	+2	+3	+3
2.	Ludzie	0	0	0	0
3.	Zwierzęta	+1	0	0	0
4.	Rośliny	+1	0	+/-1	0
5.	Woda	+1	0	0	0
6.	Powietrze	0	0	0	0
7.	Powierzchnia ziemi	+1	0	0	0
8.	Krajobraz	0	0	0	0
9.	Klimat	0	0	0	0
10.	Zasoby naturalne	+2	+2	+2	+2
11.	Zabytki	0	0	0	0
12.	Dobra materialne	0	0	0	0

¹ Symbole przewidywanego znaczącego oddziaływania planowanych czynności gospodarczych na elementy środowiska oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania:

+ (plus) – wpływ dodatni, pozytywny,

0 (zero) – brak znaczącego wpływu,

- (minus) wpływ ujemny, negatywny,

1. oddziaływanie krótkoterminowe,

2. oddziaływanie średnioterminowe,

3. oddziaływanie długoterminowe.

W zakresie żadnego z powyższych elementów środowiska przyrodniczego Nadleśnictwa nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania projektu planu urządzenia lasu. Nie wystąpi również ograniczenie areału starodrzewów

(drzewostanów w wieku 100 i więcej lat), z którymi związane są niektóre gatunki chronionych zwierząt.

4.2.1. Oddziaływanie projektu Planu na obszary Natura 2000

4.2.1.1 Analiza wpływu zapisów projektu planu urządzenia lasu na przedmioty ochrony w PLB180001 „Bieszczady”

Znaczna część ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze PLB180001 Bieszczady to gatunki związane ze środowiskiem leśnym. Poniżej omówiono środowisko ich życia wraz z zaleceniami ochronnym w odniesieniu do zabiegów projektowanych w planie urządzenia lasu.

Oddziaływanie Planu na gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE

PRZEDMIOTY OCHRONY DLA OBSZARU SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW „BIESZCZADY” PLC 180001

Ogólna charakterystyka.

L.p.	Nazwa i kod gatunku ptaka stanowiącego przedmiot ochrony symbol znaczenia	Ogólne uwagi o gatunkach ptaków oraz ich ostojach
1	2	3
Gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE będące przedmiotami ochrony		
1	A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i> C	Gatunek preferuje duże kompleksy leśne ze znacznym udziałem trudno dostępnych terenów podmokłych i zabagnionych, obfitujących w śródleśne potoki. Należy nie doprowadzać do niepokojenia w trakcie gniazdowania. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trendu zmian liczebności nie ustalono. <i>Na terenie Nadleśnictwa utworzono strefy ochronne w obrębie Lutowiska w leśnictwie Skorodne (oddz. 60g, 61b – caloroczna; 60c-f,h, 61a,c –okresowa), Dwerniczek (oddz. 36Af, 39c – caloroczna; 36Ab,d, 39l – okresowa).</i>
2	A072 Trzmielojad zwyczajny <i>Pernis apivorus</i> C	Gatunek zasiedla różnego rodzaju drzewostany, preferując stare drzewostany liściaste i mieszane, choć występuje również w borach. Istotna jest w sąsiedztwie lasów obecność terenów otwartych, a w kompleksach leśnych – polan. Z uwagi na znaczny stopień lesistości Nadleśnictwa trzmielojad ma tu dogodne warunki rozwoju. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trendu zmian liczebności nie ustalono. <i>Brak danych wskazujących by gnieździł się w tym rejonie.</i>

1	2	3
Gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE będące przedmiotami ochrony		
3	A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i> B	Gatunek preferuje lasy liściaste i mieszane, położone w pobliżu mokradeł, wilgotnych łąk lub zróżnicowanych terenów rolniczych urozmaiconych śródpolnymi zabagnieniami. Gnieździ się zarówno w dużych kompleksach leśnych jak i na terenach półotwartych z mozaiką lasów i zróżnicowanego krajobrazu rolniczego. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trend zmian liczebności ustalono jako stabilny. <i>Na terenie Nadleśnictwa utworzono strefy ochronne w obrębie Lutowiska: leśnictwie Lipie (oddz. 3m – całoroczna; 3n – okresowa), Skorodne (oddz. 60g, 61b – całoroczna; 60c,d,f,h, 61a,c –okresowa); obrębie Dwernik: Hulskie (oddz. 75c – całoroczna; 75a – okresowa)</i>
4	A091 Orzeł przedni <i>Aquila chrysaetos</i> A	Gatunek preferujący stare drzewostany jodłowe i jodłowo-bukowe o niewielkim zwarciu i bardzo małej penetracji ludzkiej, zlokalizowane w pobliżu rozległych terenów otwartych. Ważnym elementem rewiru są uschnięte drzewa, które są wykorzystywane jako miejsca obserwacyjne. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trend zmian liczebności ustalono jako umiarkowany wzrost. <i>Na terenie Nadleśnictwa utworzono strefy ochronne w obrębie Dwernik w leśnictwie Tworylczyk (oddz. 95a,b – całoroczna; 95c,j – okresowa).</i>
5	A104 Jarząbek zwyczajny <i>Bonasa banasia</i> C	Ptaka leśny występujący w lasach iglastych i mieszanych o zróżnicowanym charakterze roślinności, z bogatym runem i podszytem. Preferuje lasy o wysokim stopniu zróżnicowania zarówno pod względem składu gatunkowego jak zróżnicowania wiekowego. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trend zmian liczebności - brak danych. <i>Obserwowany na terenie Nadleśnictwa.</i>
6	A122 Derkacz <i>Crex crex</i> C	Derkacz zasiedla otwarte i półotwarte tereny z żyznymi, podmokłymi, ekstensywnie użytkowanymi łąkami oraz turzycowiska. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trend zmian liczebności ustalono jako stabilny. <i>Odnotowany m.in. w oddz.152f, 161f, 64f, 42g, 43a,l, 45a,f.</i>
7	A215 Puchacz zwyczajny <i>Bubo bubo</i> B	Puchacz preferuje siedliska o bogatej i zróżnicowanej strukturze w pobliżu terenów otwartych. Gniazduje zarówno w lasach jak i w obrębie otwartych łąk i niewielkich zadrzewień śródpolnych. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trendu zmian liczebności nie ustalono. <i>Obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak informacji wskazujących by gnieździł się na gruntach pozostających w zarządzie.</i>
8	A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i> C	Gatunek silnie związany z borami iglastymi, szczególnie ze świerkiem i jodłą. Nierzadko zasiedla grądy, nawet z niewielką, ale niezbędną domieszką świerka. Istotnym elementem w drzewostanie jest obecność bujnego podrostu. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trendu zmian liczebności nie ustalono. <i>Obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak informacji wskazujących by gnieździł się na gruntach pozostających w zarządzie.</i>

1	2	3
Gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE będące przedmiotami ochrony		
9	A220 Puszczyk uralski <i>Strix uralensis</i> A	Typowym siedliskiem gatunku są wysokopienne, prześwietlone drzewostany iglaste i mieszane, o słabo rozwiniętym podszyciu, zwykle w sąsiedztwie poręb, wiatrołomów, polan i dróg leśnych. Obecnie coraz częściej zasiedla mniejsze kompleksy leśne. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trendu zmian liczebności nie ustalono. <i>Obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak informacji wskazujących by gnieździł się na gruntach pozostających w zarządzie.</i>
10	A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i> C	Gatunek związany z lasami iglastymi, szczególnie ze świerkiem i jodłą. W litych świerczynach istotna jest obecność kęp lub pojedynczych buków. Ważnym elementem w wyborze siedliska jest obecność rozległych terenów otwartych w postaci zrębów, wiatrołomów, bagien. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trendu zmian liczebności nie ustalono. <i>Obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak informacji wskazujących by gnieździł się na gruntach pozostających w zarządzie.</i>
11	A229 Zimorodek zwyczajny <i>Alcedo atthis</i> C	Zimorodek jest gatunkiem ściśle związanym z wodą – zasiedla głównie zadrzewione odcinki linii brzegowej czystych rzek, strumieni, jezior i stawów rybnych. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trend zmian liczebności ustalono jako silny spadek. <i>Gatunek występuje głównie przy większych ciekach przepływających przez teren Nadleśnictw.</i>
12	A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i> C	Gatunek związany z dojrzałymi lasami liściastymi i mieszanymi o niewielkim zwarcie, w których spotyka się choćby pojedyncze martwe lub zamierające drzewa. Preferuje skraje lasów sąsiadujące z otwartymi przestrzeniami łąk, zrębów, powierzchni wiatrołomowych i nieużytków. Brak danych z monitoringu GIOŚ. <i>Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak szczegółowych danych o rozmieszczeniu.</i>
13	A236 Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i> C	Zasiedla większe kompleksy lasów w starszych klasach wieku, zarówno bory jak i różnego typu lasy liściaste. W obrębie trwale zajmowanego terytorium wymaga fragmentów starodrzewów w wieku co najmniej 100 lat. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trend zmian liczebności ustalono jako umiarkowany wzrost. <i>Gatunek obserwowany na terenie leśnictwa Nasiczne (oddz. 41a, 42d)</i>
14	A239 Dzięcioł biało-grzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i> B	Gatunek zależny od butwiejącego drewna, zwłaszcza miękkiego drewna drzew liściastych. Występuje zarówno w lasach jak i borach mieszanych. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trend zmian liczebności - brak danych. <i>Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak szczegółowych danych o rozmieszczeniu.</i>
15	A241 Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i> C	Zamieszkuje głównie stare bory i bory mieszane, jak również wilgotne drzewostany (łęgi, olsy, rzadko grądy) jeśli tylko zawierają domieszkę starych świerków. Jest przystosowany do lasów świerkowych w późnych stadiach sukcesji, zawierających duże ilości osłabionych drzew zaatakowanych przez korniki, pogorzeliś, obszarów podmokłych. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trendu zmian liczebności nie ustalono. <i>Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak szczegółowych danych o rozmieszczeniu.</i>

1	2	3
Gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE będące przedmiotami ochrony		
16	A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i> C	Siedliskiem gatunku są starsze drzewostany liściaste i mieszane, obfitujące w próchniejące drzewa i bogatą entomofaunę. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trend zmian liczebności ustalono jako stabilny. <i>Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak szczegółowych danych o rozmieszczeniu</i>
17	A321 Mucholówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i> B	Gatunek związany ze starymi lasami z dużą ilością dziuplastych drzew. Preferuje grądy, rzadziej występuje w olsach, łągach i buczynach. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trend zmian liczebności - brak danych. <i>Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak szczegółowych danych o rozmieszczeniu.</i>
18	A338 Gąsiorek <i>Lanius collurio</i> C	Gąsiorek zasiedla otwarty krajobraz rolniczy o zróżnicowanej strukturze. Na terenach leśnych występuje przede wszystkim na zarastających zrębach i pożarzyskach oraz w uprawach i młodnikach, głównie na siedliskach grądowych. Wg raportu GIOŚ z 2013 r. trend zmian liczebności ustalono jako umiarkowany wzrost. <i>Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, jednak brak szczegółowych danych o rozmieszczeniu.</i>
19	A307 Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i> C	Zasiedla krajobraz rolniczy i doliny rzeczne z zadrzewieniami. Teren Nadleśnictwa - brak dokładniejszych danych.

Oddziaływanie na gatunek

L.p.	Nazwa i kod gatunku ptaka stanowiącego przedmiot ochrony symbol znaczenia	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczegółowe w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń <i>Planu</i>
			Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rb stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Rady 2009/147/WE będące przedmiotami ochrony									
1	A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i> C	1	brak	0	0	0	brak	Niepokojenie w trakcie gniazdowania. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Realizacja zapisów wynikających z Rozp. Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r., szczególnie zapisów dotyczących ochrony strefowej. Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono trzy strefy gniazdowania.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
2	A072 Trzmielojad zwyczajny <i>Pernis apivorus</i> C	1	brak	0	0	0	brak	Zagrożeniem dla gatunku jest zmniejszenie powierzchni siedlisk gniazdowych przez zastępowanie drzewostanów mieszanych przez monokultury iglaste, zmniejszenie powierzchni miejsc żerowania w wyniku likwidacji śródleśnych terenów otwartych oraz niepokojenie ptaków. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Ochrona wiąże się z utrzymaniem areału lasów liściastych i mieszanych. Z uwagi na znaczny stopień lesistości Nadleśnictwa i rozległe tereny otwarte poza, gospodarka leśna służąca uzyskaniu zróżnicowanych drzewostanów (RbIVd, długi okres odnowienia) nie stanowi dla niego zagrożenia. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
3	A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i> B A091 Orzeł przedni <i>Aquila chrysaetos</i> A	1	brak	0	0	0	brak	Zagrożenia wiążą się głównie z utratą miejsc żerowania zlokalizowanych poza terenami leśnymi. W lasach ochrona gatunku zasadniczo polega na egzekwowaniu ochrony strefowej, realizowanej w ramach wyznaczonych stref. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Realizacja zapisów wynikających z Rozp. Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r., szczególnie zapisów dotyczących ochrony strefowej. Na terenie Nadleśnictwa powołano dwie strefy gniazdowania dla orlika krzykliwego oraz jedną strefę dla orła przedniego. Żadnych zalesień nie planowano. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4	A104 Jarząbek zwyczajny <i>Bonasa banasia</i> C	1	brak	0	0	0	brak	Zagrożeń dla gatunku upatruje się w zubożeniu struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Stosowanie rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej z długim i bardzo długim okresem odnowienia. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	+1	brak		
5	A122 Derkacz <i>Crex crex</i> C A338 Gąsiorek <i>Lanius collurio</i> C	1	brak	brak	brak	brak	brak	Zagrożenia wiążą się głównie z utratą siedlisk lęgowych wskutek zmniejszenia powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk świeżych i wilgotnych, a także presją ze strony drapieżników. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Utrzymanie siedlisk nieleśnych, powstrzymanie sukcesji naturalnej. Zalecenie wykonywać na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, w ramach odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska. Termin wykonania - zgodnie z programami rolnośrodowiskowymi.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
8	A215 Puchacz zwyczajny <i>Bubo bubo</i> B	1	brak	0	0	0	brak	Intensywne użytkowanie starodrzewów. Niepokojenie w trakcie lęgów, zmniejszenie powierzchni otwartych miejsc żerowania. Brak informacji by znajdowały się tu zasiedlone gniazda tego gatunku. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Realizacja zapisów wynikających z Rozp. Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r., szczególnie zapisów dotyczących ochrony strefowej. Na terenie Nadleśnictwa nie stwierdzono gniazdowania.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
9	A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i> C	1	brak	0	0	0	brak	Eliminacji z drzewostanów jodłowych i świerkowych martwego drewna i obumierających drzew, upraszczanie struktury drzewostanów (gatunkowej, wiekowej i piętrowej). Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawianie w lesie drzew martwych i dziuplastych oraz wywróconych i złamanych do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu. Pozostawianie część drzew drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu (do 5% powierzchni). Termin wykonania – cały rok. Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, lecz nie stwierdzono miejsc gniazdowania. W razie stwierdzenia ich w ramach corocznego monitoringu (zgodnie z IOL) należy wystąpić o ustanowienie strefy zgodnie z rozporządzeniem z 6 X 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	+1	0	+1	brak		
10	A220 Puszczyk uralski <i>Strip</i>	1	brak	0	0	0	brak	Intensywne użytkowanie starodrzewów. Eliminacja z drzewostanów martwego drewna i obumierających starych	Pozostawianie w lesie drzew martwych i dziuplastych oraz wywróconych i złamanych do naturalnego
		2	brak	0	0	0	brak		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	<i>uralensis</i> - A	3	brak	0	0	-1	brak	drzew. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu. Pozostawianie część drzew drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu (do 5% powierzchni). Termin wykonania – cały rok.
11	A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i> -C	1	brak	0	0	0	brak	Do największych zagrożeń gatunku należą: usuwanie drzew dziuplastych, upraszczanie struktury drzewostanów. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Utrzymywania powierzchni starodrzewu na odpowiednim poziomie. Pozostawianie w lesie drzew martwych i dziuplastych oraz wywróconych i złamanych do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu. Pozostawianie część drzew drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu (do 5% powierzchni). Termin wykonania – cały rok. Termin wykonania – cały rok. Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, lecz nie stwierdzono miejsc gniazdowania. W razie stwierdzenia ich w ramach corocznego monitoringu (zgodnie z IOL) należy wystąpić o ustanowienie strefy zgodnie z rozporządzeniem z 6 X 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	+1	brak		
12	A229 Zimorodek zwyczajny <i>Alcedo atthis</i> C	1	brak	brak	brak	brak	brak	Gatunkowi zagraża zmniejszenie powierzchni siedlisk lęgowych poprzez regulację brzegów potoków oraz straty w lęgach na skutek presji drapieżników. Użytkowanie w bezpośrednim sąsiedztwie gniazd. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Niestosowanie cięć bezpośrednio przy ciekach wodnych w miejscach występowania gatunku. Zakaz zrywki wzdłuż koryt potoków. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
13	A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus</i>	1	brak	0	0	0	brak	Za główne zagrożenia gatunku uznaje się utratę siedlisk w wyniku kurczenia się arealu starodrzewów oraz nadmiernej	Utrzymywania powierzchni starodrzewu na odpowiednim poziomie. Pozostawianie w lesie drzew
		2	brak	0	0	0	brak		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	<i>canus</i> C A236 Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i> C	3	brak	0	-1	-1	brak	eliminacji martwych i obumierających drzew oraz utratę miejsc żerowania w wyniku intensyfikacji gospodarki rolnej i eliminacji zadrzewień w dolinach rzecznych, złożonych z gatunków o miękkim drewnie. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	martwych i dziuplastych oraz wyrwconych i złamanych do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu. Pozostawianie drzew żywych o miękkim drewnie. Pozostawianie część drzew drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu (do 5% powierzchni). Termin wykonania – cały rok.
14	A239 Dzięcioł białostrzbioty <i>Dendrocopos leucotos</i> B	1	brak	0	0	0	brak	Brak w lasach odpowiedniej ilości miękkiego butwiejącego drewna liściastego.	Pozostawianie drzew starych, dziuplastych i martwych, z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu.. Pozostawianie bez użytkowania rębnych łąg, a cięcia pielęgnacyjne ograniczyć do minimum. Pozostawianie część drzew drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu (do 5% powierzchni). Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	-1	-1	brak		
15	A241 Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i> C	1	brak	0	0	0	brak	Gatunkowi zagraża zmniejszenie powierzchni siedlisk w wyniku spadku arealu starodrzewów i obumierających drzewostanów z udziałem świerka. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawianie część drzew drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu (do 5% powierzchni) oraz drzew martwych i obumierających, przede wszystkim świerków rodzimego pochodzenia, z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	-1	-1	brak		
16	A307 Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i> C	1	brak	brak	brak	brak	brak	Utrata siedlisk, poprzez urbanizację i niszczenie zarośli w dolinach rzecznych. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Zachowywać w krajobrazie rolniczym zadrzewienia. Pozostawianie bez użytkowania rębnych lasów łągowych 91E0. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
17	A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i> C A321 Mucholówka białoszysza <i>Ficedula albicollis</i> B	1	brak	0	0	0	brak	Gatunkowi zagraża utrata siedlisk w wyniku kurczenia się arealu starodrzewów liściastych i mieszanych oraz nadmiernej eliminacji martwych i obumierających drzew. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Utrzymywanie powierzchni starodrzewów na odpowiednim poziomie oraz pozostawianie drzew martwych i obumierających, a także żywych o miękkim drewnie. Pozostawianie część drzew drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu (do 5% powierzchni). Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	-1	brak		

¹⁾ Kryteria zachowania stanu ochrony przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono dany obszar Natura 2000:

- Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik swoich siedlisk przyrodniczych/ ocenia się: zwiększenie liczebności (+), bez zmian (0), zmniejszenie liczebności (-)/,
- Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się/ocenia się: zwiększenie naturalnego zasięgu (+), bez zmian (0), zmniejszenie naturalnego zasięgu (-)/,

- Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się/ ocenia się: zwiększenie powierzchni siedlisk (+), bez zmian (0), zmniejszenie powierzchni siedlisk (-);

²⁾ Symbole przewidywanego znaczącego oddziaływania planowanych czynności gospodarczych na przedmioty ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania:

+ (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – brak znaczącego wpływu, - (minus) wpływ ujemny, negatywny,

1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe (np. symbol -3. ujemnego oddziaływania długookresowego uznaje się jako równoznaczny z oddziaływaniem znacząco negatywnym)

Pozostałe przedmioty ochrony w obszarze specjalnej ochrony ptaków PLC180001 "Bieszczady" nie występujące na terenie Nadleśnictwa Lutowiska:

A338 Płochacz halny *Prunella collaris* - nie odnotowano siedlisk odpowiednich dla gniazdowania tego gatunku.

Na podstawie powyższego zestawienia można stwierdzić, że spośród gatunków będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000, gospodarka prowadzona w granicach Obszaru PLC180001 pozostających z zarządzie Nadleśnictwa Lutowiska bezpośrednio dotyczy siedlisk takich ptaków jak: bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy, orzeł przedni, jarząbek, puchacz, sóweczka, puszczyk uralski, sowa włochata, zimorodek, muchołówki: białoszyja i mała oraz dzięcioły: zielonosiwy, czarny, białogrzbity, trójpalczasty, czyli ściśle powiązanych z ekosystemem leśnym. Na pozostałe, zasadniczo bytujące w innych typach ekosystemów, nie ma wpływu lub jej wpływ jest znikomy. Do ostatniej grupy należą: derkacz, jarzębatka i gąsiorek.

W przypadku gatunków strefowych takich jak bocian czarny, orlik krzykliwy, orzeł przedni, puchacz, sóweczka oraz włochatka obostrzenia w gospodarce leśnej dotyczą głównie miejsc gniazdowania i wiążą się z ochroną strefową. Podobnie jest w przypadku trzmielojada, który również źle znosi obecność człowieka w pobliżu gniazd, choć ochronie strefowej nie podlega. Obecnie jednak brak danych wskazujących by, poza orłem przednim, orlikiem krzykliwym i bocianem czarnym, którykolwiek z tych gatunków gnieździł się w granicach Obszaru pozostających w zarządzie Nadleśnictwa, a więc nie ma podstaw by wskazywać na negatywne oddziaływanie planu u.l. w tym wypadku. Innych zagrożeń racjonalna gospodarka leśna, oparta na ekologicznych zasadach, a więc służąca lepszemu dostosowaniu składu gatunkowego do siedliska nie niesie.

Na niekorzystny wpływ gospodarki leśnej nie sposób wskazać również w przypadku jarząbka i zimorodka. Jarząbkowi – gatunkowi preferującemu zróżnicowane wiekowo lasy dobrze służą zapisy o rębniach stopniowych z długim i bardzo długim okresem odnowienia. Zimorodek jest związany z dolinami większych cieków wodnych, w związku z czym zapisy pozwalające na zachowanie naturalnej zabudowy biologicznej rzek i potoków sprzyjają jego ochronie.

W przypadku pozostałych gatunków, czyli puszczyka uralskiego, sóweczki, sowy włochatej, dzięciołów i muchołówek najistotniejszym elementem środowiska jest ilość starodrzewów i martwego drewna pozostającego w lasach. Zapisy planu u.l., zasadniczo odnoszą się tylko do użytkowania starodrzewów, wskazując gdzie i w jakim rozmiarze mają być wykonane rębnie, natomiast zasady pozostawiania martwego drewna precyzuje Instrukcja Ochrony Lasu oraz stosowne zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. W przypadku starodrzewów wpływ zapisów projektu *Planu* można dość precyzyjnie ocenić, natomiast ilość starego i martwego drewna w głównej mierze leży w gestii wykonawcy planu i nie jest możliwe prognozowanie zmian w tym zakresie. W programie ochrony przyrody zwrócono uwagę na tę kwestię zalecając jego pozostawianie. Nie planowano również do użytkowania cennych starodrzewów oraz wskazano pulę wiekowych drzew o charakterze pomnikowym, które powinny pozostać do naturalnej śmierci. Obejmuje ona około 16 drzew.

Do gruntów nieleśnych pozostających w zarządzie Nadleśnictwa Plan nie formułuje zadań gospodarczych, a więc nie odnosi się do środowiska życia gatunków związanych z tego typu ekosystemami. Wyjątkiem są zalesienia, których w Nadleśnictwie nie zaplanowano. Formułowane są natomiast zalecenia ochronne (program ochrony przyrody), przy czym dotyczą one tylko obszarów cennych

przyrodniczo. W Nadleśnictwie są to głównie siedliska przyrodnicze z załącznika I Dyrektywy siedliskowej, a odnośne zapisy służą ich utrzymaniu.

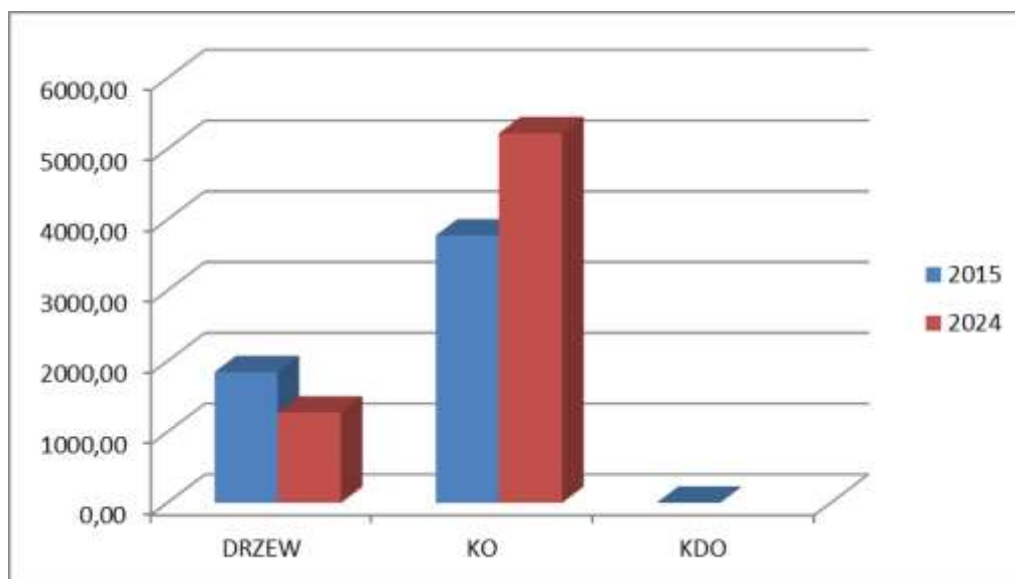
4.2.1.2. Analiza wpływu zapisów projektu planu urządzenia lasu na przedmioty ochrony w OZW „Bieszczady” PLB180001

STRUKTURA WIEKOWA DRZEWOSTANÓW

Starodrzewy czyli drzewostany w wieku 100 i więcej lat obecnie zajmują 5636,62 ha, co stanowi ok. 40,5% powierzchni leśnej Nadleśnictwa położonej w granicach Obszaru. W puli tej przeważają drzewostany w klasie odnowienia (KO) – 67,1%. Skład gatunkowy starodrzewów zdominowany został przez buka i jodłę (po około 50% udziału). Po realizacji zapisów planu udział starodrzewów zwiększy się do 6505,07 ha, czyli o ok. 15%, lecz udział KO wynosił będzie wówczas około 80%. Zmiany te zobrazowano w tabeli oraz na wykresie.

PLC180001 Bieszczady – Nadleśnictwo Lutowiska - Zmiany struktury wiekowej drzewostanów w wieku 100 lat i wyższym w trakcie obowiązywania Planu.

Budowa pionowa	2015 r. (ha)	2024 r. (ha)
DRZEWOSTANY	1850,24	1279,92
KO	3780,86	5225,15
KDO	5,52	0,00
Razem	5636,62	6505,07

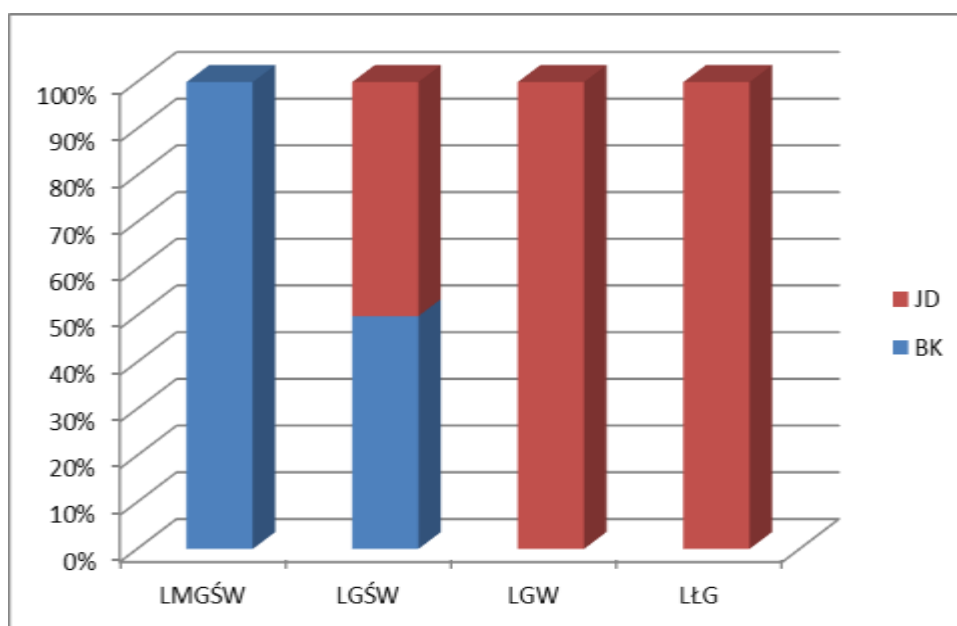

Cięcia rębne zaplanowane w obrębie starodrzewów dotyczyć będą głównie drzewostanów bukowych i jodłowych, co wynika ze struktury gatunkowej tego przedziału wiekowego.

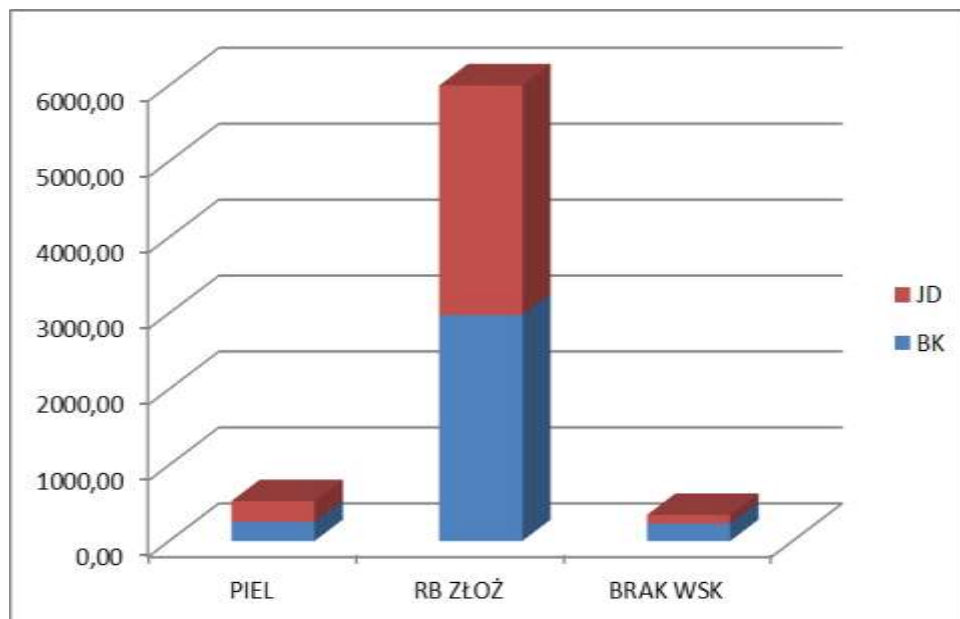
PLC180001 Bieszczady – Nadleśnictwo Lutowiska - Struktura gatunkowa starodrzewów w poszczególnych typach siedliskowych lasu.

Typ siedliskowy lasu	GATUNEK		Razem (ha)
	BK (ha)	JD (ha)	
LMGŚW	175,21	0,00	175,21
LGŚW	3283,94	3299,38	6583,32
LGW	0,00	112,65	112,65
LŁG	0,00	0,51	0,51
Razem	3459,15	3412,54	6871,69

PLC180001 Bieszczady – Nadleśnictwo Lutowiska – Struktura gatunkowa starodrzewów wg rodzajów planowanych zabiegów gospodarczych (zabieg główny).

Wskazania gospodarcze	BK (ha)	JD (ha)	Razem (ha)
PIEL	250,41	276,06	526,47
RB ZŁOŻ	2976,76	3023,20	5999,96
BRAK WSK	231,98	113,28	345,26
Razem	3459,15	3412,54	6871,69

Powyższe dane z tabeli oraz wykresu potwierdza, że podstawowym zabiegiem będzie użytkowanie rębne w głównej mierze w drzewostanach jodłowych i bukowych. Istotny wzrost powierzchni starodrzewów na koniec okresu gospodarczego świadczy jednak o relatywnie niewielkiej intensywności cięć.

Oddziaływanie Planu na siedliska przyrodnicze z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Na terenie projektowanego PLC80001 Bieszczady (OSO) przedmiot ochrony stanowi 6 typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w Standardowym Formularzu Danych. W części Obszaru położonej w zasięgu granic Nadleśnictwa Lutowiska występują siedliska przedstawione w poniższej tabeli.

Siedlisko przyrodnicze /kod/	Powierzchnia [ha]	% powierzchni
6230*	9,32	0,08
6430*	3,53	0,03
6510*	415,75	3,77
9110*	86,79	0,79
9130*	10065,02	91,38
9170	340,05	3,09
9180*	11,18	0,10
91E0*	82,23	0,75
Razem	11013,87	100,00%

* siedliska przyrodnicze stanowiące przedmiot ochrony w potencjalnym OSO Bieszczady.

W granicach Obszaru znalazło się 11013,87 ha powierzchni siedlisk przyrodniczych. Wyłączając siedlisko grądu subkontynentalnego (9170) wszystkie pozostałe stanowią przedmioty ochrony w Obszarze. Ogółem, zajmują one ponad 96% powierzchni Obszaru położonej na gruntach Nadleśnictwa. Dominują żyzne buczyny górskie (9130), które stanowią 91,38% powierzchni wszystkich siedlisk przyrodniczych oraz górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie (6510) - 3,77% powierzchni. Pozostałe siedliska zajmują niewielkie powierzchnie (kwaśne buczyny górskie - 9110 - 0,79%, łągi - 91E0 - 0,75%, jaworzyny - 9180 - 0,10%, górskie murawy bliźniczkowe - 6230 - 0,08% oraz ziołorośla górskie i nadrzeczne - 6430 - 0,03% pow.).

Dla leśnych siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej wykazanych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa opracowano specjalne typy drzewostanu (TD) w oparciu przede wszystkim o pracę J. M. Matuszkiewicza pt. „Regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów w typach siedliskowych lasu i zespołach leśnych” stanowiąca załącznik do publikacji *Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski* (GiPZPAN, 2007). Tak określone typy drzewostanu (TD) zostały przyjęte w Planie u.l., jako perspektywiczne cele hodowlane drzewostanów stanowiących leśne siedliska przyrodnicze (w skali całego Nadleśnictwa).

Kod siedliska	Nazwa siedliska przyrodniczego Natura 2000	Typ siedliskowy lasu	Typ Drzewostanu /TD/	Orientacyjny docelowy skład gatunkowy drzewostanu %
9110-2	Kwaśna buczyna górska	LMG, LMGśw, LMGw	Bk	Bk 90, Jw, Jd i inne 10
			Jd-Bk	Bk 70, Jd 20, Jw i inne 10
9110-3	Dolnoreglowy las jodłowy	LMG, LMGśw, LMGw	Jd	Jd 90, Bk i inne 10
			Bk-Jd	Jd 70, Bk 20, Jw i inne 10
9130-3	Żyzna buczyna górska	LMG, LMGśw, LMGw, LGśw, LGw	Bk	Bk 90, Jw, Jd i inne 10
			Jd-Bk	Bk 70, Jd 20, Jw i inne 10
			Bk-Jd	Jd 50, Bk 30, Jw i inne 20
			Jd	Jd 70, Bk, Jw i inne 30
			Jw-Bk	Bk 60, Jw 20, Jd i inne 20
9170-2	Grąd subkontynentalny	LGśw, LGw	Gb-Db	Gb 50, Db 30, Bk, Jd i inne 20
			Db-Gb	Dbb 50, Gb 20, Bk 20, Jd, Lp, Kl, Brz i inne 10
			Bk-Gb	Gb 50, Bk 20, Jd, Kl, Jw i inne 30

Kod siedliska	Nazwa siedliska przyrodniczego Natura 2000	Typ siedliskowy lasu	Typ Drzewostanu /TD/	Orientacyjny docelowy skład gatunkowy drzewostanu %
9180b	Jaworzyny	LGśw, LGw	Jw	Jw 80, Jrz, Wzg i inne 20
			Jrz-Jw	Jw 70, Jrz 20, Wzg i inne 10
			Bk-Jw	Jw 70, Bk 20, Jrz i inne 10
91E0-5	Podgórski łęg jesionowy	LŁG OLJG	Js	Js 80, Olsz, Olcz, Jw i inne 20
			Olsz-Js	Js 70, Olsz 20, Jw i inne 10
			Js-Olsz	Olsz 50, Js 40, Jw i inne 10
91E0c	Nadrzeczna olszyna górską	LŁG	Olsz	Olsz 90, Wbp, Wbk, Js, Jw i inne 10

Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych z Załącznika 1 Dyrektywy Siedliskowej (i odpowiadających im typów drzewostanu - TD) występujących na gruntach Nadleśnictwa Lutowiska w granicach PLC 80001 Bieszczady.

Kod siedliska	Typ siedliskowy lasu	Typ Drzewostanu /TD/	Powierzchnia drzewostanów /ha/	% pow. leśnej Nadleśnictwa
				%
9110-2	LMGśw	Bk	13,58	0,13
		Jd-Bk	0,95	0,01
	LGśw	Bk	23,24	0,22
		Jd-Bk	39,18	0,37
9110-3	LGśw	Bk-Jd	9,84	0,09
9130-3	LGśw	Bk	2600,88	24,57
		Jd-Bk	5115,52	48,33
		Bk-Jd	1610,29	15,21
		Jd	63,22	0,60
	LGw	Jw-Bk	216,99	2,05
		Bk-Jd	246,72	2,33
	LMGśw	Jd	70,43	0,67
		Bk	84,19	0,80
9170-2	LGśw	Jd-Bk	56,78	0,54
		Bk-Gb	32,08	0,30
9180b	LGśw	Bk-Gb	307,97	2,91
		Bk-Jw	11,18	0,11
91E0c	LŁG	Olsz	78,19	0,74
		OLJG	Olsz-Js	4,04
Razem			10585,27	100,00

Analiza zaprojektowanych w projekcie planu urządzenia lasu zabiegów gospodarczych i ich wpływ na stan siedlisk przyrodniczych w PLC80001 Bieszczady.

Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych wg zaplanowanych głównych zabiegów gospodarczych (PLC180001 Bieszczady).

Siedlisko (kod)	Zabieg gospodarczy	Pow. w ha	% pow.	
6230	-	9,32	0,08	
6430	-	3,53	0,03	
6510	-	415,75	3,77	
Razem siedliska przyr. nieleśne		428,60	3,89	
9110	BRAK WSK	18,91	0,17	
	IVD	46,43	0,42	
	TP	21,45	0,19	
9110 Suma		86,79	0,79	
9130	BRAK WSK	832,24	7,56	
	CP	529,81	4,81	
	CP-P	108,87	0,99	
	CW	319,33	2,90	
	IVD	6279,97	57,02	
	IVDU	18,62	0,17	
	ODN-IIP	8,40	0,08	
	PIEL	47,26	0,43	
	PRZEST	60,68	0,55	
	TP	1823,18	16,55	
TW	36,66	0,33		
9130 Suma		10065,02	91,38	
9170	BRAK WSK	198,15	1,80	
	CW	39,64	0,36	
	IVD	36,22	0,33	
	PIEL	38,18	0,35	
	TP	27,86	0,25	
9170 Suma		340,05	3,09	
9180	Na części wydz. 130f CP w podroście 0,50 ha	BRAK WSK	11,18	0,10
9180 Suma		11,18	0,10	
91E0	Na części wydz. Obr. Dwernik 37d, 56f CP w podroście 1,30 ha	BRAK WSK	82,23*	0,75
91E0 Suma		82,23	0,75	
Razem siedliska przyr. leśne		10585,27	96,11	
Ogółem		11013,87	100,00	

Analizując ogólnie zabiegi gospodarcze zaprojektowane w obrębie siedlisk przyrodniczych na obszarze PLC180001 Bieszczady należy stwierdzić, że wpływ, który ewentualnie można rozpatrywać jako negatywny, będzie wiązał się w przypadku siedlisk nieleśnych z działaniem powodującym zmianę fizjonomii siedliska (np. poprzez zalesienie bądź sukcesję leśną) zaś w odniesieniu do siedlisk leśnych głównie ze zmianami w obrębie struktury wiekowej warstwy drzew i wynikał z charakteru i rozmiaru zaplanowanych cięć rębnych. Inne działania np. wiążące się z pielęgnowaniem lasu (rozrzedzanie zwarcia i zagęszczenia drzew, regulacja składu gatunkowego), nie mają istotnego wpływu na stan siedlisk lub wpływ ten jest często pozytywny.

W okresie realizacji planu areał siedlisk przyrodniczych nie ulegnie zmianom, gdyż nie zaplanowano przekształcenia gruntów leśnych w nieleśne, ani wprowadzania gatunków niedostawianych do warunków siedliskowych, które mogłyby zaburzyć ich strukturę i funkcjonowanie. Niekorzystnym zmianom nie ulegnie również skład gatunkowy, gdyż przyjęte w planowaniu hodowlanym typy drzewostanu (TD) uwzględniają specyfikę siedlisk i roślinność potencjalną, co pozwala na kształtowanie najbardziej optymalnego złożenia gatunkowego. Bierze ono pod uwagę nie tylko gatunki właściwe z hodowlanego punktu widzenia, ale również typowe dla danego siedliska (np. grab). Przyjęcie tak określonych TD za cel hodowlany pozwoli jednocześnie wyeliminować gatunki obce ekologicznie (np. So, Md), co należy ocenić pozytywnie.

Nieleśne siedliska przyrodnicze

Bogate florystycznie górskie murawy bliźniczkowe *Nardion* (6230) – występują na powierzchni 9,32 ha. Ustalenia Planu nie odnoszą się do gruntów nieleśnych, nie mają więc wpływu na stan zachowania tego siedliska. W Programie ochrony przyrody wskazano na konieczność ich ochrony tj. przeciwdziałanie sukcesji wtórnej prowadzącej do zarastania muraw, ekspansji gatunków żyźniejszych łąk głównie poprzez usuwanie drzew i krzewów oraz ewentualne przywrócenie gospodarki kośno-pasterskiej.

Ziołorośla górskie *Adenostylyon alliariae* (6430) – występują na niewielkiej powierzchni wynoszącej 3,53 ha. Podobnie jak w przypadku innych siedlisk przyrodniczych nieleśnych ustalenia Planu nie mają wpływu na stan zachowania tego siedliska. W Programie ochrony przyrody wskazano na konieczność ich ochrony poprzez ochronę zachowawczą oraz przeciwdziałanie zmianom stosunków wodnych (utrzymanie naturalnego przebiegu potoków górskich, właściwe planowanie przebiegu szlaków zrywkowych oraz miejsc składowania drewna).

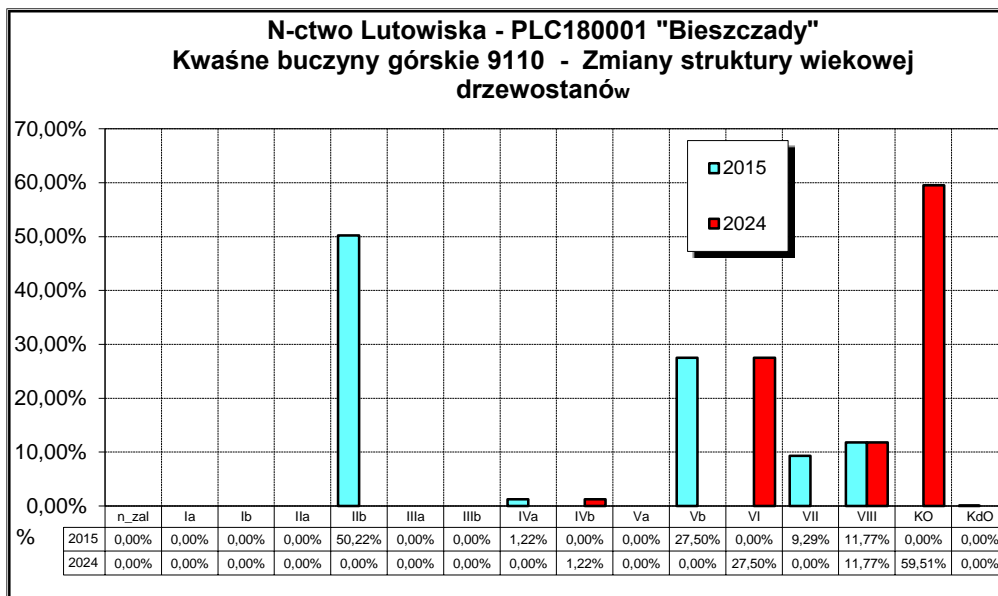
Niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* (6510) – występują na znacznej powierzchni 415,75 ha. Ustalenia Planu nie odnoszą się do gruntów nieleśnych, wobec tego na siedlisku tym nie planuje się żadnych zaleceń gospodarczych. W Programie ochrony przyrody wskazano na konieczność

ich ochrony (ekstensywne użytkowanie kośne realizowane w ramach użytkowania ubocznego).

Leśne siedliska przyrodnicze

9110 Kwaśne buczyny górskie – zostały stwierdzone na powierzchni 86,79 ha (około 0,58% pow. Obszaru zawartej w granicach Nadleśnictwa Lutowiska). W drzewostanach dominuje buk (43,5% pow.), jodła (11,3%) oraz spory udział ma także olsza szara (45,2% pow.) w trakcie przebudowy. Projektowane w Planie zabiegi gospodarcze to w większości (na 53% pow.) rębnie złożone (IVD) z długim okresem odnowienia (40 lat). Na ponad 24% pow. planowane są zabiegi pielęgnacyjne (TP), które nie powodują znaczącego negatywnego oddziaływania. Około 22% powierzchni kwaśnych buczyn pozostawiono bez zabiegów gospodarczych. Przewidywane zmiany w strukturze wiekowej drzewostanów przedstawiono na wykresie.

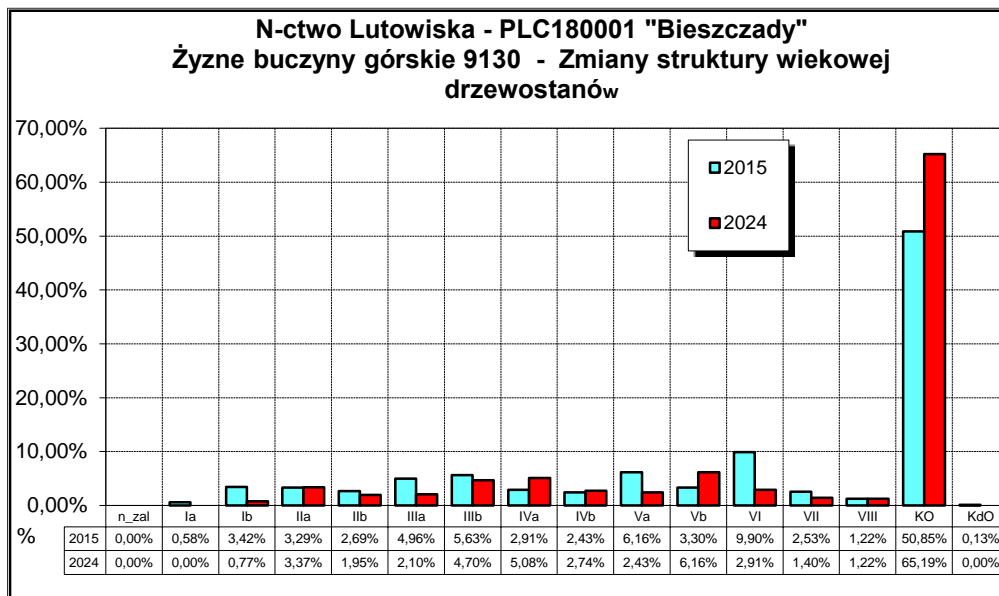

Kształt wykresu daje podstawy do stwierdzenia, że zaplanowane zabiegi nie wpłyną istotnie na strukturę wiekową drzewostanów kwaśnej buczyny górskiej. Następuje jedynie przesunięcie struktury wiekowej w kierunku starszych klas wieku, brak jest również istotnych ubytków w obrębie starszych klas wieku (V i starsze) podlegających cięciom rębnym. Znaczny przyrost powierzchni KO wynika z przebudowy fragmentów drzewostanów z dużym udziałem olszy szarej.

9130 Żyzne buczyny górskie – są dominującym leśnym siedliskiem przyrodniczym i występują na powierzchni 10065,02 ha tj. około 91,4% pow. Obszaru. W drzewostanach dominuje buk (54% pow.) z jodłą (25%). Wyraźny udział wykazuje także olsza szara (ponad 12%). Inne gatunki stanowią domieszki: jawor (3%), świerki (2%), grab, brzoza, brzoza, jesion (po około 1%). Projektowane w Planie zabiegi gospodarcze to w większości (na 62,6% pow.) rębnie złożone (IVD)

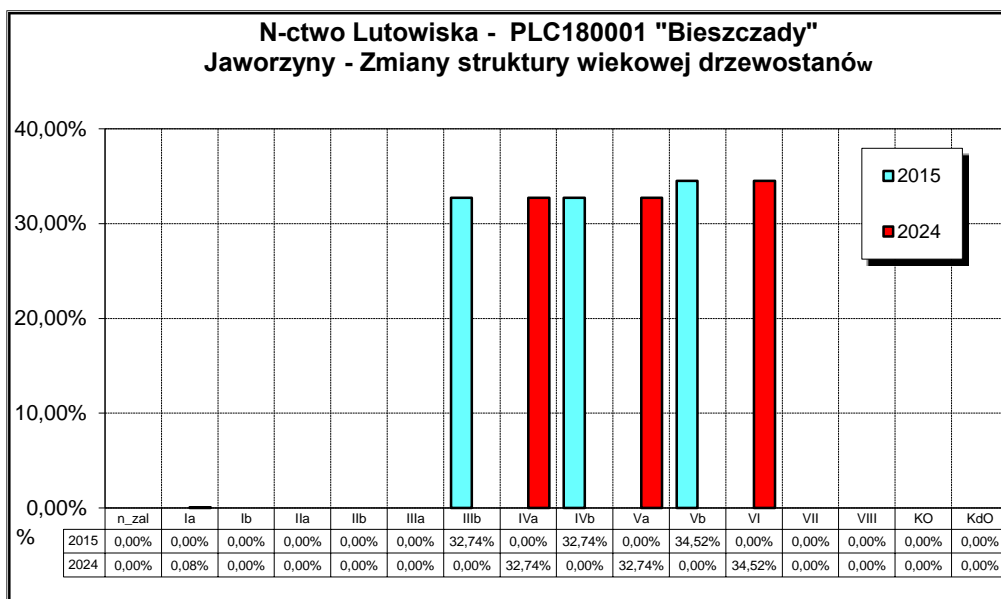

z długim okresem odnowienia (40 lat). Na ponad 23,2% pow. drzewostanów planowane są jedynie zabiegi pielęgnacyjne (CW, CP, CP-P, TW, TP), które nie powodują negatywnego oddziaływania a w przypadku usuwania w ramach tych cięć gatunków niezgodnych z TD (np. brzozy) wpływać będą pozytywnie. Pozostała część (8,3%) powierzchni żywnych buczyn wyłączono z zabiegów gospodarczych. Przewidywane zmiany w strukturze wiekowej drzewostanów przedstawiono na wykresie.

Jak widać na wykresie wykonanie zaplanowanych zabiegów nie wpłynie w stopniu istotnym na strukturę wiekową drzewostanów żywej buczyny górskiej. Następuje jedynie niewielkie przesunięcie struktury wiekowej w kierunku starszych klas wieku, nie nastąpią również istotne ubytki w obrębie starszych klas wieku (V i starsze) podlegających cięciom rębny. Udział klasy odnowienia (KO) jest i pozostanie w dalszym ciągu dominujący.

9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach*
- są rzadkim siedliskiem przyrodniczym i zajmują niewielką powierzchnię wynoszącą 11,18 ha (0,10% pow. Obszaru). Warstwę drzew budują głównie: jawor (57% pow.) ze znacznym udziałem buka i graba (po około 20%) i domieszką świerka (3% pow.). Na całej powierzchni nie planowano zabiegów, z wyjątkiem części wydz. 130f, gdzie planuje się 0,50 ha CP w podroście, co nie powoduje znacząco negatywnego oddziaływania. Zmiany jakie powinny nastąpić w wyniku realizacji Planu w strukturze wiekowej drzewostanów uznanych za jaworzyny przedstawiono na wykresie.

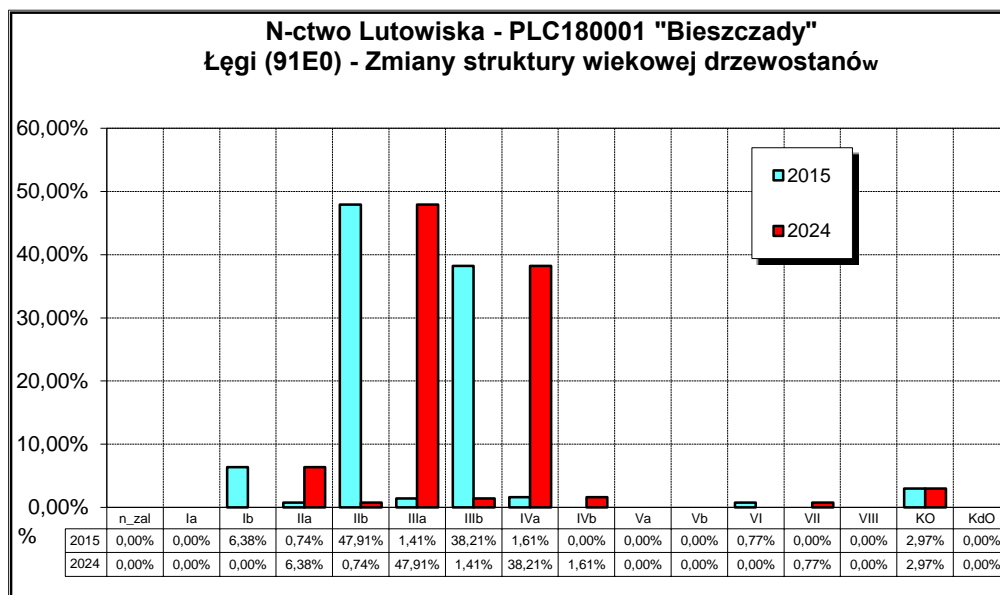

Układ grup wiekowych drzewostanów na początku (2015 r.) i na końcu (2024 r.) okresu gospodarczego wskazuje na generalnie nieznaczne zmiany w strukturze wiekowej jaworzyn powodowanej realizacją projektu Planu. Jak widać na wykresie nastąpi jedynie przesunięcie klas wiekowych w prawo, czyli postarzenie drzewostanów.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe* – zajmuje powierzchnię 82,23 ha (0,75% pow. siedlisk w obszarze). W warstwie drzew dominuje olsza szara (58% pow.) z grabem (21%) oraz domieszki: lipa (6%), jawor (5%), wierzba (3%) i inne. Na łągach nie planowano użytkowania z pozyskaniem drewna, ograniczając się jedynie do czyszczeń późnych (CP) na części wydz. 37d, 56f (obr. Dwernik) w podroście (pow. 1,30 ha). W ten sposób ponad 94% powierzchni łągów wyłączono z jakichkolwiek zabiegów gospodarczych, pozostawiając w ten sposób strefy wokół potoków bez całkowitej ingerencji.

Przewidywane zmiany w strukturze wiekowej drzewostanów uznanych za łągi (91E0) przedstawiono na wykresie.

Jak widać na wykresie w wyniku realizacji planu u.l. nastąpi jedynie przesunięcie klas wiekowych w prawo, czyli postarzenie drzewostanów.

PRZEDMIOTY OCHRONY DLA SPECJALNEGO OBSZARU OCHRONY SIEDLISK BIESZCZADY PLC 180001

Ogólna charakterystyka.

L.p.	Nazwa i kod siedliska, rośliny lub zwierzęcia stanowiącego przedmiot ochrony, symbol znaczenia	Ogólne uwagi o siedliskach przyrodniczych, siedliskach gatunków roślin lub zwierząt, ich stanie ochrony.
1	2	3
Rodzaje siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/WE będące przedmiotami ochrony		
1	6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie)	Opis w rozdziale 4.2.1.2
2	6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	Opis w rozdziale 4.2.1.2
3	6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Opis w rozdziale 4.2.1.2
4	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	Opis w rozdziale 4.2.1.2
5	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Opis w rozdziale 4.2.1.2
6	9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	Opis w rozdziale 4.2.1.2
7	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	Opis w rozdziale 4.2.1.2

1	2	3
Gatunki roślin i zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony		
8	4014 Biegacz urozmaïcony <i>Carabus variolosus</i> A	Biegacz urozmaïcony to wybitnie higrofilny gatunek, ściśle związany z wodą. Zasiedla wilgotne zarośla nadrzeczne, pobraża niewielkich zbiorników wodnych, a także bagna i torfowiska. <i>W Nadleśnictwie związany jest głównie z dolinami potoków. Osobniki widywane w obrębie Lutowiska: oddz. 68b, 97c, 66w, 80Ba, 109a, 117b; obrębie Dwernik: 12a, 14a, 56f, 99m.</i> Stan zachowania w sieci N2000 PLC180001 monitoring GIOŚ 2009 : populacji – XX; siedliska – FV; perspektywy – FV
9	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> C	Gatunek związany jest ze środowiskami wilgotnych łąk i torfowisk niskich oraz różnymi środowiskami okrajkowymi w dolinach rzek, <i>Osobniki widywane w: Obręb Lutowiska: oddz. 135a (brak wsk.), 136g, 57Ac (zaplanowano rębne IVD); obręb Dwernik: oddz. 6d (łąka).</i>
Gatunki roślin i zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony		
10	1078 Krasopani hera <i>Callimorpha quadripunctaria</i> C	Krasopani hera to gatunek strefy ekotonu między lasem a ekosystemami otwartymi. Preferuje doliny rzek i strumieni z ziołoroślami, których elementem jest sadzic konopiasty. Często obserwowany przy drogach i ścieżkach, na tych odcinkach gdzie przebiegają one przez grunty zalesione. W Nadleśnictwie odnotowany w: obręb Lutowiska: oddz. 146a, 147a,b, 148a, 150a, 151Aa, 152a, 69d, 66dx, 90d; obręb Dwernik: oddz. 97a, 98a, 101c,d, 102b, 103a, 105a,b, 110d, 111a, 115k, 118c, 119a Stan ochrony w sieci N2000 „Góry Słonne”PLH180013 wg monitoring GIOŚ 2013 : populacji – U1; siedliska – U1; perspektywy – U1
11	4026 Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i> B	Zagłębek bruzdkowany jest reliktem lasów pierwotnych. Warunkiem jego występowania jest obecność w drzewostanie starych, zamierających lub obumarłych drzew, z którymi związany jest cyklem życiowym. Na gruntach Nadleśnictwa występuje w oddziale 118g (obręb Lutowiska), 93a, 73a, 80k (obręb Dwernik) - jest tam planowana rębna IVD, oraz 97c (obręb Lutowiska) – gdzie zaplanowano trzebież późną. Stan ochrony w sieci N2000 „Ostoja Jaślicka”PLH180014 monitoring GIOŚ 2010 : populacji – U2; siedliska – U1; perspektywy – U1
12	1087 Nadobnica alpejska <i>Rosalia alpina</i> B	Nadobnica alpejska to gatunek związany z bukiem, preferujący stare, prześwietlone i dobrze nasłonecznione drzewostany z dużym udziałem martwego drewna. Za główne zagrożenie można uznać usuwanie obumierających i martwych buków, zwłaszcza ze stanowisk nasłonecznionych w rejonach występowania gatunku. Ochrona wiąże się głównie z utrzymaniem tych zasobów na odpowiednim poziomie. Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa położonych w Obszarze Natura 2000 odnotowano cztery stanowiska w oddz. 71c, 129Aa, 105a (obręb Lutowiska), 40a (obręb Dwernik), oraz jedno poza obszarem w oddz. 48d (obręb Lutowiska). IV D – 52,21 ha, TP – 41,64 ha, CP -P– 44,52 ha, CW – 2,00 ha. Stan ochrony w sieci N2000 PLC180001 monitoring GIOŚ 2007 : populacji – FV; siedliska – U1; perspektywy – U1
13	1193 Kumak górski <i>Bombina variegata</i> B	Kumak górski jest ciepłolubnym gatunkiem związanym głównie z Karpatami i ich pogórzem. Zasiedla niewielkie, okresowe zbiorniki wodne, w dużym stopniu zależne od ilości wiosenno-letnich opadów. Stan zachowania w sieci N2000 PLC180001 monitoring GIOŚ 2011 : populacji – XX; siedliska – XX; perspektywy – XX

1	2	3
14	2001 Traszka karpacka <i>Lissotriton (Triturus) montadoni</i> A	Traszka karpacka jest gatunkiem górskim, związanym z lasami bukowymi i mieszanymi, stosunkowo wilgotnymi, o bogatym podszyściu. Warunkiem niezbędnym do jej występowania jest obecność choćby niewielkich zbiorników wody stojącej, również okresowych, gdzie odbywa się rozród tego gatunku. Stan zachowania w sieci N2000 PLC180001 wg monitoring GIOŚ 2011 : populacji – FV; siedliska – FV; perspektywy – FV
Gatunki roślin i zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony		
15	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> C	Traszka grzebieniasta uznawana jest za gatunek przede wszystkim niżowy, choć w górach może sięgać do wys. 800 m n.p.m. Związana jest z dość głębokimi zbiornikami wody stojącej, zarówno pochodzenia naturalnego jak i antropogenicznego. Stan zachowania w sieci N2000 PLC180001 wg monitoring GIOŚ 2011 : populacji – XX; siedliska – XX; perspektywy – XX
16	1303 Podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i> C	Podkowiec mały jest gatunkiem dość mocno zsynantropizowanym w sezonie letnim dość mocno związanym z siedliskami stworzonymi przez człowieka. Na zimowiska najczęściej wybiera jaskinie, niekiedy też stare, opuszczone kopalnie i piwnice. SDF Obszaru i dostępne dane nie podają informacji odnośnie występowania na tym terenie kolonii letnich lub zimowych, jednakże preferencje gatunku odnośnie wybieranych schronień wskazują, że zapisy Planu nie mogą mieć wpływu na ten aspekt zajmowanego przez niego siedliska. Odnosić się mogą jedynie do lasów służących mu za teren żerowiskowy oraz trasy migracyjne. Stan zachowania dla alpejskiego regionu biogeograficznego wg monitoring GIOŚ 2009 : populacji – U1; siedliska – FV; perspektywy – FV
17	1321 Nocek orzęsiony <i>Myotis emarginatus</i> C	Nocek orzęsiony w okresie letnim związany jest z terenami leśnymi, głównie starszymi lasami liściastymi, choć żeruje również w zaroślach nadrzecznych, nad łąkami i zabudowaniami. Kolonie letnie niejednokrotnie zakłada w dziuplach starych drzew. Miejsc hibernacji tego gatunku nie zlokalizowano na terenie Nadleśnictwa. Stan zachowania dla alpejskiego regionu biogeograficznego wg monitoring GIOŚ 2009 : populacji – FV; siedliska – FV; perspektywy – FV
18	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> C	Nocek duży lasy Nadleśnictwa wykorzystuje głównie, jako miejsce żerowania. Miejsc hibernacji tego gatunku nie zlokalizowano na terenie Nadleśnictwa. Monitoring GIOŚ w 2008r. obejmował jedynie schronienia zimowe znacznie oddalone od obszaru PLC180001.
19	1337 Bóbr europejski <i>Coster fiber</i> C	Bóbr obecnie nie jest gatunkiem zagrożonym w Polsce. Bobry padają również ofiarami wypadków – są rozjeżdżane na szosach i torach kolejowych. Przyczynami ograniczania liczebności bobrów są ponadto: ubożenie bazy pokarmowej, osuszanie bagien, intensyfikacja gospodarki rolnej i rybackiej. W Nadleśnictwie populacja tego gatunku jest dość liczna. Ogółem bóbr występuje na kilkunastu stanowiskach, położonych na gruntach LP. Są to głównie potoki i rowy. Wskazówki gospodarcze w niewielkim stopniu dotyczą zajmowanych przez niego siedlisk. Stan zachowania w sieci N2000 PLC180001 wg monitoring GIOŚ 2013 r.: populacji – U2; siedliska – U1; perspektywy – FV

1	2	3
Gatunki roślin i zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony		
20	1352 Wilk <i>Canis lupus</i> B 1354 Niedźwiedź brunatny <i>Ursus arctos</i> A 1361 Ryś euroazjatycki <i>Lynx lynx</i> A	Gatunki związane z terenami o dużej lesistości, małym zaludnieniu i wysokim zagęszczeniu ssaków, zwłaszcza kopytnych. Siedliska z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej wchodzące w zakres zainteresowania tych gatunków to głównie: kwaśne i żyzne buczyny (9110 i 9130), grądy (9170) i łągi (91E0). Zadania gospodarcze uwzględniają wszystkie rodzaje zabiegów. Ogólnie jednak na wskutek ich realizacji wzrośnie przeciętny wiek i zasobność drzewostanów, wzrośnie udział drzewostanów w KO, zwiększy się udział drzewostanów naturalnych a poprzez to poprawi ich biotop. Gospodarka łowiecka powinna uwzględniać potrzeby pokarmowe tych gatunków, przez zwiększenie populacji jeleni i saren, które są głównym źródłem pokarmu dla wilka i rysia. Stan zachowania populacji niedźwiedzia w ostoi PLC180001 wg monitoring GIOŚ 2007 r. uznano za FV; monitoringu rysia i wilka w regionie alpejskim nie prowadzono.
21	2647 Żubr <i>Bison bonasus</i> A	Żubr jest zwierzęciem zagrożonym wymarciem i pomimo skutecznych działań restytucyjnych wciąż musi liczyć na pomoc człowieka w odbudowie populacji. Aktualnie bieszczadzka populacja wolno żyjących żubrów szacowana jest na około 270 sztuk. Przebywa ona głównie na terenie Nadleśnictw Baligród, Lesko, Lutowiska i Komańcza. Gatunek związany z ekosystemem lasów liściastych i mieszanych, ze śródleśnymi polanami i łąkami. Stan zachowania populacji żubra w Polsce wg monitoring GIOŚ z 2007 r. uznano za U1.
22	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i> C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym, większych potoków, rzek i stawów, głównie rzeki Osławy. Zadania gospodarcze nie obejmują tego rodzaju gruntów, nie mogą więc oddziaływać na ten gatunek. Stan zachowania w sieci N2000 PLC180001 wg monitoring GIOŚ 2013 r.: populacji – U1; siedliska – FV; perspektywy – FV

Oddziaływanie na siedlisku lub gatunek

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony - symbol znaczenia	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczegółowe w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń Planu
			Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnia stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rodzaje siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/WE będące przedmiotami ochrony									
1	6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie) B	1	brak	brak	brak	brak	brak	Spontaniczne zmiany sukcesyjne, zmiany warunków wilgotnościowych i trofii gleby. Leśne zabiegi gospodarcze nie mają wpływu na stan ochrony tego siedliska. Nie ma zagrożenia znaczącego negatywnego oddziaływania.	Ekstensywne użytkowanie użytków zielonych przez wypas lub koszenie z usuwaniem biomasy. Konieczna jest również dbałość o zachowanie stosunków wodnych. Zalecenie wykonywać na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, w ramach odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska. Termin wykonania zgodnie z pakietami rolnośrodowiskowymi.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
2	6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) A	1	brak	brak	brak	brak	brak	Zarastanie przez roślinność drzewiastą i krzewiastą po zaprzestaniu ekstensywnego użytkowania. Leśne zabiegi gospodarcze nie mają wpływu na stan ochrony tego siedliska. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
3	6430 Ziołorośla górskie	1	brak	brak	brak	brak	brak	Regulacja potoków, przekształcanie naturalnego	Utrzymanie naturalnego charakteru dolin rzek

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony - symbol znaczenia	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczególne w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń Planu
			Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnia stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	(<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziółorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>) A	2	brak	brak	brak	brak	brak	reżimu hydrologicznego. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	i potoków. Termin wykonania – cały rok.
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
Rodzaje siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/WE będące przedmiotami ochrony									
4	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>) A	1	brak	0	0	0	brak	Nieodpowiednio prowadzona gospodarka leśna może prowadzić do uruchomienia procesów erozji. Zbyt krótkie okresy odnowienia mogą się przyczyniać do tworzenia się jednowiekowych monokultur bukowych na dużych obszarach. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Stosowanie rębni złożonych, przede wszystkim rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej z długim okresem odnowienia. Rębnia ta zapewnienia warunki dla odnowienia naturalnego gatunków cieniostożnych oraz światłożądnych, sprzyjając przestrzennemu różnicowaniu struktury drzewostanów.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	+1	brak		
5	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-</i>	1	brak	+3	0	0	brak	Prowadzenie rębni z krótkimi i średnimi okresami odnowienia, co w efekcie prowadzi do zmniejszenia	Pozostawiać do 5% powierzchni drzewostanów rębnych do naturalnego rozkładu. Pozostawiać
		2	brak	0	0	0	brak		

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony - symbol znaczenia	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczególne w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń Planu
			Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnia stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	<i>Fagenion, Galio odorati- Fagenion)</i> A	3	brak	0	0	+1	brak	udziału jodły. Intensywne użytkowanie wszystkich starych drzewostanów. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	stojące drzewa martwe i obumierające, jeśli nie stwarzają zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego lub mienia na dużą skalę. W razie konieczności wycięcia takiego drzewa powinno ono pozostać na miejscu ścięcia. Składy gatunkowe odnowień powinny być zgodne z PTD. Preferowanie odnowień naturalnych. Termin wykonania zaleceń – cały rok, uwzględniając ograniczenia wynikające z zaleceń dla innych przedmiotów ochrony, zależnych od tego siedliska.
6	9180* Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>) A	1	brak	brak	brak	brak	brak	Użytkowanie gospodarcze. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawienie bez użytkowania gospodarczego płatu siedliska wraz ze strefą 30 m. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
7	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i	1	brak	brak	0	brak	brak	Zmiana morfologii koryt potoków w wyniku zrywki nimi. Wprowadzanie gatunków niezgodnych	Pozostawienie bez użytkowania rębного, nie wprowadzać odnowień sztucznych, cięcia
		2	brak	brak	0	brak	brak		

L.p.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony - symbol znaczenia	Kryteria ¹⁾ zachowania stanu ochrony przedmiotu ochrony	Rodzaje planowanych czynności gospodarczych i ich przewidywany wpływ ²⁾ na zachowanie stanu ochrony przedmiotów ochrony					Uwagi szczególne w sprawie ewentualnego oddziaływania negatywnego	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie ustaleń Planu
			Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnia stopniowa udoskonalona	Rębnie zupełne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe) A	3	brak	brak	0	brak	brak	z przyrodniczym typem lasu (PTD). Nie ma zagrożeń znacząco negatywnego oddziaływania.	pielęgnacyjne ograniczyć do niezbędnego minimum, np. stosować w wypadku występowanie gatunków niezgodnych z siedliskiem. Pozostawić strefę buforową wokół potoku szerokości 30 m bez pozyskania drewna. Termin wykonania – cały rok.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Gatunki roślin i zwierząt z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony									
8	4014 Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i> A	1	brak	0	0	0	brak	Zmiany stosunków wodnych na terenach jego występowania spowodowane regulacją potoków, zrywka potokami, zanieczyszczenia wody. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Ograniczenie regulacji potoków oraz osuszania bagien. Zakaz zrywki drewna wzdłuż koryt potoków. W miejscach występowania gatunku pozostawiać strefy buforowe wokół potoków bez użytkowania szerokości 5 m i długości 100 m. Pozostawianie leżących pni drzew w otoczeniu potoku. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
9	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> C	1	brak	brak	brak	brak	brak	Zarastanie wilgotnych łąk oraz ich osuszanie. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Utrzymanie siedlisk nieleśnych, powstrzymanie sukcesji naturalnej. Zalecenie wykonywać na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, w ramach odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska. Termin wykonania – zgodnie z programami rolnośrodowiskowymi.
		2	brak	brak	brak	brak	brak		
		3	brak	brak	brak	brak	brak		
10	1078 Krasopani hera <i>Callimorpha quadripunctaria</i> C	1	brak	0	0	0	brak	Związany ze strefą ekotonu i występowaniem sadźca konopiastego. W warunkach Nadleśnictwa, gdzie znajduje się duża ilość właściwych dla niego siedlisk, gospodarka leśna nie stanowi istotnego zagrożenia. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawienie naturalnych miejsc występowania sadźca konopiastego oraz gatunku bez zabiegów, z wyłączeniem prac służących utrzymaniu infrastruktury komunikacyjnej Nadleśnictwa. Termin wykonywania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
11	4026 Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i> – B	1	brak	0	0	0	brak	Intensywne użytkowanie drzewostanów, usuwanie drzew martwych i obumierających. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawianie drzew dziuplastych i martwych oraz wyrwionych i złamanych do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu lasu. W rejonie występowania gatunku pozostawienie części drzew po cięciach uprzążających do naturalnej śmierci (do 5% pow. drzewostanu rębego). Termin wykonywania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	-1	-1	brak		
12	1087 Nadobnica alpejska	1	brak	0	0	0	brak	Intensywna gospodarka leśna w starych drzewostanach bukowych. Usuwanie z lasu drzew martwych. Pozyskiwanie i	Sposobem niwelującym zagrożenia jest: 1) Przy planowaniu pozycji cięć do wykonania w I i do
		2	brak	0	0	0	brak		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	<i>Rosalia alpina</i> B	3	brak	0	-1	-1	brak	składowanie drewna bukowego w drzewostanach w okresie rójki owadów. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	<p>15 czerwca II kwartału należy obligatoryjnie uwzględnić wymogi wywozu drewna bukowego, jaworowego, wiązowego i jesionowego w terminie do 15 czerwca. W pierwszej kolejności należy wywozić drewno ze składów nasłonecznionych.</p> <p>2) Ograniczyć pozyskiwania ww. gatunków drzew w okresie 15.06 -15.09, a jeśli w tym okresie zostaną pozyskane - wywiezienie ich bez zbędnej zwłoki poza obszar Natura 2000. W razie pozostawiania drewna na składach w odległości mniejszej niż 100 m od potwierdzonych stanowisk należy zastosować profilaktykę i odpowiednie zabezpieczenie. Pozostawienie na miejscu ściętych drzew (buk, jawor, wiąz, jesion) z otworami wlotowymi, wskazującymi na zasiedlenie przez nadobnicę.</p> <p>3) Poprawa struktury i zwiększenie ilości martwego drewna poprzez pozostawianie drzew dziuplastych i martwych oraz wyrwconych i złamanych do naturalnego rozkładu z wyłączeniem drzew zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz sanitarnemu lasu, umożliwiające osiągnięcie właściwego stanu ochrony gatunku w obszarze. Pozostawienie na miejscu ściętych drzew z otworami wylotowymi, wskazującymi na zasiedlenie przez nadobnicę. W rejonie występowania gatunku, w drzewostanach rębnych bukowych pozostawiać część drzew do naturalnego rozkładu (ok. 5% pow. drzewostanu). Termin wykonywania – cały rok.</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
13	1193 Kumak górski <i>Bombina variegata</i> B 2001 Traszka karpacka <i>Lissotriton</i> (Triturus) <i>montadoni</i> A 1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus</i> <i>cristatus</i> C	1	brak	0	0	0	brak	Osuszanie małych zbiorników wodnych - miejsc rozrodu. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Utrzymanie miejsc bytowania i rozrodu, czyli zbiorników wodnych różnego pochodzenia. Pozostawienie odpadów pozrębowych na przyzmacach w pobliżu zbiorników – jako zimowe schronienia dla płazów. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
14	1303 Podkowiec mały <i>Rhinolophus</i> <i>hipposideros</i> C	1	brak	0	0	0	brak	Podkowiec mały jest gatunkiem dość mocno zsynantropizowanym, zapisy Planu odnoszą się do lasów służących mu za teren żerowiskowy oraz trasy migracyjne. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Stosowanie rębni stopniowej udoskonalonej, rezygnacja z chemicznego zwalczania owadów. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
15	1321 Nocek orzęsiony <i>Myotis</i> <i>emarginatus</i> C 1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> - C	1	brak	0	+1	0	brak	Zagrożenie to przekształcanie schronień letnich i zimowych, stosowanie chemicznego zwalczania szkodników lasu. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawianie drzew dziuplastych, zabezpieczanie schronień zimowych przed zniszczeniem, rezygnacja z chemicznego zwalczania owadów. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	+1	0	brak		
		3	brak	0	+1	+1	brak		
16	1337 Bóbr europejski <i>Coster fiber</i> C	1	brak	0	0	0	brak	Ubożenie bazy pokarmowej w wyniku prowadzonych cięć. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Pozostawienie bez użytkowania rębnych lasów łęgowych, ciecica pielęgnacyjne ograniczyć do niezbędnego minimum. Termin wykonania – cały rok.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	-1	brak		
17	1361 Ryś euroazjatycki <i>Lynx lynx</i> A	1	brak	0	0	0	brak	Niepokojenie w rejonie miejsc rozrodu. Tworzenie monokultur. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, lecz nie stwierdzono miejsc rozrodu. W razie stwierdzenia ich w ramach corocznego monitoringu (zgodnie z IOL) należy wystąpić o ustanowienie strefy zgodnie z rozporządzeniem z 6 X 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	+1	brak		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
18	1352 Wilk <i>Canis lupus</i> B	1	brak	0	0	0	brak	Niepokojenie w rejonie miejsc rozrodu. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, lecz nie stwierdzono miejsc rozrodu. W razie stwierdzenia ich w ramach corocznego monitoringu (zgodnie z IOL) należy wystąpić o ustanowienie strefy zgodnie z rozporządzeniem z 6 X 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
19	1354 Niedźwiedź brunatny <i>Ursus arctos</i> A	1	brak	0	0	0	brak	Niepokojenie w trakcie gawrowania. Usuwanie wszelkich drzew owocowych z drzewostanów. Dzięki odpowiednim działaniom nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Gatunek obserwowany na terenie Nadleśnictwa, lecz nie stwierdzono miejsc rozrodu. W razie stwierdzenia ich w ramach corocznego monitoringu (zgodnie z IOL) należy wystąpić o ustanowienie strefy zgodnie z rozporządzeniem z 6 X 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
20	2647 Żubr <i>Bison bonasus</i> A	1	brak	0	0	0	brak	Nieodpowiedni poziom powierzchni łąk śródleśnych. Zalesianie łąk i polan śródleśnych. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	W Planie nie planowano zalesień.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		
21	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i> C	1	brak	0	0	0	brak	Silne zanieczyszczenie wód, usuwanie drzew wzdłuż cieków wodnych. Nie ma zagrożenia znacząco negatywnego oddziaływania.	Niestosowanie cięć bezpośrednio przy ciekach wodnych w miejscach występowania gatunku.
		2	brak	0	0	0	brak		
		3	brak	0	0	0	brak		

¹⁾ Kryteria zachowania stanu ochrony przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono dany obszar Natura 2000:

- Kryterium 1: Liczebność populacji gatunku wskazuje na to, że sam utrzyma się w długim okresie jako żywotny składnik swoich siedlisk przyrodniczych/ ocenia się: zwiększenie liczebności (+), bez zmian (0), zmniejszenie liczebności (-)/,
- Kryterium 2: Naturalny zasięg występowania gatunku nie zmniejsza się/ocenia się: zwiększenie naturalnego zasięgu (+), bez zmian (0), zmniejszenie naturalnego zasięgu (-)/,
- Kryterium 3: Powierzchnia siedlisk odpowiednich dla rozwoju gatunku nie zmniejsza się/ ocenia się: zwiększenie powierzchni siedlisk (+), bez zmian (0), zmniejszenie powierzchni siedlisk (-)/;

²⁾ Symbole przewidywanego znaczącego oddziaływania planowanych czynności gospodarczych na przedmioty ochrony oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania:

+ (plus) – wpływ dodatni, pozytywny; 0 (zero) – brak znaczącego wpływu, - (minus) wpływ ujemny, negatywny,

1. oddziaływanie krótkoterminowe, 2. oddziaływanie średnioterminowe, 3. oddziaływanie długoterminowe (np. symbol -3. ujemnego oddziaływania długookresowego uznaje się jako równoznaczny z oddziaływaniem znacząco negatywnym)

Przy planowaniu wykonania zadań gospodarczych w przypadku przedmiotów ochrony zamieszczonych w tabeli powyżej należy brać pod uwagę zapisy rozporządzeń Ministra Środowiska dotyczących ochrony grzybów, roślin i zwierząt.

W wyniku analizy powyższych macierzy można stwierdzić, że zapisy Planu nie wpłyną znacząco negatywnie na przedmioty ochrony w obszarze PLC 180001 Bieszczady.

Pozostałe przedmioty ochrony w Specjalnym obszarze ochrony siedlisk Bieszczady nie występujące na terenie Nadleśnictwa Lutowiska:

- **1096 Minóg strumieniowy** *Lampetra planeri*, **1163 Głowacz białopletwy** *Cottus gobio*, **2503 Brzanka** *Barbus meridionalis (peloponnesius)*, **1032 Skójka gruboskorupowa** *Unio crassus* - występują jedynie w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa w Sanie lub większych potokach poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa,
- **4015 Biegacz Zawadzkiego** *Carabus zawadzki* – brak wszelkich danych
- **1998 Ponikło kraińskie** *Eleocharis caniolica* wymaga gleb żyznych bagiennych, nie stwierdzono na terenie Nadleśnictwa,
- **4116 Tocja karpacka** *Tozzia carpathica*,
- **1939 Rzepik szczeciniasty** *Agrimonia pilosa*,
- **4070 Dzwonek piłkowany** *Campanula serrata*.

4.2.3. Przewidywane Oddziaływanie projektu Planu na integralność obszarów Natura 2000

Przez integralność obszarów Natura 2000 rozumie się spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000, co oznacza kompletność cech, czynników i procesów związanych z tym obszarem, które mogą mieć wpływ na cele jego ochrony.

Celem ochrony obszarów Natura 2000 jest zachowanie we właściwym stanie siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk wymienionych w SDF-ach Obszarów.

Analiza zabiegów gospodarczych zaprojektowanych w PUL jak i zalecenia i wytyczne zawarte w Programie ochrony przyrody, pozwalają stwierdzić, iż nie wpłyną one znacząco negatywnie na przedmioty ochrony, co więcej, w niektórych przypadkach możliwy jest pozytywny wpływ tych zabiegów na ich stan. Tak więc nie można jednoznacznie stwierdzić, że ustalenia projektu Planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska wpłyną negatywnie na integralność obszarów sieci Natura 2000 położonych na jego terenie.

W wyniku realizacji działań zaplanowanych w Planie u.l. nie nastąpi fragmentacja siedlisk, zmniejszenie obecności istotnych gatunków i siedlisk

przyrodniczych oraz pogorszenie stanu ich zachowania i ochrony. Warunki ekologiczne, w tym parametry fizyczne i chemiczne (np. stosunki wodne) nie pogorszą się.

Plan w swych zapisach w żaden sposób nie narusza również spójności zewnętrznej polegającej na ingerencji w elementy środowiska mające znaczenie dla funkcjonowania populacji gatunków również poza obszarem Natura 2000. Realizacja Planu nie wpłynie na jakość i wielkość korytarzy ekologicznych, a tym samym nie utrudni migracji zwierząt w ogólnej koncepcji spójności sieci Natura 2000 mającej na celu ochronę Obszarów oraz przestrzennych połączeń między nimi.

4.2.4. Oddziaływanie projektu planu urządzenia lasu na siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej położone na gruntach Nadleśnictwa Lutowiska poza granicami potencjalnych obszarów specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 .

Poza granicami obszarów specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 w Nadleśnictwie Lutowiska stwierdzono 3131,96 ha siedlisk przyrodniczych. Zestawiono je w poniższej tabeli.

Siedlisko przyrodnicze /kod/	Powierzchnia [ha]	%
6510	69,9	2,23%
9130	3053,74	97,50%
9170	5,94	0,19%
91E0	2,38	0,08%
Razem	3131,96	100,00%

Dla drzewostanów stanowiących leśne siedliska przyrodnicze położonych na gruntach Nadleśnictwa Lutowiska poza granicami proponowanych obszarów SOOS Natura 2000, w planie u.l. przyjęte zostały typy drzewostanu (TD) jako perspektywiczne cele hodowlane, analogiczne jak w granicach SOOS. Niezbędne zalecenia ochronne (zawarte w Programie ochrony przyrody) sformułowano także dla nieleśnych siedlisk przyrodniczych.

Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych z Załącznika 1 Dyrektywy Siedliskowej (i odpowiadających im TD) występujących na gruntach Nadleśnictwa Lutowiska poza granicami obszarów SOOS Natura 2000.

Kod siedliska	Typ siedliskowy lasu	Typ Drzewostanu /TD/	Powierzchnia drzewostanów /ha/	% pow. leśnej Nadleśnictwa
				%
9130-3	LGśw	Bk	219,17	7,16
		Jd-Bk	1382,98	45,16
		Bk-Jd	939,80	30,69
		Jd	480,35	15,69
		Jw-Bk	18,09	0,59
	LGw	Bk-Jd	13,35	0,44
9170-2	LGśw	Bk-Gb	5,94	0,19
91E0c	LŁG	Olsz	2,38	0,08
Razem			3062,06	100,00

5. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE I OGRANICZANIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ PLANU NA ŚRODOWISKO

Zapisy Planu nie zawierają zaleceń, których realizacja może znacząco negatywnie wpłynąć na środowisko lub obszary Natura 2000, w tym w szczególności na cele ochrony obszarów. Jednakże niektóre zapisy Planu, w przypadku ich wykonania, mogą spowodować powstanie nieznacznie negatywnego, krótkoterminowego oddziaływania na wybrane elementy środowiska. Sposoby ograniczania tego negatywnego wpływu zostały zapisane w programie ochrony przyrody, który zawiera ogólne i szczegółowe zapisy sposobów postępowania gospodarczego uwzględniającego wymogi ochrony przyrody.

Poniżej zestawiono, syntetycznie zebrane, sposoby ograniczania negatywnych oddziaływań zabiegów, możliwych do wystąpienia podczas realizacji Planu, na elementy środowiska przyrodniczego. Sposoby te opisane są szczegółowo w programie ochrony przyrody.

Zestawienie wniosków z analizy Planu oraz propozycje minimalizacji stwierdzonych negatywnych oddziaływań

Obszar możliwego wpływu	Czy obszar dotyczy planowanie gospodarcze?	Możliwe negatywne oddziaływanie zapisów Planu/możliwe negatywne oddziaływanie braku podjęcia działań ochronnych	Zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie wykonania Planu/zapisy dotyczące ochrony cennych elementów środowiska przyrodniczego	Wnioski z Prognozy
Rośliny:				
Stanowiska chronionych gatunków roślin leśnych	TAK	Możliwe zniszczenie w trakcie prowadzenia prac leśnych; zmiana warunków siedliskowych prowadząca do zaniku stanowisk.	Otaczanie szczególną opieką stanowisk chronionych roślin; zachowanie i odpowiednie kształtowanie siedlisk stosownie do ich wymagań ekologicznych, prowadzenie rejestracji nowych stanowisk; aktualizacja danych; wykonywanie prac leśnych w sezonie zimowym przy pokrywie śnieżnej, wykorzystywanie sieci stałych szlaków zrywkowych; w przypadku niektórych gatunków: odpowiednie zabezpieczenie miejsc występowania poprzez pozostawianie stref buforowych bez pozyskania drewna (bezlist okrywowy, jęczyznik zwyczajny, lub nie wycinanie drzew będących istotnym elementem siedliska (pnące okazy bluszczu pospolitego).	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
Stanowiska chronionych gatunków roślin nieleśnych	NIE	W przypadku zaniechania użytkowania – zmiana warunków siedliskowych wskutek procesów sukcesyjnych. W przypadku zmiany sposobu użytkowania – mechaniczne zniszczenie stanowisk lub zmiana warunków siedliskowych prowadząca do zaniku stanowisk.	Kształtowanie siedlisk stosownie do ich wymagań ekologicznych, prowadzenie rejestracji nowych stanowisk; aktualizacja danych; utrzymywanie gruntów nieleśnych.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.

Obszar możliwego wpływu	Czy obszaru dotyczy planowanie gospodarcze?	Możliwe negatywne oddziaływanie zapisów Planu/możliwe negatywne oddziaływanie braku podjęcia działań ochronnych	Zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie wykonania Planu/zapisy dotyczące ochrony cennych elementów środowiska przyrodniczego	Wnioski z Prognozy
Zwierzęta:				
Siedliska cennych gatunków bezkęgowców	TAK (grunty leśne)/ NIE (grunty nieleśne)	Utrata siedlisk wskutek: wycinania drzew starych i zamierających, ograniczania arealu starodrzewów, usuwania martwego drewna, zarastania gruntów nieleśnych, przekształceń dolin rzecznych	Prowadzenie monitoringu (rejestracji) stanowisk gatunków szczególnej troski; realizacja przepisów wynikających z rozporządzenia MŚ z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; pozostawianie w lesie starych drzew dziuplastych, zamierających oraz części martwego i czynnego posuszu; ograniczenie użytkowania starodrzewów poprzez pozostawianie 5% drzew w użytkowaniu rębny do naturalnego rozpadu; utrzymywanie gruntów nieleśnych; ochrona naturalnej zabudowy dolin rzecznych poprzez wyłączenie z użytkowania rębego lasów na siedliskach łęgowych oraz pozostawienie bez użytkowania pasa drzewostanu bezpośrednio przylegającego do wybranych potoków o szer. do 30 m, utrzymanie ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.

Obszar możliwego wpływu	Czy obszaru dotyczy planowanie gospodarcze?	Możliwe negatywne oddziaływanie zapisów Planu/możliwe negatywne oddziaływanie braku podjęcia działań ochronnych	Zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie wykonania Planu/zapisy dotyczące ochrony cennych elementów środowiska przyrodniczego	Wnioski z Prognozy
Siedliska płazów	TAK (grunty leśne)/ NIE (grunty nieleśne, w tym stawy, rowy, bagna)	Mechaniczne zniszczenie niewielkich oczek wodnych i zabagnień w trakcie wykonywania prac leśnych, zaniechanie zabezpieczenia tzw. pułapek ekologicznych.	Realizacja przepisów wynikających z rozporządzenia MŚ z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, w szczególności dotyczących prowadzenia monitoringu (rejestracji) stanowisk gatunków szczególnej troski (kumaka górskiego, traszki grzebieniastej, traszki karpackiej) oraz utrzymywania lub odtwarzania właściwych stosunków wodnych; zalecenie zabezpieczenia pułapek ekologicznych, pozostawienie sukcesji naturalnej śródleśnych bagien, torfowisk; utrzymanie istniejących oczek wodnych; wyłączenie z cięć rębnych lasów na siedliskach łągowych i bagiennych; ochrona naturalnej zabudowy wybranych potoków poprzez wyłączenie z użytkowania pasa drzewostanu szerokości do 30 m po obu stronach cieku.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
Siedliska gadów	TAK	Brak istotnych zagrożeń.	Prowadzenie monitoringu (rejestracji) stanowisk gatunków szczególnej troski; realizacja przepisów wynikających z rozporządzenia MŚ z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.

Obszar możliwego wpływu	Czy obszar dotyczy planowanie gospodarcze?	Możliwe negatywne oddziaływanie zapisów Planu/możliwe negatywne oddziaływanie braku podjęcia działań ochronnych	Zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie wykonania Planu/zapisy dotyczące ochrony cennych elementów środowiska przyrodniczego	Wnioski z Prognozy
Miejsca lęgowe ptaków drapieżnych podlegających ochronie strefowej – orlika krzykliwego, bociana czarnego, orła przedniego	TAK	Niepokojenie ptaków w okresie lęgowym; zmiana charakteru drzewostanu położonego w bezpośrednim otoczeniu gniazda; wycięcie drzewa z gniazdem.	Realizacja przepisów określonych w MŚ z 6 października 2014 r ochrony gatunkowej zwierząt i rozporządzeń ustanawiających ochronę strefową. W przypadku stwierdzenia kolejnych stanowisk gniazdowych zalecono zgłoszenie ich do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody, a do czasu powołania strefy, wyłączenie z użytkowania drzewostanów na zasadach określonych w ww. Rozporządzeniu.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
Miejsca lęgowe gadów podlegających ochronie strefowej – wąż Eskulapa	TAK	Niepokojenie gadów w okresie lęgowym; zmiana charakteru drzewostanu położonego w bezpośrednim otoczeniu	Realizacja przepisów określonych w MŚ z 6 października 2014 r ochrony gatunkowej zwierząt i rozporządzeń ustanawiających ochronę strefową. W przypadku stwierdzenia kolejnych stanowisk lęgowych zalecono zgłoszenie ich do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody, a do czasu powołania strefy, wyłączenie z użytkowania drzewostanów na zasadach określonych w ww. Rozporządzeniu.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.

Obszar możliwego wpływu	Czy obszar dotyczy planowanie gospodarcze?	Możliwe negatywne oddziaływanie zapisów Planu/możliwe negatywne oddziaływanie braku podjęcia działań ochronnych	Zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie wykonania Planu/zapisy dotyczące ochrony cennych elementów środowiska przyrodniczego	Wnioski z Prognozy
Siedliska ptaków związanych ze środowiskiem leśnym	TAK	Utrata siedlisk wskutek: wycinania drzew starych, dziuplastych i zamierających, usuwania martwego drewna, ograniczania areалу starodrzewów.	Prowadzenie monitoringu (rejestracji) stanowisk gatunków szczególnej troski; realizacja przepisów wynikających z rozporządzenia MŚ z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; utrzymywanie polan śródleśnych; pozostawianie w lesie starych drzew dziuplastych oraz części martwego i czynnego posuszu; pozostawianie w drzewostanach domieszki gatunków o miękkim drewnie, ważnej dla dzięciołowatych; ograniczenie użytkowania starodrzewów poprzez pozostawianie 5% drzew w użytkowaniu rębnym do naturalnego rozpadu; dostosowywanie terminów i sposobów wykonania prac leśnych do okresów lęgowych; budowa sztucznych miejsc lęgowych; edukacja ekologiczna oraz promowanie technologii prac leśnych pozwalających minimalizować straty w środowisku leśnym; walka z kłusownictwem, wandalizmem oraz niekontrolowanym ruchem turystycznym.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.

Obszar możliwego wpływu	Czy obszar dotyczy planowanie gospodarcze?	Możliwe negatywne oddziaływanie zapisów Planu/możliwe negatywne oddziaływanie braku podjęcia działań ochronnych	Zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie wykonania Planu/zapisy dotyczące ochrony cennych elementów środowiska przyrodniczego	Wnioski z Prognozy
Siedliska ptaków związane ze środowiskiem wodnym – obrzeżami rzek i zbiorników wodnych.	TAK (grunty leśne)/ NIE (grunty nieleśne)	Utrata siedlisk wskutek usuwania roślinności związanej z ciekami i obrzeżami zbiorników wodnych.	Realizacja przepisów wynikających z rozporządzenia MŚ z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, w szczególności dotyczących prowadzenia monitoringu (rejestracji) stanowisk gatunków szczególnej troski oraz utrzymywania lub odtwarzania właściwych stosunków wodnych; pozostawienie sukcesji naturalnej śródleśnych bagien, torfowisk, szuwarów; wyłączenie z cięć rębnych lasów na siedliskach lęgowych i bagiennych; ochrona naturalnej zabudowy wybranych potoków poprzez wyłączenie z użytkowania pasa drzewostanu szerokości do 30 m po obu stronach cieku.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
Siedliska ptaków związane ze zbiorowiskami nieleśnymi – łąkami i pastwiskami	NIE	Utrata siedlisk wskutek zmiany lub zaniechania użytkowania.	Prowadzenie monitoringu (rejestracji) stanowisk gatunków szczególnej troski; realizacja przepisów wynikających z rozporządzenia MŚ z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; utrzymywanie gruntów nieleśnych oraz kształtowanie mozaiki siedlisk; pozostawianie dużych, pojedynczych drzew na obszarach otwartych i półotwartych, oraz śródpolnych zakrzewień i zadrzewień wzbogacających mozaikę siedlisk.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.

Obszar możliwego wpływu	Czy obszar dotyczy planowanie gospodarcze?	Możliwe negatywne oddziaływanie zapisów Planu/możliwe negatywne oddziaływanie braku podjęcia działań ochronnych	Zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie wykonania Planu/zapisy dotyczące ochrony cennych elementów środowiska przyrodniczego	Wnioski z Prognozy
Ssaki związane ze środowiskiem wodnym – bóbr, wydra	TAK (grunty leśne)/ NIE (grunty nieleśne)	Brak istotnych zagrożeń.	Prowadzenie monitoringu (rejestracji) stanowisk gatunków szczególnej troski; realizacja przepisów wynikających z rozporządzenia MŚ z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; w szczególności dotyczących prowadzenia monitoringu (rejestracji) stanowisk oraz utrzymywania lub odtwarzania właściwych stosunków wodnych; wyłączenie z cięć rębnych lasów na siedliskach łęgowych; ochrona naturalnej zabudowy wybranych potoków poprzez wyłączenie z użytkowania pasa drzewostanu szerokości do 30 m po obu stronach potoku.-	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
Ssaki - nietoperze	TAK (grunty leśne jako potencjalne żerowiska)/ NIE (zimowiska w bunkrach)	Utrata siedlisk wskutek wycinania drzew starych, dziuplastych i zamierających,	Zachowanie w niezmienionym stanie odcinków rzek i potoków o naturalnym charakterze, pozostawienie ciągów drzew i krzewów rosnących wzdłuż cieków wodnych, zachowanie zadrzewień, otaczanie opieką starych drzew, szczególnie dziuplastych, pozostawianie 5% drzew w użytkowaniu rębnym do naturalnego rozpadu oraz grup starych drzew wśród młodszych drzewostanów.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.

Obszar możliwego wpływu	Czy obszar dotyczy planowanie gospodarcze?	Możliwe negatywne oddziaływanie zapisów Planu/możliwe negatywne oddziaływanie braku podjęcia działań ochronnych	Zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie wykonania Planu/zapisy dotyczące ochrony cennych elementów środowiska przyrodniczego	Wnioski z Prognozy
Ssaki związane ze środowiskiem leśnym	TAK	Utrata siedlisk wskutek wycinania drzew starych, dziuplastych i zamierających, ograniczania arealu starodrzewów.	Prowadzenie monitoringu (rejestracji) stanowisk gatunków szczególnej troski; realizacja przepisów wynikających z rozporządzenia MŚ z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt; pozostawianie w lesie starych drzew dziuplastych oraz części martwego i czynnego posuszu; pozostawianie 5% drzew w użytkowaniu rębnym do naturalnego rozpadu.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
Siedliska przyrodnicze z Załącznika I DS wykazane na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa				
ziołorośla górskie <i>Adenostylin alliariae</i> (kod: 6430), górskie murawy bliźniczkowe <i>Nardion</i> (kod: 6230), niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie (kod: 6510)	NIE	Utrata siedlisk wskutek: <ul style="list-style-type: none"> • zarastania, • zmiany sposobu użytkowania, • obniżenia poziomu wód gruntowych. 	Zalecenie czynnej ochrony cennych siedlisk nieleśnych poprzez ekstensywne użytkowanie kośne lub odkraczanie; utrzymywanie właściwych stosunków wodnych, w przypadku gdy są zaburzone podjęcie działań zmierzających do ich renaturalizacji.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
Kwaśna buczyna górska (kod: 9110-2)	TAK	Użytkowanie lasu: lokalne odmłodzenie drzewostanu, przerzedzenie warstwy drzew, powstanie luk.	Brak – ustalony rozmiar i charakter użytkowania nie wpłynie negatywnie na stan siedliska.	Brak konieczności korekty zapisów Planu.

Obszar możliwego wpływu	Czy obszaru dotyczy planowanie gospodarcze?	Możliwe negatywne oddziaływanie zapisów Planu/możliwe negatywne oddziaływanie braku podjęcia działań ochronnych	Zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie wykonania Planu/zapisy dotyczące ochrony cennych elementów środowiska przyrodniczego	Wnioski z Prognozy
Żyzna buczyna karpacka (kod: 9130-3)	TAK	Użytkowanie lasu: nadmierne przerzedzenie drzewostanu, powstanie luk.	Brak – ustalony rozmiar i charakter użytkowania nie wpłynie negatywnie na stan siedliska.	Brak konieczności korekty zapisów Planu.
Grąd subkontynentalny (kod: 9170)	TAK	Użytkowanie lasu: lokalne odmłodzenie drzewostanu, przerzedzenie warstwy drzew, powstanie luk i pasów zrębowych	Brak – ustalony rozmiar i charakter użytkowania nie wpłynie negatywnie na stan siedliska.	Brak konieczności korekty zapisów Planu.
Łęg olszowo-jesionowy (kod: 91E0)	TAK	Użytkowanie lasu: nadmierne przerzedzenie drzewostanu, powstanie luk.	Brak – ustalony rozmiar i charakter użytkowania nie wpłynie negatywnie na stan siedliska.	Brak konieczności korekty zapisów Planu.
Jaworzyny (kod: 9180)	TAK	Użytkowanie lasu: nadmierne przerzedzenie drzewostanu, powstanie luk.	Brak – ustalony rozmiar i charakter użytkowania nie wpłynie negatywnie na stan siedliska.	Brak konieczności korekty zapisów Planu.
Inne:				
Różnorodność biologiczna	TAK	Zmniejszenie różnorodności genetycznej drzewostanów	Stosowanie uregulowań zawartych w dokumentach obowiązujących w Lasach Państwowych; ochrona gatunków drzew i krzewów prezentujących szczególne walory przyrodnicze i biocenotyczne; pozostawianie podczas cięć pielęgnacyjnych drzew o nietypowych kształtach i cechach wzrostowych; możliwie jak najszersze stosowanie odnowień naturalnych, ochrona starych drzew, grupowe cięcia pielęgnacyjne.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowska

Obszar możliwego wpływu	Czy obszar dotyczy planowanie gospodarcze?	Możliwe negatywne oddziaływanie zapisów Planu/możliwe negatywne oddziaływanie braku podjęcia działań ochronnych	Zapisy ograniczające negatywne oddziaływanie wykonania Planu/zapisy dotyczące ochrony cennych elementów środowiska przyrodniczego	Wnioski z Prognozy
Różnorodność biologiczna	TAK	Zmniejszenie różnorodności gatunkowej	Kształtowanie i ochrona środowisk życia gatunków związanych z lasem oraz gatunków stref przejściowych z innymi biocenozami; różnicowanie warunków świetlnych, wilgotnościowych, termicznych oraz struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanu; kształtowanie i utrzymywanie mozaiki faz rozwojowych drzewostanów; pozostawianie części wyprodukowanej w lesie biomasy, zwłaszcza drewna w różnej postaci, w ilości dopuszczalnej względami sanitarnymi i ekonomicznie uzasadnionymi; preferowanie rodzimych gatunków drzew i krzewów.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
		Zmniejszenie różnorodności ekosystemowej	Właściwe kształtowanie stosunków wodnych pozwalające na utrzymanie wysokiego stopnia uwilgotnienia bagien i torfowisk; ochrona czynna cennych siedlisk nieleśnych.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
Powierzchnia ziemi	TAK	Zniekształcenie pokrywy glebowej w trakcie prac leśnych wykonywanych przy użyciu ciężkiego sprzętu.	Wykorzystywanie sieci szlaków zrywkowych oraz w miarę możliwości stosowanie pozyskania zimowego przy pokrywie śnieżnej.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
Krajobraz	TAK	Lokalne zniekształcenie fizjonomii krajobrazu poprzez niewłaściwe kształtowanie środowiska leśnego.	Kształtowanie i utrzymanie stref ekotonowych, szerokości od 20 do 30 m na granicy polno-leśnej i przy drogach.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.
Zasoby naturalne	TAK	Zbyt intensywne użytkowanie znacząco naruszające trwałość zasobów leśnych.	Określanie odpowiednich etatów cięć, nie przekraczanie w użytkowaniu bieżącego przyrostu drzewostanów.	Zapisy zawarte w Planie nie wymagają zmiany ani uzupełnienia.

6. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZASTOSOWANYCH W PLANIE

Proces tworzenia Planu zawiera w sobie elementy analizy i wyboru wariantów alternatywnych, których efektem jest taki kształt zapisów, które zapewnią realizację założonych celów Planu przy minimalizacji skutków negatywnych.

Wariantowanie Planu może się odbywać poprzez rozpatrywanie możliwości lokalizacji zabiegów, ich czasowego wykonania oraz technicznych sposobów wykonywania.

Sporządzanie Planu podlega wariantowaniu już na etapie ustalania wytycznych do wykonania prac urządzeniowych. Polega to na wyborze dla ustalonych typów lasu (siedliskowe typy lasu, planowany cel hodowlany) sposobów zagospodarowania, składów gatunkowych upraw, gospodarczych typów drzewostanów. Wybór ten został dokonany na etapie Komisji Założeń Planu w procesie dyskusji z udziałem społeczeństwa, której wyniki zostały zapisane w protokole z NTG zamieszczonym w elaboracie i Programie ochrony przyrody.

Kolejnym sposobem wariantowania jest ustalanie rozmiaru cięć. Sporządzanie planu cięć jest cyklem procesów, w trakcie których następuje ustalenie dominujących celów i funkcji w każdym drzewostanie oraz zaproponowanie najwłaściwszego postępowania gospodarczego, uwzględniającego m.in. ustalenia z KZP i NTG, o których wspomniano wcześniej. Pierwszy taki zarys planu cięć jest następnie weryfikowany poprzez uzgodnienie zaplanowanych wstępnie zabiegów z wymogami ochrony przyrody, oczekiwaniami społecznymi, a także zasadami planowania. Kolejne przybliżenia i wybory wariantów planu cięć doprowadziły ostatecznie do uzyskania takiej jego wersji, która w sposób optymalny uwzględnia wymogi różnych grup społecznych, środowiska, gospodarce w odniesieniu do ustalonych funkcji lasu i celów Planu.

Wariantowanie czasowe ma zastosowanie w Planie tylko w ograniczony sposób, ponieważ planowanie urządzeniowe w swoich zasadach nie uwzględnia potrzeby planowania terminów wykonywania poszczególnych zabiegów zarówno co do pór roku jak i w ramach 10-lecia.

Zasadnicze wariantowanie Planu pod kątem wymagań ochrony przyrody i środowiska przeprowadzone zostało na etapie tworzenia programu ochrony przyrody. W programie zamieszczono zapisy modyfikujące prowadzenie gospodarki leśnej, których to zapisów ze względów technicznych (ograniczenia możliwości bazy danych SILP) nie dało się umieścić w zasadniczej treści planów cięć, wykazu użytkowania przedrębego, planów hodowli itp.

W programie ochrony przyrody zamieszczono szczegółowy opis obiektów cennych przyrodniczo i kulturowo na terenie Nadleśnictwa oraz propozycje dotyczące modyfikacji zabiegów gospodarczych, które mogą wpłynąć negatywnie na te obiekty. Modyfikacje i zalecenie te zostały opisane przy omawianiu poszczególnych typów obiektów.

Formą wariantowania Planu było również przeprowadzenie Narady Techniczno-Gospodarczej, która oceniła projekt Planu oraz dokonała wyboru zaproponowanych metod postępowania i przyjęcia wskaźników gospodarki leśnej. Protokół z Narady został zamieszczony w elaboracie i Programie ochrony przyrody.

7. DOKUMENTACJA UZUPEŁNIAJĄCA

7.1. Mapa obszarów chronionych i funkcji lasu

Załącznikiem graficznym do niniejszej Prognozy jest **Mapa obszarów chronionych i funkcji lasu** (w skali 1:50000) – dla Nadleśnictwa Lutowiska, z lokalizacją siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 a także innych elementów wymaganych Instrukcją u.l.

7.2. Wykaz stosowanych skrótów i terminów

W niniejszej Prognozie zastosowano zwroty i skróty wymagające bliższego objaśnienia.

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej [BULiGL] – przedsiębiorstwo państwowe istniejące od 1956 r., zaliczone do grupy przedsiębiorstw o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa, powołane dla organizacji produkcji w gospodarstwie leśnym, głównie państwowym. Opracowuje dokumentację geodezyjną w pełnym asortymencie, plany urządzenia lasu dla nadleśnictw i lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa, dokumentacje gleboznawcze, siedliskoznawcze, fitosocjologiczne, florystyczne, również na potrzeby ochrony przyrody i krajobrazu. Tworzy mapy numeryczne i systemy informacji przestrzennej z wykorzystaniem technik teledetekcji i fotogrametrii, nowoczesnego sprzętu, oprogramowania i profesjonalnej kadry.

Cięcia częściowe – sposób wykonywania cięć w ramach rębni, w którym drzewostan jest przerzedzany w zasadzie równomiernie w celu uzyskania samosiewu górnego na całej powierzchni manipulacyjnej, a odnowienie wzrasta pod osłoną górną drzewostanu (ZHL).

Cięcia gniazdowe – sposób wykonywania cięć w ramach rębni, w którym drzewostan usuwa lub przerzedza się na gniazdach w celu wprowadzenia gatunków domieszkowych z odpowiednim wyprzedzeniem w stosunku do cięcia uprzątającego w celu wykorzystania osłony dla gatunków wprowadzanych na gniazdach (ZHL).

Cięcia pielęgnacyjne – czynności gospodarcze polegające na systematycznym usuwaniu lub hamowaniu wzrostu drzew wadliwych lub szkodliwych dla otoczenia oraz na usuwaniu nadmiaru drzew na korzyść pozostających. Celem cięć pielęgnacyjnych jest osiągnięcie jakościowo lepszej produkcji drewna, zwiększenie odporności drzewostanu na działanie czynników biotycznych, abiotycznych i antropogennych, regulowanie składu gatunkowego i form zmieszania gatunków, regulowanie zwarcia i kształtowanie klimatu wnętrza lasu oraz zachowanie lub wzmaganie zdolności produkcyjnych siedlisk (ZHL).

Cięcia przerębowe – jednostkowe lub grupowe, wykonywane w drzewostanach o strukturze przerębowej - sposób wykonywania cięć w ramach

rębni, w którym jednocześnie realizowane jest użytkowanie drzew dojrzałych, inicjowanie i wspieranie procesu odnowienia, selekcja, regulowanie struktury i zabiegi sanitarne (ZHL).

Cięcia zupełne – sposób wykonywania cięć w ramach rębni, w którym wszystkie drzewa na określonej powierzchni są usuwane jednorazowo, a odnowienie wzrasta bez osłony lub tylko z osłoną boczną drzewostanu (ZHL).

Czyszczenia późne [CP] - rodzaj cięć pielęgnacyjnych wykonywanych w okresie młodnika, trwający od nastąpienia zwarcia do rozpoczęcia okresu wydzielania się drzew w młodym drzewostanie (ZHL).

Czyszczenia wczesne [CW] – rodzaj cięć pielęgnacyjnych wykonywanych w okresie uprawy, obejmującym czas od założenia uprawy lub powstania odnowienia naturalnego do nastąpienia zwarcia (ZHL).

Drzewostany w klasie do odnowienia (KdO) – drzewostany, w których rozpoczęto proces odnowienia z zastosowaniem rębni złożonych (w zasadzie w ubiegłym okresie gospodarczym), lecz nie spełniają kryteriów klasy odnowienia, tzn. wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnie warunku kontynuacji cięć rębniami złożonymi (IUL).

Drzewostany w klasie odnowienia (KO) – drzewostany w okresie odnowienia, w zasadzie w wieku dojrzałości drzewostanu do odnowienia, które – ze względu na sposób gospodarowania rębniami złożonymi oraz formę odślaniania młodego pokolenia – podlegają równocześnie użytkowaniu i odnowieniu pod osłoną (IUL).

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych [DGLP] - jednostka organizacyjna Lasów Państwowych, stanowiąca aparat wykonawczy Dyrektora Generalnego (paragraf 12 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe).

Dyrektor Generalny Lasów Państwowych – kieruje Lasami Państwowymi przy pomocy regionalnych dyrektorów Lasów Państwowych, w zakresie określonym w art. 33 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

Dyrektywa Ptasia [DP] – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. L 020, 26/01/2010 P. 0007 – 0025).

Dyrektywa Siedliskowa [DS] – Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102) – wdrożona do prawa polskiego ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227).

Efekty ekologiczne rębni – zalicza się do nich warunki środowiska, jakie kształtuje dana rębnia dla nowego i dotychczasowego pokolenia drzew w miejscu jej prowadzenia, jak i drzewostanów sąsiednich. Są to głównie warunki świetlne, cieplne i wilgotnościowe oraz warunki osłony przed działaniem czynników destrukcyjnych, w szczególności silnych wiatrów (ZHL).

Elementy czasowe rębni – okresy odnowienia, okresy uprzętnięcia i nawrotu cięć (ZHL).

Elementy przestrzenne rębni – wielkość i kształt powierzchni odnowieniowej, oraz jej położenie i następstwo cięć, przy czym jako miarę ekologiczną przyjmuje się wysokość rębnego drzewostanu (h) (ZHL).

Elementy techniczne rębni – sposoby prowadzenia cięć: cięcia zupełne, cięcia częściowe, cięcia gniazdowe, cięcia brzegowe, cięcia przerębrowe (ZHL).

Etat cięć – ilość drewna do pozyskania określona w planie urządzenia lasu lub planie urządzenia lasu, wynikająca z potrzeb odnowienia, pielęgnowania i ochrony lasu oraz zasady trwałości i ciągłości użytkowania (art. 6. ustawy o lasach).

Gatunek – zarówno gatunek w znaczeniu biologicznym, jak i każda niższa od gatunku biologicznego jednostka systematyczna, populacja, a także mieszańce tego gatunku w pierwszym lub drugim pokoleniu z wyjątkiem form, ras i odmian udomowionych, hodowlanych lub uprawnych (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Gatunek będący przedmiotem zainteresowania Wspólnoty [Wspólnot Europejskich] – gatunek roślin lub zwierząt, który na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej jest:

- a) zagrożony, z wyjątkiem gatunków, których naturalny zasięg na tym terytorium jest zasięgiem krańcowym i które nie są zagrożone lub podatne na zagrożenie w zachodnim regionie palearktycznym, lub
- b) podatny na zagrożenie, czyli mogący w najbliższej przyszłości zostać zakwalifikowanym do kategorii gatunków zagrożonych, jeżeli czynniki będące przyczyną zagrożenia będą na niego dalej oddziaływać, lub
- c) rzadki, czyli o niewielkiej populacji, który nie jest obecnie zagrożony ani podatny na zagrożenie, ale podlega ryzyku zagrożenia ze względu na występowanie w obrębie ograniczonych obszarów geograficznych albo znaczne rozproszenie na większym obszarze, lub
- d) endemiczny i wymagający specjalnej uwagi ze względu na szczególny charakter jego siedliska lub potencjalne oddziaływanie jego eksploatacji na te siedliska lub potencjalne oddziaływanie jego eksploatacji na stan jego ochrony (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Gatunki drzew:

- Ak** – robinia akacjowa (robinia biała, grochodrzew) *Robinia pseudoacacia*,
Bk – buk zwyczajny *Fagus sylvatica*,
Brzb – brzoza brodawkowata *Betula pendula* (*Betula verrucosa*),
Brzcz – brzoza czarna *Betula obscura*,
Brzom – brzoza omszona *Betula pubescens*,
Bst – wiąz górski (w. szorstki, brzost) *Ulmus glabra* (*U. scabra*,
U. montana),
Cis – cis pospolity *Taxus baccata*,
Czm – czeremcha zwyczajna *Padus avium* (*Prunus padus*),
Czr – czereśnia dzika (czereśnia ptasia, trześnia) *Cerasus avium* (*Prunus avium*),
Dbb – dąb bezszypułkowy *Quercus petraea* (*Q. sessilis*),
Dbc – dąb czerwony *Quercus rubra*,
Dbz – dąb szypułkowy *Quercus robur*,
Dg – daglezja zielona (jedlica) *Pseudotsuga taxifolia* (*P. menziesii*)
Gb – grab zwyczajny *Carpinus betulus*,
Gr – grusza pospolita *Pyrus communis*,
Iwa – wierzba iwa (iwa) *Salix caprea*,
Jb – jabłoń dzika (płonka) *Malus sylvestris*,
Jd – jodła pospolita *Abies alba*,
Jkl – klon jesionolistny (jesionoklon) *Acer negundo*,
Jrz – jarząb pospolity (jarzębina) *Sorbus aucuparia*,
Js – jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*,
Jw – klon jawor (jawor) *Acer pseudoplatanus*,
Kl – klon zwyczajny *Acer platanoides*,
Klp – klon polny (paklon) *Acer campestre*,
Kos – sosna górská (kosodrzewina) *Pinus montana*,
Ksz – kasztanowiec *Aesculus hippocastanum*,
Lb – sosna limba *Pinus cembra*,
lesz. – leszczyna pospolita *Corylus avellana*,
Lpd – lipa drobnolistna *Tilia cordata*,
Lpsz – lipa szerokolistna (l. wielkolistna) *Tilia platyphyllos*,
Md – modrzew europejski *Larix decidua*,
Mw – morwa *Morus sp.*,
Ol – olsza czarna *Alnus glutinosa*,
Olsz – olsza szara *Alnus incana*,
Olz – olsza zielona *Alnus viridis*,
Orz – orzech czarny *Juglans nigra*,
Os – topola osika (osika) *Populus tremula*,
Sl – śliwa wiśniowa *Prunus cerasifera*,
So – sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*,
Sob – sosna Banksa *Pinus banksiana*,
Soc – sosna czarna *Pinus nigra*,
Sos – sosna smołowa *Pinus rigida*,
Sow – sosna wejmutka *Pinus strobus*,
Sw – świerk pospolity *Picea abies* (*P. excelsa*),

Tpb – topola biała (białodrzew) *Populus alba*,
Tpcz – topola czarna (sokora) *Populus nigra*,
Tpsz – topola szara (mieszaniec topoli białej i osiki) *Populus x canescens*,
Wbb – wierzba biała *Salix alba*,
Wbk – wierzba krucha *Salix fragilis*,
Wiś – wiśnia *Prunus*,
Wzp – wiąz pospolity (w. polny) *Ulmus minor* (*U. campestris*, *U. foliacea*, *U. carpinifolia*),
Wzsz – wiąz szypułkowy (limak) *Ulmus laevis* (*U. pedunculata*, *U. effusa*),
Żyw – żywotnik olbrzymi *Thuja gigantea*.

Gatunek o znaczeniu priorytetowym - gatunek zagrożony, w odniesieniu do którego Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości jego naturalnego zasięgu mieszczącego się na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Gatunek obcy – gatunek występujący poza swoim naturalnym zasięgiem w postaci osobników lub zdolnych do przeżycia: gamet, zarodników, nasion, jaj lub części osobników, dzięki którym mogą one rozmnażać się (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska – centralny organ administracji rządowej, podległy ministrowi właściwemu do spraw środowiska, powołany do zadań, o których mowa w art. 127 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska [GDOŚ] – państwowa jednostka budżetowa, przy pomocy, której Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wykonuje swoje zadania (art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Gospodarstwa – jednostki regulacyjne tworzone w ramach obrębu leśnego do celów planowania urządzeniowego, na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy (z uwzględnieniem wszystkich funkcji pozostałych), a także przyjętych celów gospodarowania (z uwzględnieniem możliwości produkcyjnych siedlisk leśnych). Dominujące funkcje lasu narzucają główny podział gospodarczy na: rezerwaty, lasy ochronne i lasy gospodarcze, z tym, że drzewostany pełniące funkcje specyficzne kwalifikowane są do gospodarstwa specjalnego, niezależnie od głównego podziału gospodarczego. Podobnie kwalifikowane są do odrębnego gospodarstwa (zarówno z lasów ochronnych, jak i gospodarczych) drzewostany przeznaczone do pilnej przebudowy. Pozostałe drzewostany ujmowane są odpowiednio w gospodarstwie lasów ochronnych lub w gospodarstwie lasów gospodarczych, podzielonym odpowiednio na mniejsze gospodarstwa: zrębowe, przerębowo-zrębowe i przerębowe. Tworzy się w ten sposób następujące gospodarstwa:

- gospodarstwo specjalne (S),
- gospodarstwo lasów ochronnych (O),
- gospodarstwo zrębowe w lasach gospodarczych (GZ),
- gospodarstwo zrębowo-przerębowe w lasach gospodarczych (GPZ),
- gospodarstwo przerębowe w lasach gospodarczych (GP).

Drzewostany grupuje się w gospodarstwa w ramach obrębów leśnych, a dla każdego gospodarstwa określa się i przyjmuje etat użytkowania rębego na okres obowiązywania planu (w zasadzie na 10 lat). Gospodarstwa: S, O, GP i R tworzy się bez względu na ich powierzchnię, natomiast w GZ i GPZ powierzchnie mniejsze od 100 ha włącza się do większego gospodarstwa (IUL).

Gospodarka leśna – działalność leśna w zakresie urządzania, ochrony i zagospodarowania lasu, utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, gospodarowania zwierzyną, pozyskiwania – z wyjątkiem skupu – drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego, a także sprzedaż tych produktów oraz realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu (art. 6. ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. z późn. zm.). Gospodarka leśna w lasach stanowiących rezerwat przyrody oraz wchodzących w skład parków narodowych uwzględnia zasady określone w przepisach o ochronie przyrody (art. 7. ust. 2. ustawy o lasach). Gospodarka leśna w lasach wpisanych do rejestru zabytków i w lasach, na terenie których znajdują się zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, prowadzone jest w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, z uwzględnieniem przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 7. ust. 3. ustawy o lasach). Gospodarkę leśną prowadzi się według następujących zasad:

- powszechnej ochrony lasów;
- trwałości utrzymania lasów;
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów;
- powiększania zasobów leśnych (art. 8. ustawy o lasach).

Gospodarka łowiecka – działalność w zakresie ochrony, hodowli i pozyskiwania zwierzyny (art. 4, ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie). Gospodarka łowiecka prowadzona jest w obwodach łowieckich przez dzierżawców lub zarządców (art. 8, ust. 1), na zasadach określonych w ustawie, w oparciu o roczne plany łowieckie i wieloletnie łowieckie plany hodowlane (art. 8, ust. 3).

Halizna – powierzchnia pozbawiona drzewostanu dłużej niż 2 lata, a w razie klęsk żywiołowych dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku o zadrzewieni niższym niż 0,5.

Inspekcja Lasów Państwowych – jednostka organizacyjna Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (paragraf 13 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe).

Instrukcja sporządzania planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa – Część I Instrukcji urządzania lasu [IUL], wprowadzona jako załącznik do

Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r., zawiera kierunkowe zasady, przesłanki i uwarunkowania oraz szczegółowe wytyczne sporządzania nowoczesnego planu urządzenia lasu wielofunkcyjnego. Jest zgodna z ogólnie obowiązującymi przepisami prawnymi, jak również przepisami normatywnymi obowiązującymi w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe, w tym z „Zasadami hodowli lasu” oraz „Instrukcją ochrony lasu”.

Typy drzewostanu [TD] - ustalane podczas KZP i NTG dla poszczególnych typów siedliskowych lasu oraz siedlisk przyrodniczych jako ramowe hodowlane cele gospodarowania w nadleśnictwie, przyjmuje się indywidualnie dla każdego drzewostanu jako hodowlany cel gospodarowania, docelowo dla wieku dojrzałości rębnej, w formie pożądanej kolejności udziału głównych gatunków drzew zapisanych wzrastająco (np. zapis TD: So-Db, oznacza, że w wieku dojrzałości rębnej danego drzewostanu gatunkiem panującym powinien być dąb, a współpanującym sosna. Uzyskanie pożądanej gospodarczej typy drzewostanu, spełniającego wymogi trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, obliuguje do prowadzenia wielu wzajemnie uzupełniających się działań z zakresu: hodowli, użytkowania, urządzania i ochrony lasu, wśród których szczególnie wysoki stopień integracji tych działań ma miejsce przy prowadzeniu rębni (ZHL).

Instytut Badawczy Leśnictwa [IBL] – utworzona w 1930 r. instytucja, działająca obecnie pod nadzorem Ministra Środowiska, której przedmiotem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz lasów, gospodarki leśnej i potrzeb leśnictwa w zakresie: zalesiania i odnawiania lasu, pielęgnacji użytkowania i ochrony, a także ekologii, genetyki oraz ekonomiki i polityki leśnej.

Integralność obszaru Natura 2000 – spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000 (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Klasa bonitacji drzewostanu – wskaźnik możliwości produkcyjnej siedliska leśnego i drzewostanu (art. 6. ustawy o lasach).

Klasy wieku – umowny podział wieku drzewostanów na okresy dwudziestoletnie zapisywane cyframi rzymskimi (**I, II, III, IV itd.**), stosowany na potrzeby zestawień tabelarycznych charakteryzujących stan lasu wynikający z inwentaryzacji urządzeniowej; klasy od I do V dzieli się jeszcze na 10-letnie podklasy wieku, oznaczając je, w ramach klasy, literami: a, b (IUL).

Komisje Techniczno-Gospodarcze [KTG] – zwoływane przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych na etapie sporządzania projektów planów urządzenia lasu: I – w sprawie szczegółowych wytycznych do opracowania projektu planu urządzenia lasu; II – w sprawie oceny realizacji wytycznych KZP oraz w sprawie akceptacji projektowanych zadań gospodarczych (IUL).

Kompensacja przyrodnicza – zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Korytarz ekologiczny – obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Leśnictwo – jednostka organizacyjna nadleśnictwa (paragraf 25 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe).

Leśna mapa numeryczna [LMN] – mapa numeryczna wykonana zgodnie ze standardami przyjętymi w Lasach Państwowych.

Nadleśnictwo – podstawowa, samodzielna jednostka organizacyjna Lasów Państwowych (paragraf 25 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe).

Nadleśniczy – prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu oraz odpowiada za stan lasu. Zakres jego kompetencji określa art. 35 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach oraz paragrafy 22 – 24 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Nawrót cięć – liczba lat między kolejnymi cięciami: w rębni zupełnej – na powierzchniach bezpośrednio do siebie przylegających, w rębni częściowej, gniazdowej lub stopniowej – między dwoma kolejnymi cięciami odnowieniowymi na tej samej powierzchni, a w rębni przerębowej (ciągłej) – między cięciami przerębowymi. Wynosi on przy rębni zupełnej - 4 do 5 lat, częściowej i stopniowej – 3 do 6 lat, przy rębni przerębowej – 5 do 10 lat, a przy rębni gniazdowej 5 do 15 lat – w zależności od wysokości odnowienia na gniazdach, które powinno być odsłaniane gdy osiągnie 1-3 m (IUL).

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty [OZW] – projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk, zatwierdzony przez Komisję Europejską w drodze decyzji, który w regionie biogeograficznym, do którego należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także może znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty jest obszar w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujący się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu

ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Obszar specjalnej ochrony ptaków [OSO] – obszar wyznaczony, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w którego granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Ośrodek hodowli zwierzyny [OHZ] – obwód łowiecki (Obwody) wyłączony z wydzierżawienia i przekazany w zarząd z przeznaczeniem na ośrodek hodowli zwierzyny (ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. nr 127, poz. 1066, z późn. zm.).

Ostoja – miejsce o warunkach sprzyjających egzystencji roślin, zwierząt lub grzybów zagrożonych wyginięciem lub rzadkich gatunków (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Ochrona środowiska – podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiających zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
- c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Odnowienia – inicjowanie i kształtowanie młodego pokolenia lasu na gruntach leśnych. Podstawę ukierunkowania zamierzeń dotyczących odnowień stanowią gospodarcze typy drzewostanów, w części określającej skład gatunkowy upraw i pożądaną postać drzewostanu dojrzałego (ZHL).

Oddziaływanie na obszar Natura 2000 – podejmowane działania, które mogą w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i siedlisk zwierząt lub w inny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Oddziaływanie na środowisko – rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Okres odnowienia – czas upływający od rozpoczęcia procesu odnowienia w drzewostanie (dojrzałym do odnowienia) do ostatniego cięcia uprzętającego resztę starodrzewu – przewidzianego do usunięcia z powierzchni manipulacyjnej. Pożądane jest pozostawianie po cięciu uprzętającym silnych biogrup drzew macecznych jako elementów ekologicznych lub funkcjonalnych nowego drzewostanu. Wyróżnia się następujące okresy odnowienia: krótki - do 10 lat, średni - 11 do 20 lat, długi – 21 do 40 lat, bardzo długi – powyżej 40 lat (ZHL).

Okres przebudowy – przewidywany czas od zainicjowania odnowienia do cięcia uprzątającego. Określa się go dla drzewostanów ujętych w gospodarstwie przebudowy. Okres ten z reguły nie powinien być dłuższy niż połowa wieku rębności gatunku panującego (IUL).

Okres uprzątnięcia – przewidywany czas od początku obowiązywania planu urządzenia lasu, do cięcia uprzątającego. Dotyczy wyłącznie drzewostanów zaliczonych do klasy odnowienia lub do klasy do odnowienia. Okres ten z reguły nie powinien być dłuższy od okresu odnowienia, przyjętego dla zastosowanej rębni (IUL).

Opis taksacyjny – sporządzany podczas taksacji sformalizowany opis wyłączenia, zawierający jednoznaczny adres, powierzchnię (w hektarach z zaokrągleniem do jednego ara), rodzaj powierzchni, według przyjętego „Schematu opisu taksacyjnego” podanego w obowiązującej Instrukcji Urządzania Lasu; sporządza się go dla wszystkich gruntów będących w zarządzie nadleśnictwa: lasów oraz gruntów nieleśnych, a także gruntów spornych i będących współwłasnością Skarbu Państwa i osób fizycznych (lub osób prawnych) (IUL).

Organizacja ekologiczna – organizacja społeczna, której statutowym celem jest ochrona środowiska (art. 3 ustawy OOS).

Państwowy wojewódzki inspektor sanitarny [PWIS] – organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściwy w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (art. 57 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe [Lasy Państwowe; PGL LP; LP] – państwowa jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej reprezentująca Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia (art. 32 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach).

Pielęgnowanie biocenozy leśnej – polega na tworzeniu korzystnych warunków dla zrównoważonego rozwoju całej flory i fauny leśnej, w tym: drzewostanów zgodnych z celami hodowli lasu, zwierząt z udziałem gatunków drapieżnych oraz całego bogactwa mikroorganizmów. Obejmuje ono czynności związane z zachowaniem całej naturalnej różnorodności biologicznej w lesie i kształtowaniem równowagi dynamicznej, tj. troficznej i funkcjonalnej między jej elementami składowymi. W gospodarce leśnej odbywa się to przede wszystkim przez kształtowanie drzewostanów i dolnych warstw lasu zgodnych z warunkami siedliskowymi i zapewnianie im możliwości zrównoważonego rozwoju. Pozostałe elementy biocenozy leśnej na ogół samorzutnie dostosowują się do warunków tworzonych im przez drzewostany i siedliska. Wyjątek stanowi zwierzyna płowa, której liczebność przy braku naturalnych drapieżców, musi być regulowana w ramach gospodarki leśnej i łowieckiej (ZHL).

Pielęgnowanie drzewostanu – obejmuje czynności gospodarcze związane z prowadzeniem cięć pielęgnacyjnych, poprawieniem formy drzew oraz wzbogaceniem różnorodności biologicznej (ZHL).

Pielęgnowanie lasu – polega na harmonijnym godzeniu procesów naturalnych z potrzebami wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, a obejmuje całość czynności gospodarczych związanych z pielęgnowaniem drzewostanu i siedliska, dla utrzymania lub poprawy stabilności mechanicznej drzewostanu i sprawności siedliska, uzyskania wysokiej produkcji surowca drzewnego możliwie najlepszej jakości – przy zachowaniu naturalnej różnorodności biologicznej lasu i jego pozaprodukcyjnych funkcji (ZHL).

Plan urządzenia lasu [PUL; Plan] – podstawowy dokument gospodarki leśnej opracowywany dla określonego obiektu, zawierający opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej (art. 6. ustawy o lasach). Plan urządzenia lasu spełnia szczególną rolę łącznika w przenoszeniu postulatów polityki leśnej i długookresowych strategii z zakresu leśnictwa, opracowanych na poziomie kraju i zawartych w podstawowych aktach prawnych, na poziom lokalny, w formie średniookresowych celów gospodarowania określonych dla nadleśnictwa, a także sposobów realizacji tych celów (Instrukcja urządzania lasu. Część I. – Instrukcja sporządzania planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa).

Plazowina – powierzchnia porośnięta drzewami II klasy wieku o zadrzewieniu do 0,3 włącznie, albo drzewami III i starszych klas wieku o zadrzewieniu do 0,2 włącznie (IUL).

Podszyt – są to, zarówno w uprawach i młodnikach, jak i w starszych drzewostanach, krzewy i gatunki drzew nie wchodzące w skład upraw, podrostów, nalotów i podsadzeń (IUL).

Powierzchnia ziemi – naturalne ukształtowanie terenu, glebę oraz znajdującą się pod nią ziemię do głębokości oddziaływania człowieka, z tym, że pojęcie „gleba” oznacza górną warstwę litosfery, złożoną z części mineralnych, materii organicznej, wody, powietrza i organizmów, obejmującą wierzchnią warstwę gleby i podglebie (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Powietrze – powietrze znajdujące się w troposferze, z wyłączeniem wnętrza budynków i miejsc pracy (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Prognoza oddziaływania na środowisko [Prognoza] – podstawowy dokument opracowywany w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, sporządzany przez opracowującego projekt dokumentu podlegającego ocenie, o zawartości określonej w art. 51 ustawy OOS.

Program ochrony przyrody [POP] – część planu urządzenia lasu zawierająca kompleksowy opis stanu przyrody, zadania z zakresu jej ochrony i metody ich realizacji, obejmująca zasięg terytorialny nadleśnictwa (art. 6. ustawy o lasach).

Przedsięwzięcie – zamierzenie budowlane lub inna ingerencja w środowisko polegające na przekształceniu lub zmianie wykorzystania terenu, w tym również na wydobywaniu kopalin; przedsięwzięcia powiązane technologicznie kwalifikuje się jako jedno przedsięwzięcie, także jeżeli są one realizowane przez różne podmioty (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Reprodukcja rozszerzona w gospodarstwie leśnym – taki jego rozwój, przy którym nieprzerwanie na stale rozszerzającej się podstawie są reprodukowane zapasy produkcyjne i użyteczne właściwości lasu (ZHL).

Rębnia – określa zasady wykonywania całego zespołu czynności, które mają na celu stopniową przemianę pokoleń w lesie w sposób zapewniający jednoczesne usuwanie drzew lub drzewostanów, tworzenie najkorzystniejszych warunków dla zainicjowania i rozwoju nowego pokolenia drzew pożądanych gatunków, kształtowanie odpowiedniej budowy drzewostanu, zapewnienie naturalnej różnorodności biologicznej i trwałości w zmieniających się warunkach środowiska. Każdą rębnię charakteryzują określone elementy techniczne, przestrzenne i czasowe, które w danych warunkach siedliskowych i drzewostanowych tworzą odpowiednie warunki (efekty) ekologiczne. W zależności od sposobu cięcia, stwarzającego różne możliwości osłony odnowienia przez starodrzew, rozróżnia się dwie grupy rębni, tj. **rębnię zupełną** oznaczoną symbolem **I**, mogącą przyjmować formy: wielkopowierzchniową (Ia), pasową (Ib), smugową (Ic) i **rębnie złożone** oznaczone symbolami **II-V**, w tym:

- rębnie częściowe – symbol II, mogące przyjmować formy: wielkopowierzchniową (IIa), pasową (IIb), smugową (IIc), gniazdową (IId),
- rębnie gniazdowe – symbol III, mogące przyjmować formy: zupełną (IIIa), częściową (IIIb),
- rębnie stopniowe – symbol IV, mogące przyjmować formy: gniazdową (IVa), gniazdowo-smugową (IVb), brzegowo-smugową (IVc), gniazdową udoskonaloną (IVd),
- rębnie przerębne, zwane również ciągłymi – symbol V (ZHL).

W planach urządzenia lasu w obrębie typów siedliskowych lasu określa się wyłącznie rodzaj rębni i długość okresu odnowienia – jako zadania kierunkowe, pozostawiając do decyzji nadleśniczego formy rębni, a także ich modyfikacji, które najlepiej prowadzą do celu hodowlanego w danych warunkach (ZHL).

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych [RDLP] - jednostka organizacyjna Lasów Państwowych, stanowiąca aparat wykonawczy regionalnego dyrektora Lasów Państwowych (paragraf 21 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe).

Regionalny dyrektor ochrony środowiska – organ administracji rządowej niespolonej, właściwy do realizacji zadań, o których mowa w art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, na obszarze województwa.

Regionalna dyrekcja ochrony środowiska [RDOŚ] – państwowa jednostka budżetowa, przy pomocy której wykonuje swoje zadania regionalny dyrektor ochrony środowiska, oraz przy współpracy z dyrektorami parków krajobrazowych lub zespołów parków krajobrazowych, a w zakresie ochrony przyrody – przy pomocy regionalnego konserwatora przyrody, będącego zastępcą regionalnego dyrektora ochrony środowiska (art. 124 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych – kieruje regionalną dyrekcją Lasów Państwowych w zakresie określonym w art. 34 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach oraz w paragrafach 15 – 18 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Równowaga przyrodnicza – stan, w którym na określonym obszarze istnieje równowaga we wzajemnym oddziaływaniu: człowieka, składników przyrody żywej i układu warunków siedliskowych tworzonych przez składniki przyrody nieożywionej (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Różnorodność biologiczna – zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami, oraz zróżnicowanie ekosystemów (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Siedlisko leśne – zespół względnie trwałych czynników klimatycznych, topograficznych, wodnych i glebowych stwarzających warunki dla życia lasu (SPHL).

Siedliskowe podstawy hodowli lasu [SPHL] – Załącznik do Zasad Hodowli Lasu, opracowanie zbiorowe Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu, Warszawa 2004.

Siedlisko przyrodnicze – obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Siedlisko przyrodnicze będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty – siedlisko przyrodnicze, które na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej:

- a) jest zagrożone zanikiem w swoim naturalnym zasięgu lub ma niewielki zasięg naturalny w wyniku regresji lub z powodu ograniczonego obszaru występowania wynikającego z jego wewnętrznych, przyrodniczych właściwości, lub
- b) stanowi reprezentatywny przykład typowych cech regionu biogeograficznego występującego w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym – siedlisko przyrodnicze zagrożone zanikiem na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej, za którego ochronę Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości jego naturalnego zasięgu mieszczącego się na terytorium tych państw (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Siedlisko roślin, siedlisko zwierząt lub siedlisko grzybów – obszar występowania roślin, zwierząt lub grzybów w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Specjalny obszar ochrony siedlisk [SOO] – obszar wyznaczony, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Stan siedliska leśnego – wyraża zgodność lub charakter niezgodności siedliska z jego naturalną postacią w lasach pozostających w stanie ekologicznej równowagi elementów siedliskowych i zbiorowisk roślinnych, nie poddanych presji szkodliwych działań człowieka i przemysłu. Siedliska nie będące w stanie naturalnym (z wyjątkiem nawożonych), to siedliska zazwyczaj niekorzystne, sztucznie zmienione, o obniżonej naturalnej żyzności. Przejawia się to w pogorszeniu właściwości wierzchnich warstw gleby i zmianach w zbiorowiskach roślinnych. Wyróżnia się siedliska w stanie naturalnym i zbliżonym do naturalnego, zniekształcone lub przekształcone i zdegradowane (SPHL).

Standard leśnej mapy numerycznej – ujednolicenie struktury leśnej mapy numerycznej oraz narzędzi do eksploatacji mapy na wszystkich szczeblach zarządzania Lasów Państwowych (IUL).

Standardowy Formularz Danych [SDF] – podstawowy dokument obszaru Natura 2000 (dla obszarów specjalnej ochrony, obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym oraz specjalnych obszarów ochrony).

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko – postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityk, strategii, planu lub programu, obejmujące w szczególności:

- a) uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- b) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- c) uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- d) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu (art. 3 ustawy OOŚ).

System informatyczny Lasów Państwowych [SILP] – opisowa baza danych, obejmująca całą działalność nadleśnictwa, w tym działalność gospodarczą w

pododdziałach i wyłączeniach (podstawowych jednostkach adresowych) – mających pełny opis elementów taksacyjnych oraz planowanych i wykonanych zadań gospodarczych. Zadaniem systemu jest zagwarantowanie jednolitego uporządkowanego zbioru aktualnych informacji przyrodniczo-leśnych i techniczno-ekonomicznych, niezbędnych do prawidłowego prowadzenia i zarządzania gospodarką leśną na szczeblu nadleśnictwa, regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych i Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (IUL).

Środowisko – ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnia ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływanie pomiędzy tymi elementami (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Środowisko leśne – kompleks warunków życiowych lasu, ukształtowanych w wyniku współoddziaływania i wzajemnych przekształceń biocenozy leśnej i jej siedliska; odznacza się charakterystycznym mikroklimatem i glebą leśną (SPHL).

Środowisko przyrodnicze – krajobraz wraz z tworami przyrody nieożywionej oraz naturalnymi i przekształconymi siedliskami przyrodniczymi z występującymi na nich roślinami, zwierzętami i grzybami (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Typy drzewostanu [TD] - ustalane podczas KZP i NTG dla poszczególnych typów siedliskowych lasu oraz siedlisk przyrodniczych jako ramowe hodowlane cele gospodarowania w nadleśnictwie, przyjmuje się indywidualnie dla każdego drzewostanu jako hodowlany cel gospodarowania, docelowo dla wieku dojrzałości rębnej, w formie pożądanej kolejności udziału głównych gatunków drzew zapisanych wzrastająco (np. zapis TD: So-Db, oznacza, że w wieku dojrzałości rębnej danego drzewostanu gatunkiem panującym powinien być dąb, a współpanującym sosna. Uzyskanie pożądanego gospodarczego typu drzewostanu, spełniającego wymogi trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, obliguje do prowadzenia wielu wzajemnie uzupełniających się działań z zakresu: hodowli, użytkowania, urządzania i ochrony lasu, wśród których szczególnie wysoki stopień integracji tych działań ma miejsce przy prowadzeniu rębni (ZHL).

Udostępnianie – umożliwianie fotografowania lub filmowania w celach zarobkowych oraz korzystania z zasobów, tworów i składników przyrody w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko [Prognoza] – prognoza sporządzana w ramach strategicznej oceny oddziaływania dla planów urządzenia lasu zatwierdzonych stosownymi decyzjami Ministra Środowiska po dniu 1 maja 2004 r., w zakresie uzgodnionym z Ministerstwem Środowiska, akceptowanym przez Dyrektoriat środowiska Komisji Europejskiej.

Urządzenie lasu – nauka zajmująca się organizacją produkcji w gospodarstwie leśnym oraz opracowywaniem takich jej form, które zapewniają ciągłość i użyteczność społeczną lasów. Opiera się ono na przyrodniczych i ekonomicznych właściwościach produkcji leśnej - łącząc osiągnięcia i wiedzę z zakresu hodowli, ochrony i użytkowania lasu, geodezji leśnej i łowiectwa, służy doskonaleniu techniki organizowania tej produkcji w okresach zazwyczaj 10-letnich i ujmuje ją syntetycznie w projekcie wszystkich czynności gospodarczych – planie urządzenia lasu. Organizacja gospodarstwa leśnego wymaga znajomości wszystkich działów leśnictwa oraz umiejętności wykorzystania wyników badań naukowych i doświadczeń praktyki.

Ustawa OOS – ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Walory krajobrazowe – wartości ekologiczne, estetyczne lub kulturowe obszaru oraz związane z nim rzeźbę terenu, twory i składniki przyrody, ukształtowane przez siły przyrody lub działalność człowieka (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Właściwy stan ochrony gatunku – stan, w którym dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego – stan, w którym naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Wojewódzki zespół specjalistyczny [WZS] - zespół doradczy regionalnego dyrektora ochrony środowiska powołanego na potrzeby weryfikacji granic i celów ochrony proponowanych obszarów sieci Natura 2000.

Wskazania gospodarcze - syntetyczne zakończenie wykonanego na gruncie opisu taksacyjnego, tworzące podstawę do zestawienia zadań gospodarczych na najbliższy (w zasadzie dziesięcioletni) okres obowiązywania planu urządzenia lasu. Wszelkie wskazania gospodarcze dotyczące użytkowania, hodowli i ochrony lasu oraz innych czynności gospodarczych powinny uwzględniać perspektywiczne, średniookresowe i doraźne cele gospodarki leśnej oraz odpowiadać bieżącym potrzebom lasu. Przy określaniu sposobów postępowania gospodarczego należy

stosować obowiązujące zasady i wytyczne, z uwzględnieniem lokalnych warunków gospodarowania (IUL).

Trzebieże wczesne [TW] - rodzaj cięć pielęgnacyjnych wykonywanych w okresie dojrzewania drzewostanu (okres tyczkowiny i drągowiny), przypadający na czas największego nasilenia procesu wydzielania się drzew – do czasu ustabilizowania się żywej podstawy koron (ZHL).

Trzebieże późne [TP] - rodzaj cięć pielęgnacyjnych wykonywanych w okresie dojrzałości drzewostanu, gdy proces wydzielania się drzew w drzewostanie zaczyna słabnąć (ZHL).

Trwale zrównoważona gospodarka leśna – działalność zmierzająca do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania, teraz i w przyszłości, wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i społecznych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów (art. 6. ustawy o lasach). Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu, z uwzględnieniem w szczególności następujących celów:

- a) zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;
- b) ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na:
  - zachowanie różnorodności przyrodniczej,
  - zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
  - walory krajobrazowe,
  - potrzeby nauki;
- c) ochrony gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym;
- d) ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych;
- e) produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu (art. 7. ust. 1. ustawy o lasach).

Do celów planowania urządzeniowego przyjęto (według odpowiednich wytycznych paneuropejskich odnoszących się do poziomu operacyjnego) sześć kryteriów trwale zrównoważonej gospodarki leśnej oraz orientacyjne wskaźniki odpowiadające tym kryteriom:

- kryterium zachowania i odpowiedniego wzmocnienia zasobów leśnych i ich udziału w globalnym bilansie węgla,
- kryterium utrzymania zdrowia i witalności ekosystemów leśnych,
- kryterium utrzymania i wzmocnienia produkcyjnych funkcji lasu,

- kryterium zachowania, ochrony i odpowiedniego wzmocnienia biologicznej różnorodności w ekosystemach leśnych,
- kryterium zachowania i odpowiedniego wzmocnienia funkcji ochronnych w zagospodarowaniu lasów,
- kryterium utrzymania innych funkcji i uwarunkowań społeczno-ekonomicznych.

Typ siedliskowy lasu (typ siedliska leśnego) [TSL] – podstawowa jednostka w systemie klasyfikacji siedlisk leśnych, obejmująca powierzchnie leśne o zbliżonych warunkach siedliskowych wynikających z żyzności i wilgotności gleb, podobieństwa cech klimatu oraz ukształtowania terenu i jego budowy geologicznej. Obszary należące do tego samego typu siedliskowego lasu wykazują podobne zdolności leśno-produkcyjne i przydatność dla hodowli lasu. Wyróżnia się odmiany geograficzne (krainowe) TSL, uwarunkowane specyficznym mezoklimatem i warunkami geologiczno-glebowymi charakterystycznymi dla określonej krainy przyrodniczo-leśnej, kształtujących typowe dla danej krainy składy gatunkowe drzewostanów oraz odmiany fizjograficzno-klimatyczne typów siedliskowych lasu, wyróżniane na terenach wyżynnych i podgórskich oraz górskich, ze względu na lokalne położenie (stok, ekspozycja, dolina, wierzchowina). W metodzie typologicznej IBL wyróżnia się typy siedliskowe lasu terenów nizinnych, wyżynnych i podgórskich oraz górskich:

- 1) na terenach nizinnych wszystkich krain przyrodniczo-leśnych – 15 typów siedliskowych lasu:
  - bory: suchy (**Bs**), świeży (**Bśw**), wilgotny (**Bw**) i bagienny (**Bb**);
  - bory mieszane: świeży (**BMśw**), wilgotny (**BMw**), bagienny (**BMb**);
  - lasy mieszane: świeży (**LMśw**), wilgotny (**LMw**), bagienny (**LMb**);
  - lasy: świeży (**Lśw**), wilgotny (**Lw**), bagienny, czyli ols (**Ol**);
  - lasy łąkowe: wilgotny (oznaczany jako **Lł**), bagienny, czyli ols jesionowy (**OlJ**);
- 2) na terenach wyżynnych i podgórskich południowej Polski (w krainach V-VIII) – 8 typów siedliskowych lasu:
  - bory mieszane wyżynne: świeży (**BMwyżśw**), wilgotny (**BMwyżw**);
  - lasy mieszane wyżynne: świeży (**LMwyżśw**), wilgotny (**LMwyżw**);
  - lasy wyżynne: świeży (**Lwyżśw**), wilgotny (**Lwyżw**);
  - lasy łąkowe: wilgotne (**Lłwyż**), bagienne, czyli olsy jesionowe (**OlJwyż**);
- 3) na terenach górskich południowej Polski (w krainach I-VIII) – 15 typów siedliskowych lasu:
  - a) w reglu górnym:
    - bór wysokogórski (**BWG**) z wyróżnieniem świeżego (**BWGśw**), wilgotnego (**BWGw**) i bagiennego (**BWGb**);
  - b) w reglu dolnym:
    - bory górskie: świeży (**BGśw**), wilgotny (**BGw**), bagienny (**BGb**);
    - bory mieszane górskie: świeży (**BMGśw**), wilgotny (**BMGw**), bagienny (**BMGb**);
    - lasy mieszane górskie: świeży (**LMGśw**), wilgotny (**LMGw**);

- lasy górskie: świeży (LGśw), wilgotny (LGw);
- lasy łąkowe górskie: wilgotny (LIG), bagienny, zwany olsem jesionowym (OIJG) (ZHL).

Typ lasu - jednostka wyróżniana w ramach typu siedliskowego lasu, obejmująca płaty lasu o podobnych warunkach siedliskowych z właściwym dla nich względnie trwałym składem i strukturą drzewostanu oraz innych warstw roślinności. Wskazuje on ogólny cel hodowlany, wynikający z roli lasotwórczej gatunków drzew na danym siedlisku (SPHL).

Zadania gospodarcze (wynikające z planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa) – obejmują następujące grupy zagadnień:

- wykaz projektowanych cięć rębnych (wraz z mapą przeglądową cięć rębnych), którego ostateczna wersja powstaje w wyniku wielokrotnego korygowania sposobów realizacji użytkowania rębnego w poszczególnych gospodarstwach, a wraz z tym w poszczególnych drzewostanach (nazywanego optymalizacją rozplanowania cięć użytkowania rębnego albo regulacją użytkowania rębnego),
- zestawienie i opisanie zadań z zakresu użytkowania głównego (rębnego i przedrębego),
- zestawienie i opisanie zadań z zakresu hodowli lasu, tj.: odnowienia lasu, zalesień, poprawek, uzupełnień, dolesień, podsadzeń, wprowadzania podszytów, pielęgnowania upraw i młodników oraz melioracji leśnych,
- określenie kierunkowych zadań z zakresu ochrony lasu, w tym ochrony przeciwpożarowej, wraz z mapami przeglądowymi,
- określenie kierunkowych zadań z zakresu użytkowania ubocznego i gospodarki łowieckiej, wraz z mapą przeglądową gospodarki łowieckiej,
- określenie potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji.

Zadrzewienie (wskaźnik zadrzewienia) - stosunek oszacowanej miąższości grubizny drzewostanu na 1 ha (tzw. zasobności) do zasobności grubizny tabelarycznej (IUL).

Zagrożenie wewnętrzne - czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka w granicach obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Zagrożenie zewnętrzne - czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka, mający swoje źródło poza granicami obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej (art. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z późn. zm.).

Zalesienia - inicjowanie i kształtowanie młodego pokolenia lasu na gruntach nieleśnych, przeznaczonych pod uprawę leśną. Podstawę ukierunkowania zamierzeń dotyczących zalesień stanowią gospodarcze typy drzewostanów, w części określającej skład gatunkowy upraw i pożądaną postać drzewostanu dojrzałego (ZHL).

Zanieczyszczenie - emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Zasady Hodowli Lasu [ZHL] – obowiązujące w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe, wprowadzone w życie na mocy art. 33 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach zarządzeniem Nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r.

Zespoły Ochrony Lasu [ZOL] – jednostka organizacyjna Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (paragraf 13 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe).

Zrównoważony rozwój - taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (art. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Zwierzęta łowne (zwierzyna) - w rozumieniu ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz, lista i kwalifikacja zwierząt łownych przedstawia się następująco:

Zwierzyna gruba:

- a) zwierzyna płowa: łoś, jelen szlachetny, jelen sika, daniel, sarna,
- b) dzik, muflon.

Zwierzyna drobna:

- a) ssaki:
  - drapieżniki: lis, jenot, borsuk, kuna leśna, kuna domowa, norka amerykańska, tchórz zwyczajny, szop pracz,
  - pozostałe: piżmak, zając szarak, dziki królik,
- a) ptaki:
  - dzikie gęsi: gęś gęgawa, gęś zbożowa, gęś białoczelna,
  - dzikie kaczki: krzyżówka, cyraneczka, głowienka, czernica,
  - pozostałe: jarząbek, bażant, kuropatwa, gołąb grzywacz, słonka, łyska.

7.3. Literatura i materiały źródłowe wykorzystane w opracowaniu Prognozy

- Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.) 2004. Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 6, s. 500.
- BULiGL O/Przemysł 2014. Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska na lata 2015-2024. mpis.
- BULiGL O/Przemysł 2014. Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Lutowiska na lata 2015-2024. mpis.
- BULiGL O/Przemysł 2014. Operat siedliskowy dla Nadleśnictwa Lutowiska, Obręb Dwernik na lata 2015-2024. mpis.
- Cyzman.W. 2007. Metodyka wyznaczania zbiorowisk leśnych o znaczeniu wspólnotowym.
- Cyzman.W. 2008. Gospodarowanie na siedliskach leśnych o znaczeniu wspólnotowym.
- Czech K. 2007. Krajowy plan ochrony gatunku bóbr europejski (*Castor fiber*). Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Denisiuk Z. 1990. Zasady ochrony przyrody w rezerwach roślinności nieleśnej. W: Ochrona rezerwatowa w Polsce, stan aktualny i kierunki rozwoju. Oprac. zbior. Studia Nature A, 35:72-80.
- Faliński J. B. 1986. Sukcesja roślinności na nieużytkach porolnych jako przejaw dynamiki ekosystemu wyzwolonego spod długotrwałej presji antropogenicznej. Cz. 1, 2. Wiad. Bot., 30, 1: 25-50.; 30, 2: 115-126.
- Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze, Fundacja WWF Polska, 2014. Raport o stanie ochrony zgniotka cynobrowego *Cucujus cinnaberinus* na terenie Nadleśnictwa Lutowiska w obszarze Natura 2000 PLC Bieszczady 180001.
- Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze, Fundacja WWF Polska, 2014. Raport o stanie ochrony Zagłębka bruzdkowanego *Rhysodes sulcatus* na terenie Nadleśnictwa Lutowiska w obszarze Natura 2000 PLC Bieszczady 180001.
- Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze, Fundacja WWF Polska, 2014. Raport o stanie ochrony ponurka Schneidera *Boros schneideri* na terenie Nadleśnictwa Lutowiska w obszarze Natura 2000 PLC Bieszczady 180001.
- Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze, Fundacja WWF Polska, 2014. Raport o stanie ochrony bezlistu okrywowego *Buxbaumia viridis* na terenie Nadleśnictwa Lutowiska w obszarze Natura 2000 PLC Bieszczady 180001.

- Głowaciński Z. (red.) 2002. Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Suplement. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków.
- Głowaciński Z. 2001: Polska Czerwona Księga Zwierząt. PWRiL, Warszawa.
- Głowaciński Z., Nowacki J. 2004. Polska Czerwona Księga Zwierząt – Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków. (publikacja internetowa).
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Dane monitoringu przyrody uzyskane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.
- Gniot M. 2000: Ochrona bioróżnorodności w lesie gospodarczym. Las Polski 13-14.
- Gromadzki M. (red.) 2004. Ptaki. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 7 (część I), s. 314. T. 8 (część II), s. 447.
- Gromadzki M. i in. Zakres ochrony ptaków i zasady gospodarowania na obszarach proponowanych do objęcia ochroną jako obszary specjalnej ochrony, powoływane w ramach systemu NATURA 2000 w Polsce. Zakład Ornitologii PAN.
- Gromadzki M., Błaszczowska B., Chylarecki P., Gromadzka J., Sikora A., Wieloch M., Wójcik B. 2002. Sieć ostoi ptaków w Polsce. Wdrażanie Dyrektywy Unii Europejskiej o Ochronie Dzikich Ptaków. OTOP, Gdańsk.
- Gromadzki M., Dyrz A., Głowaciński Z., Wieloch M. (red.) 1994. Ostoje ptaków w Polsce. OTOP, Bibl. Monitor. Środ., Gdańsk.
- Gromadzki M., Gromadzka J., Sikora A., Wieloch M., Wójcik B. 2002. Wielkość populacji i trendy liczebności wybranych gatunków ptaków lęgowych w Polsce w latach 1991-2002. ZO PAN, Gdańsk. Msc.
- Herbich J. (red.) 2004. Lasy i Bory. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 5, s. 344.
- Herbich J. (red.). 2004. Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska, zarośla. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 3., s. 101.
- Jędrzejewski W., Nowak S., Schmidt K., Jędrzejewska B. 2002. Wilk i ryś w Polsce – wyniki inwentaryzacji w 2001 roku. Kosmos 51: 491-499.
- Kapuściński R. 2000. Ochrona przyrody w lasach.
- Każmierczakowa R., Zarzycki K. et al., 2001. Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. PAN Instytut Botaniki im. W. Szafera, Instytut Ochrony Przyrody. Kraków.
- Klimaszewski K. 2007. Krajowy plan zarządzania gatunkiem traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*). Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- LP.2006-2007 r. Decyzja nr 63 Dyrektora Generalnego LP z dnia 7.08.2006 r. Powszechna inwentaryzacja gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów,

- mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasu i prognozowaniu zmian w ekosystemach leśnych.
- Matuszkiewicz J. M. 2007. Zespoły leśne Polski. PWN, Warszawa.
- Matuszkiewicz J. M. Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski. Monografie JG i PZ PAN 2007 r. z załącznika w zapisie numerycznym i Regionalne składy gatunkowych drzewostanów w typach siedliskowych lasu i zespołach leśnych.
- Ogólnopolska inwentaryzacja wilka i rysia w nadleśnictwach i parkach narodowych. Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży. <http://www.zbs.bialowieza.pl/wilkrys>
- Pawlaczyk P. Postulaty przyrodnicze dotyczące planowania gospodarki leśnej na obszarach Natura 2000 oraz gospodarki leśnej w chronionych siedliskach przyrodniczych i w siedliskach chronionych gatunków (w tym zainwentaryzowanych w ramach inwentaryzacji 2007).
- Pawlaczyk P. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu - jak zrobić to najlepiej.
- RDOŚ w Rzeszowie, RKOP w Rzeszowie, 18.08.2010 r. Rejestr stref ochrony, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową.
- Romanowski 2007. Krajowy plan ochrony gatunku wydra (*Lutra lutra*). Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Rekomendacje dla ochrony węża Eskulapa w Bieszczadach Zachodnich – Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk Kraków, 2014.
- Strategia Rozwoju Gminy Czarna do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Urząd Gminy Czarna
- Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy lutowska - Warszawa 2012 r.
- Zajac A., Zajac M. (Eds.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. - Distribution Atlas of Vascular Plants in Poland. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków - Edited by Laboratory of Computer Chorology, Institute of Botany, Jagiellonian University, Kraków.
- Zarzycki K., Trzcńska-Tacik H., Różański W., Szelaż Z., Wołek J., Korzeniak U., 2002. Ecological indicator values of vascular plants of Poland (Ekologiczne liczby wskaźnikowe roślin naczyniowych Polski). Seria: Biodiversity of Poland, Vol. 2. Pod redakcją Z. Mirka. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences. Kraków.

7.4. Wykaz wyłączeń obejmujących siedliska przyrodnicze na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Lutowiska

Siedliska przyrodnicze nieleśne

kod **6230** - Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion – płaty bogate florystycznie*)

Siedlisko	Adres leśny
6230	04-16-2-12-42 -d -00
6230	04-16-2-12-43 -i -00

kod **6430** - Ziołorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Siedlisko	Adres leśny
6430	04-16-2-10-117 -d -00
6430	04-16-2-12-43 -a -00
6430	04-16-2-12-43 -b -00

kod **6510** - Niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris*

Siedlisko	Adres leśny
6510	04-16-1-04-75D -k -00
6510	04-16-1-04-75D -r -00
6510	04-16-1-04-75D -s -00
6510	04-16-1-04-76B -b -00
6510	04-16-1-04-76B -d -00
6510	04-16-1-04-76B -f -00
6510	04-16-1-04-76B -j -00
6510	04-16-1-04-77 -bx -00
6510	04-16-1-04-77 -x -00
6510	04-16-1-06-72 -h -00
6510	04-16-1-06-74 -g -00
6510	04-16-1-06-75 -f -00
6510	04-16-1-06-75 -p -00
6510	04-16-1-06-75 -r -00
6510	04-16-1-07-123 -l -00
6510	04-16-1-07-38A -cx -00
6510	04-16-1-07-38A -fx -00
6510	04-16-1-07-66 -x -00
6510	04-16-1-07-87 -i -00
6510	04-16-1-08-134 -i -00

Siedlisko	Adres leśny
6510	04-16-1-10-96 -l -00
6510	04-16-1-11-10 -d -00
6510	04-16-1-11-33 -b -00
6510	04-16-1-11-34 -c -00
6510	04-16-1-11-34 -h -00
6510	04-16-1-11-4 -b -00
6510	04-16-1-11-6 -c -00
6510	04-16-1-11-6 -d -00
6510	04-16-1-12-45 -f -00
6510	04-16-1-12-47 -g -00
6510	04-16-1-13-55 -c -00
6510	04-16-1-14-67 -b -00
6510	04-16-1-14-67 -c -00
6510	04-16-1-14-74 -f -00
6510	04-16-1-14-74 -g -00
6510	04-16-1-14-74 -h -00
6510	04-16-1-14-74 -j -00
6510	04-16-1-14-77 -h -00
6510	04-16-1-14-79 -b -00
6510	04-16-1-14-80 -h -00

Siedlisko	Adres leśny
6510	04-16-1-08-163 -c -00
6510	04-16-1-08-163 -d -00
6510	04-16-1-08-163 -f -00
6510	04-16-1-08-163 -h -00
6510	04-16-1-08-166 -d -00
6510	04-16-1-08-167 -f -00
6510	04-16-1-09-145 -d -00
6510	04-16-1-09-145 -g -00
6510	04-16-1-09-145 -i -00
6510	04-16-1-09-161 -f -00
6510	04-16-1-09-161 -k -00
6510	04-16-1-09-161 -m -00
6510	04-16-1-10-108 -c -00
6510	04-16-1-10-109 -i -00
6510	04-16-1-10-110 -a -00
6510	04-16-1-10-110 -c -00
6510	04-16-1-10-110 -i -00
6510	04-16-1-10-110 -j -00
6510	04-16-1-10-110 -l -00
6510	04-16-1-10-110 -p -00
6510	04-16-1-10-114 -b -00
6510	04-16-1-10-115 -l -00
6510	04-16-1-10-96 -f -00

Siedlisko	Adres leśny
6510	04-16-1-14-80 -m -00
6510	04-16-1-14-90 -x -00
6510	04-16-1-14-90A -p -00
6510	04-16-1-14-90B -d -00
6510	04-16-1-14-94 -a -00
6510	04-16-1-14-94 -c -00
6510	04-16-2-01-23 -f -00
6510	04-16-2-01-24 -d -00
6510	04-16-2-01-24A -b -00
6510	04-16-2-01-24A -c -00
6510	04-16-2-01-24A -h -00
6510	04-16-2-01-24A -k -00
6510	04-16-2-01-24B -m -00
6510	04-16-2-01-57A -h -00
6510	04-16-2-01-57A -n -00
6510	04-16-2-02-9 -b -00
6510	04-16-2-05-48 -g -00
6510	04-16-2-05-50 -b -00
6510	04-16-2-05-50A -g -00
6510	04-16-2-05-50A -h -00
6510	04-16-2-05-50A -j -00
6510	04-16-2-05-50A -k -00
6510	04-16-2-05-50A -l -00
6510	04-16-2-05-50A -m -00
6510	04-16-2-05-51 -b -00
6510	04-16-2-05-54A -f -00
6510	04-16-2-05-61A -b -00
6510	04-16-2-05-61A -c -00
6510	04-16-2-05-61A -d -00
6510	04-16-2-05-61A -n -00
6510	04-16-2-05-61A -o -00
6510	04-16-2-07-38A -b -00
6510	04-16-2-07-38A -d -00
6510	04-16-2-07-38A -y -00

Siedliska przyrodnicze leśne

kod **9110** - Kwaśne buczyny *Luzulo luzuloides-Fagetum*

Siedlisko	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
9110	04-16-1-03-121 -g -00	BRAK WSK
9110	04-16-1-04-76C -c -00	TP
9110	04-16-1-09-154 -a -00	TP
9110	04-16-1-12-19 -d -00	BRAK WSK
9110	04-16-1-12-20 -c -00	BRAK WSK
9110	04-16-1-12-20 -d -00	BRAK WSK
9110	04-16-1-13-48 -c -00	IVD
9110	04-16-1-13-59 -d -00	BRAK WSK
9110	04-16-1-13-64 -d -00	BRAK WSK
9110	04-16-1-14-85 -a -00	IVD

kod **9130** - Żyzne buczyny *Dentario glandulosae-Fagenion*,

Adres leśny	Rodzaj zabiegu	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
04-16-1-03-115 -a -00	TP	04-16-1-10-91 -a -00	IVD
04-16-1-03-115 -b -00	TP	04-16-1-10-91 -b -00	IVD
04-16-1-03-116 -a -00	CP	04-16-1-10-91 -c -00	BRAK WSK
04-16-1-03-116 -c -00	IVD	04-16-1-10-92 -b -00	IVD
04-16-1-03-117 -b -00	IVD	04-16-1-10-93 -a -00	IVD
04-16-1-03-117 -c -00	IVD	04-16-1-10-93 -c -00	TP
04-16-1-03-117 -f -00	IVD	04-16-1-10-95 -a -00	BRAK WSK
04-16-1-03-118 -b -00	TP	04-16-1-10-95 -b -00	BRAK WSK
04-16-1-03-118 -c -00	PRZEST	04-16-1-10-95 -c -00	IVD
04-16-1-03-118 -d -00	IVD	04-16-1-10-95 -d -00	IVD
04-16-1-03-118 -g -00	IVD	04-16-1-10-95 -h -00	IVD
04-16-1-03-118 -h -00	IVD	04-16-1-10-95 -j -00	IVD
04-16-1-03-119 -a -00	IVD	04-16-1-10-96 -k -00	BRAK WSK
04-16-1-03-119 -b -00	IVD	04-16-1-10-97 -a -00	CW
04-16-1-03-119 -c -00	TP	04-16-1-10-97 -b -00	TP
04-16-1-03-120 -c -00	IVD	04-16-1-10-97 -f -00	IVD
04-16-1-03-120 -d -00	TP	04-16-1-10-97 -h -00	IVD
04-16-1-03-121 -a -00	BRAK WSK	04-16-1-10-99 -f -00	BRAK WSK
04-16-1-03-121 -c -00	CP	04-16-1-10-99 -g -00	BRAK WSK
04-16-1-03-121 -h -00	BRAK WSK	04-16-1-10-99 -h -00	BRAK WSK
04-16-1-03-121 -j -00	BRAK WSK	04-16-1-11-1 -b -00	CP
04-16-1-03-79B -b -00	IVD	04-16-1-11-1 -f -00	TP
04-16-1-03-81 -a -00	BRAK WSK	04-16-1-11-1 -g -00	IVD
04-16-1-03-81 -b -00	IVD	04-16-1-11-10 -i -00	IVD

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowska

Adres leśny	Rodzaj zabiegu	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
04-16-1-03-81A -a -00	CP-P	04-16-1-11-10 -j -00	IVD
04-16-1-03-81A -b -00	BRAK WSK	04-16-1-11-10 -k -00	IVD
04-16-1-03-81A -c -00	TP	04-16-1-11-11 -a -00	PIEL
04-16-1-03-81B -a -00	CW	04-16-1-11-11 -c -00	CP
04-16-1-03-81B -b -00	IVD	04-16-1-11-11 -h -00	IVD
04-16-1-03-81C -a -00	IVD	04-16-1-11-11 -i -00	IVD
04-16-1-03-81C -b -00	IVD	04-16-1-11-11 -j -00	TP
04-16-1-03-81C -c -00	IVD	04-16-1-11-12 -a -00	IVD
04-16-1-03-81C -f -00	IVD	04-16-1-11-13 -a -00	IVD
04-16-1-03-82 -a -00	PRZEST	04-16-1-11-14 -a -00	IVD
04-16-1-03-82 -c -00	IVD	04-16-1-11-2 -b -00	TP
04-16-1-03-82 -d -00	IVD	04-16-1-11-2 -d -00	IVD
04-16-1-03-83 -a -00	PRZEST	04-16-1-11-27 -c -00	IVD
04-16-1-03-83 -b -00	IVD	04-16-1-11-27 -f -00	IVD
04-16-1-03-83 -i -00	IVD	04-16-1-11-28 -a -00	IVD
04-16-1-03-83 -k -00	IVD	04-16-1-11-28 -c -00	IVD
04-16-1-03-84 -a -00	BRAK WSK	04-16-1-11-28 -d -00	IVD
04-16-1-03-84 -b -00	IVD	04-16-1-11-29 -a -00	BRAK WSK
04-16-1-03-84 -d -00	IVD	04-16-1-11-29 -b -00	CW
04-16-1-03-84 -f -00	TP	04-16-1-11-29 -c -00	IVD
04-16-1-03-86 -b -00	IVD	04-16-1-11-3 -a -00	TP
04-16-1-03-86 -d -00	IVD	04-16-1-11-3 -c -00	CP
04-16-1-03-86 -f -00	IVD	04-16-1-11-33 -a -00	IVD
04-16-1-04-104 -b -00	IVD	04-16-1-11-33 -d -00	IVD
04-16-1-04-104 -d -00	IVD	04-16-1-11-33 -g -00	IVD
04-16-1-04-104 -f -00	IVD	04-16-1-11-34 -a -00	IVD
04-16-1-04-105 -a -00	PRZEST	04-16-1-11-34 -b -00	IVD
04-16-1-04-105 -b -00	TP	04-16-1-11-34 -d -00	IVD
04-16-1-04-105 -c -00	IVD	04-16-1-11-34 -f -00	TW
04-16-1-04-106 -a -00	IVD	04-16-1-11-4 -a -00	IVD
04-16-1-04-107 -a -00	IVD	04-16-1-11-4 -j -00	IVD
04-16-1-04-108 -a -00	IVD	04-16-1-11-5 -a -00	TP
04-16-1-04-108 -b -00	IVD	04-16-1-11-6 -a -00	TP
04-16-1-04-108 -c -00	IVD	04-16-1-11-7 -a -00	IVD
04-16-1-04-109 -a -00	IVD	04-16-1-11-7 -b -00	IVD
04-16-1-04-109 -b -00	IVD	04-16-1-11-8 -b -00	IVD
04-16-1-04-110 -a -00	TP	04-16-1-11-9 -b -00	IVD
04-16-1-04-110 -b -00	TP	04-16-1-12-15 -a -00	TP
04-16-1-04-110 -c -00	IVD	04-16-1-12-16 -a -00	IVD
04-16-1-04-111 -a -00	BRAK WSK	04-16-1-12-17 -a -00	IVD
04-16-1-04-111 -b -00	TP	04-16-1-12-18 -b -00	TP

Adres leśny	Rodzaj zabiegu	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
04-16-1-04-111 -c -00	TP	04-16-1-12-18 -c -00	TP
04-16-1-04-111 -d -00	IVD	04-16-1-12-18 -d -00	TP
04-16-1-04-111 -f -00	TP	04-16-1-12-19 -b -00	BRAK WSK
04-16-1-04-111 -g -00	TP	04-16-1-12-21 -b -00	TP
04-16-1-04-112 -a -00	IVD	04-16-1-12-24 -b -00	TP
04-16-1-04-112 -b -00	IVD	04-16-1-12-25 -d -00	TP
04-16-1-04-113 -a -00	IVD	04-16-1-12-26 -a -00	TP
04-16-1-04-113 -b -00	TP	04-16-1-12-26 -h -00	TP
04-16-1-04-114 -a -00	IVD	04-16-1-12-35 -a -00	IVD
04-16-1-04-52B -c -00	IVD	04-16-1-12-35 -b -00	IVD
04-16-1-04-52B -f -00	IVD	04-16-1-12-37 -c -00	IVD
04-16-1-04-52B -j -00	IVD	04-16-1-12-38 -a -00	IVD
04-16-1-04-52B -k -00	IVD	04-16-1-12-39 -a -00	IVD
04-16-1-04-52B -n -00	BRAK WSK	04-16-1-12-40 -a -00	IVD
04-16-1-04-52B -o -00	IVD	04-16-1-12-40 -b -00	BRAK WSK
04-16-1-04-52B -s -00	ODN-IIP	04-16-1-12-40 -c -00	CP
04-16-1-04-75B -a -00	PIEL	04-16-1-12-41 -c -00	TP
04-16-1-04-75B -b -00	IVD	04-16-1-12-42 -h -00	BRAK WSK
04-16-1-04-75D -a -00	BRAK WSK	04-16-1-12-42 -i -00	TP
04-16-1-04-75D -m -00	TP	04-16-1-12-43 -c -00	TP
04-16-1-04-75D -n -00	IVD	04-16-1-12-43 -f -00	TP
04-16-1-04-76 -a -00	CP	04-16-1-12-43 -m -00	TP
04-16-1-04-76 -b -00	TP	04-16-1-12-44 -d -00	TP
04-16-1-04-76 -c -00	CW	04-16-1-12-45 -h -00	TP
04-16-1-04-76A -a -00	IVD	04-16-1-12-45 -k -00	TW
04-16-1-04-76A -b -00	IVD	04-16-1-12-45 -l -00	TP
04-16-1-04-76A -d -00	IVD	04-16-1-12-46 -a -00	TP
04-16-1-04-76B -a -00	IVD	04-16-1-12-47 -b -00	BRAK WSK
04-16-1-04-76B -c -00	TP	04-16-1-12-47 -d -00	TW
04-16-1-04-76B -m -00	TP	04-16-1-12-47 -i -00	TP
04-16-1-04-76B -o -00	BRAK WSK	04-16-1-12-47 -l -00	TP
04-16-1-04-76B -p -00	TP	04-16-1-13-30 -a -00	IVD
04-16-1-04-76B -r -00	BRAK WSK	04-16-1-13-31 -a -00	BRAK WSK
04-16-1-04-76B -s -00	BRAK WSK	04-16-1-13-31 -b -00	IVD
04-16-1-04-76B -t -00	TP	04-16-1-13-31 -c -00	IVD
04-16-1-04-76C -a -00	IVD	04-16-1-13-32 -b -00	IVD
04-16-1-04-76C -d -00	IVD	04-16-1-13-32 -d -00	TP
04-16-1-04-76D -a -00	IVD	04-16-1-13-32 -g -00	BRAK WSK
04-16-1-04-77 -hx -00	IVD	04-16-1-13-32 -h -00	IVD
04-16-1-04-77 -t -00	BRAK WSK	04-16-1-13-32 -j -00	IVD
04-16-1-04-77 -w -00	BRAK WSK	04-16-1-13-48 -a -00	CW

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowska

Adres leśny	Rodzaj zabiegu	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
04-16-1-04-77A -c -00	IVD	04-16-1-13-48 -d -00	IVD
04-16-1-04-77A -h -00	TP	04-16-1-13-48 -f -00	TP
04-16-1-04-77A -j -00	IVD	04-16-1-13-49 -a -00	CP-P
04-16-1-04-78 -a -00	IVD	04-16-1-13-49 -b -00	IVD
04-16-1-04-79 -a -00	BRAK WSK	04-16-1-13-50 -a -00	CP-P
04-16-1-04-79A -a -00	IVD	04-16-1-13-50 -c -00	TP
04-16-1-04-79A -b -00	TP	04-16-1-13-51 -a -00	IVD
04-16-1-04-79A -c -00	IVD	04-16-1-13-51 -b -00	IVD
04-16-1-04-80 -a -00	IVD	04-16-1-13-51 -c -00	CP
04-16-1-04-80 -b -00	IVD	04-16-1-13-52 -a -00	CP
04-16-1-04-80A -b -00	BRAK WSK	04-16-1-13-52 -b -00	IVD
04-16-1-04-80A -c -00	IVD	04-16-1-13-52 -c -00	TW
04-16-1-04-80A -d -00	IVD	04-16-1-13-53 -a -00	CP
04-16-1-04-80B -a -00	IVD	04-16-1-13-54 -a -00	CP
04-16-1-04-80B -b -00	IVD	04-16-1-13-54 -b -00	TW
04-16-1-04-80B -c -00	IVD	04-16-1-13-54 -f -00	TW
04-16-1-06-100 -b -00	IVD	04-16-1-13-54 -g -00	TP
04-16-1-06-100 -c -00	IVD	04-16-1-13-56 -a -00	IVD
04-16-1-06-100 -d -00	IVD	04-16-1-13-56 -b -00	IVD
04-16-1-06-101 -b -00	IVD	04-16-1-13-56 -d -00	BRAK WSK
04-16-1-06-101 -d -00	IVD	04-16-1-13-57 -b -00	IVD
04-16-1-06-101 -f -00	IVD	04-16-1-13-58 -a -00	TP
04-16-1-06-101 -g -00	IVD	04-16-1-13-59 -b -00	IVD
04-16-1-06-102 -b -00	IVD	04-16-1-13-60 -a -00	IVD
04-16-1-06-103 -a -00	IVD	04-16-1-13-62 -a -00	TP
04-16-1-06-103 -c -00	IVD	04-16-1-13-63 -a -00	TP
04-16-1-06-65 -j -00	TP	04-16-1-13-63 -b -00	BRAK WSK
04-16-1-06-68 -b -00	IVD	04-16-1-13-63 -c -00	IVD
04-16-1-06-68 -g -00	IVD	04-16-1-13-65 -a -00	IVD
04-16-1-06-68 -h -00	TP	04-16-1-13-65 -b -00	IVD
04-16-1-06-68 -i -00	BRAK WSK	04-16-1-13-66 -a -00	IVD
04-16-1-06-68A -a -00	IVD	04-16-1-13-68 -a -00	IVD
04-16-1-06-68A -c -00	IVD	04-16-1-13-69 -b -00	IVD
04-16-1-06-69 -h -00	TP	04-16-1-13-70 -a -00	IVD
04-16-1-06-69A -b -00	IVD	04-16-1-13-71 -b -00	IVD
04-16-1-06-69B -m -00	BRAK WSK	04-16-1-14-67 -f -00	IVD
04-16-1-06-71 -b -00	TP	04-16-1-14-72 -a -00	CP
04-16-1-06-71 -d -00	IVD	04-16-1-14-72 -b -00	IVD
04-16-1-06-71 -f -00	BRAK WSK	04-16-1-14-73 -a -00	IVD
04-16-1-06-71A -c -00	IVD	04-16-1-14-75 -a -00	IVD
04-16-1-06-72 -g -00	IVD	04-16-1-14-75 -b -00	IVD

Adres leśny	Rodzaj zabiegu	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
04-16-1-06-72 -p -00	IVD	04-16-1-14-75 -c -00	BRAK WSK
04-16-1-06-74 -j -00	IVD	04-16-1-14-76 -a -00	IVD
04-16-1-06-75 -b -00	CW	04-16-1-14-77 -b -00	IVD
04-16-1-06-75 -d -00	PIEL	04-16-1-14-78 -b -00	IVD
04-16-1-06-75 -g -00	BRAK WSK	04-16-1-14-78 -c -00	CP-P
04-16-1-06-75 -s -00	IVD	04-16-1-14-78 -d -00	IVD
04-16-1-06-75 -w -00	TP	04-16-1-14-78 -f -00	TP
04-16-1-06-75 -x -00	BRAK WSK	04-16-1-14-80 -j -00	CP
04-16-1-06-75A -a -00	PIEL	04-16-1-14-80 -k -00	IVD
04-16-1-06-75A -b -00	TP	04-16-1-14-81 -a -00	BRAK WSK
04-16-1-06-93 -a -00	TP	04-16-1-14-81 -c -00	IVD
04-16-1-06-93 -b -00	IVD	04-16-1-14-82 -b -00	IVD
04-16-1-06-93 -c -00	TP	04-16-1-14-83 -a -00	BRAK WSK
04-16-1-06-93 -d -00	IVD	04-16-1-14-83 -b -00	IVD
04-16-1-06-94 -a -00	IVD	04-16-1-14-85 -b -00	IVD
04-16-1-06-94 -c -00	TP	04-16-1-14-85 -c -00	IVD
04-16-1-06-95 -c -00	IVD	04-16-1-14-85 -d -00	IVD
04-16-1-06-95 -d -00	TP	04-16-1-14-86 -b -00	IVD
04-16-1-06-96 -c -00	IVD	04-16-1-14-86 -i -00	IVD
04-16-1-06-97 -a -00	TP	04-16-1-14-87 -c -00	IVD
04-16-1-06-97 -b -00	TP	04-16-1-14-88 -a -00	IVD
04-16-1-06-98 -c -00	IVD	04-16-1-14-89 -a -00	IVD
04-16-1-06-98 -f -00	IVD	04-16-1-14-90 -w -00	BRAK WSK
04-16-1-06-98 -g -00	TP	04-16-2-01-1 -a -00	IVD
04-16-1-06-99 -a -00	IVD	04-16-2-01-16 -b -00	IVD
04-16-1-07-122 -d -00	TP	04-16-2-01-16A -a -00	IVD
04-16-1-07-122 -i -00	IVD	04-16-2-01-16A -c -00	IVD
04-16-1-07-122 -j -00	TP	04-16-2-01-17 -a -00	IVD
04-16-1-07-122 -k -00	CP	04-16-2-01-19 -a -00	IVD
04-16-1-07-123 -b -00	CP	04-16-2-01-19 -b -00	TP
04-16-1-07-123 -c -00	IVD	04-16-2-01-2 -c -00	IVD
04-16-1-07-123 -g -00	TP	04-16-2-01-20 -a -00	IVD
04-16-1-07-123 -h -00	TP	04-16-2-01-21 -a -00	IVD
04-16-1-07-123 -i -00	TP	04-16-2-01-21 -b -00	TP
04-16-1-07-123 -m -00	BRAK WSK	04-16-2-01-21 -c -00	IVD
04-16-1-07-123 -o -00	BRAK WSK	04-16-2-01-22 -a -00	TW
04-16-1-07-123A -a -00	TP	04-16-2-01-22 -b -00	BRAK WSK
04-16-1-07-123A -b -00	IVD	04-16-2-01-22 -c -00	IVD
04-16-1-07-123A -i -00	BRAK WSK	04-16-2-01-23 -i -00	IVD
04-16-1-07-124 -a -00	TP	04-16-2-01-24 -j -00	TP
04-16-1-07-124 -b -00	IVD	04-16-2-01-24 -k -00	TP

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowska

Adres leśny	Rodzaj zabiegu	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
04-16-1-07-124 -d -00	BRAK WSK	04-16-2-01-24A -o -00	BRAK WSK
04-16-1-07-125 -a -00	IVD	04-16-2-01-24A -r -00	IVD
04-16-1-07-126 -a -00	IVD	04-16-2-01-24B -f -00	IVD
04-16-1-07-126 -c -00	TP	04-16-2-01-3 -g -00	IVD
04-16-1-07-127 -a -00	TP	04-16-2-01-4 -b -00	IVD
04-16-1-07-127 -c -00	BRAK WSK	04-16-2-01-40 -a -00	TP
04-16-1-07-127 -d -00	CP	04-16-2-01-40 -b -00	TP
04-16-1-07-127 -f -00	CP	04-16-2-01-40 -c -00	TP
04-16-1-07-66 -dx -00	TP	04-16-2-01-41 -a -00	IVD
04-16-1-07-66 -fx -00	CP	04-16-2-01-41 -f -00	CP
04-16-1-07-66 -t -00	IVD	04-16-2-01-42 -b -00	IVD
04-16-1-07-66 -y -00	CP	04-16-2-01-42 -h -00	IVD
04-16-1-07-67 -d -00	TP	04-16-2-01-42 -m -00	BRAK WSK
04-16-1-07-87 -j -00	CP	04-16-2-01-42A -a -00	TP
04-16-1-07-88 -a -00	IVD	04-16-2-01-42A -b -00	TP
04-16-1-07-89 -c -00	TP	04-16-2-01-42A -d -00	IVD
04-16-1-07-89 -j -00	TP	04-16-2-01-43 -a -00	TP
04-16-1-07-89 -k -00	TP	04-16-2-01-43 -c -00	TW
04-16-1-07-89 -l -00	IVD	04-16-2-01-43 -d -00	IVD
04-16-1-07-90 -c -00	IVD	04-16-2-01-43A -b -00	BRAK WSK
04-16-1-07-90 -f -00	IVD	04-16-2-01-44 -c -00	TP
04-16-1-07-91 -d -00	CW	04-16-2-01-57 -c -00	TP
04-16-1-07-91 -f -00	IVD	04-16-2-01-5A -b -00	IVD
04-16-1-07-92 -a -00	TP	04-16-2-01-6 -a -00	TP
04-16-1-07-92 -c -00	IVD	04-16-2-02-10 -a -00	BRAK WSK
04-16-1-08-128 -a -00	TP	04-16-2-02-10 -h -00	TP
04-16-1-08-129 -a -00	TP	04-16-2-02-12 -a -00	CP
04-16-1-08-129A -a -00	TP	04-16-2-02-12 -b -00	TP
04-16-1-08-129A -b -00	TP	04-16-2-02-12 -c -00	BRAK WSK
04-16-1-08-130 -a -00	TP	04-16-2-02-12 -f -00	BRAK WSK
04-16-1-08-130 -b -00	TP	04-16-2-02-14 -a -00	IVD
04-16-1-08-130 -c -00	IVD	04-16-2-02-14 -b -00	TP
04-16-1-08-130 -d -00	BRAK WSK	04-16-2-02-14 -c -00	TP
04-16-1-08-131 -a -00	IVD	04-16-2-02-14A -a -00	IVD
04-16-1-08-131 -d -00	IVD	04-16-2-02-15 -a -00	TP
04-16-1-08-131 -g -00	IVD	04-16-2-02-15 -b -00	BRAK WSK
04-16-1-08-131 -h -00	TP	04-16-2-02-15 -c -00	TP
04-16-1-08-131 -i -00	IVD	04-16-2-02-15 -d -00	TP
04-16-1-08-131 -j -00	IVD	04-16-2-02-15A -a -00	IVD
04-16-1-08-132 -d -00	CP-P	04-16-2-02-15A -b -00	TP
04-16-1-08-132 -f -00	TP	04-16-2-02-25 -a -00	TP

Adres leśny	Rodzaj zabiegu	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
04-16-1-08-132 -g -00	IVD	04-16-2-02-25 -g -00	TP
04-16-1-08-132 -i -00	IVD	04-16-2-02-25A -a -00	TP
04-16-1-08-132 -j -00	TP	04-16-2-02-26 -b -00	TP
04-16-1-08-133 -b -00	IVD	04-16-2-02-27 -b -00	IVD
04-16-1-08-134 -a -00	IVD	04-16-2-02-27 -c -00	IVD
04-16-1-08-134 -b -00	CP	04-16-2-02-27 -d -00	BRAK WSK
04-16-1-08-134 -k -00	TW	04-16-2-02-28 -b -00	IVD
04-16-1-08-135 -a -00	IVD	04-16-2-02-28 -c -00	TP
04-16-1-08-136 -c -00	IVD	04-16-2-02-28 -f -00	TP
04-16-1-08-137 -a -00	IVD	04-16-2-02-28 -g -00	BRAK WSK
04-16-1-08-137 -c -00	TP	04-16-2-02-29 -a -00	TP
04-16-1-08-137 -d -00	TP	04-16-2-02-29 -f -00	TP
04-16-1-08-137 -g -00	TP	04-16-2-02-29 -i -00	TP
04-16-1-08-137 -i -00	CP-P	04-16-2-02-30 -b -00	TP
04-16-1-08-137 -j -00	BRAK WSK	04-16-2-02-30 -d -00	IVD
04-16-1-08-137 -k -00	BRAK WSK	04-16-2-02-30 -g -00	TP
04-16-1-08-138 -a -00	IVD	04-16-2-02-31 -a -00	IVD
04-16-1-08-139 -a -00	IVD	04-16-2-02-31 -c -00	TP
04-16-1-08-139 -c -00	IVD	04-16-2-02-31 -d -00	TP
04-16-1-08-140 -b -00	IVD	04-16-2-02-31A -a -00	TP
04-16-1-08-141 -a -00	TP	04-16-2-02-31A -b -00	TP
04-16-1-08-141 -c -00	IVD	04-16-2-02-31A -c -00	TP
04-16-1-08-141 -d -00	TP	04-16-2-02-31A -d -00	CP
04-16-1-08-142 -a -00	IVD	04-16-2-02-31A -f -00	IVD
04-16-1-08-142 -c -00	BRAK WSK	04-16-2-02-32 -a -00	TP
04-16-1-08-142 -d -00	TP	04-16-2-02-32 -b -00	IVD
04-16-1-08-143 -a -00	IVD	04-16-2-02-32 -c -00	IVD
04-16-1-08-164 -a -00	CP-P	04-16-2-02-33 -a -00	IVD
04-16-1-08-164 -c -00	BRAK WSK	04-16-2-02-33 -c -00	CW
04-16-1-08-165 -a -00	IVD	04-16-2-02-53 -a -00	CP
04-16-1-08-165 -c -00	CP	04-16-2-02-53 -b -00	TP
04-16-1-08-166 -a -00	IVD	04-16-2-02-53A -a -00	IVD
04-16-1-08-166 -b -00	BRAK WSK	04-16-2-02-7 -f -00	BRAK WSK
04-16-1-08-166 -f -00	IVD	04-16-2-02-7 -j -00	TP
04-16-1-08-167 -a -00	IVD	04-16-2-02-7 -l -00	TP
04-16-1-08-167 -c -00	TP	04-16-2-02-8 -g -00	IVD
04-16-1-08-167 -d -00	BRAK WSK	04-16-2-02-8 -h -00	BRAK WSK
04-16-1-08-167 -g -00	BRAK WSK	04-16-2-02-9 -f -00	CP
04-16-1-08-167 -h -00	IVD	04-16-2-02-9 -g -00	TP
04-16-1-09-144 -a -00	IVD	04-16-2-02-9 -h -00	IVD
04-16-1-09-144 -b -00	BRAK WSK	04-16-2-02-9A -f -00	TP

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutowska

Adres leśny	Rodzaj zabiegu	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
04-16-1-09-144 -d -00	IVD	04-16-2-02-9A -h -00	TP
04-16-1-09-144 -f -00	TP	04-16-2-02-9A -j -00	TP
04-16-1-09-144 -i -00	BRAK WSK	04-16-2-02-9A -k -00	TP
04-16-1-09-145 -a -00	IVD	04-16-2-03-54 -a -00	IVD
04-16-1-09-145 -b -00	TP	04-16-2-03-54 -c -00	IVD
04-16-1-09-145A -a -00	BRAK WSK	04-16-2-03-54 -d -00	TP
04-16-1-09-145A -b -00	IVD	04-16-2-03-55 -a -00	BRAK WSK
04-16-1-09-145A -c -00	IVD	04-16-2-03-55 -b -00	IVD
04-16-1-09-146 -a -00	BRAK WSK	04-16-2-03-55A -a -00	BRAK WSK
04-16-1-09-146A -b -00	BRAK WSK	04-16-2-03-56 -a -00	TP
04-16-1-09-146A -c -00	BRAK WSK	04-16-2-03-56 -b -00	IVD
04-16-1-09-147 -a -00	BRAK WSK	04-16-2-03-56 -c -00	TP
04-16-1-09-147 -b -00	BRAK WSK	04-16-2-03-56A -a -00	BRAK WSK
04-16-1-09-148 -a -00	BRAK WSK	04-16-2-03-56A -c -00	IVD
04-16-1-09-148 -c -00	BRAK WSK	04-16-2-03-56A -d -00	IVD
04-16-1-09-148A -a -00	IVD	04-16-2-03-56A -f -00	TW
04-16-1-09-148A -d -00	IVD	04-16-2-03-56A -g -00	BRAK WSK
04-16-1-09-149 -a -00	IVD	04-16-2-03-63 -c -00	TP
04-16-1-09-149 -c -00	TP	04-16-2-03-64 -a -00	TP
04-16-1-09-149 -d -00	CP	04-16-2-03-64 -b -00	IVD
04-16-1-09-149 -h -00	BRAK WSK	04-16-2-03-64 -c -00	TP
04-16-1-09-150 -a -00	IVD	04-16-2-03-64A -a -00	TP
04-16-1-09-150 -b -00	IVD	04-16-2-03-64A -b -00	CP
04-16-1-09-150A -b -00	TP	04-16-2-03-64A -d -00	TW
04-16-1-09-150A -d -00	TP	04-16-2-05-34 -a -00	BRAK WSK
04-16-1-09-151 -a -00	IVD	04-16-2-05-34 -b -00	BRAK WSK
04-16-1-09-151 -b -00	CP	04-16-2-05-34 -c -00	BRAK WSK
04-16-1-09-151 -c -00	CP	04-16-2-05-34 -f -00	BRAK WSK
04-16-1-09-151 -d -00	BRAK WSK	04-16-2-05-34 -h -00	BRAK WSK
04-16-1-09-151A -a -00	IVD	04-16-2-05-34 -i -00	BRAK WSK
04-16-1-09-151A -b -00	IVD	04-16-2-05-45 -b -00	TP
04-16-1-09-151A -c -00	BRAK WSK	04-16-2-05-45 -f -00	IVDU
04-16-1-09-152 -a -00	IVD	04-16-2-05-45 -g -00	BRAK WSK
04-16-1-09-152 -b -00	TP	04-16-2-05-45 -h -00	BRAK WSK
04-16-1-09-152 -c -00	BRAK WSK	04-16-2-05-45A -b -00	TW
04-16-1-09-152 -h -00	BRAK WSK	04-16-2-05-46 -a -00	IVD
04-16-1-09-152A -a -00	TP	04-16-2-05-46 -b -00	IVD
04-16-1-09-152A -b -00	TP	04-16-2-05-46 -c -00	IVD
04-16-1-09-152A -c -00	IVD	04-16-2-05-46 -d -00	TW
04-16-1-09-153 -a -00	IVD	04-16-2-05-46 -f -00	IVD
04-16-1-09-154 -b -00	BRAK WSK	04-16-2-05-47 -a -00	IVD

Adres leśny	Rodzaj zabiegu	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
04-16-1-09-154 -c -00	BRAK WSK	04-16-2-05-47 -b -00	IVD
04-16-1-09-154 -d -00	TP	04-16-2-05-47 -c -00	TP
04-16-1-09-154 -f -00	BRAK WSK	04-16-2-05-47 -d -00	BRAK WSK
04-16-1-09-154 -g -00	BRAK WSK	04-16-2-05-48 -a -00	IVD
04-16-1-09-154A -a -00	IVD	04-16-2-05-48 -b -00	IVD
04-16-1-09-154A -b -00	TP	04-16-2-05-48 -c -00	TP
04-16-1-09-154A -c -00	TP	04-16-2-05-48 -d -00	CP-P
04-16-1-09-154A -g -00	IVD	04-16-2-05-48 -f -00	IVD
04-16-1-09-154A -h -00	IVD	04-16-2-05-48 -h -00	BRAK WSK
04-16-1-09-155 -c -00	IVD	04-16-2-05-49 -a -00	IVD
04-16-1-09-155 -f -00	IVD	04-16-2-05-49A -a -00	TP
04-16-1-09-155 -g -00	CP-P	04-16-2-05-49A -c -00	IVD
04-16-1-09-155A -a -00	BRAK WSK	04-16-2-05-49A -d -00	CP
04-16-1-09-156 -a -00	IVD	04-16-2-05-50 -a -00	TP
04-16-1-09-156 -b -00	IVD	04-16-2-05-50 -d -00	IVD
04-16-1-09-156 -c -00	IVD	04-16-2-05-50 -f -00	TP
04-16-1-09-156 -d -00	BRAK WSK	04-16-2-05-50 -h -00	TP
04-16-1-09-157 -a -00	IVD	04-16-2-05-50A -a -00	TP
04-16-1-09-157 -c -00	IVDU	04-16-2-05-50A -b -00	IVD
04-16-1-09-157 -d -00	BRAK WSK	04-16-2-05-50A -c -00	TP
04-16-1-09-157 -f -00	IVD	04-16-2-05-50A -d -00	IVD
04-16-1-09-157 -h -00	BRAK WSK	04-16-2-05-50A -x -00	TP
04-16-1-09-158 -a -00	BRAK WSK	04-16-2-05-51 -d -00	TP
04-16-1-09-158 -b -00	IVD	04-16-2-05-51 -i -00	TP
04-16-1-09-158 -c -00	BRAK WSK	04-16-2-05-51 -j -00	IVD
04-16-1-09-158 -d -00	IVD	04-16-2-05-51 -k -00	IVD
04-16-1-09-159 -a -00	IVD	04-16-2-05-51 -l -00	TP
04-16-1-09-159 -d -00	TP	04-16-2-05-51 -m -00	IVD
04-16-1-09-160 -a -00	CP	04-16-2-05-51 -n -00	TP
04-16-1-09-160 -b -00	BRAK WSK	04-16-2-05-51 -p -00	PRZEST
04-16-1-09-161 -g -00	TP	04-16-2-05-51 -r -00	TW
04-16-1-09-161 -i -00	BRAK WSK	04-16-2-05-51A -a -00	IVD
04-16-1-10-100 -a -00	CW	04-16-2-05-51A -c -00	TW
04-16-1-10-100 -b -00	CP	04-16-2-05-52 -a -00	BRAK WSK
04-16-1-10-101 -c -00	CW	04-16-2-05-52 -b -00	IVD
04-16-1-10-101 -d -00	IVD	04-16-2-05-52 -d -00	TP
04-16-1-10-101 -f -00	CP	04-16-2-05-52 -g -00	TW
04-16-1-10-102 -b -00	IVD	04-16-2-05-53B -a -00	IVD
04-16-1-10-102 -c -00	IVD	04-16-2-05-54A -a -00	IVD
04-16-1-10-103 -a -00	CP	04-16-2-05-54A -b -00	TP
04-16-1-10-103 -c -00	IVD	04-16-2-05-58 -a -00	IVD

Adres leśny	Rodzaj zabiegu	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
04-16-1-10-104 -a -00	IVD	04-16-2-05-59 -a -00	TP
04-16-1-10-104 -b -00	CP	04-16-2-05-59 -b -00	IVD
04-16-1-10-104 -c -00	IVD	04-16-2-05-59 -f -00	TP
04-16-1-10-105 -a -00	CW	04-16-2-05-60 -a -00	TP
04-16-1-10-105 -b -00	IVD	04-16-2-05-60 -b -00	IVD
04-16-1-10-106 -a -00	IVD	04-16-2-05-60 -c -00	TP
04-16-1-10-107 -h -00	BRAK WSK	04-16-2-05-60 -d -00	IVD
04-16-1-10-109 -j -00	BRAK WSK	04-16-2-05-60 -f -00	IVD
04-16-1-10-110 -d -00	CP	04-16-2-05-60 -g -00	BRAK WSK
04-16-1-10-110 -h -00	BRAK WSK	04-16-2-05-60 -h -00	TP
04-16-1-10-110 -m -00	TP	04-16-2-05-61 -a -00	TP
04-16-1-10-111 -a -00	CW	04-16-2-05-61 -b -00	BRAK WSK
04-16-1-10-112 -b -00	IVD	04-16-2-05-61 -c -00	TP
04-16-1-10-113 -a -00	CW	04-16-2-05-61 -d -00	IVD
04-16-1-10-113 -b -00	IVD	04-16-2-05-61 -f -00	TP
04-16-1-10-113 -d -00	BRAK WSK	04-16-2-05-61 -g -00	TP
04-16-1-10-114 -f -00	BRAK WSK	04-16-2-05-61 -i -00	PRZEST
04-16-1-10-115 -h -00	CW	04-16-2-05-61 -j -00	IVD
04-16-1-10-115 -i -00	IVD	04-16-2-05-61A -a -00	IVD
04-16-1-10-115 -j -00	BRAK WSK	04-16-2-05-61A -f -00	BRAK WSK
04-16-1-10-115 -k -00	CP	04-16-2-05-61A -g -00	IVD
04-16-1-10-116 -a -00	IVD	04-16-2-05-61A -i -00	IVD
04-16-1-10-116 -b -00	TP	04-16-2-07-35 -a -00	TP
04-16-1-10-117 -c -00	CP	04-16-2-07-36A -b -00	TP
04-16-1-10-118 -b -00	CP	04-16-2-07-36A -d -00	IVD
04-16-1-10-118 -c -00	IVD	04-16-2-07-36A -f -00	BRAK WSK
04-16-1-10-118 -d -00	TP	04-16-2-07-38A -c -00	IVD
04-16-1-10-119 -a -00	CP	04-16-2-07-39 -c -00	BRAK WSK
04-16-1-10-119 -b -00	IVD		
04-16-1-10-119 -c -00	IVD		
04-16-1-10-119 -d -00	IVD		

Kod 9180- jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (*Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani*)*

Siedlisko	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
9180	04-16-1-08-130 -f -00	CP
9180	04-16-1-08-130 -g -00	BRAK WSK
9180	04-16-1-08-167 -b -00	BRAK WSK

Kod 9170- Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*

Siedlisko	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
9170	04-16-1-04-52B -i -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-08-130 -h -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-08-131 -b -00	IVD
9170	04-16-1-09-147 -c -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-09-148 -d -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-09-148 -g -00	TP
9170	04-16-1-09-148 -j -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-09-149 -b -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-09-150 -c -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-09-150 -d -00	TP
9170	04-16-1-09-150 -f -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-09-153 -g -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-09-155A -b -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-09-157 -g -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-09-158 -f -00	IVD
9170	04-16-1-09-159 -g -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-09-161 -a -00	TP
9170	04-16-1-10-107 -a -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-10-107 -i -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-10-110 -o -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-10-114 -a -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-10-117 -a -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-10-118 -a -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-10-95 -i -00	CW
9170	04-16-1-10-96 -a -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-10-96 -g -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-10-99 -a -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-14-84 -b -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-14-87 -b -00	CW
9170	04-16-1-14-94 -j -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-14-94 -l -00	BRAK WSK
9170	04-16-1-14-94 -m -00	PIEL

Siedlisko	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
9170	04-16-2-03-62 -c -00	BRAK WSK
9170	04-16-2-05-34 -g -00	BRAK WSK

kod **91E0** - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion gl*)

Siedlisko	Adres leśny	Rodzaj zabiegu
91E0	04-16-1-03-81 -c -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-04-76B -g -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-04-77A -d -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-04-77A -f -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-04-77A -g -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-07-124 -l -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-07-124 -n -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-07-66 -i -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-07-66 -k -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-08-163 -n -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-08-165 -i -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-08-167 -i -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-09-158 -g -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-09-159 -f -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-09-160 -c -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-09-161 -c -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-09-161 -d -00	BRAK WSK
91E0	04-16-1-09-161 -n -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-11-1 -a -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-11-2 -a -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-11-27 -b -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-12-24 -a -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-12-25 -f -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-12-26 -f -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-12-26 -g -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-12-37 -d -00	CP
91E0	04-16-2-13-49 -c -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-13-56 -f -00	CP
91E0	04-16-2-13-57 -c -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-13-69 -a -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-01-1B -c -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-02-33 -b -00	BRAK WSK
91E0	04-16-2-07-38A -h -00	BRAK WSK

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE**

Al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów
WPN.410.1.93.2012.RJ-2

Rzeszów, 2012-10-

23

**Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych
w Krośnie
ul. Bieszczadzka 2
38 – 400 Krosno**

Odpowiadając na pismo z dnia 17 września 2012 r., znak: ZZ-7014-6/12, w części dotyczącej uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska i Stuposiany, działając na podstawie art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) informuję, że prognoza winna zawierać dane, analizy i oceny określone zapisami art. 51 oraz art. 52 ww. ustawy. Jeśli zagadnienie wymienione w art. 51 ust. 2 nie znajduje odniesienia do założeń projektu Planu Urządzenia Lasu, w prognozie powinna zostać zamieszczona informacja, iż nie dotyczy przedmiotowego projektu, wraz z wyczerpującym uzasadnieniem. Ponadto prognoza powinna uwzględniać informacje wymagane w „Ramowych wytycznych w sprawie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu”.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska i Stuposiany powinna zawierać:

- a) Informacje o zawartości i głównych celach projektowanego dokumentu oraz powiązania projektowanego dokumentu z innymi prognozami oddziaływania na środowisko sporządzonymi wcześniej w terytorialnym zasięgu działania Nadleśnictwa, w tym powiązania z Planami Zagospodarowania Przestrzennego lub Programami Rozwoju Obszarów Wiejskich (zgodnie z art. 51 ust. 2 ww. pkt. 1 lit. a ww. ustawy).
- b) Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy (zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1 lit. b ww. ustawy).
- c) Propozycje w sprawie metod oraz częstotliwości analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu (zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1 lit. c ww. ustawy).
- d) Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko (zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1 lit. d ww. ustawy).
- e) Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym (zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1 lit. e ww. ustawy).

Prognoza powinna określać, oceniać i analizować:

- a) Stan środowiska i celów ochrony z punktu widzenia realizacji postanowień Planu Urządzenia Lasu (zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 2, lit. a, b, c, d ww. ustawy). W celu scharakteryzowania stanu środowiska aktualnego w okresie sporządzania prognozy oraz przewidywanego po 10 latach obowiązywania Planu Urządzenia Lasu, zaleca się sporządzenie odpowiednich tabel i zestawień porównawczych oraz zastosowanie analiz, odrębnie dla lasów całego Nadleśnictwa oraz oddzielnie dla obszarów Natura 2000, które zostały wyznaczone w granicach gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo. W celu określenia stanu początkowego siedlisk przyjęć należy za punkt wyjścia dane pochodzące ze standardowego formularza danych, wyniki Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska lub wyniki inwentaryzacji przyrodniczych uwzględniających kryteria zachowania siedlisk i gatunków.
- b) Przewidywane oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Bieszczady PLC180001, obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Bieszczady PLC180001 oraz integralność ww. obszarów, a także na środowisko jako takie (zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e ww. ustawy). Ponadto prognoza powinna zawierać analizę na potrzeby zastosowania art. 52a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009, r Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.), którego zapis wskazuje, iż gospodarka leśna nie narusza zakazów, o których mowa w art. 52 ust. 1 pkt 1, 3-5 i 11 (tj. umyślnego zabijania, okaleczania i chwytania, umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych, niszczenia ich siedlisk i ostoi, niszczenia ich gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk i innych schronień oraz umyślnego płoszenia i niepokojenia gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową) jeżeli jest prowadzona na podstawie planów, które zostały poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.
- c) Dodatkowo w celu uwzględnienia potrzeby ochrony istotnych z punktu widzenia przyrody gatunków roślin, zwierząt i grzybów, a w szczególności gatunków będących przedmiotami ochrony ww. obszarów Natura 2000, należy przeanalizować i wskazać optymalne terminy realizacji zaplanowanych działań w ramach opracowywanego projektu dokumentu.

Prognoza powinna przedstawiać:

- a) Przewidywane do zastosowania w trakcie realizacji postanowień projektowanego Planu rozwiązania w ramach gospodarki leśnej mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, a w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Bieszczady PLC180001 oraz obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Bieszczady PLC180001.
- b) Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko należy wykorzystać dane zbieranych w ramach inwentaryzacji lasu, uzupełnione o wyniki inwentaryzacji przyrodniczej

Lasów Państwowych, informacje pochodzące ze standardowych formularzy danych dla obszarów Natura 2000, planów ochrony, planów zadań ochronnych, programów ochronnych, wyników obserwacji monitoringowych wykonanych do celu Państwowego Monitoringu Przyrodniczego, publikacji naukowych i innych powszechnie dostępnych aktualnych źródeł o charakterze inwentaryzacyjnym. Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Lutowiska i Stuposiany.

W trakcie sporządzania prognozy zaleca się zastosowanie metod eksperckich z wykorzystaniem zapisów w formie macierzy, co przede wszystkim dotyczy powinno określenia przewidywanego oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Planu Urządzenia Lasu w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictw, w odniesieniu do celów i przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono w obszarze Nadleśnictwa obszary Natura 2000 oraz na istotne z punktu widzenia ochrony przyrody gatunki roślin, zwierząt i grzybów. Na potrzeby sporządzenia analiz w postaci macierzy wskazane jest wykorzystanie informacji zawartych w wydanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska poradnikach monitoringu siedlisk i gatunków.

Ponadto w treści prognozy powinny zostać przywołane i powtórzone analizy i wnioski wynikające z zapisów Programu Ochrony Przyrody, w tym: wykaz chronionych i rzadkich gatunków, zestawienia drzewostanów według grup wiekowych, bogactwa gatunkowego, pochodzenia, budowy pięterowej oraz zestawienie powierzchni drzewostanów wg form degeneracji ekosystemów leśnych wraz z opisem projektowanych działań minimalizujących.

Odpowiadając na pismo, w części dotyczącej pytania wynikającego z zapisów art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody z którego wynika, iż plan urządzenia lasu dla nadleśnictwa położonego w granicach obszaru Natura 2000, uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 29, staje się planem ochrony dla tej części obszaru Natura 2000, informuję co następuje. Jeżeli opracowany plan urządzenia lasu uwzględni wszystkie zapisy art. 29 ww. ustawy może stać się on Planem Ochrony dla tej części obszaru Natura 2000, której dotyczy opracowany dokument.

Niemniej jednak informuję, iż Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie rozpoczął działania, których celem jest opracowanie Planu Ochrony dla obszaru Natura 2000 Bieszczady PLC180001 z wyłączeniem Bieszczadzkiego Parku Narodowego, o czym informował Regionalnego Dyrektora Lasów Państwowych w Krośnie pismem z dnia 2 lipca 2012 r., znak: WPN.600.63.2012.RJ-1 oraz pismem z dnia 6 lipca 2012 r., znak: WPN.600.63.2012.RJ-4. Ponadto informuję, iż w dniu 15 października 2012 r., zawarta została umowa pomiędzy Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z siedzibą w Warszawie, a Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Rzeszowie na realizację zadania państwowej jednostki budżetowej zakwalifikowanej do dofinansowania, które polegać będzie na opracowaniu projektu Planu Ochrony dla obszaru Natura 2000 Bieszczady PLC180001 z wyłączeniem Bieszczadzkiego Parku Narodowego.

Mając powyższe na uwadze, należałoby rozważyć czy zasadnym jest podjęcie prac dotyczących uwzględnienia zapisów art. 29 w opracowanych dokumentach w sytuacji gdy tutejszy Organ opracowuje dokument w postaci Planu Ochrony, który zasięgiem terytorialnym obejmie Nadleśnictwo Lutowiska i Stuposiany.

Z op. REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W RZESZOWIE
Agnieszka [Podpis]
12-za Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
Regionalny Emisariusz Publiczny w Rzeszowie

Otrzymują:
1. Adresat.
Do wiadomości:
1. WPN – a/a.

PODKARPACKI
PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI
INSPEKTOR SANITARNY
ul. Wierzbowa 16
35- 959 Rzeszów

Rzeszów, dnia 27.09.2012 r..

SNZ.9020.3.104.2012.RD

OPINIA SANITARNA

Na podstawie:

- art.3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2011 r. Nr 212 poz.1263),
- art. 53, art. 58 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz.1227 z późn.zm.),

Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny po rozpatrzeniu wniosku z dnia 17.09.2012 r., znak: ZZ-7014-6/12 Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie w/s określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla „Projektów planów urządzenia lasu dla nadleśnictw Lutowiska i Stuposiany sporządzonych na lata 2015 - 2024”

wyraża opinię, że

prognoza oddziaływania na środowisko dla „Projektów planów urządzenia lasu dla nadleśnictw Lutowiska i Stuposiany sporządzonych na lata 2015 - 2024” powinna zawierać elementy wyszczególnione w art.51 ust.2 pkt.1, 2, 3, art.52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn.zm.).

UZASADNIENIE

Jak wynika z przedłożonego wniosku przedmiotem określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko jest teren lasu dla nadleśnictw Lutowiska i Stuposiany.

Plan będzie podstawowym dokumentem gospodarki leśnej, zawierającym opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej.

W prognozie szczególnie wnikliwej analizie winno zostać poddane przewidywane przyszłe oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi.

W świetle powyższego Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny postanowił orzec jak w sentencji.

PODKARPACKI PAŃSTWOWY
WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY
lek. Szczerpan Jedral

Otrzymują:

- 1.Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie; ul.Bieszczadzka 2, 30-400 Krosno
2. a/a

